

روزنامی

۱۹۲۶ / ۵ / ۱۶ - ۱۹۳۵ / ۱۰ / ۶۴

یہ کہیں گویا کوئی شاعر ہے و نیز

نامادہ گردن و رہنما کی

یہ کوئی رستہ ان موکریانی

رووناكى

۱۹۳۶/۵/۱۶ - ۱۹۳۵/۱۰/۲۴

يهكهمين كوڤقارى كوردى شارى ههولير

د. كوردستان موكرىباني

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

ئاراس

زنجیرهی روشنبیری

خاوهنی ئیمتیاز: شهوکت شیخ یهزدین

سهرنووسه: بهدران ئەهمەد هەبیب

***

کتیب: روناکی

بهکه مین کۆفاری کوردی شاری ههولیر

ئاماده کردنهوه و پیشهکی: د. کوردستان موکریانی

بلاوکرارهی ئاراس - ژماره: ۵۳

بهرگ: شکار عهفان نه قشبهندی

نووسینی سهه بهرگ: خووشنوس محهمه د زاده

پیت لیدان: رههیل رهشید

ههله گری: شیرزاد فهقی ئیسماعیل

چاپی یه کهم - چاپخانهی وهزارهتی پهروه رده

ههولیر - ۲۰۰۱

له کتیبخانهی بهرتیوه بهرایه تیبی گشتیبی روشنبیری و هونهه

ژماره (۱۴۸) ی سالی ۲۰۰۱ ی دراوهتی

***

رووناکی

۱۹۳۵/۱۰/۲۴ - ۱۹۳۶/۵/۱۶

یەكەمین كۆتاری كوردی شاری ههولیر

د. كوردستان موكریانی

ههولیر ۱۱/۳/۲۰۰۱

پیداویستیكانی خەلكیشی بویرانه خستۆته روو، كه ئەمانه ههموو دهچنه نیو خانەى سیاسه تهوه، بهلام له بهرگیتكى نایابی وێژەیی و كۆمهلایه تیدا.

ئەو نهریت و ریتبازەى، كه له كۆتاری (روناكى) دا وەدى دهكریت، هەر بهردهوام بووی رێپهوی كوردایه تیکه ی كۆتاری زاری كرمافجی (۱۹۲۶-۱۹۳۲) ه، كه بهههشتی حوسیتن حوزنی موكریانی له رواندوزدا بلاوی دهكردهوه بهرپرسی بوو.

له كۆتاری رووناكى دا بهههشتی شیت مستهفای پارێزەر بهرپهوهی بهرپرسی كۆتاره كه بووه، بهلام حوزنی دامهزێنەر، بهرپهوهی كارگێری، سهرنوسه، ههلهچنی و... كۆتاره كه بووه حوزنی لهم باره بهوه له بیرهوه ریتكانیدا نووسیهوه تی* زۆریه ئه و بابتهانهی، كه له ژماره كانی بهرابی كۆتاری رووناكى دا پهخشراون به خامه رهنگینی

* لهسه ئه و پهیمانه من و شیت مستهفای موخامی خهلكی ههولیر ریتككوتین بهمهرحی ئهوه ئه و تهنها مودیری مهسئول بیت و تیکه له به هیچ ئیش و کاری موجه له و مهتبهعه نه بیت و له واریدات ئهوهی له مهسرهفی مورتهیب و قاقهزو پیتوبستی به مهتبهعه بیتیتهوه بۆ خۆم بیت. سهرنوسه و مودیری ئیداره خۆم بم، ههموو ئیش و کاری مهتبهعه لهسه خۆم بیت. بهو جۆره، كه پیتكها تین عهزیه به كمان پیتكه وه دا به ناوی (روناكى) موجه لهیهكى ههفتهیی، ئهدهبی، ئیجتیماعی، تاریخی كوردی له ههولیر درخهین و مودیری مهسئول موخامی شیت مستهفا بیت و مودیری ئیداره و سهرنوسه حوسیتن حوزنی موكریانی.

سهرته

(۶۶) شهست و شەش سال له مهوه بهر تیشکی كۆتاری رووناکی له شاری ههولیری دیریندا درهوشایهوه و به هۆبهوه بۆ یهكهمین جار ههولیر هاویهشی كاروانی رۆژنامه گهری كوردی كردو یهكهمین چاپخانهی تیدا دامهزراو زمانی نووسین و بهرهه می بییری رووناکییرانی به زمانی كوردی دهبرپا.

له چاپدانهوهی كۆتاری (روناکی) له گه له ئه وهی ده بیته هۆی پاراستنی گهنجینه یهکی به نرخی رۆژنامه گهری كوردی، سوودیتکی رۆشنبیری زۆریش به نه وهی ئه مرۆ و داها تووی كورد ده گه یه نیت و وهكو ژیدهریک بۆ هه موو جۆره بابته تیکی لیتكۆلینه وهش به كاردیت.

راسته دروشمی كۆتاری رووناکی: زانستی، كۆمهلایه تی، وێژەیی بووه سه ر نیوی ئه و بابتهانه ی تیدا بلاوكرانه ته وه هه لگری هه مان دروشمی كۆتاره كه بوون، بهلام ناوه رۆکی زۆریه ی ووتاره كان به پیتزترین سه رچاوه ی بییری نه ته وه یی وانه ی كوردایه تین.

بابته ته بلاوكراره كانی كۆتاری رووناکی رهنگدانه وهی جۆری گوزهرانی مرۆقی كورد بوون له و ده مه دا، كه تیدا ژیاون. كۆتاری رووناکی هۆشیارانه لا گهش و روون و پاك و بیتگه رده كه ی بیرو ژیاونی رۆژانه ی كوردی به رجه سته كرده وه له هه مان كاتدا باسی لایه نه تاریک و ره شه كانی كۆمه له تی كورده واری كرده وه له و بارانه دا كه گله یی و گازانده شی هه بوو بیت چ له جقاته كه ی و چ له بهرپرسیانی مییری، ئه وا دبلۆماسییا نه و هیورانیه ی ده برپه وه

حوزنى نووسراون چ به نپوي ته و اوى خوى (حوسپن حوزنى) وهيا له ژيتر نيوي خواسته مهنى: دللسوزتيكى نزيك، ر.، روناكى، ئومه چى، رزگار بو، س.ح، ح.ج، ب.ج و شيت مسته فاش له ههر يازده ژماره دا چوار باب ته بلاقرد و ته وه، جا به ره به ره چهند روناك بيريكي ليته اتوو به به ره ممي بيري خويان ده و له مهنه نديريان كردوه، له وانه: محمه مد عه لى كوردى، مه حمود فه ممي، محمه مد جه ميل روزه ياني، كانى، گيو موكرياني، سه عييد ناكام، ره شو، ئيسماعيل حه قى، يونس مسته فا (براي شيت مسته فا)، دلدار، جه ميل نه حمده، هه وري، فوئادو هى دى.

به دامه زاندى چاپخانه نه و ديارده شارستانيه وه هه ل هاتنى خورى كوفارى روناكى و خيرا ئاوابوونى بوونه هوى داوا كردن و پيويستى هه بوونى روزه نامه وهيا كوفاريك به زمانى كوردى له شارى هه وليردا، نه وه بوو ناوه ناوه كوفاريك وهيا روزه نامه يهك له م باژيره دا دهرده چوو وهك روزه نامه ي هه ولير (۱۹۵۰-۱۹۵۳)، كوفارى هه تاو (۱۹۵۴-۱۹۶۱) روزه نامه ي هه ولير (۱۹۶۲-۱۹۶۳)، كوفارى تيشك (۱۹۶۹-۱۹۷۰)، كوفارى چيا (۱۹۷۰-۱۹۷۱)، كوفارى بيري نوي (۱۹۷۲)، كوفارى بو پيشه وه (۱۹۷۳) كوفارى روشن بيري (۱۹۷۳)، كوفارى خانزاد (۱۹۸۲-۱۹۸۳)، كوفارى كاروان ۱۹۸۲ تا ئيستا، و كوفارى ئوتونومي ۱۹۷۶-۱۹۹۰.

له دواي راپه رينه ميژووييه كه ي سالي ۱۹۹۱ و هه لانتى روزه ئازادى له كورد به راده يهك روزه نامه و كوفار له هه وليرى پايته ختدا بلاوده كرتنه وه، له سه رتاپاي كوردستاندا شارى هه وليريان كرد و ته پايته ختى روشن بيري*.

* له و كوفاران هى، كه له ماوه ي نه م ده ساله دا په خشكراون و زوره بيان ئيست هه هه له گه ردان: ههنگ، دهنگى ئافرهت، دهنگى پيشمه رگه، رونا هى، خه بات، براهه تى، پيشكه وتن، خه باتى قوتابيان، سينه ما و شانق، هه ريم، دجله، شانده ر، ئاسوى فوئلكلوز، زاگروس، كشتوكال، خورى ئيسلام، ته ندروستى، كاروانى نه كادى، بارش (به توركماني)، سروشت، وه رگيتران، سه نته رى براهه تى، گولان، گولانى عه ربه ي، راسان، هه ولير، ئاسوى په روه رده، په يامى ماموستا، مه لا مه شه وور و...

له روى نه وه ي كوفارى روناكى نويه رى روزه نامه گه رى كوردى شارى هه وليره و سه رچاوه يه كه به نرخ و گرنگى روشن بيرييه، بو رزگار كردنى له نه مان كاك به دران نه حمده حه بيب - به رتوه به رى ده زگه ي ئاراس و ئازاد موكرياني پاريزگارى چاپخانه و نامه خانه ي بنه ماله ي حوزنى و گيوى موكرياني بيري له چاپخانه وه يان داو ئاماده كردن و نووسينى پيشه كتيكه شيان به من سپارد.

رووناكى و يادكرده وه ي

كوفارى روناكى وهكو هه ر كوفارو روزه نامه يه كه ي كوردى له لايه ن نووسه رانه وه بايه خى دراوه تى و هيتديك جار له چه ند لايه نيكه وه به چه ند ديتريك يادى كراوه ته وه، وهيا له وتارتيك، ليكولتينه وه يهك دا باس كراوه، بى وينه عه بدولجه بار محمه مد جه بارى (۱۹۷۰) به كورتى باسى كات و شويى دهرچوونى كوفاره كه ده كات و له كوتاييدا ده لئيت: ... كوفاره كه باسى ميژوو، كومه لايه تى و نه ده بيات و سه رگوزشته ي شاعيران و ئافره تانى كوردى نه كرد هه روه ها گۆشه ي زانبارى دهر وون وه والو باسى ناوخو دهر وه ي فه راموش نه كرد بوو. ماموستا جه ميل روزه ياني و حوسپن حوزنى موكرياني به هه مو جوړتيك نو سراو و وتاربان تيدا بلاو نه كرد وه، گه شه يان دابوه كوفاره كه.

جه مال خه زنه دار (۱۹۷۳) به م چه ند ديترانه ي خواره وه يادى نه م كوفاره ي كرد و ته وه ده لئيت:-

رووناكى كوفاريكى هه فته يى عيلى و ئيجتماعى و نه ده يى بووه، له شارى هه ولير دهرچووه، خاوه ن سه ر نووسه رو به رپرسيارى پاريزه ر شيت مسته فا بووه، ژماره يه كه له روزه ي پينج شه مه ۲۴ تشرينى يه كه مى سالى ۱۹۳۵ دهرچووه، دوا ژماره ي له روزه ي ۱۶ مايسى سالى ۱۹۳۶ دهرچووه و په كي كه وتوه.

نه وه ي پيويسته بووترى نه وه يه، كه له راستى دا حوسپن حوزنى موكرياني نه م كوفاره ي دهرده كردو به رتوه ي دهر د.

د.كه مال مه زهه ر نه حمده (۱۹۷۸) له «تيگه يشتنى راستى» دا نووسيوه تى: هه رچه ند سالى ۱۹۳۲ به ناو سه ربه خويى به ولات «به خشرا» به لام هيج ئال وگورئ به سه ر روزه نامه نووسى عيراقدا نه هات.

رۆژنامه نووسی کوردی وهک جاری جار ان زهحمهت دهیتوانی جاروبار سهر له قاوغه تهسکه که ی خۆی دههیتنی، رهخنه یهکی بچسوک له نهبوونی پرۆژهی ناوی خاوین لهشاری ههولتیر بهس بوو بۆ نهوهی سالی ۱۹۳۶ کۆتاری (رووناکی) داخری.

له ۲۲/۴/۱۹۸۵ د. کوردستان موکریانی به بۆنه ی تیپه رپوونی په نجا سال به سهر بلاو بوونه وهی کۆتاری رووناکی له کۆپتکی فراواندا له بهغدا تیشکیکی خسته سهر کۆتاره که له رووی: کاتی دههچوونی، چۆنه تی دهنگدانه وهی له لایه ن رۆشنییرانی کورددا، بایه خدانی به زمان، ویتزه، میژووی کورد و داواکاریکانی رووناکی بۆ پیشخستنی شاری ههولتیر و له کۆتاییدا به راوردیکی له نیوان کۆتاری رووناکی و کۆتاران سهردهمی خۆیدا له رووی دههیتانه وه کردووه.

ئدریس لاوه (۱۹۹۳) له یادکردنه وهی یه که مین کۆتاری رووناکی شاری ههولتیردا به زۆری تیشکی خستۆته سهر رۆلی به ههشتی شیت مسته فای پارێزه ر و چهند برکه یهک له و چوار ووتارانه ی، که نیوبراو له نیبو کۆتاری رووناکی دا بلاوی کردوونه ته وه به وینه هیناوه ته وه و له کۆتایی ووتاره که ییدا به م جۆره ی ژیروو دهوری حوزنی و شیت مسته فای هه لسه نگاندووه:

هه رچهنده زۆریه ی وتاره کانی نه م کۆتاره حوسین حوزنی دهینووسی و خوشی خاوه نی چاپخانه ی زاری کرمانجی بوو بهلام له بهر یاسای چاپه مهنی نه و سهرده م رتی نه وه یان پی نه ده دا، که کۆتار ده ریکات، چونکه نه و که سه رتی پیته درا، که خاوه نی بروانامه ی پارێزه ری هه بوایه، بۆیه حوسین حوزنی به پالپشتی شه هاده که ی پارێزه رو رۆشنفکری نه و سهرده م شیت مسته فا (۱۹۱۳-۱۹۷۳/۷/۱۸) مافی چاپکردن و بلاو کردنه وهی کۆتاره که یان وه رگرت و ۱۱ ژماره یان لی بلاو کردووه، که تا دوا ژماره ش هه ر شیت مسته فا مدیری مه ستولی بوو.

رمزیه صابر محمه د (۱۹۹۴) به رتیبازیکی نه که دمیانه له ژبان و به ره ممی بییری حوزنی کۆلیوه ته وه، له و بارانه دا، که هونه ره کانی نه ده ب: ووتار، چیرۆک، هۆنراوه وه رگپران و هه روا هونه ره کانی رۆژنامه نووسی: هه وال نووسین، ریبپورتاژ

نووسین، جار دان و گفتوگۆی شیکردۆته وه ئاماژه ی بۆ بابه ته بلاو کراوه کانی حوزنی له کۆتاری رووناکی دا کردووه و سه بابه ت به رۆلی حوزنی له چاپکردن و ده رهیتانی کۆتاری رووناکی دا نووسیویه تی:-

حوزنی سامانیکی گه وه ی رۆژنامه نووسی و نه ده بی هه یه، هه ر خۆی به ته نها کۆتاری (زاری کرمانجی ۱۹۲۶- ۱۹۳۲) ده رکردووه و خاوه ن لیپرسراو و نووسه ر و نیگارکیش و خوشنووسی کۆتاره که بووه، نه گه ر چی (شیت مسته فا) لیپرسراو به رپتوه به ری کۆتاری (رووناکی ۱۹۳۵-۱۹۳۶) بووه، به لام (حوزنی) خۆی هه موو کاره کانی کۆتاره که ی را په راندووه.

که ریم شاره زا (۱۹۹۸) له ووتاریکیدا، که تایبه ت به کۆتاری (رووناکی) یه، به م جۆره کۆتاره که به خۆینه ره وه ده ناسینی ت:

کۆتاری رووناکی له رۆژی ۲۴/۱۰/۱۹۳۵ دا له لایه ن پارێزه ری خزه تگوزاری کورد مامۆستا شیت مسته فا عومه ر چه له بییه وه (۱۹۱۴-۱۹۷۳) به زمانی کوردی له م شاره دیرینه ی ههولتیر ده رچوووه رۆژنامه نووس و میژوونووسی ناوداری کورد حوسین حوزنی موکریانی یارمه تی له چاپکردن و نووسینی دا. مامۆستا (شیت) ی خاوه ن و به رپتوه به ری به رپرسیشی گه لیک وتاری کۆمه لایه تی و رۆشنییری گشتی تیدا بلاوده کرده وه..

له به ره ی گرنگی رۆلی بلاو کردنه وهی رووناکی که ریم شاره زا نووسیویه تی:

هه رچهنده ژماره کانی رووناکی که م بوون، به لام له رووی رۆژنامه گه ری کوردییه وه ده روو نرخیکی زۆری بووه. له ناو رۆشنییرانی کورددا ده نگدانه وه یه کی باشی بووه، چونکه له سالانی سیه کاندا له کوردستان دوا ی داخستنی زاری کرمانجی له ره وانده له سالی ۱۹۳۲ دا ته نیا رۆژنامه یه ک له سلیمانی به ناوی (ژبان) و له ههولتیریش کۆتاری رووناکی هه بوو. رۆشنییرانی کورد به گه رمی ده وه یان لیدا وه و به ره ممی خۆیان تیدا بلاو کردۆته وه.

حه مه سالح فه رهادی (۱۹۹۸) به شتیویه کی بابه تانه و زانستانه نیپه رۆکی زۆریه ی باسه کانی هه ر یازده ژماره ی

کۆڭقارى رووناكى له ميژوويي، كۆمهلايه تي، ويژهيي، زانستى، نه ته وه يي، پهروه رده يي و هه وال و ئاگادارى خستۆته روو له پال ئهوانه شدا كات و شوپنى چاپكردى كۆڭقاره كى پيشاندا وه هه روا ليسته يه كيشى بۆ سه رنيوى ئه و باه تانه كردوه، كه حوزنى موكرىانى و شيت مسته فا له كۆڭقاره كدا بلاويان كردۆته وه. له باهت دره وشانه وه ي تيشكى رووناكى له نيوى رۆژنامه گه رى كورديدا له هه ولير نووسيوه تي:-

رۆژى ٢٤ى تشرينى يه كهمى سالى ١٩٣٥ رۆژيكي
 پرشنگداره له ميژووي رۆژنامه نووسىي كوردى به شيوه يه كى گشتى و رۆژنامه نووسىي شارى هه ولير به شيوه يه كى تايه تي. له م رۆژهدا يه كهمين كۆڭقارى ئه و شاره رووناكى ديت و به مهش شارى هه ولير چوه ريزى شاره كانى دى، كه پيشتر رۆژنامه يان تيدا ده رچوو بوو.

رۆلى هه لسوورپنه رانى كۆڭقاره كهش به م شيوه يه ده خاته روو:-

دامه زرينه رو هه لسوورپنه رى كۆڭقاره كه حوسپن حوزنى
 موكرىانى و به رتوه به رى لپه رسراوى پاريزه ر شيت مسته فا بوو.

هه ول و كوششى حوسپن حوزنى پيرى خاوه ن نه زمون و سه ليقه و رابوردوى له رۆژنامه نووسى و شيت مسته فای
 لاوى رۆشنپيرى خاوه ن به رواتمه ي زانكو كۆڭقاره كه يان گه يانده ريزى كۆڭقاره پيشكه وتوه كانى كوردى.

وريا جاف (١٩٩٨) له چه ند ديترى كدا كورته يه كى له باره ي ناوه رۆكى باه ته كان و شوپنى بلا و بونه وه و چاپكردى كۆڭقاره كه نووسيوه، هۆى داخستنى كۆڭقاره كه شى به م جۆره باس كر دووه:

ئه وه نده ي نه خايان شه ره دهنوكي ك كه وته نيوان
 كۆڭقاره كه و كاربه ده ستانى مي رى ئه و سه رده مه ي هه ولير به تايه تي له ژماره ١١ رۆژى ١٦/٥/١٩٣٦ كۆڭقارى رووناكى داخوازى ناو راكي شانى كر دبوو كه وه ك پتويست به شى دانيشتوانى هه ولير ناكات.

له به ر ئه و پاريزگارى ئه و سه رده مه ي هه ولير به ريارى
 داخستنى چاپخانه كه و راگرتنى كۆڭقاره كه ي ده ركر د.

عه بدوللا زهنگه نه (١٩٩٩) هورديببانه له و وتاره نابابه تانه ي پيره ميتر د (ژيان. ژماره ٤٧٦ سالى ١٩٣٦) و وه لامه ژيرانه ليها توويه كه ي حوزنى (رووناكى ژماره ١١ سالى ١٩٣٦) ي كۆليوه ته وه و له پالياندا بارى ئه وساي هه لويستى زره كوردان و عيتراقچياني خستۆته روو، ليسته يه كيشى بۆ كات و باهت و شوپنى كۆڭقارى رووناكى نه خشان دووه و له به شى پرسيار. ئامانج. ئه نجام دا ئه م ره خنه يه ي ژيرووى ئاراسته ي مامۆستا كه ريم شاره زا كر دووه:-

زۆره ي ئه و نووسه رانه ي كه له سه ر كۆڭقارى (روناكى) و ژيانى (حوزنى) يان نووسيوه ئه و كۆڭقاره يان به ه ي (حوزنى) داناوه و زانيوه، يه ك له م نووسه رانه ش مامۆستا (كه ريم شاره زا) بووه كه زۆر وتارى ده رياره ي (حوزنى) نووسيوه له هه موويان هه ر ئه وى به خاوه نى كۆڭقاره كه داناوه و مامۆستا (شيت مسته فا) ي وه ك لپه رسراوى كۆڭقاره كه پى ناساندووين به لام ئه مجاره يان مامۆستا كه ريم به پيچه وانه ي هه موو نووسينه كانى پيشووترى ده رياره ي كۆڭقارى (روناكى) نووسيوه، بۆه سه ته مى تيكرا له (حوزنى) و (شيت مسته فا) به يه كه وه كر دووه مامۆستا (حوزنى) ته نها وه ك يارمه تيدهر له ده ركردنى كۆڭقاره كه نيشان داوه، كه ده لپت «يه كه مين ژماره ي كۆڭقارى (رووناكى) له رۆژى ٢٤/١٠/١٩٣٥ به زمانى كوردى له م شاره ديترينه ي هه ولير ده رچوو و رۆژنامه نووس و ميژوونووسى ناودارى كورد حوسپن حوزنى موكرىانى يارمه تي داوه له چاپ كردن و نووسيندا مامۆستا (شيت) ي خاوه ن و به رتوه به رى نووسين گه ليك وتارى كۆمه لايه تي و رۆشنپيرى گشتى تيدا بلاوه كر ده وه.

غازى حه سه ن (١٩٩٩) ليكۆلينه وه يه كى زانستانه ي له بوارى هونه رى رۆژنامه گه رى له كۆڭقارى رووناكى دا بلاو كر دۆته وه، كه تيبدا به زۆرى تيشكى خستۆته سه ر لايه نى هونه رى ده ره ينانى كۆڭقاره كه، هونه رى جوۆرى ئيبراز كردنى هه وال، بايه خدان به ناو نيشان، ئيشتيراكات و ئيبعلانات، هه وال و ريبۆرتاژ، چاپكراوى تازه، شيوازى نووسين، وه رگيتران، به كۆمه لايه ت كر دنى سياسه ت، زانست و مه ده نيه ت و ره وشه نگه رى، كه به شيوه يه كى سه ره كى بۆ

حوزنی نەمەری دەگەرپیتتەوه، هەر وه کو له (دیاهی) دا ده لیت: -

... له رووی هونەری رۆژنامه گەرییه وه له چاو سەردەمه کەمی و دواکەوتنی چاپ و هۆکاره کانی و هەولی تاکە کەس و کەم دەرامەتی و نەداری، روویەکی گەشەو پەپره وی زۆر لایەنی رۆژنامه وانی تیدا کراوه.

هەر وه ها له م (۱۱) ژماره یه شدا جارێکی تر گەوره یی و لێهاتوویی (حوزنی) له بواری رۆژنامه نووسی به دیار ده کەویت و هەر به تاقه سوارێکی ئەم رۆژه لاتە جه نجال و دواکەوتوو ده ژمیردیت.

دلتسۆزی کوردانه ی (شیت مسته فا) ی پارێزه ریش جوامیتری بۆ رۆشنبیری کوردی پتیه وه ناییت دەوری ئەو کەسانه که فیداکاران هاتونه ته مه یدانه که له بیڕ بکهین...

رووناکی و چۆنیەتی په یدا بوونی

کۆشاری زاری کرمانجی (۱۹۲۶/۵/۲۵) - ۱۹۳۲/۷/۲۳) که له لایەن حوزنی موکریانییه وه دەردەهیندراو له چاپخانه ی زاری کرمانجی له رواندز چاپ ده کرا به هۆی بلاو کوردنه وه ی ووتاریک له لایەن وه زاره تی ناوخۆی عیراقییه وه داخرا (د). کوردستان موکریانی (۱۹۹۹) ئەم رووداوه حوزنی له بییری چاپکردن و بلاو کوردنه وه په ره پیدان به رۆژنامه نووسی کوردی نه خستوه، به لکو هه بوونی خۆی له سلیمانی به هه ل زانیوه بۆ ئەوه ی کۆشاریک له م شماره چاپ بکات، هەر وه کو له و داواکارییه ی دیاره، که له ۱۹۳۴/۱/۳۰ دا پیشکشیت موته سه ریفی ئەو شاره ی کردوه، که تیبیدا خواستی خۆی بۆ دهره ینانی کۆشاریک به ناوی زاری کرمانجی دهره یپوه (بروانه پاشکۆی ژماره ۱)

که ئەحمەد به گ توفیق به گ (۱۸۹۸؟-۱۹۶۳) ده کرتته موته سه ریفی هه ولیتر، له سه ردانیکیدا بۆ رواندز له حوزنی ده خوازیت، که له گه ل زه ینه لعابدين کوری خاکی ئەفەندی له هه ولیتردا کۆشاریک دهره یخن، ئەوه بوو هه ردوویان له ۱۹۳۵/۵/۲۵ داواکاریک بۆ دهره ینانی کۆشاریک به نیوی (سۆران) پیشکشیت به موته سه ریف ده کەن، که چی

ئەم هه ولدانه ش هەر سه رناگریت و حوزنی له بیروه وریکانیدا به م جۆره له و پرۆژه یه ده دویت:

ئەحمەد به گ به زۆرو خواهیشت له گه ل خۆی برده میه هه ولیتر له گه ل زه ینه لعابدين ئەفەندی چەند رۆژیک مایه وه.

رۆژی دووشه مه ۲۵ ی مایسی ۱۹۳۵- ۲۱ سه فه ر ۱۳۵۳ عه ریزه و نیستیدعامان پیکه وه سازکرد بۆ نیمتیازی رۆژنامه یه کی هه فته ی دووجار به ناوی سۆران خوازی و دامانه موته سه ریفی، ئەوراق که وته موعامه له وه، به لام یاری و گه مه یه کم له نیشه که دا دهاته به رچاو بۆم ناشکرا نه ده کرا و مه به س چیپوو تینه ده گه یشتیم. ئەوراق خوازتنی نیمتیازی رۆژنامه که هاتبووه پایان سچ چوار مه نموورانی هه ولیتر، که خه لکی سلیمانی و مه نسووی موته سه ریف بوون، به وه ره قه ناگاداریانکردم، که زه ینه لعابدين نه بیته مودیری ئەم رۆژنامه یه، باشه مه به س؟ نازانم! بۆچی له وه پیش ئەحمەد به گ به زۆر کردمه یه هاوه لی و نیستته چی رویداوه. نازانم...

حوزنی له دوا ی سه رنه گرتنی ئەم هه ولدانه ی بریار ده دات، که ده ست له م کاره هه لبگریت و بۆ رواندز بکه رپتته وه، به لام شیت مسته فای لی په یدا ده بییت و به هه ردوویان له سه ر ئەوه ریکده که ون کۆشاریک دهره یه یتن، هه ره وه کو حوزنی له بیروه وریه کانیدا باسی ده کات:

... په کیک له بنه ماله به ناو بانگه کانی هه ولیتر، لاویکی تازه پتیه یشتووی له حقوق مه نزوون ته قه لای داوو نیمتیازی رۆژنامه یه ک وه رگریت ما بووه وه، هاته لام پتیه گوتم:-

ئەگەر له گه ل من ریکه ویت، ده به مودیری مه سئوولی ئیوه به مه رچی ئەوه پتیه کاتین، که ته نها هه ر ناوی مودیری مه سئوولی له سه ر بییت، تیکه ل به هیچ نیشوکاریکی موجه له و مه تبه عه نه بییت له سه ر ئەو په یمانه چوومه لای موته سه ریف و په سندی کرد، به مه رچی ئەوه که مه تبه عه که ی رواندز پتیه هه ولیتر منیش نه به دل به زمان قبولم کرد.

له دوا ی ئەو ریکه و تنه حوزنی له سه ره تای حوزه ییرانی ۱۹۳۵ داواکاری نیمتیازی کۆشاری رووناکی پیشکشیت

به مۆتەسسەرىف دەكات و له ۱۹۳۵/۶/۴ دا مۆتەسسەرىف نامەیهك بۆ وهزارهتی ناوخۆ دهئیریت داواکاریکی شیت مستهفاشی لهگه‌لدا دهپیتتهوه و له ۱۹۳۵/۶/۱۸ دا مۆتەسسەرىف نامەیهکی دی ئاراسته‌ی وهزارهتی ناوخۆ دهکات و تیتیدا جهخت له‌سه‌ر ده‌رهیتانی کۆفاره‌که دهکات.
(بروانه پاشکۆی ژماره ۲)

- ۷ زاری کرمانجی / هه‌ولتیر
- ۸ زاری کرمانجی / =
- ۹ زاری کرمانجی / =
- ۱۰ زاری کرمانجی / =
- ۱۱ زاری کرمانجی / =

ئه‌گه‌ر چی کۆفاری رووناکى له ناساندنی خۆیدا وای بلالوکردۆته‌وه، که کۆفاریکی هه‌فته‌یی بووه، به‌لام هه‌ر ته‌نێ ژماره (۱، ۲، ۸) ی هه‌فتانه بوون ژماره‌کانی دی مانگانه بوون و گۆران به‌سه‌ر کاتی ده‌رچوونیان رووی داوه، هه‌روه‌کو له‌م خسته‌یه‌ی ژێروو به‌رجه‌سته کراوه:

ژماره	کاتی ده‌رچوون	ماوه
۱	۱۹۳۵/۱۰/۲۴	
۲	۱۹۳۵/۱۰/۳۱	هه‌فته‌یه‌ک
۳	۱۹۳۵/۱۱/۲۹	۲۹ رۆژ
۴	۱۹۳۵/۱۲/۱۹	۲۰ رۆژ
۵	۱۹۳۶/۱/۱۶	۲۸ رۆژ
۶	۱۹۳۶/۲/۱۲	۲۷ رۆژ
۷	۱۹۳۶/۳/۲۸	۴۴ رۆژ
۸	۱۹۳۶/۴/۴	۳۵ رۆژ
۹	۱۹۳۶/۴/۱۱	هه‌فته‌یه‌ک
۱۰	۱۹۳۶/۴/۲۵	۲۴ رۆژ
۱۱	۱۹۳۶/۵/۱۶	۲۱ رۆژ

هه‌ول و کۆششی ئه‌مجاره‌ی حوزنی سه‌ری گرت و کۆفاری رووناکى له شاری هه‌ولتیری دیریندا بلالو بووه‌وه، به‌لام چاپکردنی و نه‌بوونی ئامیتریکى چاپ له‌و شارهدا کۆسپیتکی گه‌وره‌ بوو، حوزنی شارستانیانه بیرى له راهی کردنی ئه‌م له‌مپه‌ره‌ کرده‌وه و بریاری کرینی چاپخانه‌یه‌کی دی دا، که له چاپخانه‌که‌ی رواندزی گه‌وره‌ترو تازه‌تر بیت، چونکه به‌ بیرى ئه‌و چه‌نده چاپخانه له وولاتدا زۆر بیت ئه‌وه‌نده نه‌خوتنده‌واری که‌متر ده‌بیت. به‌لای حوزنیسه‌وه چاپخانه ئامیتریکى ته‌لیسمای له نیوبردنی نه‌زانین و له هه‌مان کاتدا هۆی ووریاکردنه‌وه و بنه‌مای راستی بنیات نانی کۆمه‌لگه‌یه‌کی شارستانی و پیتشکه‌وتوو بووه، هه‌ر له‌م روانگه‌وه له رۆژی پینجشهمه ۱۹ ی ئه‌یلولی ۱۹۳۵ دا ده‌چیتته‌ موسل و له‌گه‌ل فضیل مه‌حفووژدا ریکده‌که‌ویت، که ئامیتریکى چاپی لێ بکریت و له هه‌ولتیردا دایده‌مه‌زرینیت و له ژماره (۷) هه‌و کۆفاره‌که‌ی پێ چاپ ده‌کات.

رووناکى و شوین و کاتی ده‌رچوونی

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ژماره‌یه‌کی که‌م که هه‌ر ته‌نێ یازده ژماره له کۆفاری رووناکى چاپ کراوه و بلالو کراوه‌ته‌وه، به‌لام له سێ شاران: موسل، رواندز و هه‌ولتیردا چاپ کراوه هه‌ر وه‌کو له‌م نه‌خشه‌یه‌ی ژێروو دياره:

هۆکاری ده‌رنه‌چوونی کۆفاری رووناکى له کاتی دیاریکراوی خۆیدا، یانی هه‌ر ژماره‌یه‌ی له هه‌فته‌یه‌که‌دا، زۆرن، له‌وانه:-

ژماره	چاپخانه و شوینی چاپکردنی
۱	موصل الحدیثه / موصل
۲	موصل الحدیثه / =
۳	زاری کرمانجی / رواندز
۴	زاری کرمانجی / =
۵	زاری کرمانجی / =
۶	زاری کرمانجی / =

۱- شوینی جۆراوجۆری چاپکردنی- حوزنی کۆفاری رووناکى له شارانی موسل، ره‌واندزو هه‌ولتیردا چاپکردوه، ئه‌وسا هات و چۆ کردنی نیوان ئه‌م شارانه وه‌کو ئه‌مرو سانا نه‌بووه، به‌لکو کاتی ویستوه و هه‌ر له سه‌ره‌تاوه‌ش به‌ر له ده‌رهیتانی کۆفاره‌که حوزنی بیرى له دامه‌زراندنی

چاپخانه بهک له شاری ههولپیری دپیریندا کردۆتهوه، بۆیه بریاری کرینی نامیتریکی چاپکردنی داوهو چوووته موسل و لهویدا نامیتریکی چاپی کرپوه.

۲- کهم دهراسته تی- ئه وهه موو سهرو سامانهی، که حوزنی له کاتی دههینانی کۆفاری رووناکیدا ههیبوو، هه تهنتی پهنجای دینار بووه، که له فرۆشتنی دوو سهه دانه پهرتووکی میرانی سووران و ئابوونهی بهشدار بووانی کۆفارهکی له رواندز، ههولپیر، گوپ، مهخموور، کۆبه، سلیمانی و دهووبهیری موسل کۆی کردوونهتهوه، ئه وهه سهرمایه هه موو کهلوپهلیکی چاپخانهکی یی نههاتوه، تا بتوانیت یهکسهه له شاری ههولپیردا چاپی بکات، هه وهکو خۆی له بیرهوه ریکانیدا باسی دهکات:-

۶ ی تشرینی یه کهم ههستام له گهه مودیری مهستول موخامی شیت چووینه موسل له مهتهبهعهی (موصال الحدیثه) ماکیهیهکی گهوهری مهتهبهعهو هیندیک حروفاتم پیکری. رۆژی سیتسه مه ۸ ی تشرینی یه کهم ماکیهیه کهم هه لگرت بهلۆزی و هینامه ههولپیر له لایهکی موسافیر خانهی (دار الضیف) ی بهلهدییه ژووریک بهرامبهه به دایرهی بهرق و بهریدی ههولپیر بوو، ماکیهیه دامهزراند.

بهلام چونکو پتووستی نهبوو حروفات که مبوو، نه متوانی جارێ کاری پتیکهه، ناچار دوو نوسخه له موسل و نوسخه ی (روناکی) دیکهه دهنارده رواندز له چاپخانهی خۆم له رواندز چاپم دهکردو ده مهیتنا ههولپیر بلاوم دهکردهوه.

۳- ههولتی تاکه کهسی- نووسینی ووتار، هه لسهنگاندنی بابتهکانی ئه وه نووسه رانهی بهشداریان له نووسینی باسهکانی کۆفاره که دهکرد، هه له چنی کردنی هه موو بابتهکانی، هه لسهو راندنی کاروباری دی کۆفاره که له دههینان و بلاوکردهوهی هه مووی هه ره له سهه ئه ستۆی حوزنی بووه.

رووناکي و هونهري رۆژنامه نووسی

ژماره یهکی کۆفاری (روناکی) له رۆژی پینج شه مه ۲۴ ی تشرینی یه کهمی سالی ۱۹۳۵ داوا دوو ژماره ی له

۱۶ ی مایسی سالی ۱۹۳۶ دا بلاوکردهوه و تیکرای ژمارهکانی (۱۱) یازده ژماره بوون.

له سهه بهرگی دههوهی هه ره یازده ژماره دا پتپرستی بابتهکانی نیتو کۆفاره که و لاپه رهکانیان تو مارکراون. له ستوونی ناوه راسستی لاپه ره یه کهمی هه ره یازده ژماره دا نووسراوه:

رووناکي ROONAKI

کواریکی ههفتهی علمی اجتماعی ادبی کوردیه.

له بهرگی پشتهوهی لای دههوهی هه موو ژمارهکاندا دروشمی هه میشه یی رووناکي بلاوکردهوه:

رووناکي

رهوش و دهستوریکي بهرزی ههیه

رابردو ئیستا به ناسین دهه بهره بهرکی باش

رووناکي بهدلیکی خاوین بۆ یهکیتهی عیراتی دهکوشی

رووناکي ئه ده بیات و زانستی کورد کۆ دهکاتهوه

رووناکي بیرهوهری بۆ کورد دهکات

رووناکي رهوش و خوی کورد تازه دهکاتهوه

رووناکي ناوی ناودارانی کورد بهخێوهکا

کۆفاریکه له ژمارهکانی دا دیوانی ئیستا و رابردو فرههنگ و شیوهی کورد و زانستی ئیجتیماعیات نههر دهکا.

رووناکي و دههینانی هونهري

کهواره ی کۆفاری رووناکي (۲۸×۲۰سم) هه بابتهکانی له پانتایی (۲۴×۱۷) سم سنج ستووندا بلاوکردهوه، ته نیا چه نه ووتارو هۆنراوهیهک نه بیته، که له سهه یهک یان دوو ستوونیدا پهخشکراون، هه وهکو له م خشته بهی ژیرودا دیارن:-

ژماره	لاپه ره	یهک ستوونی
۱	۱	یهک ستوونی
۳	۱۶	یهک ستوونی
۱۱	۱۱ و ۱۶	یهک ستوونی
۸	۵-۸	دوو ستوونی
	۱۰-۱۴	دوو ستوونی

نه‌گه‌رچی کۆڤاره‌که زمانی مییری نه‌بووه، به‌لام چالاکیه‌کانی کاربه‌دهستانی بلاوکردۆته‌وه وه‌ک سهردانی نه‌حمه‌د به‌گ توفیق به‌گ موته‌سه‌ریفی هه‌ولتیر بۆ کۆی سنجاق بۆ به‌شداری کردن له جیژنی نیشتمانی هه‌روا تیشکیکی دی خستۆته سهر چالاکای قایقامی رواندز - موراد به‌گ دیسانه‌وه هه‌ر به‌بۆنه‌ی رۆژی نیشتمانی (ژماره ۳ لاپه‌ره ۱۳ و ۱۴) رۆژی خزمه‌تی وه‌تن له لیوای هه‌ولتیر-

دوو ستوون	۱۶	
دوو ستوونی	۱۱ و ۱۲ و ۱۵	۱۰
دوو ستوونی	۶	۱۱
۳ و ۲ ستوونی	۴	۶

کلیشه‌ی به‌رگی ده‌ره‌وه‌ی هه‌ر یازده ژماره هه‌ر وه‌ک خۆی ماوه‌ته‌وه و نه‌گۆراوه، که دیمه‌نی رۆژیکه تیشکه‌کانی له پشت چهند چیا به‌ک ده‌ره‌وشینه‌وه و له‌سه‌ر کیتوه‌کانیش نووسراوه (روناکی). ئەم تابلۆیه پرپه‌پری رییازی بییری حوزنی بوون له بلاوکردنه‌وه‌ی کۆڤاره‌که‌دا، که ویستوویه‌تی به‌ رینگه‌ی زانست خوینهر رووناکیبیر بکات و رۆژی زانیی لێ هه‌لبیته و له نه‌زانیی رزگاری بیته، ژبانی رۆژانه‌شی به‌ره‌و شارستانیته هه‌نگاو بنیته.

رۆژی خزمه‌تی وه‌طن له لیوای هه‌ولتیر ۱۹۳۵

هیچ جۆره وینه‌یه‌ک له کۆڤاری رووناکی دا به‌دی ناکریت، له کاتی‌که‌دا حوزنی له کۆڤاری زاری کرمانجیدا ده‌ستپه‌نگینی خۆی له چهند کلیشه‌یه‌ک بۆ چهند باه‌تیک پیشانداده، هۆیه‌که‌شی بۆ ئه‌وه ده‌گه‌رپه‌ته‌وه، که کۆڤاره‌که له سه‌ره‌تادا له شارانی موسڵ و رواندز و هه‌ولتیردا چاپکراوه، که‌چی له‌و کاته‌دا، که حوزنی چاپخانه‌یه‌کی له شاری هه‌ولتیردا دامه‌زاندوه و بواری ئه‌وه‌ی بۆ ره‌خساوه، که به‌هره‌ی هونه‌ری خۆی له ده‌ره‌یناندا بنویستیت، دوژمانی زانست و زانیاری بوه‌تان و رووشه و گیتچه‌لی وایان بۆ هه‌لبه‌ستوه، ئاره‌زووی هونه‌ری و رۆژنامه‌نووسییان لا‌کز کردوه، حوزنی له بیره‌وه‌ریکانیدا نووسیه‌تی:

... له‌سه‌ر ئه‌وه‌ش چهندیک تووشی دلساردی و ناگوزیری بووم و ده‌ستم نه‌ده‌چوه ئیش و کار و مه‌تبوعات..

رۆژی خزمه‌تی وه‌طن له لیوای هه‌ولتیر ۱۹۳۵

هه‌وال و رییۆرتاژ

له کاتی بلاو بوونه‌وه‌ی کۆڤاری رووناکی له شاری هه‌ولتیردا هیچ جۆره رۆژنامه‌یه‌ک نه‌بووه، تا هه‌والی رۆژانه په‌خش بکاته‌وه، بۆیه رووناکی بایه‌خیتکی زۆری به‌و لایه‌نه رۆژنامه‌نووسیییه داوه.

ئهو هه‌والانه‌ی، که له رووناکی دا هاتوونه‌ته وه‌شاندن له لایه‌ن حوزنی کۆکراونه‌ته‌وه، ئاماده‌کراون و سه‌رکه‌وتوونه‌ش نووسراون و کالایه‌کی رۆژنامه‌نووسییان به‌به‌ردا‌کراون و هیندیک له هه‌واله‌کان شپوه‌ی رییۆرتاژیان وه‌رگرتوه.

سه‌ردیتری هه‌واله‌کانی ناوخۆی شاری هه‌ولتیر، که له‌م رۆژهدا فه‌رمانبه‌رو پیاوانی گه‌وره‌ی شارو پۆلیس و سوپا‌وو دیده‌وان له یانه‌ی هه‌ولتیردا کۆکراونه‌ته‌وه و موته‌سه‌ریفیش به‌م بۆنه‌یه ووتاریکی پر له مانای بۆ خۆتیندوونه‌ته‌وه و ئه‌و رۆژهبان لێ بووه به‌ جیژن (ژماره ۳ لاپه‌ره ۱۳).

رووناکی بایه‌خی به‌ جۆری ئاوه‌دانکردنه‌وه‌ی ناوچه‌ی هه‌ولتیر داوه، وه‌ک هینانی ئاو له زێ وه‌ بۆ قه‌ره‌چووع و

ئەحمەد چەلەبى دەباغ

(ژمارە ۲ لاپەرە ۱۲).

هەوالى چاپکردنى بەرھەمى بىرى نوتى نووسەران بەشئەبەھىكى فراوان بلاوكرائەتەو بە چەند وشەبەكەش ناوەرۆكیان روونكرائەتەو وەكو داخوئانیک پيشكيش كراون لەوانە (كوردستان، امرای سۆران - ژمارە ۱۵ مەتبوعاتى تازە. ژمارە ۲ . مەتبوعاتى تازەى كوردى ژمارە ۷).

لەو هەوالانەى، كە دەچنە نىوخانەى رېپورتازەو سەردانى رەشید عالی گەیلانى - وەزیری ناوخۆبە، كە لە ۱۹۳۵/۱۲/۱۴ دا بۆ هەولپىرى كوردووه* لە نىویدا زانیاریكى باش لە بارەى رۆژو كاتى هاتنى وەزیری نىویرا و چۆنبەتى پيشووزى و بەرپىکردنى لەلايەن مۆتەسەریف و فەرمانبەران و گەورە پیاوان و فېركارو فېتبارو دیدەوانانەو

* ئەو رېپورتازەى لە رووناكیدا بلاوكرائەتەو كورتەى رېپورتازىكى دوورو درێژەو لە پاشكۆى ئەم پيشەكیەدا بلاوكرائەتەو.

حوزنى ئەم هەوالەى بە هەل زانیوه بۆ ئەوێ داواكارى و خواستى هەولپىرىكان بخاتە بەرچاوى لىپرسراوان، كە هەولپىر بە هینانە ئاوى بۆ ئاوەدان دەكریتەو بە بلیت:

خودا بکات و ابێ و دەشتی هەولپىرو خوارەووشى بە ئاوى هەردوو زى ئاوەدان و بخریتە ریزی ئەو خاكانە كە لە چۆمە گەورەكان ئىستیفادەیان كوردوو چۆمىكیان بۆ هەلبەستراوه.

هەلکەندنى چالیکى ئىرتىوازی لە بەرى باكوورى رۆژەلانى هەولپىر هەوالىكى دى دەزگەبەكى میربە، كە كۆقارى رووناكى لەبەر گرنكى بلاوى كوردۆتەو، لە هەمان باسدا پيشنبازی بەداكردن و خستنهكارى تورمپاەكى گەورە بۆ ئەم چالە دەخاتە بەر دەست لىپرسراوان و ئەو هەشيان پى رادەگەبەنیت، كە لە جىگایانى باوهر پىكراوهو زانیوبەتى، كە چوار چالوى دیش هەلکەندرتین، بۆ ئەوێ هەولپىر لە كیشەى بى ئاوى رزگار بکەن (ژمارە ۸ لاپەرە ۱۶).

لەو هەوالە كۆمەلایەتییانەى، كە لە رووناكى دا بەرچاوى دەكەون گەرانەوێ حاجییانى هەولپىر بۆ وولات و هەروا دوا مالوایی كوردنى حاجى سەعید ئاغا بە لە نىوچوونىكى گەورەى شارى هەولپىرى زانیوه (ژمارە ۷ لاپەرە ۱۵و۱۶).

كاسى ئەحمەد چەلەبى دەباغ*

هەوالپىكى وەرزشى شارەكەبەو بە پيشكەشكردنى ئەوكاسەى، هانى وەرزشوانانى داووه بەهۆبەو رووناكى روو لە گەورەكانى هەولپىر دەكات، كە بايەخ بەم جۆرە پرۆژانە بدن تا گەل سەركەووت و وولات ئاوەدان بێت

* ئەحمەد چەلەبى دەباغ (۱۹۰۲ - ۱۹۷۷/۱۲/۸) لەو سەرمايەدارو بازرگانە هەولپىریانە بووه، كە بايەخى بە پيشكەوتنى شارى هەولپىر داوه، بە يەكێك لە دامەزرێنەرانى پرۆژەى ئاوى كارەبا و كارگەى بەفرو گەنم هارپن دادەندرت لە هەولپىر و هەروا هاوبەشى لە چەندین پرۆژەى خزمەتگوزارى و خىرخوازی كوردوو، بۆبە خۆشەووستى هەولپىریان بوو. ئەم زانیاریانەم لە ۲۵/۳/۲۰۰۱ دا لە ئەمیرە خانى كچبەو بە دەستگەبشت.

خراوه ته روو، هه روا داخوازی دانیشتوانیښی گرتوته وه (رووناکی ژماره ۴ لاپره ۱۵ و ۱۶)* وه نه بیټ رووناکی هه رایه خی به هه والی نیو شاری هه ولیرو ده روبری دابیت، به لکو له و باسانه ش گه راوه، که پیوه ندی به کوردوه هه هه بووه، هه روک باسی دامه زانندی یانه ی سه لاهه دین له به غدا، که په یامنیږی کۆقاره که له به غداوه گوږ بیستی بووه ناشکرای کوردوه، که وا هه ولی نه و پیاوه گه وروه ناودارانه ی کورد بۆ کورنده وه یانه یه که له به غدا دراوه له لایه نه وه زاړه تی ناوخووه په سند کراوه (ژماره ۷ لاپره ۲).

داخوښان

له سه ر لاپره کانی کۆقاری رووناکی دا چهند داخوښانیک بلاوکراونه ته وه، وه کو به شیک گرنگی رۆژنامه نووسی بهرچاو ده که ویت و به هویوه خوینه ری ئاگاداری کرین و فرۆشتن وه یا توانایی و وه ستایی که سیک و... کوردوه و به ناسانی زانیاری له باره یانه وه خستوته به رده ست.

هیندیک داخوښانی کۆقاره که پروپاگانده ن بۆ به ره هه می چاپکراوی نوږی، وه یا به م جزه ری ژیروو چاپخانه که ی به بۆ زانین داوه: مه ته به عه ی زاری کرمانجی هه ولیږ بو ته به ی هه موو مه ته به عه ی ټیک ئاماده یه. (ژماره ۷-۹).

هه روا جاپی بۆ پاریزه ری کۆقاره که خوږی به م شپوه یه داوه: محامی شیت مسته فا ته ماشای هه موو ده عوایه ک ده کا، محلی له نریک سه رای حکومت. (ژماره ۸).

نه و داخوښانه ی، که له لایه ن داوو ده زگه میریبه کانه وه بۆ کۆقاره که هاتوون، وه ک موته سه ری فیه ت، تا پۆ و ئیجرا به زمانی عه ره بی و تورکی بوون. (ژماره ۴، ۵، ۱۰، ۱۶).

رووناکی و هونه رکانی ویزه

هونه رکانی ویزه: ووتار، هونراوه، چیرۆک، رۆمان، وه رگبیران له کۆقاری رووناکی دا زۆر بلاوکراونه ته وه و به گه نجینه یه کی به نرخی ویزه ی کوردی ده ژمیردرین و به هویوه زانیاریکی باش گه یاندراره ته خوینه ری نه وساو بییری

* بۆ زانینی جزری پروگرامی پیشسوازیکردن برونه پاشکوی ژماره ۳.

سه رده مانای داها تووشی یچ ده وله مه ند کراوه له هه مان کاتدا شوینیکی دیاریکراویشی له نیو په خشانای کوردی دا بینیوه و کاریگه ری له به ره و پیشسبردنی ویزه ی کوردی دا هه بووه و توانیوه تی ژماره یه کی باش له نو سه ران له خوږی کۆ بکاته وه و به ره می به پیږی بیریان تیدا بلاو بکه نه وه.

ووتار

له کۆقاری رووناکی دا ووتاری جزو او جزر بهرچاو ده که ون؛ میژووی، ویزه یی، کۆمه لایه تی، ئابووری و..

له بواری ووتاری میژوو بییدا حوزنی ده ورپکی بالای له نووسین و بلاوکورنده وه بیدا هه بووه و حوزنی میژووی وه ک زانست نووسیوه ته وه، نه ک وه ک گپرا نه وه ی به سه ره اتیک. له زنجیره ووتاری (اجتماعیات - کۆمه له ی نه ژاد و بنه چه که ی کورد دا، که به خامه ی نیو براو نوو سراوه له شوین و نیوی کورد ده کولیتته وه و به راوردیک له نیوان کوردو کاردودا ده کات و پیوه ندی کاردود به دانیشتوانی کونی کوردستان روون ده کاته وه و پشتبشی به کۆمه لیک سه رچاوه ی میژوونووسانی وه ک: هارتمان، نولدکه، وایسباخ و سترابون به ستووه له به شیکیدا نووسیوه تی: نه سترابون زانای جوغرافی یونانی له نریک عه سری میلاد ژیاوه. له کتیبی شازده فه سلای یه که م قته عه ی ۱۲۴ ده لیت: گوردین GORDEENS که نه ژادی قه ومی کاردون له به شیک کهناری دجله ی سه ختی وه کو ساریزو ساتالکاو قه لای پیناکایان هه یه، له سه ر شکلی سی گۆشه و له سه ر ته په کی خاکی دامه زران دووه. (ژماره ۱-۳).

له ووتاری (سه ره وردیک تاریخی کورد) دا جوامیری و هه لویستی مرۆقانه ی رۆسته می میری موکریانی له به رامبه ر کوزه ری باوکی خویدا ده گپرتته وه له گه ل نه وه ی هه لی توله سه ندنه وه ی بۆ هه لکه و تووه، به لام کوزه ره که دیل و به ند بووه به کۆت و زنجیر یچ ده سه لات کراوه بۆیه ده لیت: سویندمان خواردووه، که دوژمنی لیتقه و ماو که وتوو نه زیه ت نه ده ین و پشتیوانی بکه ین و ده ستی بگرین. (حوزنی. ژماره ۷).

مه حمود فه همی هه مه وه ند له ووتاریکی ویزه بییدا پارچه په خشانیکه ی له باره ی (هه تاو) بلاوکورده ته وه، به ووشه

جوانترین تابلوی رووناکى، گهرم و گورى، تىنى، تىشكى زىپىنى رۆژى بهرجهسته کردوه.

(ههى خاک) پارچه پهخشانىكى بى هاوتای سهردهمى خوڤه تى، كه له جوانى و رىككهوتنى له گهل رۆژدا، له سىپهبرى، سهردهمانى سهه له بىيانى، نيوهرۆيانى، شهوانى، لوتكهى شاخى به فرىنى، دهشت و كىوى، رووبار و چه مى، باخه رهنگىن و كهزهكانى سالى و... ده دوىت و وهكو ناشكىك ده باندوىنيت، (حوزنى. ژماره ۳).

له ووتارى (ئه ده بىيات - بهرزی و ناو) دا نووسهر زۆر به شانازى نيوى بوژانى كوردى وهك ئه حمه دى خانى، حاجى قادرى كۆبى، ههكارى، عهلى هه ربرى و نالى، كوردى و سالم و.. دىنيت و به هىچ جوژىك له شاعىران و نووسهرانى نيو دارانى دونىيان به كه متر نازانيت و ده لىت ئه گهرچى وهكو بوژانى رۆژئاوا نيو بىانگىان ده رنه كردوه، به لام له نىسو مىلله تى كورددا ئه وهندهى وىژوهان و ههستىارانى رۆژئاوا پاىه يان بهرزو بلنده، له و باره دا گهر ئه وانىش وهكو نووسهران و شاعىرانى رۆژئاوا خزم و كهس و هاو پشتمان هه بووبا، ئه وا له وان ناودارتر ده بوون و هه روا دىسانه وه هۆى نىودارى ئه وان بو گهره بى و فراوانى شاره كانىيانى گهراندۆته وه، وهك شارانى له ندهن، ئه سىنا، بهرلین و پاریس. نووسهر له و باوه رده بووه، گهر شاره كانى كورده وارىش وهكو ئه وان پر له خه لك بووبان ئه وا ئه حمه دى خانى له شه كسپىرو حاجى قادرى كۆبى له هومىر پله و پاىه يان بهرتر ده بوو. (حوزنى. ژماره ۱).

شیت مسته فا له ووتارى (بو كور و كچه كانى خۆمان) بابه تىكى كۆمه لایه تى بلاو كوردۆته وه و تىیدا به راورد له نىوان خو و رهوشتى باپىران و گه نجانى ئه وسا ده كات، هه لىسوكه وتى باپىران به نرخ و پىرۆز هه لده سه نگىنيت، به لام رهوشى كچان و كورانى سهردهمى خوڤى به (نامه عقول) له كه له م داوه، چونكه كچه كان چاكه له خراپه جودا ناكه نه وه، رىز له خوڤان گه وهره تر ناگرن و له هه مان كاتىشدا ترسۆك بوون و كاتى خوڤان به فىرۆ ده به نه سهه. (ژماره ۲).

شیت مسته فا له كىشه په كى دى كۆمه لایه تى ده دوىت، كه بى ئىشپىبه و هۆبه كه شى بو په دابوونى ئامپىرى مىكانىكى

ده گه رىنپىته وه و، يانى بو پىشكه وتنى ته كنۆلۆژىا و چاره كه شى له وه دا دۆزبوه ته وه كه ده ست له به كار هىنانى ئه و ئامپىرانه هه لگرن:

(... لازمه بو ئه و حكومه تانهى، كه نه خوڤى بى نىشى له خاكه كه ياندا بلاو بوته وه، بو عىلاجىكى دىكه سه مى بكه ن ئه وىش نىستىغنا له ئاله ته كانه. (ژماره ۱).

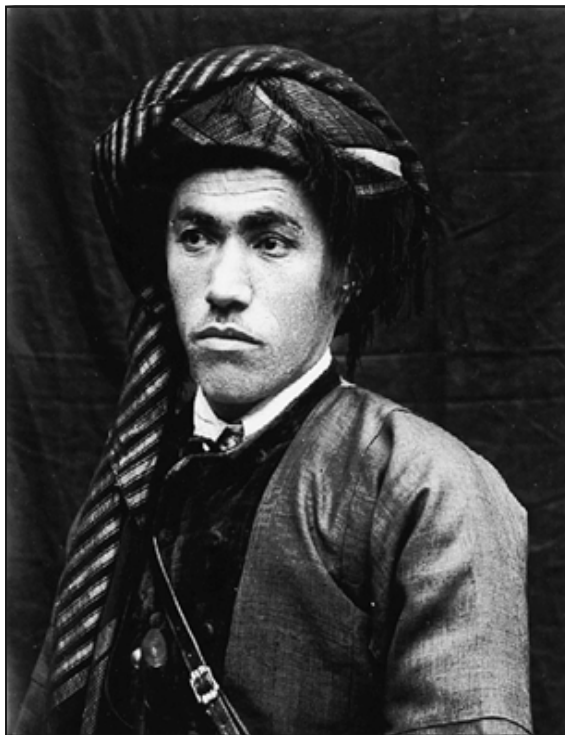
له سهه رووبه ره كانى رووناكى دا كۆمه لىك ووتارى كۆمه لایه تى بهرچاو ده كه ون، بو وىنه له ووتارى (پىوستانى ئاده مىزاد چىبه ؟) دا پىتقىتى رۆژانهى مرۆى ئه وسای باس كر دوه، كه خویندن، ئاسوده بى، پاك و خاوتى، گه شت و گوزار، جل و بهرگ، خانوبه ره ی چاك، به زووترىن كات ها توچۆ كردن، پىوه ندى ته له فۆنى، گوڤ پهروه رى، خوڤازاننده وه، ئوتومبىل و.. گرتۆته وه و له گهل پىدا وىستىكانى مرۆقى سهردهمانى پىشتر به راورد كردوه، كه زۆر كه متر بووه (ح.ح = حوسىن حوزنى. ژماره ۶ و ۵).

خویندنگه كه پىوستىكى گرنكى ژبانوه به هۆبه وه مرۆف له نه زانین و نه خوینده وارى رزگارى ده بىت و بىنا يانه له دهه رووبه رى راده مىنيت، ووتارىكى تابه ت به (مه كتبه) بلاو كراوه ته وه، له پىشه كىكه ىدا كورته په كى مىژووى خویندنگه پىشكىش ده كات، جا تىشكىك ده خاته سهه جوڤى خویندن و په دابوونى زانكۆى گه وهره گه وهره له ئه وروپادا و هىوا خواستنى بو هه لكه وتنى پىوانى نىودارى رووناكىبرى رۆژه لاتی، كه وهك ئه ستىره بدره وشىنه وه. (ه. وریا ژماره ۵)

كۆمه له ووتارىكى ئابوورى به نرخ له كوڤارى رووناكى دا بهرچاو ده كه ون، كه له داها تى كشتوكالى كوردستان ده دوىن و له هه مان كاتىشدا بارى ناله بارى ئابوورى ره نجه دى كوردى سالانى سىبى سه دهى رابوردوو روونده كه نه وه.

له سهه تادا جوانى نىشتمانى كورد، جوڤى زهوى له دهشت و كىو و دۆل و رووبار، جا به رووبوومى درخت و شىنابى، ئاژه له كانى مالى و كىوى خراونه ته روو. بازگانى كردن به و داها تانهى كوردستان به شىكى ووتاره كه ی گرتۆته وه، كه له پله ی په كه مدا: توتن، مازوو، خورى، مهرو گه نم و له پله ی دووه مدا: رۆن، په نىر، ههنگوبن،

به رهه می بوژیانی سه رده می ده رجوونی کۆقاره که شی گرتۆته وه، له وانه دلدار و هه وری، که به بۆنه ی دره وشانه وه ی تیشکی کۆقاری رووناک ی دوو پارچه هۆنراوه ی نایابیان هۆنیوه ته وه (ژماره ۲ و ۸) هجری دده بوژی ناوداری که رکوکی به زمانی فارسی پارچه هۆنراوه یه کی لاواندنه وه ی به بۆنه ی کوشتنی ئیسماعیل بهگ رواندزی* بلاوکراره ته وه که به جۆری له نیو چوونی

أ. ب. هه وری

* ئیسماعیل بهگ کوری سه عید بهگ رواندزی له بنه ماله ی میرانی سۆران بووه له په رله مانی عیراقدانۆینه ری هه ولیتر بووه. زۆر داکوکی له کیشه ی نه ته وایه تی کوردی کردوه (بروانه پاشکۆی ژماره ۴) ئیسماعیل بهگ نیزیکنترین و دلسۆزترین هاوه لی حوزنی بووه له رواندز. ئیسماعیل بهگ له ۱۹۳۳/۶/۸ دا له نیزیکن گه لی دۆلی نشاوۆی کوژراوه. بۆ وه رگرتنی زانیاری زیتیر له و رووداوه دلته زینه بروانه بابته ی (مه حکمه ی کوبرای لیوای موسل ۲۲/۱۰/۱۹۳۴ - له کۆقاری القضاء. ژماره ۸/ کانوونی یه که م/ ۱۹۳۵. به شی ره سمی. لاپه ره ۴۰). (۳۴۰)

میوژ، گوژیو له پله ی سییه مده: پیستی درنده ی وه ک پلنگ، ده له ک، وورچ، ریوی و گورگ و.. بووه.

باری ئابووری ره نجده ری ماندووی کورد زۆر نزم بووه، ره نجده ره له لایه ن بازرگانه بچوکه کانه وه چه وسیتندراوه ته وه وه هه ولتی ره نجی له سه رماو سۆله ی زستان و له گه رمای هاوینتیدا به پارو پولیتیکی که م هه لسه نگیتندراوه و.. بۆ چاره کردنی ئەم ناهاوسه نگییه ی نیوان ره نجده رو ره نجبه ردا پیشنیازی کردنه وه ی بانکیتیکی کشتوکالی کردوه. (حوسین حوزنی ژماره ۱-۳).

له رووناک ی دا کۆمه له ووتاریک بلاو بوونه ته وه، که بۆ ناساندنی وولاتانی دهره وه ن، وه ک ئەلبانیا، که ده وله تیتیکی ئەوروپاییه و زۆریه یان موسلمانن و دیانیشیان تیدا هه یه، هه روا وولاتی حه به شه که ئەوانیش موسلمان و دیانن. مه به سستی رووناک ی له بلاو کردنه وه ی ده نگوباسی ئەو جۆره ده وله تانه له گه ل ئەوه ی بۆ ناساندن بووه، به لام نمونه یه ک بوون له وه ده وله تانه ی، که سه ره خۆیی خۆیان وه رگرتوه، تا به شیوه یه کی تیان و له کوردان بگه یه نیت، که میلله تانی ژیر ده سته ی وه ک ئیوه ش هه بوون، له گه ل ئەوه ی له رووی نایینه وه ش جیاواز بوون، به لام به رامبه ر به کیشه ی نه ته ویه یان یه ک ده ست و یه ک دل و یه ک بیر بوون پیکرا له پیناو رزگاریدا خۆتینیان رشت و له ئەنجامدا ئازادی و سه رفرازیان وه ده ست هینا. (ک.ج. ژماره ۱ و ۹).

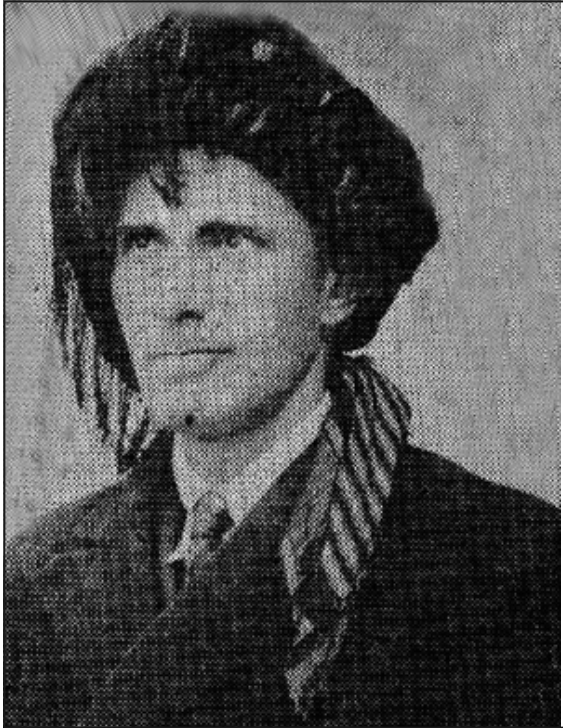
له باسی داهیتانی ته کنۆلۆژیدا چه ند ووتاریک له سه ر فرۆکه، که شتی، چاپ و.. بلاوکراره ته وه. (ژماره ۷، ۹).

کۆقاری رووناک ی هه ولیدا وه گه وه پیاوانی ده سه لاتداری ئەو زه مانه له خۆینه ری کورد بی به ری نه کات، له وانه ی باسیان کراوه: مۆسۆلینی، هیلاسیلاسی و.. (حوسین حوزنی ژماره ۴ و ۵. ک.ج. ۲).

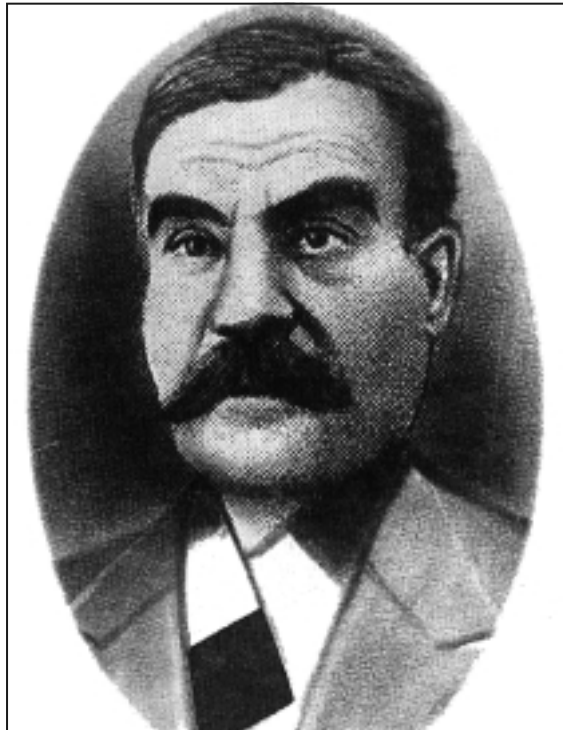
له پال ئەوانه شدا هیتر چه ندین ووتاری جۆراوجۆری سوودبه خشی دیش بلاوکراره ته وه.

هۆنراوه

له زۆریه ی ژماره کانی کۆقاری رووناک ی دا لاپه ره یه ک وه یا زیتیر بۆ هۆنراوه ی کوردی ته رخان کراوه، که به ره هه می بیری هه ستیارانی سه دانی پیشووترو له هه مان کاتدا

دلدار

هجری دده

حوسینی کوری ئیمام علی چواندووه (ژماره ۸).

کانی بوئیزی ههولییی چهند هۆنراوهیهکی پهخشکراوتهوهو دووانیان مهتەلن (ژماره ۷، ۱۰، ۱۱) و مامۆستا جهمیل رۆژبه‌یانیش هەر به هۆنراوه مهتەله‌که‌ی هه‌له‌یناوه (ژماره ۱۱).

بیخود له چهند دێره هۆنراوه‌یه‌کدا بهو بازار و دوکانه‌ی هه‌لگوتووه، که له شاری کۆبه‌دا سه‌ید هادی فه‌رمانبه‌ری ئەوقاف بینای کردووه (ژماره ۱۰).

هۆنراوه بلاوکراوه‌کانی عه‌بدوڵلا به‌گ مصباح‌الدیوان - ئەدهب له‌سه‌ر لاپه‌ره‌کانی کۆقاری رووناکی دا له‌ چاو به‌ره‌می بلاوبووی بوئیزی دی زیتیر به‌رچاو ده‌که‌وێت (ژماره ۱-۳، ۸) له‌ پال ئەمه‌شدا تیشکیک خراوته‌ سه‌ر ژبانی تایبه‌تی ئەدهب و به‌ هۆی هۆنراوه‌کانی ئەوه‌ سه‌لماندراوه، که سه‌رتاپای غه‌زه‌له‌کانی به‌ (نه‌سه‌رتی) خیزانی هه‌لگوتووه (ژماره ۶).

چهند دێریک له‌ هۆنراوه‌کانی مه‌م و زینی ئەحمه‌دی خانی به‌ تایبه‌تی ئەوانه‌ی، که نه‌ته‌وه‌یین شیکراوته‌وه‌و به‌هۆیه‌وه‌ باری ئەوسای کورد به‌ گشتی و باری خانی به‌ تایبه‌تی هه‌له‌سه‌نگیندراوه. له‌ کۆقاری رووناکی دا خانی به‌ تاجی سه‌ری کوردان داندراوه‌و هه‌وله‌کانی له‌به‌ره‌می بێردا هه‌ر وه‌ک فه‌رده‌وسی توسی نرخیندراوه‌و هه‌ر له‌م باره‌دا ئاماژه‌ بۆ نه‌وه‌ها‌ره‌که‌شی کراوه، که بۆ خاوه‌ن ره‌واجانی دانانه‌وه، به‌لکو بۆ بچووکی کوردانی به‌ره‌م هیناوه. (حوسین حوزنی. ژماره ۵).

رووناکی به‌لێنی داوه، که ئەو هۆنراوانه‌ی حاجی قادری کۆیی په‌رت بکاته‌وه، که له‌ نیو دیوانه‌ چاپکراوه‌که‌یدا نیسه، به‌لام له‌به‌ر ئەوه‌ی ئەو به‌لێنه‌ له‌ ژماره (۱۱) یانی دوا ژماره‌ی رووناکی دا درابوو، به‌داخه‌وه‌ نه‌هاته‌دی (ژماره ۱۱).

له‌و بوئیزانه‌ی، که له‌ رووناکی دا باسیان کراوه، مه‌لا عه‌بدوڵله‌حیم - مه‌وله‌وی - مه‌عدوم - ه، که کورته‌یه‌ک له‌ به‌سه‌ره‌اتی و چهند دێریک له‌ هۆنراوه‌کانی په‌خشکراوته‌وه (ژماره ۷) که ده‌بیسته‌ مایه‌ی دلگرا‌نی پیره‌مێردو له‌ ووتاریکی‌دا هێرشیک‌ی ناشایسته‌و لێ نه‌وه‌شاده‌ی بردۆته

کانی

بیخود

سەر حوزنی (ژیان. ٤٧٦) و حوزنیش زۆر بابەتانه و لیژانانه و هیمنانه و هلامی داوه تهوه (رووناکی ژماره ١١).

بهیتی ئه وهره حمان پاشای به بان، که عهلی بهرده شانی هۆنیویه تهوه و زار به زار گهیردراوه تهوه له پینج لاپهراندا بلاوکراوه تهوه (ژماره ٨).

به یۆنه ی دوا ماللا وایبکردنی جه میل سدقی زه هاوی کورته یهک له سه ر ژبانی نووسراوه و به به ره می بیری هه لدراره، که به زمانانی کوردی، عه ره بی، فارسی و تورکی سه رکه و تروانه هۆنراوه ی هۆنیویه تهوه (ژماره ٨).

چیرۆک و رۆمان

ئه و چیرۆکه کورتانه ی، که له هه ر یازده ژماره ی کۆفاری رووناکی دا بلاوکراوه تهوه، بیروکه که بیان گهیرانه وه ی به سه رهات و روودای که له پووهرین و به شپوه به کی گشتی ئامۆژگارین، به لام له شپوه ی چیرۆکی هونه ریدا دارپێشراون*

نازدار وه یا (ژنی کورد له لادی) رۆمانیکی سه د لاپه ره ی ده ستنوو سه و محمه د عه لی کوردی نووسیه ته ی و چه ند به شپکی وه ک زنجیره له کۆفاری رووناکی دا بلاوکراوه ته وه.

له پێشه کی رۆمانه که دا محمه د عه لی کوردی** دیه نیکی دلگیری دیه که ی کیشاوه، که هه ر سی - چل مالتیکی گرتۆته وه، له تابله یه کی نه خشیندا گه رانه وه ی

* ئه گه ر چی دوو له و چیرۆکانه ی له کۆفاره که دان و له ژیر سه رنیوی (پادشاهیکی دادپه ره ره) و (قیمه تی نالتیک) دا به نیوی یونس مسته فا عومه ر (ژماره ٨ و ٩) په خشکراوه ته وه و سه تیه مینیان (هه ر چی ده که ی دوامینی ره چاوه) وه ک له پێرستی سه ر به رگه که ی ها تووه، به نیوی رووناکی بلاوکراوه ته وه. ئه گه ر هه ر سه چیرۆک به ووردی بخویندرینه وه، له گه ل ئه و چیرۆکانه ی حوزنی دا به راوردی بکه ن، که له زاری کرمانجی و دهنگی گیتی تازه دا بلاویانی کردۆته وه، ئه وه ئاشکرا ده بیته، که له رووی ناوه رۆک، دارشتن و زمانه وه هه مووی به یه ک خامه نووسراون، که ئه ویش خامه ی به توانای حوزنی موکریانیه.

** بۆ زانیاری زیتتر له سه ر محمه د عه لی کوردی بره وانه (د. کوردستان موکریانی ١٩٨٥).

جهمیل بەندی رۆژبێانی

(ژماره ٤).

(ئاگر په‌رست) بابه‌تییکی دی وه‌رگێرداوه، که له‌باره‌ی دینی زه‌ردهشتیه‌و ٢٥٠٠ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر له‌ وولاتی ئێران و ده‌ورو به‌ریدا په‌رستراوه (ب.ح. ژماره ٥).

(دوو ساڵ له‌ کوردستان - ئه‌وه‌ل زیاره‌تم) له‌ نووسینی کاپتن‌های، که له‌ کانونی یه‌که‌می ساڵی ١٩١٥ له‌گه‌ڵ له‌شکری ئینگلیزدا هات‌وته‌ عێراق و بۆ یه‌که‌مین جار وه‌ک یاریده‌ده‌ری دادوه‌ری رامیاری له‌ مه‌نده‌لی دامه‌زراوه‌ جا بۆ پرده‌ی (تالتون کوپری) نێردراوه‌و له‌ تشرینی دووه‌می ١٩١٩ فه‌رمانه‌وا یه‌تی شاری هه‌ولێری دامه‌زراندوه‌و کراوه‌ به‌ به‌رپرسی رامیاری شاره‌که‌و تا کۆتایی ساڵی ١٩٢٠ دا تێیدا ماوه‌ته‌وه، جا نێردراوه‌ته‌ هیندستان و له‌ دوا‌ی جودابوونه‌وه‌ی له‌ کوردستان و له‌ عێراق. به‌ره‌مه‌ی‌کی نایابی به‌نیوی (دوو ساڵ له‌ کوردستان) یانی سالانی ١٩١٩ و ١٩٢٠ ی نووسیوه.

کۆشاری رووناکی به‌شی هه‌وته‌می ئه‌و کتێبه‌ی‌های، که له‌ لاپه‌ره ١١٣ ی ده‌ست پێده‌کات وه‌رگێرداوه‌ته‌ سه‌ر زمانی

میگه‌له‌ مه‌رو چۆنیه‌تی به‌پیره‌وه‌ چوون و دۆشینی مه‌ر له‌ ده‌می ئیواراندا نواندوه‌وه.

پاله‌وانی چیرۆکه‌که‌ نازداری کچی میر زه‌ینه‌دینی ئاغای دێبه‌که‌یه، گه‌نج و لاوانی گونده‌که‌ شه‌وان نه‌ده‌چوونه‌ دیوه‌خانه، به‌لکو له‌گه‌ڵ یه‌کدا کۆده‌بوونه‌وه‌ به‌یاری کردن و پێکه‌نین شه‌ویان ده‌برده‌ سه‌رو کچ و کورانی گوند و ایان له‌ دینۆ نازدار کرد، که زۆرانبازی بکه‌ن و له‌ ئه‌نجامدا نازدار به‌ فێل له‌ دینۆی برده‌وه‌و سه‌رکه‌وت، به‌لام ته‌ماشاکاران و ناوڕیکه‌ر دانیان پێدا نه‌هێنا، چونکه‌ فێلی تێدا بووه.

هه‌ر له‌و رۆمانه‌دا چۆنیه‌تی ریکه‌وتنی کوپ و کچان بۆ چوونه‌ ده‌شت و ده‌ران به‌ تاییه‌تی بۆ دۆلی ژبان، تا که‌نگران هه‌لکه‌نن زۆر به‌ جوانی ده‌رپاوه.

هه‌لبه‌ت ئه‌م دیمه‌نه‌ هێسوو هێمنه‌ی گونده‌که‌ هه‌روا به‌رده‌وام نه‌بووه، چونکه‌ خه‌سه‌ره‌وخانی ئاغای دێبه‌کی نێزیکیان ده‌ورو به‌ری گونده‌که‌ی گه‌مارۆ دا‌بون، تا په‌لاماریان بدات و تالانیان بکات. محمه‌د عه‌لی کوردی زۆر به‌ووردی چۆنیه‌تی خو‌ئاماده‌کردنی گوندیه‌کان و کۆبوونه‌وه‌یان له‌ ده‌ورو به‌ری میر زه‌ینه‌دینی ئاغایان بۆ داکۆکی له‌ زه‌وی و زاو که‌س و کاریانی باسکردوه‌وه، که له‌ ئه‌نجامدا به‌م یه‌کیه‌تیه‌یان به‌سه‌ر خه‌سه‌ره‌و خانی داگیرکه‌ریان داداوه‌و شه‌رکه‌یان لێ بردۆته‌وه.

ئه‌وه‌ی له‌م به‌شه‌ بلاوکراوه‌ی ئه‌م رۆمانه‌دا سه‌رنج راکێشه‌ پاله‌وان هه‌ر ئاغاو ژن و کچی ئاغان و که‌مه‌تر لادێبه‌کان رۆلی پاله‌وانیان دراوه‌تی. (محمه‌د عه‌لی کوردی ژماره ٩،٧، ١١).

وه‌رگێران

کۆشاری رووناکی بایه‌خییکی باشی به‌ بابه‌تی وه‌رگێران داوه، مه‌به‌ستی سه‌ره‌کیشی به‌خشیینی بی‌ریکی نوێ و سه‌رده‌م به‌ خوێنه‌ر و هه‌روا ده‌وله‌مه‌ندکردنی به‌ره‌می رۆشنیبری کوردی بووه.

بابه‌تی (ناپلیونی ره‌ش) که له‌ ئیمپراتۆر هیلاسلیاسی له‌ به‌ری، نه‌ژادی، په‌له‌ی خوێندنی، زرنگی، چۆنیه‌تی بوونی به‌سه‌رکرده‌ ده‌دوێت. ئه‌م باسه‌ له‌ زمانی عه‌ره‌بیه‌وه‌ وه‌رگێردراوه‌ته‌ سه‌ر زمانی کوردی (حوسین حوزنی-

كوردی، چونكه پښوهندی به ههولتیرهوه ههیه. لهو بهشهدا باسی چۆنیهتی هاتنی بۆ ههولتیره پښوهندیتیکانی به گهوره پیوانی ئەم شاره و پرسیاری خه‌لکه‌که بۆ هۆی هاتنی ئینگلیزو ڤادهی یارمه‌تیدانیانی و... گرتۆتهوه (رزگار بو).
(ژماره ۹)

حوزنی بابەتیکى دى وه‌رگیت‌ڤراوى له کۆڤارى رووناکی‌دا پیشکیتش به دانیشستوانی ههولتیره کردوه، که له باره‌ی کچیکى ههولتیرهیه، که نیوی یه‌زدان دوخت بووه و به‌م جۆره هۆی وه‌رگیت‌ڤران و بلاوکردنه‌وه‌ی باس کردوه:

کتیبی یه‌زدان دوخت الشریفة الأربیلیة - تالیفی استاذ فاضل میثرونووسی به‌ناویانگ قه‌س سلیمان سایغ موسلی، که سالی ۱۹۳۴ له چاپ دراوه که‌وته به‌رچاومان. سه‌ریه‌وردی ئیجتیماعی و میلی ئه‌و شه‌ریفه ههولتیره‌مان به‌گورتی نووسیوه، چونکو ئه‌وه یه‌که‌مین مجله‌یه‌و یه‌که‌مین مه‌ته‌عه‌یه له وه‌ت‌نی ئه‌و شه‌نگ و شوخه ههولتیره‌مان چاپ و به‌کاربراهه و یستم به‌ناوی ره‌وش و ره‌گه‌زی ئه‌و نازهنینه ههولتیره‌یه چهند دیتیک ته‌قدیم به‌خوینده‌وارانی موخته‌ره‌م بکه‌م و له‌شکلی روایه‌تیکى کورت دا بیخه‌مه به‌رچاوان. (حوسین حوزنی ژماره ۷ - ۱۱).

کۆڤاری رووناکی و زمان

ده‌ره‌یتان و بلاوکردنه‌وه‌ی هه‌ر به‌ره‌مه‌تیکى بیر به‌ زمانى كوردی خۆی له‌خۆیدا پاراستنی گرنگترین مه‌رجی نه‌ته‌وايه‌تی كورد ده‌گه‌یه‌نیت، که ئه‌ویش زمانه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا له‌ کۆڤاری رووناکی دا هه‌ولتیره‌وه، که پاراوی زمانى كوردی بپارێزیت و له‌ هه‌مان کاتدا بابەتی وه‌ک زانست، وێژه، مێژوو، کۆمه‌لناسی، ده‌روناسی، رییژتاژ، هه‌وال، داخۆبان.. پێ بنوسریت و بلاو بکریته‌وه، که ئه‌مه‌ش چاکترین هۆی په‌ره‌سه‌ندن و پیشه‌بردنی زمانه.

رووناکی هانی قوتابیانی سه‌رده‌می خۆی داوه، بۆ ئه‌وه‌ی به‌ كوردی بیریکه‌نه‌وه به‌ زمانى كوردی بنوسن و بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش گۆشه‌یه‌کی بۆیان به‌نیوی (لاپه‌ره‌ی قوتابی)

* رزگار بو- نیویکی دی خواسته‌مه‌نی حوسین حوزنی موکریانییه.

ته‌رخانکردوه.

رووناکی داخۆیانی بۆ هه‌ر په‌رتووکیکى چاپکراوی نوێی كوردی کردوه، بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رنجی خوینده‌رانی کۆڤاره‌که‌ی بۆ خویندنه‌وه‌ی به‌ زمانى كوردی رابکیشیت.

هه‌له‌پین ریگه‌یه‌کی دی هاندانی کۆڤاری رووناکی بووه، تا خوینده‌ران به‌ زمانى كوردی مه‌ته‌له‌ بلاوکراوه‌کان هه‌له‌پین.

بابه‌تی وه‌رگیت‌ڤرا و له‌ زمانانى عه‌ره‌بی، فارسی و ئینگلیزی هۆیه‌کی دی راهیتانی خوینده‌ری كورد بووه، بۆ ئه‌وه‌ی روو له‌ خویندنه‌وه‌و نووسین به‌ زمانى كوردی بکات.

رووناکی پیه‌روی ئه‌و رینوسه‌ی کردوه، که حوزنی موکریانی له‌ سالی ۱۹۲۷ دا روونکردنه‌وه‌یه‌کی بۆ چۆنیه‌تی نووسینی سه‌رو بۆرو ژیر بلاوکردۆته‌وه، که به‌م شیوه‌ی ژیروه:

قاعیده‌یه‌کی، که له‌ کۆڤاری زاری کرمانجی دا قبول کراوه بۆ نووسین اه‌مه‌یه: - حه‌رفی (ه) عه‌لامه‌تی سه‌ره، وه‌کو اه‌گه‌ر. (و) عه‌لامه‌تی بووه، وه‌کو بوت، خوت. حه‌رفی (ی) ژیره‌ وه‌کو (ایدی) به‌لان له‌ شه‌رتیکیدا حه‌رفانی (ه)، و، (ی) له‌ ئه‌سلی که‌لیمه‌ نه‌بن. (کۆڤاری زاری کرمانجی. ژماره ۷. سالی یه‌که‌م).

له‌ رووی ئه‌وه‌ی کۆڤاری رووناکی بابەتی هه‌مه‌جۆری بلاوکردۆته‌وه، پیویستی به‌ زاراوه‌یه‌کی زۆر هه‌بووه‌ و هیچ فه‌ره‌ه‌نگیکى كوردیش ئه‌وسا، که زانستانه‌ داندراییت هیژ له‌ دایک نه‌بوو، بۆیه به‌رپرسی کۆڤاره‌که‌ خۆی هه‌ولتی زیندووکردنه‌وه‌ی ووشه‌ی کۆنی كوردی، په‌نا‌بردن بۆ دیالیکته‌ ده‌وله‌مه‌نده‌کانى زمانى كوردی بردوه‌ و له‌و بارانه‌دا که هیچی ده‌ستنه‌که‌وتوه به‌ پیتی پیتوانه‌ی ریزمانی دا‌په‌شتوه، به‌لام گه‌لێک جاریش په‌نای بۆ زمانى عه‌ره‌بی بردوه، که زمانى میری هه‌موو عیراق بووه.

هیندیک زاراوه‌ی ئینگلیزی هه‌ر به‌رینوسى ئینگلیزی نووسران و هه‌روا هی عه‌ره‌بی له‌ نیو که‌وانه‌ داندران.

له‌و ووشه‌و زاراوه‌ کوردییانه‌ی، که له‌ کۆڤاری رووناکی دا به‌رچاو ده‌که‌ون و بۆ سه‌رده‌می خۆی تازه‌ بابەت بوون:

کووار، کۆڤار، رۆژنامه، چاپ، نیشتمان، پایته‌خت

پروتستۆ، گفتوگۆ، روه‌ند، ره‌نجبه‌ر، ناشتی، گیتی، کردار، فرۆک، که‌شتی، دل‌به‌ر، شه‌نگ، ره‌وشت، هه‌له‌هین، ژیری، رادیو، خاک، که‌ونه‌وار (محیط) هه‌وادار، سه‌رمایه، ئەندیشه‌و ده‌یانی دی، که ئەمرۆ بوونه‌ته‌ گه‌نجینه‌یه‌کی ده‌وله‌مندی زمانی کوردی.

نمونه‌یه‌ک له کوردی په‌تی زمانی کۆفاری رووناکی:

ئه‌ی رووناکی

ناوه‌که‌ت جوان و باش، پی‌رۆزه و رووناک، هی‌واش هه‌ر رووناک ئەوه‌نده به‌رزى به‌رزى‌کی وا پی‌رۆزه‌وی؛ گه‌ردی خرابی، تم و تاریکی نه‌زانین یارای گه‌یشتنی و هه‌له‌یشتنی نییه پیتان.

به‌رامبه‌ر به‌و زمان پاراوییه‌ی به‌رپرسی کۆفاره‌که - حوسین حوزنی موکریانی ئەو چه‌ند وو‌شانه دووپات ده‌که‌مه‌وه، که‌ غازی حه‌سه‌ن (۱۹۹۹)، نووسیویه‌تی:

... ته‌نا‌ته‌ له هه‌ندێک شوێندا به‌ زمانێکی کوردی په‌تی و ساکارو به‌ په‌خشان نامی‌زیکی ره‌وان و رازاوی ئەده‌بی نووسراوه، مرۆف دل‌گه‌ش ده‌بیته‌ له‌ سییه‌کاندا کوردی‌کی تاقه‌ سوار به‌م جوژه‌ پیترا گه‌یشته‌بیت ئەم هه‌موو کاره‌ بکات و به‌م کوردییه‌ جوان و ریکو پیتکه‌ش بنوسیت.

رووناکی و ئاوابوون

ئه‌وه‌ی تا ئیستا له‌ هۆی راگرتنی بلا‌بوونه‌وه‌ی کۆفاری رووناکی و داخستنی چاپخانه‌ی زاری کرمانجی هه‌ولێردا زانراوه، بێ ئاوی شاری هه‌ولێر بووه، که‌ زۆر جار حوزنی له‌ رووناکی‌دا راشکاوانه‌ باسی کردووه و هه‌میشه‌ داوای چاره‌سه‌رکردنی‌کی بنج‌بهرانه‌ی بۆ کردووه، به‌لام له‌ پال ئەوه‌شدا داوای به‌کارهێنانی زمانی کوردی له‌ وولاتی کورد نشیندا، دامه‌زراندنی بانگی کشتوکالی، کارگه‌ری جو‌راوجۆر، نه‌هیشتنی نه‌خوێنده‌واری، زیت‌ر بایه‌خدان به‌ حه‌زو خۆزگه‌ی مرۆقی کورد، قی‌ر‌تا‌و‌کردنی ریکه‌وبان و هه‌نگاونان به‌ ره‌و شارستانییه‌ت و... کردووه، که‌ واته‌ ئاوی هه‌ولێر هۆ نه‌بووه، به‌لکو بیانوو بووه، چونکه‌ ئەگه‌ره‌که‌ی زۆر له‌ مه‌ کویت‌رو دوورتر بووه، دۆزه‌که‌ کوردایه‌تی بووه. هه‌روا زانیاری ئەوه‌ی، که‌ شیت مسته‌فا به‌رپه‌وه‌ی

به‌رپرسی کۆفاری رووناکی له‌ هه‌ولێر نه‌ماوه‌و له‌ به‌ر کاره‌که‌ی گوێزراوه‌ته‌وه‌ شارێکی دی، هه‌ر وه‌کو به‌ هه‌شتی مسته‌فا نه‌ریمان له‌ سالی ۱۹۸۵دا لێی دا‌و‌ا منیش له‌ پێشه‌کی (تیشکی‌ک له‌ سه‌ر کۆفاری رووناکی - ۱۹۸۵)دا تو‌ما‌رم کردووه، ئەم هۆیه‌ش دی‌سانه‌وه‌ ناراسته، چونکه‌ شیت مسته‌فا تا سالی ۱۹۴۱ هه‌ر له‌ هه‌ولێر بووه‌و کۆفاری رووناکی‌ش له‌ سالی ۱۹۳۶دا داخراوه.

له‌ به‌ر رۆشایی ئەو دۆکۆمێنته‌و ده‌ست‌نو‌وسانه‌ی حوزنی، که‌ له‌ به‌رده‌ستم دان، ده‌توانم هۆیه‌کانی له‌م چه‌ند پنتانه‌ی ژێروودا ب‌خه‌مه‌ روو:

۱- حوزنی و نه‌په‌ژراندنی بۆ بوونی به‌ ئەندام له‌ حزبی (الاخاء)

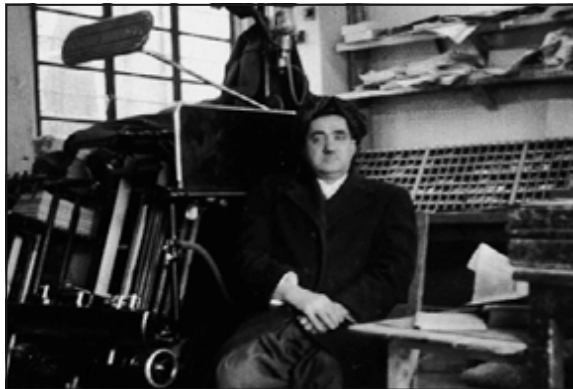
له‌ سالی ۱۹۳۱دا ره‌شید عالی گه‌یلانی و یاسین هاشمی حزبی (الاخاء)یان دامه‌زراند بوو. له‌ کوردستاندا چه‌ند لایه‌نگری‌کیان په‌یدا‌کردبوو، که‌ ئەوانیش له‌ جم و جو‌لی فراوان‌کردنی حه‌به‌که‌دا بوون و له‌وانه‌ی، که‌ پێوه‌ندیان پێوه‌ کردوون، حوزنی بووه، ئەویش خۆی تیکه‌ل به‌و حه‌به‌ نه‌کردووه‌و نه‌په‌ژراندووه، چونکه‌ حزبی‌کی کوردی نه‌بووه‌و بۆ کورد هه‌ولێنه‌داوه.

به‌ به‌ردارنه‌کردنی حوزنی بۆ حه‌به‌که‌، لایه‌نگرانی به‌ به‌ره‌هه‌ستی داده‌نێن و بریاری له‌ نی‌سو‌بردنی خۆی و تالانه‌کردنی چاپخانه‌که‌ی رواندزی ده‌ده‌ن، حوزنیش بۆ به‌رگری‌کردن له‌ خۆی ناچار روو له‌ بنکه‌که‌یان ده‌کات، ووتاری‌کی بابه‌تانه‌و زانستانه‌ بۆ خه‌لکی ره‌شوکی ئاماده‌بوو پێشکیش ده‌کات، که‌ به‌ هۆیه‌وه‌ مه‌ل‌به‌ندی حه‌به‌که‌یان له‌ رواندز هه‌له‌ده‌ته‌کیت.

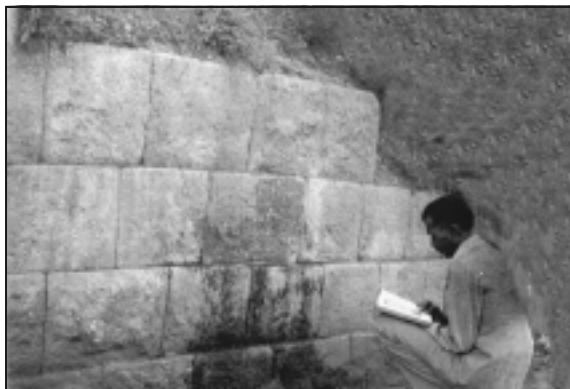
هه‌رکه‌ حوزنی له‌ سالی ۱۹۳۵دا چاپخانه‌که‌ی له‌ هه‌ولێر داده‌مه‌زرتنیته‌ نووسراوی‌کی نه‌یینی، که‌ داوای چه‌ند مافی‌کی کورد ده‌کات بلا‌و ده‌کریته‌وه، حوزنی به‌ بلا‌وکه‌ره‌وه‌ی ئەو نووسراوه‌ نه‌یینه‌ تاوانبار ده‌که‌ن و تازوبازو ئۆبالی ده‌خه‌نه‌ ئەسته‌وی و چه‌ند هاو‌بی‌رانی وه‌ک خۆی له‌ رواندز و کۆیه‌ش دووچاری گرتووخانه‌ ده‌که‌ن، به‌م جوژه‌ کۆفاره‌که‌ له‌ ده‌ره‌ینان ده‌هسته‌تیندریت و چاپخانه‌که‌ش مۆری

ژێدەر

عەبدولجبار محەمەد جەباری ١٩٧٠ مێژووی
 رۆژنامهگەری کوردی. سلیمانی. لاپەرە ٩٠ - ٩١ .
 جەمال خەزەندار ١٩٧٣ رابەری رۆژنامهگەری کوردی.
 لاپەرە ٧٣ .
 د. کەمال مەزھەر ئەحمەد ١٩٧٨ . "تێگە یشتنی
 راستی" شوێنی لە رۆژنامهگەری کوردیدا. بەغدا.

گیوی موکریبانی

ئەحمەد بەگ توفیق بەگ مۆتەسەریفی لیبوای ھەولێر. ھاوینی ١٩٣٥ لە بەرامبەر
 ئاساری قولیلان دانیشتووە، مەلوماتی خۆی لەو بابەتەوه نووسی، کە منیش بۆ خۆم
 وێنەکەم گرتووە. نیشانەی بەردەکانی پێش دەمی ئەحمەد بەگ دیارە. حوزنی.

= رۆوناکی لە ھەولێردا بلاوکردۆتەو زۆر باش بوو، چونکە
 ئەحمەد بەگ رۆوناکیبەر بوو و ئارەزووی کردوو ھەردەم حوزنی
 لە پالی بیت، بۆیە زۆر شەوان پیکەو بوون، تا لەو
 سەردانانە، کە بۆ گوندەکانی دەورەری ھەولێری کردوو،
 حوزنی ھاوێلی بوو، بەلام لە دوای گەشتەکە ی رەشید عالی
 گەیلانی لە ١٤/١٢/١٩٣٥ دا بۆ ھەولێر رەفتاری ئەحمەد
 بەگ توفیق بەگ لەگەڵ حوزنی دا گۆراو ھەولێر بیانوی =

لێ دەدریت و ئەوانە، کە دین لە دادگەدا شاھەدی لە دژی
 حوزنی دەدەن بە بنەمالەو ھە سەر بە حزبی (الاحاء) بوون*
 ٢- حوزنی و نەگواستەو ھە چاپخانەکە ی رۆاندزی
 ئەحمەد بەگ توفیق بەگ - مۆتەسەریفی ھەولێر، ھەر لە
 زوو ھە ئارەزووی کردوو ھە ھۆلی داو، کە چاپخانە ی
 زاری کرمانجی لە رۆاندز نەمیئیت:

١- کە حوزنی لە سالی ١٩٣٤ دا لە سلیمانی دەبیت،
 دوای چاککردنەو ھە چاپخانە ی شارەوانی سلیمانی
 سەرپەرشتی چاپکردنی رۆژنامە ی ژبان دەکات، ئەحمەد
 بەگ توفیق بەگ، کە ئەوسا مۆتەسەریفی سلیمانی دەبیت
 زۆری لە حوزنی دەکات، کە چاپخانە کە ی لە رۆاندز ھە
 بگوازیتەو سلیمانی و ئەویش لە سەر خواستی ئەو
 داواکاریە ک پێشکیش دەکات، بەلام سەرناگرت (بروانە
 پاشکۆی ژمارە ١)

ب- لە دوای ئەو ھە حوزنی لەگەڵ شیت مستەفا
 لە چۆنیەتی دەرھینانی کوڤاری رۆوناکی ریک دەکەون،
 ویکرا پەیمانیک دەبەستن، حوزنی پەیمانە کە لە بەردەم ئەحمەد
 بەگ توفیق بەگ، کە ئەوسا کرابوو مۆتەسەریفی ھەولێر
 دادەنیت، ئەویش بەو مەرجە رێگە بە بلاوکردنەو ھە
 کوڤارە کە دەدات، گەر چاپخانە ی زاری کرمانجی لە
 رۆاندز ھە گواستەو ھەولێر، حوزنی ھەر بەزار نە ک بەدڵ
 ئەم مەرجە دەپەرژیت.

ئەمە پەلپ و بیانویەکی باش بوو بە دەست ئەحمەد بەگ
 توفیق بەگ ھەو بۆ ئەو ھەو خواستی رەشید عالی
 گەیلانی بەھینیتە دی تا بەھەر چ رۆ و شوینیک بیت
 کوڤاری رۆوناکی لە چاپکردن و دەرھینان بوەستیندریت و
 چاپخانە ی زاری کرمانجی ھەولێر تیک بدریت**.

* چەند وێنە بە کە لەو سکاڵانامە ی حوزنی، کە پێشکیشی
 بەرپرسیانی ئەوسای عیراقی کردوو، ئەم راستیانە دەخەنە
 رۆو، منیش بۆ رێزلینان لە ئەو کانیان نەمەویست جاری
 بلاویان بکەمەو. کوردستان).

** وەک لە بیرەو ھەبەکانی حوزنی دیارە، کە لە سەر پەری پەرش
 و بلاودا نووسران و ھیندیکیان پارێزران، نیتوانی حوزنی
 لەگەڵ ئەحمەد بەگ دا لە سەرەتای ئەو مانگانە ی، کە کوڤاری =

لاپەرە ۸۶ .
 د. كوردستان موكرىبى ۱۹۸۵ تيشكىك لىسەر كۆقارى
 رووناكى. كۆقارى رۆشنىبىرى نۆى، ژمارە ۱۰۷، بەغدا.
 لاپەرە ۲۶۴ - ۲۷۷ .
 د. كوردستان موكرىبى ۱۹۹۹/۱/۱۷ ھۆى
 دەرئەچوونى زارى كرمانىجى. رۆژنامەى براىتەى. ژمارە
 ۲۷۵۲ . لاپەرە ۸ .
 ئدرىس لاه ۱۹۹۳/۴/۲۲ كۆقارى رۆناكى يەكەمىن
 كۆقارى شارى ھەولبىر بوو. كوردستانى نۆى. ژمارە ۲۷۰
 لاپەرە ۷ .
 رمزىبە صابىر محمد ۱۹۹۳ . حوزنى موكرىبى نووسەرو
 رۆژنامە نووس. ۋەكو بەشپىك لى پىئوسىتەكانى پلەى
 (ماجستىر) لى ئەدەبى كوردىدا پىشكەش بە كۆلىجى
 ئادابى زانكۆى سەلاھەدىنى كرددوھ.
 كەرىم شارەزا ۱۹۹۸/۱۰/۲۵ رووناكى يەكەمىن
 كۆقارى كوردى شارى ھەولبىر. رۆژنامەى براىتەى. ژمارە
 ۲۶۹۹ . لاپەرە ۶ .
 ھەمە سالىھ فەرھادى ۱۹۹۸ . چەند بابە تىكى
 رۆژنامە نووسى. ھەولبىر. لاپەرە ۹۷-۱۱۸ .

حوسىن حوزنى موكرىبى

حوزنى موكرىبى لى چەند دىرتىكدا

ئىسوى حوسىن كورى سەبىد ەبىدولە تىف كورى شىخ
 ئىسماعىل كورى شىخ لى تىفى خەزىبە. ئىبوانكى
 (حوزنى، خدۆك، داماو) بوو. لى سالى ۱۸۹۰ز. دا لى
 مەھاباد ھاتۆتە دونىياو لى ۱۹۴۷/۹/۲۰ دا لى بەغدا
 چووتە بەر دلوقانى خودى. حوزنى لى مەھاباد لى باوك و
 خالەكانى خوتىندوويەتى و ھەروا لى روسىيا و
 ئىستانبولىشدا چووتەو خوتىندىگە. لى تەمەنى دوازە
 سالىدا رووى لى وولاتانى دەوروبەر كرددوھو لى ھەر
 ھەوارگەبەى چەند سالىك ماوتەوھو و لى پال خوتىندى خۆى
 فىرى خوشنووسى و مۆر ھەلكەندى كرددوھ جا لى شارى
 ھەلب جىگىر بووھو چاپخانەبەكى تىدا دامەزاندوھو لى
 سالى ۱۹۲۵ دا ھاتۆتە عىراق و لى گەل مەھەد ئەمىن
 يەمەنى كارگەبەكى ھەلكەندى و زەنگوگرافى لى بەغدا
 كرددۆتەوھ (بروانە پاشكۆى ژمارە ۶۶).

لى سالى ۱۹۲۶ بە چاپخانەوھ چووتە رواندز و
 چاپخانەى زارى كرمانىجى تىدا بنىات ناوھو كۆقارى زارى

نەگواستەوھى چاپخانەكەى رواندزى بۆ ھەولبىر پىنگرتوھو
 لى كاتى دووچار كردنى حوزنى بۆ ئەو تاوانەى، كە لى ەنگرانى
 حزب الاخاء بۆيان ھەلبەستىبو، لى برىتى ئەوھى پىشت و
 پەناى بىت و ھول دات راستى سەركەووت و زمانى كوردى
 بە ھۆى كۆقارى رووناكىبەوھ پەربەستىبىت، كەچى بە
 پىچەوانە لى سەردەمى ئەھمەد بەگ دا تروسكەى
 تىشكەكانى كۆقارى رووناكى خامۆش بوو، چاپخانەكەى
 ھەولبىرىش داخرا. بەھۆى ئەو تۆمەتەى، كە بۆ حوزنى
 ھەلبەستىرابوو، حوزنى لى سالىنى ۱۹۳۶، ۱۹۳۸، ۱۹۴۱،
 ۱۹۴۶ دراوتە دادگەو چاپخانەكەى ھەولبىرىش بە ئىسوى
 رەھن كرددەوھ دەستى بەسەرداگىراوھ، تا لى سەرەتاي
 ۱۹۴۸ دا گىبى موكرىبى چاپخانەكە لى رەھن دەردەھىتت و
 نامىرەكەى چاپى رواندزىش دەگوازىتە ھەولبىرو لى پال
 چاپخانەكەى ھەولبىرى دادەمەزىننىت و ئىسوى چاپخانەى
 كوردستانى لى دەنەت و بەدەپان رۆژنامەو كۆقارو پەرتووكى
 پى چاپ دەكات و دەكرىت، بەوھ شارى ھەولبىر لى كوردستاندا
 بوو بە خىسوى كۆنترىن و بەتەمەنترىن چاپخانەى كوردى.
 (بروانە پاشكۆى ژمارە ۵).

شیت مستهفا

- ۲۱- شاری کۆیه له پایزی سالی ۱۹۳۵دا. کۆقاری رۆشنیبری نوی. ژماره ۱۲، ۱۹۸۸.
- ۲۲- هه لکه وتی دیریکی له کوردستاندا. ههولیر. ۱۹۹۹

شیت مستهفا له چهند دیریکدا

- له سالی ۱۹۱۳دا له ههولیر هاتۆته دونیا.
- له سالی ۱۹۳۴دا کۆلیژی مافی له بهغدا تهواو کردوه.
- له سالی ۱۹۳۵دا بووه ته بهرتیوه بهری بهرپرسی کۆقاری رووناک.
- له سالی ۱۹۴۱دا کراوه به دادوهری کفری، جا کۆیه، سلیمانی، نامیدی و کهرکووک.
- له سالی ۱۹۷۳دا دوا مالاوایی له دونیای رۆشن کردوه.
- له ووتاره بلاو کراوه کانی:
- موشکیلاتی بی ئیسی له دونیادا رووناک، ژماره ۱ لاپه ره ۱۰
- وهی قه ومیهت و تهجه دودی ئیجتماعی، رووناک ژماره ۲ لاپه ره ۷
- ژیانی ره وهندان و کرمانجه کان، رووناک ژماره ۲ لاپه ره ۱۱
- بۆ کوپ و کچه کانی خۆمان، رووناک ژماره ۲ لاپه ره ۱۱

کرمانجی و دهیان به رهه می دی پی چاپ کردوه.

له سالی ۱۹۳۴دا بۆ چاککردنی چاپخانه ی شارهوانی و ژباندنه وهی رۆژنامه ی ژبان ده چیتته سلیمانی و ههشت مانگیک ده مینیتته وه.

له سالی ۱۹۳۴ و ۱۹۳۵دا له شاری ههولیر ده بیت و به هاوکاری شیت مستهفا کۆقاری رووناک بیاوده کاته وه.

له ۱۹۴۳/۱۱/۸ به یه کجاری ده چیتته به غدا سه ره پرستی ده ره پنانی کۆقاری دهنگی گیتی تازه ده کات.

یادگاره چاپکراوه کانی هوزنی موکریان

- ۱- گه وهه ری به گانه، هه له ب ۱۹۱۶.
- ۲- میترگی دلان، هه له ب ۱۹۲۰.
- ۳- میژووی خونچه ی به هارستان، هه له ب ۱۹۲۵.
- ۴- خۆشی و ترشی (بزۆکه و مه رۆکه)، ره واندر ۱۹۲۶.
- ۵- پی شه وای ئابین، ره واندر ۱۹۲۶.
- ۶- دیریکی پی شه کو تن، میژووی هوکمداران ئاوربایگان و دیاربه کر و جزیره و موش و ئه رگیش و موسل، ره واندر ۱۹۲۷.
- ۷- به ختوکردنی کرمی ئاوربشم. ره واندر ۱۹۲۸.
- ۸- ئاورتیکی پاشه وه، حکومه تی به رزه کانی، به رگی دووهم، ره واندر ۱۹۲۹.
- ۹- ئاورتیکی پاشه وه، پاشایه تی بنه ماله ی عه لی گچکه و چهند ئه میرتیکی دیکه له ههولیر، به رگی دووهم، جزمی سیبهم، ره واندر ۱۹۳۰.
- ۱۰- ئاورتیکی پاشه وه، میژووی دهوری ئه ماره ت له کوردستانی شاره زووردا له سالی ۶۵ هجری هه تا سالی ۶۵ هجری، به رگی دووهم، جزمی یه کهم، ره واندر ۱۹۳۱.
- ۱۱- ئاورتیکی پاشه وه. تاریخی هوکمداران بابان. به رگی ۳. جزمی ۱. ره واندر ۱۹۳۱.
- ۱۲- میژووی ناوداران کورد، به رگی یه کهم، ره واندر ۱۹۳۱.
- ۱۳- میژووی شاهه نشاهانی کوردی زهند، ره واندر ۱۹۳۴.
- ۱۴- میژووی کورد و نادر شا، ره واندر ۱۹۳۴.
- ۱۵- وینه گه ری و کۆلین، ره واندر ۱۹۳۴.
- ۱۶- میژووی میرانی سۆران، ره واندر ۱۹۳۵.
- ۱۷- ده ستووری خو بو کوپ و کچ، ره واندر ۱۹۳۵.
- ۱۸- میژووی کوردستانی موکریان (ئاترۆپاتین)، ره واندر ۱۹۳۸.
- ۱۹- میژووی لاپه ره یه یک له کوردستانی موکریان، به غدا.
- ۲۰- شاری سلیمانی له سالی ۱۹۳۴دا. کۆقاری

پاشکۆی ژماره ۱

سعاده متصرف لواء سليمانية

المعروض لدى سعادتكم

في سنة ١٩٢٦ كنت قد حصلت على اجازة امتياز لنشر مجلة شهرية أدبية اجتماعية تاريخية باسم (مجلة زار كرمانجي) في قضاء رواندز التابعة الى لواء أربيل من قبل وزارة الداخلية الجليلة وقد اشتغلت بها مدة سبع سنين تقريباً في القضاء المذكور وفقاً لهذه الاجازة التي اقدم لكم صورة منها طياً، ولكن بناءً على بعض الأسباب اضطرت لعدم الاشتغال بها واخيراً تركتها نهائياً منذ سنتين والآن أود أن ابدأ بنشرها مرة ثانية في لواء السليمانية فعليه استرحم من سعادتكم التفضل باستحصال الامر والموافقة اللازمين لذلك. هذا ولكم الامر مولاى ٩٣٤/١٠/٣٠

مدير وصاحب امتيازي

مجله‌ی زاری کرمانجی سید حسین

٩٣٤/١١/١٤

کۆیری (پردی) له سهعات (١٢) ی زهوالی له سهعات یازدهی زهوالی دا له ههولێرهوه بهرێ دهکمون.

٢- فهخامهتی وهزیر له دائیره‌ی حکومه‌تدا بۆ زانیان داده‌نیش و ده‌یانینیت.

٣- نه‌عزای مه‌جلیسی ئیداره و به‌له‌دییه و نه‌شرف و عوله‌ماو سه‌رهات و روئه‌سای ده‌وائیر له دائیره‌ی حکومه‌تدا، سه‌عات یه‌کی دوا‌ی نیوه‌رۆ بۆ زیاره‌تی فه‌خامه‌تی وه‌زیر کۆ ده‌بنه‌وه. ده‌بی مووده‌تی زیاره‌ت له

پاشکۆی ژماره ۱

پاشکۆی ژماره ۳

هاتنی وه‌زیری داخیلیه

ره‌شید عالی به‌گی گه‌یلانی بۆ هه‌ولێر*

حوسین حوزنی موکریانی

له‌ رۆژی جومعه‌ی (١٣) ی مانگ سه‌عه‌ده‌تی موته‌سه‌ریفی هه‌ولێر نه‌حمه‌د به‌گ، ته‌داره‌یه‌کی پیتشوازی کردنی گرت و مینه‌جی خواره‌وه‌ی دامه‌زاند که به‌پیتی نه‌وه‌ه پیتشوازی بکری و منیشی ئیزن دا که به‌چاکی حه‌ره‌کاته‌کان بنووسمه‌وه.

مینه‌جی ئیستیقبال

به‌ مونسه‌به‌تی ته‌شریفی فه‌خامه‌تی وه‌زیری داخیلیه‌ بۆ لیوای نه‌رییل، سه‌به‌ینێ له سه‌عات (١) ی زه‌والی پاش نیوه‌رۆ مه‌راسیمی ئیستیقبال هه‌روه‌کو له خواره‌وه‌یه ئیجرا ده‌کری:

١- موته‌سه‌ریفی لیوا ته‌شریفی ده‌فه‌رمووی و روئه‌سای ده‌وائیری مه‌رکه‌ز له سنووری لیوا هه‌تا حدودی ناحیه‌ی

پاشکۆی ژماره ۲

* ئەم سه‌ردانه‌ی ره‌شید عالی گه‌یلانی له ١٣/١٢/١٩٣٥ بووه.

پاشکوی ژماره ۳

دوو سنیهک به ئوتموبیل کهوتنه ریئ. له ئه شراف و تجاری شار: شه هاب چله بی و ئه حمده چله بی دباغ و مه لا عه بدوللای کونه فلوسه کهوتنه ریئ به ئوتموبیلیک. عزیزه دین ئه فهندي کوری مه لا ئه فهندي (مه لا ئه بویه کر-مه لای گچکه) و رهئیسسی به له دیه موحسن ناغا به ئوتموبیلیک، عه تاو لالا ناغا و داود ناغای محمه د ناغای دؤغره مه چی به ئوتموبیلیک، له روئه سای دزه بی کورانی ئه حمده پاشا: خدر به گ و عه زیز ناغا حه مه د ناغا و قادر ناغا و کوپخوا و ناغایانی دیکه ش. له ماله بایزی: رحمان ناغا و چوکل ناغا و ره شید ناغا. له مائی فارس ناغا: مه عرووف ناغا و عه لی کاکه خان و چند گه وره به کی دیکه. له روئه سای کوپین (قه زای کوپین) مه لا ئه حمده ناغای غه فووری و ناغای حه سن ناغای غه فووری و کاک ئه سعده ناغای غه فووری، کاکه ی حاجی مه حمود. له روئه سای خوشناو: میرانی ره شید به گ و سدیق به گی کوری میرانی قادر به گ و مه جید ناغای کوری. له روئه سای هه رکی قادر به گ. ئه وانه هه ر چند که سیئک به ئوتموبیلیک، نزیک بیست و چوار ئوتموبیل له هه ولپیره وه کهوتنه ریئ. سه عات دوانزده و بیست ده قیقه ی

پینج ده قیقه به ولاره نه بیئ بؤ هه ر سنه فیکتی زه واتی زانیرین.

۴- له سه ر رهئیسسی به له دیه یه ، بانگه یشتنی زه وات له ماده ی سیئانی سه ره وه دا نیشان درا بکات.

۵- موزه فیننی هه موو ده واتیره کان له کوچه کانداه گه ل پیشوازی که ره کانی میلله ت راده وه ستن.

۶- له سه ر نامیری حامیه یه سه عات (۱) ی زه والی دوا ی نیوه رۆ حه ره سی شه ره ف رابگری له به ر ده رگای حکومه ت و به خیره اتنی بکه ن.

۷- که شافه ی مه دره سه ی موته وه سیته له به ر ده رگای سه را راده وه ستن و ریز ده بن و ئیشترای حه ره سی شه ره ف ده که ن بؤ به جیه تانی به خیره اتنی کردن.

۸- که شافه ی مه دره سه ی دووم و پیئکه م له لای ناد ی بؤ به جیه تانی به خیره اتن ریز ده بن و راده وه ستن.

۹- له سه ر مویری شو رته یه که مو حافه زه ی نیزام بکات. ۱۰- ده بی به رگی ره سمی بی، هه تا له ده ست بی.

۱۳/۱۲/۱۳۳۵

موته سه ری فی لیوا ی هه ولیر

ئه حمده توفیق

سوره ت بؤ:

نامیر حامیه - بؤ هه موو روئه سای ده وایر- بؤ ریاسه تی به له دیه - بؤ زانینی و ئیجرا ی پتویست.

بؤ پیشوازی چووین

شه وئ خۆم له خزمه تی موته سه ری ف بووم، ته رتیبات کرا و سه به یئنی زوو من له ئوتموبیل و جه میل ناغای رهئیسسی عه شیره تی گه ردی و ره شید ناغای کوری مه جید ناغای گه ردی که برزای جه میل ناغا بوو، هه لمگرتن و چووینه قه سری سه عاده تی موته سه ری ف ئه حمده به گ. له وپوه سوار بووین و گه راینه وه به ر ده رگای سه را، هه موو مه ئمووران و ئه شراف به ئوتموبیلیانه وه ئاماده بسوون. سه عات یازده ی پیش نیوه رۆ سه عاده تی موته سه ری ف سواری ئوتموبیل بوو پرو به پردی کهوته ریئ. مویری شو رته لیوا جه میل ئه فهندي له دوا ی ئه و رویشت، ئوتموبیلی ئیمه که من و جه میل ناغا و ره شید ناغای گه ردی سواری بسووین کهوته نه ریئ، له عوله مایان شیخ محمه دی کوری شیخ ئه سعده که پیاویتی که وره و شیخ و عالیمه له گه ل شیخ مه زه ره و شیخ جه میل و شیخ عه بدولقادی حه فیدی شیخ ئه بویه کر، که مه شایخی شارن به ئوتموبیلیک کهوته نه ریئ و روئه سای ده وایریش هه ر

زهوالی گه‌یشتنه که‌نار پردی که مونت‌های سنووری لیواکه‌مان بو، له‌که‌نار پردی هم‌موو پروو به رۆژ‌ه‌لات ریز بوون. له‌سه‌روهه روه‌سای ده‌وایر له‌ دوا‌ی‌ئه‌وان‌ئه‌شراف له‌ دوا‌ی‌ئه‌وان‌عوله‌ماو له‌ دوا‌ی‌ئه‌وان‌گه‌وره‌و توجاری شار راگیران، من‌که‌وتمه‌ خواربانه‌وه،‌ئه‌شراف له‌ده‌سته‌ راستمه‌وه‌بوون، له‌ده‌ستی‌چه‌پمه‌وه‌جه‌میل‌ئاغای‌گه‌ردی و‌هه‌روا‌روه‌سای‌عه‌شایره‌کان‌ریزکران. بۆ‌نیشاندان‌به‌ وه‌زیری‌داخلیه‌ئیداره‌ی‌مه‌ئمووره‌کان‌موت‌سه‌ریف‌خستیه‌ ژیر‌چاودیری‌خۆبه‌وه‌ و‌ئه‌شراف و‌عوله‌ماو‌مه‌شایخ و‌ روه‌سای‌عه‌شایری‌خسته‌عه‌ده‌ی‌موحسین‌ئاغای‌رئیس‌ به‌له‌دیه‌ی‌هه‌ولیر. له‌لایه‌ن‌موت‌سه‌ریف‌ئه‌حمه‌د‌به‌گ،‌ ده‌مه‌ده‌م‌به‌میه‌ره‌بانی‌نوازش‌ده‌کرا و‌ئیس‌تی‌ع‌فای‌قسووری‌ ده‌فه‌رموو،‌چونکه‌ره‌مه‌زان‌و‌به‌رۆژوو‌بوون. ده‌یفه‌رموو‌ که‌:‌ئه‌زیه‌تتان‌کیتشاه‌وه‌ماندوو‌بوون‌و‌نابۆ‌له‌قسوور‌ بنۆرن،‌به‌و‌جۆره‌دل‌داری‌ده‌کران‌و‌راوه‌ستابوون.

سه‌عات‌دوا‌زده‌و‌نیوو‌ده‌قیقه،‌ره‌شید‌عالی‌به‌گی‌ گه‌یلانی‌وه‌زیری‌داخلیه‌گه‌یشتنه‌پیش،‌موت‌سه‌ریفی‌ که‌رکووک‌و‌مودیری‌شورته‌ی‌که‌رکووک‌و‌به‌کر‌سدقی‌به‌گ‌ (پاشا)‌قایدی‌جه‌یش‌و‌قایم‌قامی‌هه‌له‌بجه‌ئیس‌براهیم‌ ئه‌فه‌ندی‌کوویی‌و‌شیخ‌قادی‌سیامه‌نسووری‌و‌چه‌ند‌ که‌سیکی‌دیکه‌ی‌له‌لابوو. وه‌زیر‌له‌سه‌ردا‌به‌روه‌سای‌ ده‌وایره‌کاندا‌گه‌راو‌چۆن‌و‌چاکی‌له‌گه‌لیان‌کرد،‌هه‌تا‌ گه‌یشتنه‌روه‌سای‌عه‌شایر،‌له‌گه‌ل‌ئه‌واندا‌زۆر‌به‌گه‌رمی‌ گفتوگۆی‌کرد. هه‌موو‌گه‌وره‌و‌روه‌ساکان‌به‌خیر‌هاتنیان‌کردو‌ خدر‌به‌گی‌ئه‌حمه‌د‌پاشای‌دزه‌بی‌گوتی:‌(به‌مال‌و‌به‌گیان‌ خۆمانتان‌له‌پیناو‌ده‌نپین). له‌دوا‌ی‌ئه‌وه‌که‌ وه‌زیر‌هه‌موو‌ ئه‌هالی‌چاوپیکه‌وت‌و‌ده‌ستگوشینیان‌له‌گه‌ل‌یه‌کدی‌کردو. موت‌سه‌ریف‌و‌ وه‌زیر‌سواری‌ئوتۆبیلی‌موت‌سه‌ریف‌بوون. که‌رکووک‌به‌کان‌روو‌به‌که‌رکووک‌گه‌رانه‌وه،‌ئیمه‌ش‌به‌په‌له‌ سواری‌ئوتۆبیلی‌خۆمان‌بووین‌و‌که‌وتینه‌دووی‌ئوتۆبیلی‌ موت‌سه‌ریف‌ئه‌حمه‌د‌به‌گ،‌هه‌موو‌ئه‌هالی‌له‌گه‌ل‌که‌وتن‌و‌ پروو‌به‌هه‌ولیر‌بزووتن. له‌ولاه‌له‌به‌ر‌ده‌رگای‌سه‌رای‌ حکومه‌ت‌ئه‌فرادی‌جه‌یش،‌بۆ‌سلاو‌راوه‌ستابوون‌و‌ که‌شافه‌ی‌مه‌کته‌بی‌موت‌ه‌وه‌سیته‌ریز‌ببوون،‌ئه‌هالی‌له‌ ده‌رگای‌سه‌راوه‌به‌جاده‌ی‌راست‌دا‌هه‌تا‌به‌رده‌رگای‌ناوی‌ سه‌ف‌به‌سه‌ف‌و‌ده‌سته‌به‌ده‌سته‌راوه‌ستابوون،‌له‌نیوانی‌

چه‌ند‌ده‌سته‌یه‌کدا‌ئهم‌به‌رو‌ئه‌وبه‌ری‌ریگا‌دوونه‌فه‌ری‌شورته‌ راوه‌ستابوون‌هه‌تا‌ده‌گاته‌ده‌ری‌شار. له‌به‌ر‌ده‌رگای‌نادیبه‌وه‌ هه‌تا‌سه‌ر‌پردی‌ریگای‌که‌رکووک‌که‌شافه‌ی‌مه‌کته‌بی‌دووه‌م‌ و‌به‌که‌م‌راگیرابوون‌و‌سه‌ریان‌و‌کۆلانه‌کانی‌هه‌ولیر‌پر‌ هه‌شامات‌ببوون‌و‌به‌ئینتزامیکی‌جوان‌و‌به‌ته‌رتیب‌چاویان‌ له‌رتیبی‌هاتنی‌وه‌زیر‌بوو. له‌سه‌عات‌یا‌زده‌ی‌زه‌والی‌هه‌تا‌ سه‌عات‌دووی‌دوا‌ی‌نیوه‌رۆ‌کۆمه‌له‌بوون. له‌ولاه‌که‌ئیمه‌ له‌گه‌ل‌وه‌زیر‌که‌وتینه‌رۆ‌و‌پروو‌به‌هه‌ولیر‌ئوتۆبیل‌مان‌ ئاژووت،‌هه‌ر‌له‌نیوان‌چه‌ند‌مایله‌دا‌دوو‌نه‌فه‌ر‌شورته‌ له‌مه‌به‌ره‌وبه‌ری‌ریگاوه‌راوه‌ستابوون‌هه‌تا‌ده‌گه‌یشتنه‌قه‌راخ‌ شاری‌هه‌ولیر. که‌شافه‌ی‌مه‌کته‌ب‌له‌قه‌راخ‌شاره‌وه‌که‌ راگیرابوون‌به‌گۆزانی‌وه‌ته‌نی‌گوتن‌و‌شادی‌و‌چه‌په‌له‌لیدان‌ خه‌ریک‌بوون. وه‌زیر‌به‌ئه‌حوال‌پرسی‌و‌سلاوی‌ئاهسته‌ رۆیش‌هه‌تا‌گه‌یشتنه‌به‌ر‌ده‌رگای‌سه‌را،‌له‌دوا‌ی‌چوونه‌ سه‌رای‌حکوومه‌ت‌ئه‌هالی‌ده‌ستیان‌به‌چوونه‌زیاره‌ت‌کردن‌و‌ به‌خیر‌هاتن‌کرد. روه‌سای‌عه‌شایر‌له‌دوا‌ی‌هه‌مووان‌چوون. له‌به‌ر‌ئه‌وه‌له‌پیش‌هاتنی‌وه‌زیر‌دا‌روه‌ساکانی‌عه‌شایر‌ کۆبسوونه‌وه‌وه‌قه‌راربان‌دابوو‌که‌دا‌وای‌ئهم‌چه‌ند‌مادده‌یه‌ بکه‌ن‌که‌له‌خواره‌وه‌یه‌:

- ۱- ته‌تیقی‌قانونی‌لوغاتی‌مه‌حه‌لییه‌به‌چاکی.
- ۲- حکومه‌ت‌به‌چاویکی‌عادیلانه‌ته‌ماشای‌میله‌ته‌تی‌ کورد‌بکات.

که‌ئه‌و‌دوو‌مادده‌یه‌یان‌بۆ‌جی‌بسه‌جی‌بپین،‌ئه‌وانیش‌ ته‌ئیبیدی‌وه‌زاره‌تی‌حازیره‌بکه‌ن‌که‌وه‌زاره‌تی‌هاشیمیه،‌بۆ‌ ئه‌و‌قسانه‌روه‌سای‌عه‌شایر‌له‌دوا‌ی‌ئه‌شراف‌و‌عوله‌ماو‌ مه‌شایخی‌شار‌به‌جاریک‌قه‌راربان‌دا‌که‌هه‌موو‌پیکه‌وه‌ بچنه‌لای‌وه‌زیر. روویان‌له‌من‌کرد‌که‌به‌مه‌ئمووری‌ ته‌شرفات‌بلیتم‌سره‌یان‌بخاته‌پاشه‌وه‌که‌عوله‌ماو‌ئه‌شراف‌ و‌مه‌ئمووران‌چوونه‌زیاره‌تی‌وه‌زیر،‌ئه‌وجا‌روه‌سای‌عه‌شایر‌ چوونه‌ژووری،‌به‌لام‌به‌خۆرایی‌بوو،‌قسه‌نه‌کرا. قسه‌ی‌ ده‌ره‌وه‌کۆمه‌له‌بیان‌و‌چوونه‌ژووره‌دیان‌لیک‌دووربوو. له‌ دوا‌ی‌پینج‌ده‌قیقه‌ده‌رکه‌وتن. که‌هه‌موو‌کس‌چوونه‌ژووری‌ من‌له‌به‌ر‌ده‌رگای‌موت‌سه‌ریفیه‌ت‌له‌ده‌ره‌وه‌ده‌هاتم‌و‌ ده‌چووم. له‌گه‌ل‌ته‌به‌قه‌ی‌زایران‌قسه‌م‌ده‌کرد‌که‌:‌چوونه‌ ژووری‌سه‌ربه‌ست‌بن‌و‌قسه‌بکه‌ن،‌به‌دبه‌ختانه‌قسه‌کانی‌ من‌وه‌کو‌ته‌لقینی‌مردوو‌وابوو. میله‌تیک‌له‌حه‌ددی‌زاتی‌

خویدا نه گهر جه وهه ریکی نه بیج به زور فیر ناکری. مامه وهه هه تا چوون و درکه وتن. من که چوممه ژووره وهه دوای هه موو کهس بوو، تنها وهزیر و موته سهریف دانیشتیوون. وهزیر ههستا و چون پیش به خیره اتنی و دستگوشینم بهک بوون. موته سهریف نه حمهد بهگ فهرمووی: نه وهه فلانه کهسه. وهزیر جیگا دانیشتنی نیشاندانم و دانیشتم و پیی گوتم: (میللهت و وهتن چاری له خزمه تی ئیوهیه و ئومید نه کری بۆ نه میللهت و وهتنه عهزیزه خزمهت بکهن، چونکه مایه ی ژبان وهه ی روحی میللهت و بهرزی و پیشخستنن وهتن مه تبوعات و مه تبه عهیه، به زبان و به نویسین و به نه شریات له دائیره یه کی قانونیدا له ئیرشادات پاشمه که ون..). له دوای قسه وه لام داوه که: (خزمه تی نه م وهتن و میلله ته ی خومه فهریزه ی زیمه تمه هه تا مردن، به لام به ته تبیقی قانونی لوغاتی مه حه للیسه وه و چاودیری حکوممهت به عه دالهت..). له دوای نه وه وهزیر گوتی: (هاتنم بۆ نه م لیوایه سیرف بۆ خزمه تی سادقیانه یه که بیکه م..). گوتم: (بۆ خزمه تی عیلم و مه عاریف و ناوه دانی نه م وهتن و میلله ته خودا پایه دارت بکا) وهزیر گوتی: (به یارمه تی هه ردوولامان ده بیج) گوتم: (به هۆی سه عاده تی موته سهریفی غه بیوره وه، ته قه لام دا له م لیوایه مه تبه عه یه کم دامه زرانده که خزمه تی وه تنم بکه م، دیسان عه رزتان ده که م، مه تبه عه و مه تبوعات به ته تبیقی قانونی لوغاتی مه حه للیسه وه ره واجی ده بیج) له دوای نه وه هه ستام که پرۆم وهزیر گوتی: (ئینشاللا ده بیج..). له دوای من به دوو ده قیقه وهزیر و موته سهریف سوار بوون و چوونه قه سری موته سهریفیه ت و نه هالی و عه سکه رو مندالی مه کته ب بلا وه بیان کرد. دوو رۆژ له پیشدا وه لام دابوو به سه یده عه بدوللا نه فه ندی کوری سه یده عه بدولقادی نه هری که له باتاس داده نیشت بۆ هاتنی وهزیر بگاته هه ولیتر، چونکه له میتر بوو بۆ تیده کوشام و سه عاده تی نه حمهد به گی موته سهریفم ماندوو کردبوو مه ئمووریه تبکی بۆ په یدا بکات، له بهر نه وه که نه و فرسه ته له ده ست نه درئ سه یده عه بدوللام خوازته هه ولیتر، ئیواره سه عات یازده گه یشتن، ته ذکه ره یه کم بۆ موته سهریف نووسی له هاتنی عه بدوللام ناگادار کرد. سه عات دوازه ی غرووبی به نده ی خواسته قه سر. سه یده عه بدوللا و جه میل ناغای گه ردی و ره شید

ئاغام هه لگرتن و چوینه قه سر، سه عاتیکی و نیو له لای وهزیر دانیشتن. وهزیر هه موو قسه و گفتوگۆ به کانی مه ناقیبی شیخ عه بدولقادی گه یلانی و که رامهت و که شفی و له نه حوالی خو ی دوا که له تا کری له سه ر قه بری سه یده عه بدولعه زیز موته وه للی بووه و نوشته ی نه خو شی چاک کردۆته وه. جه میل ناغای گه ردی که پیاویتیکی دلپاک و ساده یه و دین په رست و باوه ر خوا یینیکی دوور نه بینه، به قسه کانی وهزیر خه وه ند بوو گوتی: (ئیمه خاکی بهر پیی ئیوهین). له ته نیشت منه وه بوو زوری لی توند بووم. وهزیر به بیج نه ندیشه به تورکی گوتی: (سه فای قه لبله و به ساته تله سویلیور) له دوای گه لیک گفتوگۆ هه ستاین و گه راپانه وه. ئاله تبکی برنده کورد کوژی دهستی وهزیر، مه ناقیبیه کانی شیخ عه بدولقادی گه یلانی بوو، له بهر زه کاوهت و زرنگی و ته جره به ی خو ی که زه مانیتیکی دوور له نیو کورده کانی تا کره و دهوک و عیما دیه و زاخو دا بووه، روحی کوردی زور چاک ناسیوه و ده ماری خستنن دۆزیه ته وه که کورد به و قسه و مه ناقیبانه چۆن ده خه له تی. وهزیر پیاویتیکی دهسته ی که میک قه له وی هیمن و قسه شیرین و زبانیلوس و زرنگ و ده موچا و پانی خرو کوردی و تورکی چاک ده زانی و له عه ره بیدا زور فه سیح و به لیغ بوو، له بهر امبه ر نه هالی به ته وازع و قسه نه رم و زبان خو ش و به روو بوو. سه بیینی سه عات (۹) ی زه والی من و جه میل ناغای گه ردی و ره شید ناغای گه ردی و سه یده عه بدوللا نه فه ندی کوری سه یده عه بدولقادی نه فه ندی، سواری ئو تمزییل بووین و چوینه قه سر، له و ده مه شدا وهزیر ناماده ی سه فه ر ببوو، هه ستاین له گه لیا چووین بۆ گویر. له نه شراف و عوله ماو گه وهی شارو چند که سیکی و ره ئیسی به له دیه مو حسین ناغاش هات.

له ولاره له سه ر فه رمایشی موته سهریفی لیوا، به حیا به گی قایمقامی مه خموور و نه حمهد حه مدی عه زیز ناغای مو دیری گویر و هه موو عه شایری نه و قه زاو ناحیه یه یان کو کردبووه وه. له که نار گویر هه تا سه ر قایغ سواری ریز کرد بوون و زور مو حته شه م پیشوازی وهزیر یان کرد. مندالانی مه کته بی گویر به چند شیعریتیکی عه ره بی به خیره اتنیان کردن، وهزیر دابه زی و چووه لای منداله کان، هه تا له نه شیده که بوونه وه. له پاش نه وه چوینه سه ر زئ. موته سهریف نه حمهد به گ و

رهئیسى به له ديه موحسين تاغا و قايمقامى مهخمور به حيا بهگ و نهحمده حممدى موديرى گوټر و من له گهل و هزير سواری شهختور بووین و وهزیرمان په رانده وه لای مووسل، له ولاره عومر نه زمی بهگی موده سه ریفی مووسل و مودیری شورته و نه قیبی نه شراف و خه پیره دین بهگ و عومهری رهئیسى به له ديه مووسل چاوه نوری وهزیر بوون، نه وان سوار بوون و ئیمه ش گه راپنه وه. روژی چوار شه مهی (۱۸) کانوونى بیگم، سهینى زوو من و جه میل تاغای گه ردی و رهشید تاغای گه ردی سواری ئوټوبیل بووین و چووبنه قه سرى موده سه ریف. سه عات نوى زه والى سه عاده تى موده سه ریف بو پیشوازی وهزیر که چووه مووسل، ده گه راوه، چووبنه گوټر سه عات ده وهزیر له ولاره گه یشتى و پووبه پردی سوار بووین. له سه زبه شی دیتی خدر به گی کوری نه حمده پاشای دزه بی له سه ر ته دبیر تکی شوی چوار شه مه موده سه ریف بو دانه زانده بوو، نزیک هه شتا سواری تکی کوردو سی چل پیاده بی تکی له سه ر ریگا راگرتبوو وهزیر دابه زى و ئیمه ش هه موو دابه زین و چووبنه مالى خدر به گ. ده ده قیقچه به یک دانیش تین، نه هالی هه موو بو به خیر هاتنى وهزیر له بهر دیوان خانیه خدر به گی ریز بیوون. وهزیر هه ستا رووی له نه هالی کرده خیر و به ره که ت و پینزو هاتنى له روحانیه تى شیخ عبده ولقادر بو خواستن، دهیزانى که کورد بهو قسه یه زور چاک ملده ده ن. له پاشان سوار بووین روو به پردی که وتینه ری، باران و ته رو توشی و قسوری ریگا هیلاکی کردین، هه تا گه یشتینه نزیک پردی. له ولاره موده سه ریف و مودیری شورته ی که رکوک و به کر سدقی پاشا و نه عیان و روئه سای دوایر له سنووری ناحیه ی که رکوک راوه ستا بوون. له هه واداره کانی وهزیر: رهئیس عه شیره تى داوده دارا به گی مه ندووبی که رکوک و شیخ سالحی سه عاتچی رهئیسى چه ته و مه ئمووری سادیق. له موخالیفه کانی وهزیر: شیخ قادری سیامه نسووری تاله بانى، عه لی تاغا رهئیسى کاکه بی، ره فعه ت به گی رهئیسى هه موو عه شیره تى داوده هاتبوون. که گه یشتینه موسته قبیلینه کانی که رکوک وهزیر و موده سه ریف و نه هالی هه ولیتر دابه زین و خودا حافی زیان له یه کتر کرد، که رکوک به کان وهزیر یان هه لگرت و چوون، خدر به گی رهئیسى دزه بیش له گه لیاندا چوو، ئیمه ش روو به هه ولیتر گه راپنه وه. وهکو زانیمان هه وه له

به غداوه جه مال به گی بابان به چند نه شراف تکی سلیمانیه وه به له ز گه یشتبوونه که رکوک که له گهل نه هالییدا ته ماس بکه ن و له پیش گه یشتنى رهشید عالی به گدا خو بگه یینه سلیمانى. دوو سه عات له پیش گه یشتنى وهزیر به که رکوک، نه وانیش گه یشتبوون، به لام به دبه ختانه عییزه ت به گ که له گهل جه مال به گ ده بی له ئوټوبیل به رده بیته وه و ده ست و رانی ده شکى، نه وه ته ئخیر یان ده کاو فریا ناکه ون ده ست وه پیش خه ن.

وهزیر رهشید عالی به گ که ده گاته که رکوک، له مه ندووبانى کورد، عه لی که مال به گی نایی سلیمانى و میرانى قادر به گی نایی نه ربیل، دارا به گی نایی که رکوک، شیخ جه لالی نایی سلیمانى له گهل رهشید عالی به گ ده چنه سلیمانى. سالح زه کی به گی موده سه ریفی سلیمانى له به غدا بیوو، به له ز ده گه رته وه سلیمانى و ته رتیبات ده کات، که به له ز پیشوازیه کی جوان بو رهشید عالی به گ بکری، چونکه موخالیفی وهزاره تى هاشمى له کوردستاندا زور به هیز بیوو. هه موو میله تى کورد له بهر نه وه ی که نه م وهزاره ته دیوانى حه ربى عورفى له کوردستاندا دامه زرانده و ده ستى به کورد کوژتن کرد، هه موو کوردیک نه فره تیان لیکردن و له خاریجى عیراق به کوټمه تته و نه شره کرا. له ولاشه وه له دواى نه و ته عه ددایه که وهزاره تى هاشمى کردی (حزب الوحده) به گه رمى ده ستى به ته شه کولل بوون کرد و ده ستى هاویژته خاکی کوردستان. به واسیته ی جه مال به گی بابان که وهزیر تکی کوردو خه لکی کوردستان بوو، هیزى (حزب الوحده) که وته کوردستان. له سه ره تى مانگی کانوونى نه مساله دا له سلیمانیه وه چند مه زبه ته کراپه وه بو ته ئییدى (حزب الوحده) و پشتیوانیان و که وتن و لابر دنى وهزاره تى هاشمى. جاله بهر نه وه وهزاره تى هاشمى که وته ته قه لان، چونکو نه شه رى خاریجى زور موهیم خراپه ی نه م وهزاره ته ی نویسى، هه روه کو له هاتوودا لیتی ده دویم که له دیمه شق به هوی جه ریده ی (النظام) وه نه شریاتیان ده ستی کرد.

نه و هاتنه ی رهشید عالی به گ بو شیمال و له و ده مه دا چوونى یاسین پاشا بو جنوب له ترسى نه وه بوو که نه کو میله ته که له هه موو لاییکه وه قیام بکه ن و شپه زه بن.

HIS EXCELLENCY THE HIGH COMMISSIONER FOR IRAQ
B A G H D A D

ON THE OCCASION OF YOUR EXCELLENCY'S DEPARTURE FOR
LONDON IN RESPECT OF THE IRAQ TREATY CONFERENCE
I ON BEHALF OF THE KURDS HAVE THE HONOUR OF
INVITING YOUR EXCELLENCY'S ATTENTION IN THE MATTER
OF THE KURDISH QUESTION

ISMAIL ROWANDUZI
EX M.P. OF ARBIL

5th July, 1930.

Ismail Rowanduzi

تعمامت مندوبی سامی عراق بغداد

بناستی سفری فی میان بولندن بومعاهده
بینی عراق و بریتانی من به وکالتی کوردستان
وه تشریف نه کم که فحامتان دعوت بکم
بو نه می له قضیه کوردی دا آگادارین
مندوب سابقه هوم
اسماعیل رواندوزی
۵ تموز ۱۳۰۹

الحكومة العراقية

العدد ٢٨٤٨

التاريخ ٩٤٨/٣/٢٤

دائرة متصرفية لواء اربيل

التهنئات

الموضوع انتقال مطبوعة

مدبرة الدعاية العامة

كتابكم المرقم ١٢٨٣ والموثق في ٩٤٨/٣/١٥ .

لاشك انه بالنظر لرفع العمى اليه السيد عبد الرحمن كيو مكراني ببيانه المبحوث عنه
بمجد ووقوع الطلب اليه بذلك بموجب كتابكم المرقم ٦٠٩ والموثق في ٩٤٧/١٢/١٥
فان تقديمه قد حيا متأخراً عن الموعد المحدد مدة تتوف على الاربعة اشهر .
فعليه وان كنا نجزم بعدم اطلاع العمى اليه على المراسيم الاصولية التي تتطلبه
العمليات الرسمية في الحالات المعاكسة مبدئياً الا انه قد أكد لنا بانه لم يتأخر
في تقديم البيان المذكور الا لكون المطبوعة مرهونة لدى السيد فضيل محفوظ في الموصل
طوال هذه المدة الامر الذي كان قد حال بينه وبين تقديم البيان لحين تنقضى
من تعدد بد بدل الرهن الى الدائن وتحرير المطبوعة منه بعد فوات الموعد المحدد .
ونحما يكن في الامر فان هناك حقيقة لا ريب فيها وهي ان المستدعي قد ورت المطبوعة
مؤشراً على البحث من اخيه المتوفى لوجده وأنه أحسق بتشفيلها واستغلالها دون
مسواه . فعليه نرجو النفضل باعادة النظر في طلبه على اساس ما اورد في معاذيره
بالغلاء ومعالجة قضيته بشكل لا يجرمه من حق مشروع واعلاننا . هذا وقد اعدنا
البيان المذكور بطيه بعد ابطال الطابع الملصق عليه بنفس التاريخ الذي كان قد
رفسه فيه الى هذه المتصرفية .

ر متصرف لواء اربيل

پاشکوی ژماره ۶

چوونه ههولیرم و مهتبهعه دامهزراندنم و

جهریدهی رووناکی دهرخستنم له ههولیر*

حوسین حوزنی موکریانی

باوهرم بهو گهوره کوردانه نههیناو که نارگیر مامهوه ههر وهکو لییدوام.

ئهحمده بهگ کوری تهوفیق بهگ کوردی سلیمانی، که بهلاویکی میلله تپه رست، کوردو نیشتمان خواهیکی غیرهتهندی نواندیوو، له کورد په رستیدا زۆر بهرز نیشاندراوو، یهکیک له نمونهی میلله تپه رستی و نیشتمانخواهی و بهرزکردنی زانین و فیربوونی کوردایهتی ئه مه بوو:

که له سلیمانیهوه گه رامهوه رواندز وهکو گوتمان دهست له سهه دهست و کیسه بهتال و په ریشان زستانم به زستانیکی سهخت له سهه ده رۆیی، دهستهنگی و نه بوونی گه یشتبووه پایهکی وا، ئاواته خوازی مه رگی کردبووم. رۆژیک له ویرانه زاری خانوه کاوله که مدا نهخۆش و دهرده خه له سهه راخه ری بيماری کهوتووم و سهه رینی دهرده که دهرم ناوته ژیر سهه رم. لیفه ی عهیب و عاریوشم له پیش چاوی نه یاران به سهه خۆمدا داداوه. له ژیر باری نه بوونی و په ریشانیدا ده نالم و دوو که لی هه ناسه م چوه ته ئاسمان، له مالمدا جگه له دوو که لی ئاخ و داخ دوو که لیک بلتد نابیت و له چه ی جهرگی برژاوم بۆ چروکیک دهرناکه ویت، له پرتیکدا شورته یه کی عیراقی هاته پیش دهرگاکه و خوازتمیه دهره وه. گوتم نهخۆش و کهوتووم، ناتوانم بچولیمه وه، با بیته ژور بزانه چی ده ویت.

به تکا و خواهشت و پارانه وهی خزمه تکاره که م شورته هاته ژور، چاوی پیمکهوت نهخۆش زۆر دلگیربوو، داماو راوه ستاو ورد بووه وه، که بهو زستانه چروسکه ی ئاگر نییه ژووریک سی و سارد و تاریک، له ژیر لیفه دا کهوتووم، له رهنگ و رووم تیگه یشت و باوه ری هینا، که نهخۆشتم.

له رواندزدا گۆشه ی ته نه ییم گرتبوو، له مالی خۆم دانیشتبووم، له گه ل ته ماشا کردنی کتیب و ته لیلیفات خه ریکبووم. دهستی بی ته ماییم له سهه دللی قه ناعهت و سه بات دانابوو، چاوم له دهرگای خودا بریبوو، چونکه سالی پیشتر (۱۹۳۴ ک.م) له حوزه بیرانه وه هه تا کانون له سلیمانی خه ریکی لا بردنی توه مهت و به لاو دامه زراندنی مه تبه عه ی به له دیه و دهرهینانی رۆژنامه ی (ژیان) ی کوردی بووم. رووت په ریشان گه رابوو مه وه رواندزو زستانی ساردم به ئاهو ناله وه رابوارد، هه ناسه ساردو بیده سه ته لات کهوتبوومه وه، چاوه نواری دهردی بیسه سامانیکی دیکه م ده کرد، که دهستی نه یاران هه موو ده می خه ریکی به لا بۆ سازکردنم بوو.

زستان به ههر جوریک بوو چوو، به هار پهیدا بوو، گه وره کانی کورسی په رستی میللهت فرۆش به هوی هاندانی یاسین هاشمی رهیس وزه رای عیراق و ره شید عالی بهگ گهیلانی و وهزیری داخلیه ی عیراق هاتبوونه کوردستان، که میللهت بخه له تین، وهکو درتزه به سهه بهوردیان درا، داوی خۆبان داناوه، ته نها منیان پینه گیراو گه رانه وه ههولیر، چونکو من زۆر چاک شاره زای یاسین هاشمی و ره شید عالی بووم، که چهنده ناحه زی میلله تی کورد بوون و چه ند له قه یان له ئیشوکاری کوردایه تی دابوو و بۆ ژیر کهوتنی میلله تی کورد له چی ته قه لایه کدا بوون. له بهر ئه وه هه یج

* له بهر ئه وه ی ئه م به شه گرنگه ی بیره وه ره کانی به هه شتی حوسین حوزنی موکریانی مامم به ندیواریکی راسته وخۆی به دامه زراندنی چاپخانه ی زاری کرمانجی و دهرهینانی کۆقاری (روناکی) له ههولیردا ههیه، وام به پیوست زانی، که له م پیشه کیبه دا بلاوی بکه مه وه.

ئەوجا لېم پرسی: خیر بیت و چی دەفەر موویت؟ گوتی: مەئمووری مەرکەزی شورتە ی رواندز تۆی ویستوو و دەبیت بچیت و بیبیت. گوتم: باشە با بێمەو سەرەخۆم، دیمە لای. کابرا بە شەرمیکەو لیتوی بزوت و راوەستا. زانیم دەبیت هەر بچم، بەلام بێهێژم و توانای بزوتنەو دەم نییە، چۆکم دەلەر زیت و سەرم گرانە، ناچار دەستیان گرتم و هەستامە سەر خۆم و بەرگم پۆشی و گۆچانیکم بەدەستەو گرت و لەسەر خۆ و هێواش چوومە سەراو پۆلیس لە پشتمەو دەمە چاوەدێریم دەکات.

بە دلەکوته دەرۆم و کەوتوو مە ئەندێشەو دەبیت گوناھم چی بیت بەم نەخۆشی و ناسازییە چییان لیم دەویت؟ دەبیت بە ئەزبەت و ئازاردانم چ گەورەیک بەرز بکەن؟ یان معاشی کام گەورەم پێ زیاد دەکەن وەیان کێ سەر دەخەن؟ بەم... دانەوێ دەرۆم، هەتا گەمە سەرا، نزیک چەند جارێک بۆی دانیشتوو، ئەوجا توانیومە بگەم. چوومە لای مەئمووری مەرکەزی شورتە، دانیشتم کەمیک هاتەو سەرەخۆ، هەناسەیکەم هاتەو بەر، ئەوجا مەئمووری مەرکەز ئەمریکە وەزارەتی داخلییە نیشاندام، کە دەلێت:-

(بێنا لەسەر تەحریری رەسمی ئەحمەد بەگ تەوفیق بەگ مۆتەسەریفی لیوای سلیمانی. حوسین حوزنی، کە لە سلیمانی خەریکی نەشری رۆژنامە ی ژیان بوو. شیعر و غەزەلیاتی ئەحمەد بەگ کورپی فەتاح بەگ ساحیبقران زادە ی کۆکردۆتەو و کردوو بە تە دیوان و کتیب و لەگەڵ خۆی بردو بە تەو رواندز، کە نەشری بکات. لیتی وەردەگرن و بۆ ئەم وەزارەتە (وەزارەتی داخلیە) ی دەنێرن. چونکە ئەو دیوانە موخالیفی قانونی عیراقیەو ناپیت نەشر بکرت، لە هەر جێگایەک بە دەست هەرکەسێکەو بەدیتریت موسادەرە دەکرت).

بەم جۆرە ئەمریکە دوورو درێژ نووسراو وە منیان پێ تەنگە تاوکرد. گوتم: ئەمە راست نییەو نەبوو، هەتا سویندیان دام و سەنەدیان لێ ئەستاندم، کە چتی و نەبوو ناپیت، گەلێک ئەزبەت و ئازار درام. ئەگەرچی لە سلیمانی ئەو دیوانە نزیک شازدە نوسخە ی خەتی و دەستنووسم چاویکەوت، هیچ پرسیاریان لێنەکرا، تەنها من نەبیت. کە لە سلیمانی بووم هەمیشە هاتوچوونی

ئەحمەد بەگم دەکرد و زۆرم خۆش دەویست و پیتی سەر بەرز بووم، کە کوردیکی وا میتشک روون و گەورە لە سلیمانی مۆتەسەریفە، بەلام کە لیتی ورد بوومەو و کەوتە ئەندێشەو هەرکەو لە کتیبی (بۆچی چوومە سلیمانی) بەدرێژی لێیداوم، دووبارە کردنەو لێرەدا بە پیتیستم نەزانی، بەلام کە ئەمرکە ی وەزارەتی داخلیەم چاویکەوت، لە داڕە ی شورتە، کە گەرامەو قاقەزکی دوورو درێژم بۆ ئەحمەد بەگ نووسی و ئەم دوو کەلیمە ی تێدا نووسرابوو دووبارە ی دەکەمەو، کە گوتبووم:- (من وەکو بۆلبولە کەم بەسەر هات، کە لەسەر تە ی بە هەرەو هەتا نزیک زستان لەم چلەو چلەدا بە ئاوازی خوانی بەگۆل هەلگوتندا بەسەری برد، کە بەفر دارو دەوێ و کیتو دەشتی پر کرد، بۆلبول لە برسان گێژ بوو، بە بییری هاتەو، کە لە هاویندا میروستانیک لە ژێر ئەم دارەدا کوشەوێ دەکرد، پەنای بۆ بێم، بەلکم دانەیکەم بداتی لە مەرگ رزگارم بکات. کە چوێ ژێر دارە کە بانگی لە دراوسیه پر کوشەوێ کرد، میروو دەرکەوت، بۆلبول سکالای دلی خۆی خستە پیش میروو بەسەر زەنشتەو دەنکە گەمێکی داوێ و گوتی: ئەگەر وەکو من رۆژیکێ دانەیکە پیکەو نایە، ئەمرۆ دەستی نەبوونیت بۆ من درێژ نە دەکرد. بۆلبول بە دلشکاو ی و هەناسە ساردییەو فری و چوو سەرچلە کە، باشوویە ک هاتوو تیی رۆهات و خواردی) منیش وام بەسەر هات، بە ئاھو نالەو دەژیا و خۆم دلخوشی خۆم دەداو و بە ئومید رآمدە بوارد، کە شورتەیکە وەکو باشو تێم رۆهات. بەو جۆرە دلشکاو و بریندار ببووم، کە بیستم ئەحمەد بەگ بوو بە مۆتەسەریفی هەولێر دەستی بە فەرمانرەوایی کرد لە لیوادا. هەر کەس بە نووسین و تەلەگراف بە خیر هاتنیان دەکردو چوونە پیشسوازی و بە خیر هاتنکردنی، من وەکو کەسێک نەناس و نەشارەزا بێ بێدەنگی و گۆشەگیریم کردە پیشە.

چەندێک بەسەر چوو خۆم لە مال پەستاوت و دەرنەچووم، قایمقامی رواندز دوو سێ جار پیتی گوتم، کە ئەحمەد بەگ هاتوو، خۆم ناشی کرد هەتا رۆژیک هاتە رواندز لە مالی قایمقام موراد بەگ مێوان بوو. ناردیە دووم، کە چووم زەینە لعابدین ناو مەنسویکی سەید تەها لە لای بوو،

دانیشتبوون، موته سه ریف گوتی: ئیسته باسی ئیوهم ده کرد، ئەمه چەند مانگە هاتوو مە لیواکە تان هیچی ئیوهم نە دیوہ. گوتم. من ئیسته ش هەر نە خووشی سلیمانیم چاکنە بوومەوہ، کە بتوانم ئاواقەندی خوستان پیشکە شبکەم، لە بەر ئەوہ بچە خشن.

تومەز لە پیش چووندا گفتوگۆ کرابوو، مەرج بە سترابوو، کە دەبیت رۆژنامە یەک دەر خەم و زەینە لعابدین ئەفەندی کوری خاکی ئەفەندی بیته مودیر مەسوولم، گوتم: ئەمەش وەکو چوینە سلیمانیمە بەوہ. نەدا زۆریان لیکردم ئەمنیکی ستەمزە دەدی گێژی دەستی ئیستیبداد، هیچ هیزی چە پۆلکە یەکی دیکەم نییە، نازار و ئەزبە تیکی لە سلیمانی بەسەرم هات و پەرتیشانی و نەبوونیککی تووشمبوو، بۆ گۆرە و شارم بەسە. ئەحمەد بەگ بە زۆر خواهیشت لە گەڵ خوێ بردمیە هەولێر لە گەڵ زەینە لعابدین ئەفەندی چەند رۆژتیک ماینەوہ. رۆژی دووشەمە ۲۵ی مایسی ۱۹۳۵ - ۲۱ سەفەر ۱۳۵۳ عەریزە و ئیستیدعامان پیکەوہ سازکرد، بۆ ئیمتیازی رۆژنامە یەکی هەفتە ی دووجار بەناوی (سۆران) خوازی دامانە موتە سه ریف. ئەوراق کەوتە موغامە لەوہ، بەلام یاری و گەمە یەکم لە ئیشە کەدا دەهاتە پیش چاو، بۆم ئاشکرا نە دەکراو مەبەس چیبوو تینە دەگە یشتیم. ئەوراق خوازتنی ئیمتیازی رۆژنامە کە هاتبووہ پایان سی چوار مەئموورانی هەولێر، کە خەلکی سلیمانی و مەنسووبی موتە سه ریف بوون، بە وەرەقە ئاگاداریانکردم، کە زەینە لعابدین نەبیتە مودیری ئەم رۆژنامە یە باشە مەبەس؟ نازانم! بۆچی لەو پیتش ئەحمەد بەگ بە زۆر کردمیە هاوہلی و ئیسته چی رویداوہ. نازانم. بەلێ هەر چەندە مەبەس و ئامانجی موتە سه ریف و مەئموورە کانم لێ ئاشکرا نەبوو، بەلام هیندە تیگە یشتیم، کە ئەم کارە سەرنەرگرت، ئەگەرچی یەک دوو مانگ بیھودە لە هەولێر تووشی مەسرف و ئەزبەت بووم و لە رواندز عایلەم بە پەرتیشانی بە جیھتیشتبوو. رۆژتیک لە دايرة چوومە لای موتە سه ریف. کە مەبەس لەهاتنم و نەگە یشتنە ئارەزووم دەبیت مایە ی چتیککی قانونی بیت و یان سە عادت مەئابتان لەوہ پەشیمان بوونەوہ، فەرموویان کە بەدڵ حەز دەکەم و وەزارەتی داخلیەش دە یەویت ئیمتیازتان بداتن،

بەلام شرووتی قانونی لە ئیوہدا کافی نییە، گوتم چۆن؟ گوتی: دامەزراندنی مەتبەعە دەبیت خواوہنە کە ی لە مەدارسی عالیە مەزوون بیت.

ناچار گەر امەوہ تیکۆشام قانونی مەتابع، کە لە دەوری عوسمانییەوہ مابوو لە عیراقدە بە کار دەبرا، پەیدام کردو بردمە لای، کە نووسراوہ، بۆ ئەو کەسە، دە یەویت مەتبەعە یەک لە جیگایە ک دامەزرتیت پیتوستە بە یانی دامەزراندن و ناوی مەتبەعە کە بداتە مەئمووری ئیدارە ی مەرکەزی ئەو جیگایە. لەوہ پتر چیدیکە نەبوو، ئەوجا گوتی: ئیوہ لە گەڵ زەینە لعابدین پیکھاتوون. گوتم: بەلێ، ئیوہ منتان لە گەڵ ریکخست، بەلام ئەحمەد خواجە ئەفەندی و حیکمەت ئەمین پیتان گوتم: وا بەچاک دەزانن، کە زەینە لعابدین نە کە ی بە هاوہلی خوێت: منیش قسە کانی ئەوانم بە هی ئیوہ زانی، دەمەو یست عەرزتان بکەم. گوتی: منیش بە باشی نازانم. بۆچی؟ بی ئەسباب مایەوہ.

لەدوای گەلێک گفتوگۆ لە دايرة دەرکەوتم. گوتم، کە بگەریمەوہ رواندز دەست لەم کیشەو سەرئیشە بەردەم. کەوتە ئەندیشە ی خەیاڵەوہ یەک دوو رۆژ وەک گێژ مامەوہ، دەسوورامەوہ. یەکتیک لە بنەمالە بە ناویانگە کانی هەولێر لاوتیکی تازە پینگە یشتووی لە حقوق مەزوون تەقە لایدابوو ئیمتیازی رۆژنامە یە ک وەرگرت مابووہوہ، هاتە لام پیتگوتم: ئەگەر لە گەڵ من ریککەویت، دەمە مودیری مەسوولی ئیوہ. بەمەرجی ئەوہ پیکھاتین، کە ئەو تەنھا هەر ناوی مودیری مەسوولی لەسەر بیت، تیکەڵ بە هیچ ئیشوکاریکی موحەلەو مەتبەعە نەبیت. لەسەر ئەو پەیمانە چوومە لای موتە سه ریف و پەسندی کرد، بەمەرجی ئەوہ، کە مەتبەعە کە ی رواندز بێنمە هەولێر منیش نە لە دڵ، بەزمان قبوولم کرد. سەرەتای حوزیرانی ۱۹۳۵ عەرزو حالی ئیمتیازی موحەلە ی (رووناکی) م ۱۸، رۆژی ۱۸ی حوزەیران رەقەم ۴۴۱۵ تەئکید ی موتە سه ریفی هەولێر بۆ وەزارەتی داخلیە لە خسوس موحەلە ی (رووناکی) یەوہ درا بە وەزارەت. وەختیک ناوی مەتبەعە هینان بۆ هەولێر کرا، وایان زانی کە لە بیرم چۆتەوہ. زۆرباش و بنج و بناوان دوامینی مەبەسیان کەوتم، کە لە سلیمانیش ئەو تەکلیفەم بە توندی لیکرابوو، ئەو مەتبەعە لە رواندز هەلقە ندرت، بەلام زۆر بەنەرمی و

لهسهه خۆیی، من ناچار بکهه به ئاره زووی خۆم بیگوتیمهوه، لهوه زۆر چاک ناگادار ببووم، لهسهه ئهوه پهیمانی دا، که بههه موو هیتزییهوه یارمهتی خۆم و مهتبهعه و موجهلهکهه بدات.

لهسهه ئهوه پهیمانه من و شیت موسستهفای موحامی خهلهکی ههولیتیر ریتک کهوتین به مهرجی ئهمه ئهوه تهنها مودیری مهسئول بیت و تیکهه به هیج ئیش و کارێکی موجهله ومهتبهعه نه بیت و له واریدات ئهوهی له مهسرهفی مورتیب و قافهز و پیتویستی به مهتبهعه مینیتیهوه بوخۆم بیت. سهه نووسهه و مودیری ئیداره خۆم به، هه موو ئیش و کاری مهتبهعه لهسهه خۆم بیت. بهو جوهره، که پیکهاتین عهریزیه کهمان پیکهوه دا به ناوی (روناکی) موجهلهکهکی ههفتهیی ئهدهبی ئیجتیماعی تاریخی کوردی له ههولیتیر دهرخهین و مودیری مهسئول موحامی شیت موسستهفای بیت و مودیری ئیداره و سهه نووسهه حوسین حوزنی موکریانی. ئیستیدعا به موهسهه ریف درا، زۆری پینهچوو ئیمتیازمان له وهزارهتی داخلیهوه بو هات، نوسخه یه کهه و دووهمی موجهلهی (روناکی) م له موسل له مهتبهعهی (موصل الحدیث) چاپکردو هینامهوه ههولیتیر بلاومکردهوه و چهند نوسخه به کهه له مهتبهعهی زاری کرمانجی رواندز چاپکرد. موهسهه ریف ئهحمده بهگ، که ئیمتیازم بو هات پیتگوتم:

مهتبهعهی رواندز پینه ههولیتیر. پیتگوت، که مهسرهف و پاره ی گهره کهه، با که مپیک ئیشترکی موجهلهکهه دهستهکهوویت، پیتویستی مهتبهعهی رواندز چیبیت پیتکیدینم و جیگایه که له ههولیتیر به کرێ دهگرم، ئهوجا دهچم مهتبهعه کهه دینمه ههولیتیر. هیتشتا هیج یارمهتیم نه کرابوو، دوو نوسخهش له موجهلهکهه بلاوکردبووهوه، پاره ی مهسرهفم له یه کهیک له بازرگانهکانی ههولیتیر، که به ناویانگن ئهسههده چهلهبی کوری حاجی مهلا شهریف دهباغ کوری حاجی قادر ده دینارم لئ قهرز کردبوو، دابووم. لهوه دهمهدا موهسهه ریف ئهحمده بهگ بو تورکیا دهچوو سیاحت رۆژی پینجشه مه ۲۲ ی ئاغستوسی ۱۹۳۵-۲۲ ی جهمادی یه کهه شهوی پیکهوه بووین. سهه ینی رۆژی پینجشه مه، که ئوتومبیلی بو سازکرا پیتگوتم: وادهچم دهتهوویت چی بکهیت ههتا دیمهوه. پیتگوت منبش دهگه ریمهوه رواندز،

چونکو پاره به کهه دهست نه کهوت، که بتوانم موجهلهکهمی پیت بژیهنم. چوو زووری خۆی به تهلهفۆن به یه حیا بهگ کوری عهبدولا موخلیس بهگ برازی پاشای کۆرهی رواندزی گوت، که وهکیلی موهسهه ریف بوو. حوسین حوزنی یارمهتی له ئیتوه دهوویت بو موجهلهکهی یاریدهی بدن، له دوا ی ئهوه سواربوو چوو دوو مانگی ره بهق له تورکیا مایهوه.

منیش دهسته جی چومه دايره چاوم به یه حیا بهگ کهوت و پرسبارم کرد، که له دايره بهکی قانونیدا چم بو دهکهیت؟ گوتی: ئیشترکی موجهلهی له لای کت بیت یارمهتیت ده کهه بچوو بیسهستینه. بو قایقماهی مهخموورو بو قایقماهی کۆسنجهق و رانیهوه بو قایقماهی رواندز هه ره بهک به جودا تهو سییهی دامی. عهبدولقادر رهشید وهکیلی قایقماهی مهخموورو عهلی سهروهت بهگ مودیری ناحیهی گوپرو رامز بهگ کوری عهبدولا سافی بهگ به عقی قایقماهی کۆسنجهق زۆر پیاوانهوه به غیرهت تیکۆشان و بهدهلی ئیشترکیان بو وهگرتم و دایانمی. له رانیهوه دیسان بو بان ناردم. بهلام له رواندز قایقماهی موراد بهگ ناو کوردی عهشیرهتی گیژ؟ جگه له ئیشتراکیتک پاره ی پینه دام. له سلیمانی و قهزاکانی لیوای موسل دیسان بووه موشتهری موجهلهکهه. نزیک په نجا دیناریکم بو کو کرایهوه. پتری له قهزای مهخموور کو کرایهوه.

رۆژی پینجشه مه ۱۹ ی ئهیلولی ۱۹۳۵ چومه موسل له گهه عیسا مهحفوز ناو گتوگۆی کرینی مهتبهعه به کهه کرد. پاشی ۶ ی تشرینی یه کهه ههستام له گهه مودیری مهسئول موحامی شیت چوینه موسل له مهتبهعهی (موصل الحدیث) ماکینه بهکی گهره ی مهتبهعهوه هیتدیک حروفاتم کری و چل دینارم پیتشهکی داو شهست دینار به کو مپیهاله مایهوه، که به سهه دینارم کرپوو، ده دیناریش هیتدیک حروفاتم پیکری. رۆژی سیششه مه ۸ ی تشرینی یه کهه ماکینه کهه هه لگرت به لۆری و هینامه ههولیتیر له لایهکی موسافیرخانهی (دار الضیف) ی به له دییه زووریک بهرامبهه به دایره ی بهرق و به ریدی ههولیتیر بوو، ماکینه م دامهزاند.

بهلام چونکو پیتویستی نه بوو حروفات کهه بوو، نه متوانی جاری کاری پیتبکهه، ناچار دوو نوسخه له موسل و

نوسخه‌ی (روناکی) دیکه‌م دهنارده رواندز له چاپخانه‌ی خۆم له رواندز چاپم ده‌کردو دهمه‌یتنا هه‌ولیر بلاوم ده‌کردوه. ئەحمەد بەگ رۆژی یەک شەممە ۱۲ی تشرینی یەكەم ۱۹۳۵ له تورکیاوه گه‌راوه چاوی پیکه‌وت، مه‌تبه‌عه‌یه‌کی زۆر زه‌لامم کربوه له موسڵه‌وه هیناومه‌ته هه‌ولیرو به‌ناوی مه‌تبه‌عه‌ی زاری کرمانجی دامه‌زراندوه. ئەوه له ئاره‌زووی ئەو دوور بوو له‌گه‌ڵ یه‌حیا بەگ به‌ده‌مه‌قاله‌ هاتن و گوتی: من ئەمه له تۆم ئومید نه‌ده‌کرد، که به‌م پایه‌یه یارمه‌تی حوسین حوزنی بده‌یت، که بتوانیت مه‌تبه‌عه‌یه‌کی دیکه‌ش بکڕیت. من هه‌ر ده‌مویست هینده یارمه‌تی بدریت بتوانیت مه‌تبه‌عه‌که‌ی رواندزی پێ بێنیت هه‌ولیر. یه‌حیا بەگ، که کوردیکی خوتنپاک و له بنه‌ماله‌یه‌کی حوکمرانانی کوردستان بوو، خزمه‌تیکه‌ی وای له خودا ده‌ویست، که پیتی بکڕیت، زۆر باش جوابی ئەحمەد به‌گی داوه و ئەهمیه‌تی پێنه‌داو ئفتیخاری به‌وه‌وه کرد. که توانی یارمه‌تیم بدات.

ئەحمەد بانگی منی کردو گوتی: مه‌رجی ئیمه ئەوه نه‌بوو، که یارمه‌تی بدریت و مه‌تبه‌عه‌که‌ی رواندز بێنیه هه‌ولیر؟ گوتم وایه! به‌لام من، که ورد بوومه‌وه ئیشه‌که‌م خسته به‌رچاوان تیگه‌یشتم، که بۆ دهنگ و ناوی ئیوه‌وا چاکتره، که مه‌تبه‌عه‌یه‌کی سه‌ر له‌نوێ له هه‌ولیر دامه‌زرینم و ده‌ست له مه‌تبه‌عه‌که‌ی رواندز نه‌ده‌م، چونکو له تاریخدا دیتسه گوتن و ده‌بێژرئ له رۆژی هه‌رامه‌دا ئەحمەد بەگ موته‌سه‌ریفی هه‌ولیر، چونکو ده‌یه‌ویست خزمه‌تی میلله‌تی خۆی بکات، مه‌تبه‌عه‌یه‌کی له هه‌ولیر دامه‌زراند و مجه‌له‌یه‌کی کوردی به‌ ناوی (روناکی) به‌وه‌ نه‌شر کرد و بۆ مه‌عاریف و سه‌رکه‌وتنی کوردان ته‌قه‌لای دا. ئەمه‌ش راسته‌و راست ناو دڵمه‌و مه‌به‌س و ئاره‌زووم له‌م مه‌تبه‌عه‌یه ئەوه نه‌بیت هه‌یچی دیکه نه‌بووه. وای بزانم بۆ ئیوه‌ش و بۆ لاپه‌ره‌یه‌کی تاریخی هه‌ولیر ئەمه‌ چاکتره، نه‌ک بلتین ئەحمەد بەگ خۆی به‌ کورد و کوردپه‌رست ده‌زانی له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا ناردی مه‌تبه‌عه‌یه‌کی که‌نه‌فتی کوردی له رواندز بوو به‌فیل هینایه هه‌ولیر و پوچی کرده‌وه، تاکو تروسکه‌یه‌کی نه‌شریات، که له‌رواندز مابوو بیکوژیتته‌وه. ئەحمەد بەگ که‌می‌ک خۆی هه‌له‌کردو گرژ بوو. له‌پاشان گوتی: تۆ چۆن مجه‌له‌ت بۆ که‌س نه‌ناردوه و پاره‌ی

مجه‌له‌ی سالیکت کۆ کردۆته‌وه؟ گوتم: به‌ په‌یره‌وی رۆژنامه‌داره‌کان هه‌رکه‌سیک نوسخه‌یه‌ک له مجه‌له‌یان رۆژنامه‌وه‌رگرت به‌ ئیشتراکی سالیکت ده‌ژمیتردیت و ده‌خړیته ده‌فته‌ری بنه‌چه‌که‌ی ئیداره‌خانه‌که‌یانوه‌وه به‌سه‌نه‌د پاره‌ی لێ وه‌رده‌گیریت. هه‌تا ئەو رۆژنامه‌یان مجه‌له‌یه‌ ده‌رچیت بۆی ده‌نیریت، که قه‌زاو قه‌ده‌ریک به‌سه‌رییت و یان له‌به‌ر چتیک گری بدریت و له‌نه‌شر بکه‌ویت خاوه‌نده‌که‌ی مه‌سئولی قبول ناکات. من تاکو ئیسته‌ چوار نوسخه‌شم بۆ ناردوون، ئەوجا چووم به‌ده‌ل ئیشتراکم لێ خوازتون و، ئەو پاره‌یه‌که‌ له مه‌خموور و گوێرو که‌ندیناوه‌م کۆکردوونه‌وه ته‌نها ئیشتراکی مجه‌له‌ی روناکی نییه. یه‌حیا بەگ له‌ رووبی گه‌وره‌یه‌وه‌ نزیک دووسه‌د دانه‌ کتیبی تاریخی (میرانی سۆران)ی بۆ فرۆتووم و داویه‌ته‌ گه‌وره‌کانی دزه‌بی هی دیکه‌و له‌ کۆبسنج‌ق حاکم ئەوره‌حمان سه‌عه‌یدم له‌گه‌ڵ بووه. که رازم بەگ یه‌عقوبی پتر به‌فرۆتینی کتیبی میرانی سۆران یارمه‌تی داوم. ئەگه‌رچی به‌ده‌لی ئیشتراکی سالیکی موجه‌له‌که‌م، که وه‌رگرتوه‌وه‌ قانونییه، خیلاف قانونم وه‌رنه‌گرتوه‌وه.

که ووردبوومه‌وه ئەحمەد بەگ بیانووم پێده‌گرت و مه‌به‌سی راستیه‌که‌ی ئەمه‌ بوو مه‌تبه‌عه‌ی رواندز به‌مه‌ هه‌ولیرو ئەو مه‌تبه‌عه‌یه‌م نه‌ده‌بوو بکریبا، دیسان وه‌کو له‌ سلیمانی بیانوی پێده‌گرت و پیتی لیده‌چه‌قاند، ئەلبه‌ته‌ ده‌بیت مه‌تبه‌عه‌ی رواندز به‌مه‌ هه‌ولیرو ئەو مه‌تبه‌عه‌ی کربومه‌ بیده‌مه‌وه به‌ خاوه‌ندی. له‌سه‌ر ئەوه‌ش چه‌ندیک تووشی دلساردی و ناگوزیری بووم و ده‌ستم نه‌ده‌چووه ئیش و کارو مه‌تبوعات. به‌هه‌ر جوێرێک و به‌هه‌ر رێگایه‌کی بمتوانیبا به‌ بۆی ده‌چووم و ده‌پارامه‌وه‌و تيمده‌گه‌یاندا، که تیکدانی مه‌تبه‌عه‌ی رواندز مایه‌ی به‌دنامیه‌و ئەم مه‌تبه‌عه‌یه له هه‌ولیر بۆ ئیوه‌ سه‌ربه‌رزی ده‌به‌خشیت بێ سوود بوو، به‌لام تیگه‌یشتم، که رۆژی شەممە ۱۴ی کانوونی یه‌که‌م ئەو ساڵه‌ وه‌زیری داخلیه‌ ره‌شید عالی هاته‌ هه‌ولیر و مواجه‌هه‌م بوو له‌گه‌ڵی و سه‌ه‌ینی هه‌تا گوێر له‌گه‌ڵی چووم، ئەو ئەحمەد به‌گی موته‌سه‌ریفی هاندابوو. که ئەزه‌تم بدات و مه‌تبه‌عه‌کانم لێ تیکب‌دات. ئەحمەد بەگ که‌وتبووه ته‌قه‌لادانی بیانوو پێگرتنم.

مه‌تبه‌عه‌که‌م پێ رێکنه‌که‌وت و پێویست و حروفاتی ته‌واوم بۆ نه‌که‌ردا، یه‌ک دوو کۆمپیا له‌شم بۆ خاوه‌نده‌که‌ی پر کرده‌وه‌و هیندی‌تیک حروفاتم بۆ کړی. ناچار هه‌ستام چوومه به‌غدا، که پێویستی مه‌تبه‌عه‌که پێکی‌بینم و به‌لکم له‌وئ هیندی‌تیک کتیب بفرۆشم و چه‌ند ئیشتراکتیک له‌ نایبه کورده‌کان وه‌رگرم، مه‌تبه‌عه‌که بکه‌مه مه‌تبه‌عه‌یه‌کی رێکو پێک، که گه‌یشتمه به‌غدا کورده‌کانی به‌غدا له‌ژێر گه‌رانی عه‌لی که‌مال به‌گ کوردی سلیمانی به‌ هۆی ره‌شید عالی وه‌زیری داخلیه‌وه له‌ کۆشه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌دا بوو و له‌ژێر ده‌ستووریکی داپۆشراودا داوای چوار پینج ماده‌یان گۆیا بۆ کورد ده‌کرد، به‌لام لی‌ره‌دا ته‌نها به‌جیه‌تانی ئاره‌زووی ره‌شید عالی نه‌بێ چیدیکه نه‌بوو:

- ۱- داوای کۆمه‌له‌یه‌کی کوردیان ده‌کرد له‌ به‌غدا دامه‌زریت.
- ۲- نادینکی کوردی به‌ناوی سه‌لاح‌ده‌دین له‌ به‌غدا.
- ۳- لیوای ده‌وک له‌ موسڵ بکرتیه‌وه‌و بیسته‌ لیوایه‌کی کوردی.
- ۴- خانه‌قین له‌ لیوای دیاله له‌ به‌عقوبه بکرتیه‌وه‌و بکرت له‌ لیوایه‌کی کوردی.
- ۵- مه‌دارسی لیوکانی کوردو ئیداره‌ی حکومه‌ت به‌ کوردی بن.

بۆ ئه‌وه هه‌موو کۆبونه‌وه‌و ته‌قه‌لایان ده‌دا، به‌لام له‌لای من وه‌کو کۆمه‌له‌یه‌ک له‌ گه‌وره‌کانی کوردی بوون، که باسیان کرا و هاتبوونه‌ رواندز. ره‌شید عالی و یاسین هاشمی مه‌به‌ستییکی شه‌خسی خۆیان تیدا‌بوو، نه‌ک بۆ کورد- به‌لام شکلی بزوتنه‌وه‌ گۆردراو له‌ ریزی ده‌ستووری ره‌شید عالی ده‌رجوو. به‌ راسته‌قینه‌ بوو به‌ مه‌سه‌له‌یه‌کی کوردستان و له‌مه‌جلیسی نوادا هه‌را په‌یدا بوو، بوو به‌ مایه‌ی پشێوی نیوانی نایبی کورد و عه‌ره‌ب.

له‌ دوامیندا ئه‌مین زه‌کی به‌گ کوردی سلیمانی، که له‌و ده‌مه‌دا وه‌زیری ئه‌شغال بوو، بۆ خۆ پێش‌خست له‌لای حکومه‌ت و عه‌ره‌به‌کان به‌ فرۆفیل مه‌سه‌له‌که‌ی کوردی خسته‌ ده‌ست و نایبه کورده‌کانی یه‌ک و دوو لیک‌کردن و بردنیه‌وه‌ لای ره‌شید عالی وه‌ ته‌نها له‌وانه‌ دوو که‌س مان یه‌کیک عه‌لی که‌مال به‌گ دووهم مه‌لا حه‌وێز ئاغای غه‌فووری کۆبی. هه‌ریه‌که له‌وانی دیکه به‌ په‌نهانی یه‌کدی

چوون و خۆیان هاو‌پێژته‌وه‌ لای ره‌شید عالی نایان له‌ ده‌فته‌ری به‌ تاییه‌تی هه‌یه.

منیش هیندی‌تیک حروفاتی باشم له‌ مه‌تبه‌عه‌ی (الدلیل) کړی و هیندی‌کی دیکه‌شم له‌ مه‌تبه‌عه‌ی (عزرا ئه‌لیاهو) کړی و ناردمه‌وه هه‌ولێر، له‌ پاشان بۆ خۆشم گه‌رامه‌وه هه‌ولێر.

هه‌ر که گه‌یشتمه هه‌ولێر له‌ ئوتومبیل دانه‌به‌زیم، مسته‌فا به‌گ برای ئه‌حمه‌د به‌گ موته‌سه‌ریف و ئاغایه‌کی رانیه‌شم له‌ گه‌ل بوو، چوومه قه‌سری موته‌سه‌ریف له‌وئ میتوان بووم، سه‌به‌ینێ رۆژی عارفه‌ی جه‌ژنی قوربان سواری ئوتومبیل بووم چوومه‌وه رواندز جیژنم له‌وئ کردو رۆژی پینجه‌می جیژن گه‌رامه‌وه هه‌ولێر. له‌ پێش چار رێگانه‌ی خانزاد و سه‌لاح‌ده‌دین و موزه‌فه‌رده‌دین، که که‌وتوته پێش ده‌رگای قه‌لاوه کۆشکیکی به‌رزم بۆ مه‌تبه‌عه‌که‌م له‌ رۆسته‌م چه‌له‌بی بازرگانیکی هه‌ولێری گرت و ناردم له‌ موسڵه‌وه شاگردیکی زۆر زرنگم بۆ هات و مه‌تبه‌عه‌که‌م گۆیژته‌وه ئه‌و جیگایه.

ئه‌و رۆژه‌ی مه‌تبه‌عه‌م گۆیژتبه‌وه‌وه و دامه‌مه‌زراند، چوومه پۆسته هیندی‌تیک پارهم حه‌واله بۆ هاتبوو وه‌رگرم، قاقه‌زێکی داخلم بۆ هاتبوو، داپانه ده‌ستم، که کرده‌وه به‌یاننامه‌یه‌ک بوو به‌ کوردی نووسرا‌بوو: هه‌ی کوردان چیدیکه خۆ بێده‌نگ مه‌که‌ن و بخه‌وشین و دوو شیعیری حاجی قادری کۆبی لێ نووسرا‌بوو. له‌سه‌ره‌وه‌ی به‌یاننامه‌که‌ دوو خه‌نجه‌ری سووری لێ ره‌سم‌کرا‌بوو. زانیم، که موته‌سه‌ریف به‌ بیانووه‌ منیش به‌م به‌یاننامه‌یه‌ تووشی ئه‌زیه‌ت ده‌کات. به‌ پۆسته‌چیم گوت: ئه‌مه زۆرن؟

هه‌ستام چوومه لای موته‌سه‌ریف و به‌یاننامه‌که‌م دایه‌و پێم‌گوت تکام ئه‌مه‌یه‌و باوه‌رم پێبکه من شتی وا پرۆپوچ و قوێر ناکه‌م، منیش تێوه‌رمه‌ده‌وه به‌قسه‌ی نه‌یارانم له‌گه‌ل مه‌که. له‌مه، که به‌یاننامه‌یه ئاگادارنیم، چونکو ئه‌گه‌ر به‌و پیت شتیکی زۆر له‌مه گه‌وره‌تر و گیاندارتر بنووسم و له‌ مجه‌له‌که‌مدا نه‌شتری ده‌که‌م. بۆچی به‌په‌نهانی چتی وینه‌چووی بێگیان و بیکاری وه‌کو ئه‌م به‌یاننامه‌نه‌ ده‌نووسمه‌وه‌و بلاویان ده‌که‌مه‌وه. به‌لێ قسه‌کانی من له‌لای موته‌سه‌ریف جیگیر نه‌بوو.

واتینگه‌بیشتم، که ئەمە بوو، که چەند سالیکی لەو پێش یانی سالی ۱۹۳۱ له هەولێر (حزب الاخاء) که حزبی یاسین هاشمی و رهشید عالی بوو دامه‌زراندرا بوو، منیان له رواندزه‌وه خوازته هه‌ولێر شیخ عه‌بدولقادر نه‌وه‌ی مه‌رحوم شیخ نه‌بو به‌کر، که عزوی حزب بوو که‌وته نیوانی من و ره‌یسی حزب. که شیخ موحه‌مه‌د کوری شیخ نه‌سه‌د بوو، من نه‌مه‌ویست و داخلی حزب نه‌بووم و گه‌لیک په‌یمان و مه‌رجیان نیشاندام و بۆ مه‌تبه‌عه‌وه جه‌ریده و مه‌تبوعاته‌کانم یارمه‌تیم بده‌ن و سێ رۆژ رایانگرتم و دل‌خۆشیان دامه‌وه و ته‌مایان وه‌به‌رانام، پێوه‌نه‌بووم و گوتم نه‌دایه. له‌دواییدا، که تیگه‌بیشن مل ناده‌م و خۆ تیکه‌ل به‌و حزبه‌ ناکه‌م، که کوردی نه‌بیته‌ تکایان لێکردم، که خه‌لکی هه‌ولێر کورده‌کانی ده‌روه هان نه‌ده‌م بۆ ئەمە نه‌یاری ئەم حزبه‌ بکه‌ن. بێده‌نگ مامه‌وه نه‌ گوتم (ئا) و نه‌ (نا) هه‌ستام چومه‌ رواندز.

به‌راستی له‌ رواندز نه‌ به‌چاک و نه‌ به‌ خراب له‌و حزبه‌ نه‌دوام، به‌ گوشه‌گیری رامبارد، مانگیکی له‌وه به‌سه‌ر نه‌چوو زانیم. که سلیمان به‌گ کوری عه‌لی به‌گ سه‌لاحشۆر، که له‌ به‌گ‌زاده‌کانی سۆران و له‌ تیره‌ی ئوغوز به‌گیان بوو، چوه‌ به‌غدا به‌هۆی عه‌لی حه‌یدره‌ به‌گی کورپیه‌وه، که له‌ به‌غدا وه‌زیفه‌ی گه‌وره‌ی هه‌بوو، داخلی حزبی الاخاء بیه‌و و گه‌رابوه‌وه هه‌ولێر، ره‌یسی حزبی الاخاء هه‌ولێری دیبوو، ده‌ستووری حزبه‌که‌ی له‌گه‌ل خۆی هینابوو، نیشانی دا‌بون و گه‌رابوه‌وه رواندز له‌گه‌ل مه‌رحوم شیخ کاکه‌مین سه‌لان، که دۆست و خۆشه‌ویست و یاریکی به‌ راستی من بوو یه‌ک‌دی‌ان دیتبوو، شیخ کاکه‌مین یان کردبوو به‌ ره‌یسی حزبی الاخاء رواندز به‌ هاندانی ره‌شید عالی و یاسین هاشمی، شیخ عه‌ل‌ئه‌دین کوری شیخ عومه‌ری بیاره، که مورشدی نه‌قشبه‌ندی و یاسین هاشمی خۆی به‌ موریدی ئەو ده‌زانی قاقه‌زیان بۆ شیخ کاکه‌مین سه‌لان ناردبوو، که ریاسه‌تی حزبی الاخاء رواندز قبول بکات. سلیمان به‌گ دیسان چوبوه‌وه لای له‌به‌ر ئەوه، که شیخ کاکه‌مین له‌ خه‌لیفانی بیاره بوو و شیخ عه‌ل‌ئه‌دین ته‌وه‌سوتی کرد بۆ ئەو ریاسه‌ته‌ی قبولکرد و ئەحمه‌د که‌مال کوری عه‌بدولکه‌ریم خه‌تی کرابوو به‌سکریتیر و حزب له‌

رواندز دامه‌زراندرا‌بوو.

له‌نیوان ئەهالی و سه‌پان و جووتیارو شوان و گاو‌ان و دارکێش و که‌ردار و ره‌نجبه‌رانی رواندزا به‌م جو‌ره‌ چاوه‌راو‌کرابوو، که (هه‌رکه‌سی مه‌نسوب به‌م حزبه‌ بیته‌، ئە‌گه‌ر قه‌رزدار بیته‌ و مالی خه‌لکی خواردبیته‌ پیاوی کوژبیته‌ و هه‌رچیبه‌کی بیه‌ویته‌ و ویستبیتی و کردبیتی و بیکاته‌ حکومه‌ت ناتوانیته‌ چی پیتبیتی و شو‌رته‌ ناتوانیته‌ بیه‌گرتی و مه‌حه‌که‌مه‌ گونا‌ه‌کاری ناکات و هه‌رچیبه‌کی ئاره‌زووی بێ به‌ئازادی و بێ پرسیار ده‌توانی به‌جیتی بیتی).

ده‌بیته‌ ئەو فیکردن و چاوه‌راوه‌ی له‌ رواندز کرا له‌ هه‌ولێر و جیگه‌کانی دیکه‌ش کرابیته‌. دیاره‌ میلیته‌ نه‌زان و نه‌دیته‌یه، چتی وای له‌ پیاوانی گه‌وره‌، که بیسته‌ به‌ ره‌حه‌ته‌ی ده‌زانن و هه‌ربه‌ک له‌ وانه‌ش گونا‌ه‌یکی هه‌ر لێ رووداوه‌، یان دزی کردوه‌، یان قه‌رزداره‌ یان ده‌یه‌ویته‌ مالی خه‌لک بخوات یان خوتنداره‌ یان خوتناوییه‌ بۆ رزگاری و په‌ره‌ی کاری خۆی به‌ پۆل و ده‌سته‌ ده‌سته‌ داخلی حزب ده‌بوون هه‌تا له‌ رواندز هیچ دارکێش و سه‌پان و ماست فرۆشه‌کانی دیته‌تانیته‌ نه‌ما هاتبوونه‌ رواندز و داخل به‌ حزب بیه‌وون، به‌لام تیگه‌بیشه‌توو و ئاغا و گه‌وره‌پیاوه‌کان به‌ گوشه‌گیری چاوه‌نواری دوامینی ئەم کاره‌بوون، که نه‌یاندانه‌زانی چۆنه‌ و چۆن به‌پایان ده‌گات، تیکه‌ل نه‌بوونیان جاری په‌سه‌ند کردبوو.

من گوشه‌گیر له‌ مالی خۆم ده‌رنه‌ده‌که‌وتم و ده‌م به‌ده‌م و ده‌قیقه‌ به‌ ده‌قیقه‌ پێم راده‌گه‌یه‌ندرا، که فولان و فولان چوونه‌ حزبه‌وه‌ و ئە‌مه‌وه‌ ئه‌وه‌یان پیتگوتوون، هه‌تا رۆژتیک ئیواره‌ نزیک رۆژئاوا به‌ سه‌عاتیک ره‌یسی جه‌یشی عراقی ئە‌مه‌ین رواندزی، که کوردیکی په‌تی و برابه‌کی راست و دۆستیکی بێ قریژم بوو، هاته‌ رواندز، که فه‌وجه‌که‌یان له‌و ده‌مه‌دا له‌ دیانان ده‌بوون، ئە‌حمه‌د که‌مال خه‌تی سکریتیری حزبی له‌گه‌ل خۆی هه‌لگرتبوو، هاتنه‌ لام بۆ ماله‌وه‌، به‌لام هاتنیکی زۆر دل‌گیرانه‌ی هه‌م و خه‌م هینه‌ریکی دل‌سۆزانه‌.

هه‌ر که‌ گه‌یشته‌ پێش گوتی: هه‌سته‌ رامه‌وه‌سته‌ له‌گه‌ل ئە‌حمه‌د که‌مال بچوو بۆ ته‌کیبه‌ی شیخ کاکه‌مین داخلی حزب بیه‌، ئە‌گه‌ر ئیستا نه‌چی کۆمه‌له‌ی حزب له‌ ته‌کیبه‌ کۆبوونه‌وه‌، دینه‌ سه‌رتان تالانت ده‌که‌ن و به‌جاریک مه‌تبه‌عه‌وه‌ مال و

ئەشیات دەپەن و خۆشت دەکوژن ئیدی وەختی راوہستان و خۆراگرتن نییە.

من بەبێ خۆراگرتن پیکەنیم بەو قسە و ھەرەشانە ھات و گوتم کاکای من لە ھەولێر ویستیمان پەسەندم نەکرد و گەر پەسەند دەستە چۆن دەمەوێت خۆم بەخەمە حزبیەکەو، کە بەنە یاری و ناحەزی میلەت و نیشتمانی من دامەزراندرا بێ ئەمە چی تێگەشتنێکە، کە تۆ تێگەشتتووی؟ من ئەگەر پارچە بکریتم و تۆزم نەمیتیت داخلی ئەو حزبە نەبووم و نابم ئەوەش، کە گوتوو یانە باوەری پێمە کەن، چونکە شیخ کاکەمین یەکەمین دۆست و ھەمپارازی منە، سلییمان بەگ خۆشەویست و دۆستە، باوەرناکەم چتێکی بۆ من خراب بیت بە زیان و بیری خۆباندایین، بەتایبەتی ئەحمەد کەمال چۆن مەیدان بەو دەدات، کە ھەلمەت بیتە سەر من. ئەو قسانە من رەیس ئەمەین رواندزی چەند بارە کرانەو. لە دوامیندا ناچار یان کردم لەگەڵ ئەحمەد کەمال بچمە تەکیەو چاوم بە شیخ کاکەمین و سلییمان بکەوێت.

ھەستام لەگەڵ ئەحمەد کەمالدا کەوتە رێ و رەیس ئەمەین گەر پەسەند دەیان، کە نزیک تەکیە بوومەو کۆچەو کۆلان و دەورو بان و حەوشە تەکیەو ژوور پرن لەو فەقیرو ھەژارانە بێ زبان و بێ ھۆشە شارو دێھات و شوان و گاوان و دارکێش و کەردار و چارواری ناحیەو شار. بەھەر جۆرێک بوو برمان پێدان و رێگای چوونمان کردەو، بەشانەسوو گەشتینە تەکیە، کە چوومە ژوور ھەموو بەپێو پەسەندبوون، جێی دانیشتن نەمابوو، تەنھا شیخ کاکەمین و سلییمان بەگ لەبەر میحرابی مزگەوت دانیشتبوون. من لەدوورەو بە دەنگێکی بەرز سلۆم کرد و چوومە پێش، لەنیوانی ھەردووکیاندا دانیشتم، جوابی سلۆیان نەدەمەو، ھەموو بێدەنگ تەماشای یەکدیاری دەکرد.

تێگەشتیم ئیش لە ئیش ترازەو لەگەڵ ئەمانە تێگەشتن و گفتوگۆ بیتسوودە، ھەستامە سەرخۆم، دوورو درێژ خوتبە یەکی دینی و وەعزێکی پر مەعنای بەگیانم بۆ گوتن و ھاوارم کرد، کە: مادامە ئێو موسلمانن و باوەرێتان بە خودا و پێغەمبەر و قورئانی ھەبە دەبێ پەیرەویان بکەن، خودا لە قورئاندا ھەموو موسلمانێکی کردۆتە برای یەکدی. بە ناوی ئیسلامیەتەو لەم مزگەوتەدا کوردێک و تورکێک

و ھیندیک و فارسێک و چەرکەس و جاوہبەک و عەرەب و زەنگییەک دەتوانن کۆبەنەو و لە پشت ئیمامێکدا نوێژ بکەن و وەکو برایان یەکدیاری خۆشبووێت. کەوا بوو حزب الاخا بۆ چیبە، دینی ئیسلام ھیچ پیتوبستی بەم حزبە نییە، لە قورئاندا ھەموو ئەحکامێک لە خودا بە ئیسمە راگەیاندران، شتێکی تێنەگەشتبەین فوہەھا بەدرێژی و ئاشکرا بۆ مەیان دیار کردوو و تاکو ئیستاش لە نیو حکومەتێکدا حکومەتێکی دیکە دانەمەزراو، قانونی حکومەتی عیراقتی چی وای تێدا نییە، کە ھەر کەس داخلی حزبی الاخا بوو لە ھەموو گوناھ و قەرزدار و خۆپەرێژێک چاوی لێدەپۆشرێ و ھەرچیبەکی بیکا دەبەخشرێ، باوەر بکەن و ئەمە راستیە کە یەتی، کە پێتان دەلێم. ھەر کەسێک گوناھتێکی. کە ئێو ی پێ فریو دراو لێتان رووبدات، حکومەت بە پیتی قانونی عقوباتی بەغدادی بە جەزاتان دەگەیانیت و رزگار نابن و حزب الاخا ناتوانیت خیاڵی قانون کەسێک لە جورم رزگار بکات. قانون لەسەر ھەموو چتێکەو فەرمانی بەسەر ھەموو کەسێکی عیراقتی و غەیرە عیراقتی لە خاکی عیراقتا رەواہ.

بەو جۆرە دوورو درێژ پێمگوتن و بێدەنگبووم. چەند کەسێکی سەرھاتی کۆمەلە کە پێیان گوتم:

ئێستە دەبێ چی بکەین؟ گوتم: ئێو، کە موسلمانن دەجنەو سەر ئیش و کاری خۆتان و پشتگەرم دەبن، ھەر کە بانگدەر بانگی دا وەرەنە مزگەوت دەستنوێژی خۆتان بشۆن و نوێژی خۆتان بەجەماعەت بکەن و بگەرنەو سەرکار و پێشەتان و خیاڵی ئەمری خودا و پێغەمبەر و، ئەمری حکومەت نەبزوونەو. خودا لە قورئاندا فەرموویەتی ئیتاعەتی خودا و ئیتاعەتی پێغەمبەر بکەن، لەھیچ ترستان نەبیت. پیاوانی خودای لە خودا پەرسیتیدا کرین و فرۆتن و بازگانیدا پەکیان ناخات. ئیدی کەوا بوو ئەم حزبی الاخا بۆ چیبەو ئێو مادام بارگرانی دین و ئەمری حکومەت ھەر ھەلەگرن باری حزبیکی بە کاری دین و دنیا تان نەبە بۆچی دەخەنە سەر شانێ خۆتان و خۆتان بەدنا و رەزێل و رسوا دەکەن. تاکو چەند کەسێکی دیکە بە ئێو خۆ بەرز دەکا و ھاتی ئێو دەخوا. ئێو بۆ خۆتان بێخۆن و ئیتاعەتی حکومەتی خۆتان بکەن و بەئەدەب و وێقارەو لەگەڵ

کاروباری خوتان خه ربکبن.

ئهممه دهگ بوو به مایه ی پشکنینی چیگا و مه تبه عه م و به مایه ی ریکردنه وه بو چه پۆلکه خواردنم وحه بس و زبندانی و موحاکه مه و ئه زبه ت و کیشه و نازارو شپرزیه کی هه تا ئه مپۆکه لیبی رزگار نه بووم و بوو به مایه ی به دناری و له که دار و په خنه داریم له نیو کوردانداو بو ده رگه وانی به لاه و موسیبه ت و مال ویرانی و خانه لانی و رووتی و برسبه تی و ده سته نگی و نه بوونیم.

به تایبه تی پیمگوت سه عاده تی مه ئاب من له رواندز به گو شه گیری سه رم به ده ردی خو مه وه نابوو به بوونی و نه بوونی دلنیا بووم، منت بوچی هینا هه ولیر و بوچی له م نازار و زبلله ته ت گرتیدام، من له وه پیش هیج بئ فره مانی ئیسوم کردبوو، که سزام ئه مه بیت و له سلیمانیش له فره مانی ئیوه ده رنه چوو بووم و بی قانونی له من روویدا بوو، که به و بو نه به وه تو لیم لی بکری ته وه. له هه ولیر و چی له سلیمان جگه له مه، که له دایره یه کی مه عقول و شه ره فدا کوردم و له ژیر فره مانی قانونی مه تبوعا تدا کتیب و ته ئلیفاتی خو م و مجه له کانم نه شر کردوو وه ته نها خا وه ند مه تبه عه یه کی کوردم گونا هیگ و یانی ته رکی ئه ده بیگ و یانی چتیکی بهر ئا وه ژووی ده ستوور و په وشتی هه مو وه تی و قانون له من روویدا بیت، دیسان ده لیم شایانی ئه زبه ت و نازاردانم بیانوو پینگرتنم.

له و هه موو قسانه ئه وه ی جواب دامه وه و گو تی:

تا کو ئم ده مه تو م خواز تبی و یان بو خو ت ها تبیه لای من، له م ده مه به ولاره نا تبینم و ده بی له ها توویه کی زور دوورو دریزدا نه تبینم و نه توانم و قسه ت له گه ل بکه م.

گو تم که وای ئه مه له منی ئاشکرا کرد، که یان بو خو ت یه کسه ر تووره بویت و له مه پیش ویستو ته تووشی گۆنگه لیکم بکه ی و بو ت ریکنه که وتوو، ئیسته ئه مه تان کرده به هانه و تووشی نازارم ده که ن و یان له لایه که وه هاندراون و یان له وه زاره ته وه فره مانت پیدراوه، که به هه ر بو نه یه که وه بیت ئه زبه تم بده ی. جا نازانم له وانه کامیانه و ئه سبابی ئه م تووره بوون و بیانوانه چییه به منی ده گرن.

خۆی نه گرت و گو تی: له مه پتر بکه ی، که چوو یته به غدا له گه ل عه لی که مال کو مه له تان به ستوو، که من له

چونکو میلله ت دلپاک و خاوین بوو قسه راسته کانی منیان به گیان و به دل په سند کردو به ده نگیکی به رز گوتیان به خودا قسه قسه ی تو به، له گو ته ی تو ده رنا چین و ته قه یان تیکه وت بلا بوونه وه. یه کیگ له ته کیه دا نه ما، منیش له گه لیاندا ده رچووم. سلیمان به گ هه ر هینده ی گوت: (هه ی له بابی منت که وتیب، چاکت ته فرو توونا کردن). منیش بیده نگ له ته کیه ده رکه وتم و گه رامه وه مالی خو م. له دوای من شیخ کاکه مین به بی را وه ستان هه لده ستی و سوار ده بی بو سلان ده گه ری ته وه. له سه عات سیی شه ودا ره زا به گ، که قایقامی رواندز بوو، ده نیتریه دووی سلیمان به گ و سه نه دی زه مانی پینج سه د دیناری لی ده ستینیت، که جاریکی دیکه تیکه ل به و جو ره کو مه له به نه بی.

ئه وه ی، که گو ترا ئه سبابیکی به هیز بوو بو ئه وه ی شیخ محمه د، که ئیسته قازی شاری هه ولیر هان بدات، به نه یاریم تی بکوشیت و که لین ده ستخات بو ئه مه تووشی نازارو ئه زبه ت بيم و عومه ر حوسینی کورانی خو شی هانبدات له موحا که مه دا شاهیدیم له سه ر بده ن به درو و ئه و سه ره بوردانه ی حزبی الاخاء یش به ره شید عالی و یاسین هاشمی راگه یه نیت و له م ده مه دا وه بیرمان بینیته وه. ره شید عالی و یاسین هاشمی به ته له فو ن ته نگه تاو بکه ن، که بیانووم پینگریت و تووشی سه قه یه کم بکه ن و چووینه به غدا و مه سه له ی (نادی سه لاهه ددین) دامه زران دیش هه ر له و ئه سبابانه بوو. شیخ موحه مه د شه و و رو ژ مو ته سه ره فی لی هانده دام و مو ته سه ریف تینه گه یشتبوو مه به س چییه، که شیخ هینده خراپه ی منی له کن ده لیت و منیش له بهر ئه وه ی ده بوو به مایه ی فه سادی نه مده ویست رو ژۆ له رو ژان مو ته سه ریف له و سه ره بوردیه ناگادار بکه م، که له حزبی الاخاء تووشم ببوو.

مو ته سه ریف به بی لی کدانه وه و بیستنی قسه کانم لوتفیکی له گه لمیدا هه بوو فرییدا و به مو دیری شو رته ی ئه مر داو حو کمی مه حکه مه ی سادر کرد هه ر ئه و رو ژه مه تبه عه که م داده مه زران دو کاری تیدا ده کرا، شو رته و مو ختاری گه ره ک ها تته مه تبه عه و سه رتا پایان پشکنی. دیاره هیج نه بوو و هیج نییه، که بیدو زنه وه، ئه وه رو ژتیکی سه ره تایه، که

موتسه سهریفی بخهن و که گه پرایه وه ههولیر له گه ل کوردده کان ریکه وهی و به عه زلکردنم بدهی و به رامبهر به و خزمه ته، که بیکه ی و رانه وهستی عه لی که مال و جه ماعه تی نه و حروفاته یان بۆ کرپوی و یارمه تی بیان داوی نه م حروفاتانه، که کردراون به پاره ی نه وان کردراوه. له وه زۆر دلگیر بووم خۆم توند کردو گوتم:

ته لیفۆن هه لگره و موخابه ره له گه ل مه هدی حوسین خواهندی مه تبه عه ی ده لیل بکه و بزانه نه م حروفاتانه، که من له وم کرپوه و ئیستاش چل و چوار دیناری پی قه رزدارم، کئ کرپوبه تی و کئ بۆته که فیلی و به واسته ی دۆسته کانی به عداوه پیرسه و له گه ل سکر تیری بانگ عوسمان سه لیم ناو جووله که یه که موخابه ره بکه، که بۆته که فلیم، بزانه نه م حروفاتانه له کئ کراون و پاره م له کوئ پیدراوه. زۆر موتسه سیفم، که به قسه ی نه یاران ئیغفال ده بی و پیاوکی راست و خوشه ویستیکی وه کو من تووشده که ن و به خه تا ده چن. له پاشان په شیمان ده بنه وه و تینه ده گن، که من راست ده لیم و راستم و نه وانیه بۆیان گیتراویه ته وه فه سادیان کر دو درۆده که ن، به لام بیتسووده چونکو نه زیه تیکی تووشی منی ده که ن، و به دنام بیستیکی به سه ر منی دادین ناگه پته وه و په شیمانیش پاره ناکات.

جاری یه که سه ره من خراپ نیم و خراپه ناکه م و بی قانونی نابزوومه وه و چتیکی نه تک و سووکی و به دنایمی خۆم و میلله ته که ی منی تیدایب نه مکردوه و نایکه م و چتی وینه چووی له ده ست نه هاتووم به خۆم و هاووزبانه کانم ره و نه دیوه بۆی بچم. به تایبه تی، که ئیوه بوونه مایه ی هاتنم بۆ هه ولیرو چاک و خراپی نه م لیوایه و تیکه یشتوون له حه قی من و مه تبوعاتی کوردیدا لوتفستان هه یه و حه ز به به رز بوونه وه م ده که ن و له ژیر سیبه ری میه ره بانی ئیوه دا نه م مه تبه عه نیوه چله م پیکه وه ناوه، هیشتا پینه گه یشتوه ووه دانه مه زراوه.

من، که خۆم به کوردیکی راست و بی قریر زانیوه و باوه ریم به مه هه یه و دلنیام نه مرۆ له خزمه تی تاریخ و نه ده بیات هه ر بزوتنه وه یه که بکری به قوردا چوونی میلله ته که و مایه ی ویرانی نیشتمان خوشه ویسته که مانه و ئیوه ش به وه باوه رتانکردوه، که من له وه به و لاوه نیم، که

گو ترا. که و ابوو چۆن باوه رده که ن من له قه له و پیت و پیزه هه لکه و تووه بده م و له ژیر سیبه ری ئیوه دا، که یارمه تی ئاره زووی مه تبه عه و مه تبوعاتم بکه ن، من بۆ خراپ بچم و چتی مندالانه ی وه کو نه م به یاننامه بلاو بکه مه وه، که بای پیو لیکی سوود نه بو من و نه بو میلله ت و نیشتمانی تیدایه، و ایزانم نه مه بیانویه کی قانونی به پیمده گیری. له نیوانی میه ره بانیدا ده تانتوانی زۆر به ئاشکرا نه مریم پیبده ن، که ئیوه ده بی مه تبه عه ی رواندز بفرۆشن و نه م مه تبه عه ی، که له هه ولیر دایده مه زرین تیکیبده ن و یان بیبه نه جیگایه کی دیکه ی ده ره وه ی لیوا ی هه ولیر بیت، ئیدی نه م کیشه و هه را و بیانوانه پیویست نه بوو، به بی خۆگرتن ئیتاعه م ده کرد و هه ر چیه کی ئاره زووی ئیوه بوایه وام ده کرد و له فه رمانتان ده رنه ده چووم.

گو تی: بیانو نیبه پیت ده لیم نه وه ی توندی و تیری بیت ده بنوینم و له کرده هه ش په شیمانی ناکیشم. نه مه دوو جاره له قسه ی من ده رده چی یه که له سلیمانی پیمگو تی، که مه تبه عه ی رواندز بیینه سلیمانی، نه تکرد و نه جار هه ش، که تو م له گه ل خۆم هه لگرت و هینامیه هه ولیر پیمگو تی به م مه رجه یارمه تی توو مه تبوعات ده که م، که مه تبه عه ی رواندز بیینه هه ولیر. چووی له موسل مه تبه عه ت کری و هیناته هه ولیرو چوویته به عدا حروفات هیناوه، ده ست له مه تبه عه ی رواندز نه دا.

هه لمدا یه و عه رزمکرد نه مه راسته منیش له وه پیش سه به ب چیبوو پیمگو تن ئیوه بینه گنگان کردو رۆژی، که مه تبه عه ی هه ولیرم داده مه زرانده حمه د فه رج لاویکی تازه پیکه یشتووی سلیمانی، که ته حسیلی نه مریکای هه یه و له دایه ره ی تووتندا موه زفه هاته لام و چاوی به مه تبه عه که وت گو تی: خۆزگه نه م مه تبه عه له سلیمانی بوایه نه که له هه ولیر، رۆژیکی دیکه دوو سئ مه ئموورانی خه لکی سلیمانی، که له هه ولیر مه ئموورن گو تیان: که تو بۆچی نه م مه تبه عه یه نابیه ته سلیمانی هه روا سه رزه نشت کرام... له و قسانه و فه رمایشی ئیوه تا ئیستا زۆر باش تیکه یشتم و زانیم، که نه ده بوو به میه ره بانی و لوتفی ئیوه بخه له تیم و بیم بۆ هه ولیر، مادامه له سلیمانیش به م لوتفه خه له ته ندرابوو و په شیمان بوومه وه و قسه و لوتفه کانتان بۆ

موصل و مکی جه میل موحامی به غدای، که له به غدا بوو و دوو موحامی دیکه ی به غدا و که رکوکم کردنه وه کیل و وه کاله تنامه م بو ناردن، که رۆژی موحاکمه حازر بن و مواد افه عه م بو بکه ن.

نه هینا هه ولیتر ده بی ناماده ی نه زبه ت کیشان و نازاردان و نه گبه ت بم. مه به س تیکدانی مه تبه عه ی رواندزه، به یاننامه و قسه بیانویه کن دروستکراون. نهوا منیش ده رکه وتم و سنگی خوتم کرده سوپه ری به لاه و موسیبه ت و جار تیکی دیکه چاوت به من ناکه ویت مه گهر به نه مری ره سمی نه بی، که بمخوایزه جزوور.

نه وه م گوت و له دایره ده رکه وتم و چوومه وه مه تبه عه، دوو پزلیس هاتن گوتیان و هره مو دیری شورته توژی ده ویت، که چووم هه واله ی مه حکه مه ی کردم، گوتیان یا که فیلی سه د دینار تا نیه ایه تی مه حکه مه و یان هه بس ده کریت، هه ستم چوومه بازار دوو شورته یان وه دوو خستم سهد قاسم خه یات ناو دوکاندار تیکی به رگدروو بوو به که فیل و نه وراق گیرا و سه وقی مه حکه مه کرا.

له وه بیخه بهر بووم، که لاهه کانی تازه پیگه یشتووی هه ولیتر پینج و له کوپه یه ک ئیتیهام کرابوون و له هه بس خرابوون و خه ریکی شه هاده تی زوور پیکه پینان و ریکه ستنی بیانوو و توه مه ت و ئیفتیرای دیکه بوون. له ته له به کانی رواندزو کوپه له رواندزو کوپه مالتیان پشکندر ابوو و یه کیتک له رواندوز ئیتیهام کرابوو. سبه ینی خه ریکسو موحامی بگرم ضیا عه لی موحامی عه ره ب و خه لکی موصل له هه ولیتر بوو، گرتم و کردم وه کیلی خوتم، که مواد افه عه م بو بکات. نه م پیاوه زور به مه ردانه گوتی: مه سه له ی تو مه سه له یه کی میلله تی و کوردیبه، منیش عه ره بیکی ساغ و راستم، چۆن باوه ر به من ده که یه ت و موقه ده راتی خوتم ده ده یه ده ست من و باوه ر به موحامی شیت موسته فا ناکه ی، که مدیری مه سوولی موجه له که ته؟ گوتم: نه مه، که تو ده که مه وه کیل و موقه ده راتی خوتم و ته له به کان ده ده مه ده ست تو مه سه له یه کی و یجدانی و ئوجره ته. له ئیوه دلنیام خیانه ت له گه ل ئیمان تان نه که ن، چونکو راستی ده لپن، که عه ره بیکی راست و میلله ت په رسن، له گه ل منیشدا درۆ ناکه ن و راست ده بن، به لام موقه ده راتی بزنیک چیه ناده مه ده ست شیت موسته فا، چونکو پیتی باوه ر ناکه م، که کوردیکی راست و دروست بیت.

ضیا عه لی موحامیم کرده وه کیل، یاسین عرتیبی موحامی

بیبلیۆگرافیاى ژماره‌کانى کۆتارى (روناکى) له ژماره (۱-۱۱)

ناماده‌کردنى: گيوى موکريانى و کوردستان موکريانى

ژماره	لایه‌په	نوسهر	بابه‌ت
۷	۹	محمد عدلى كوردى	اشتى
۵	۸	حوسین حوزنى	اغا دلره نجیبده نه‌بى حه‌قى قسه‌مه
۶، ۵	۱۳، ۱۳	ب. ج	اگر په‌رست
۱	۱۴	.....	امۆزگارىی (هیندیك قسه‌ی وه‌جیزه)
۸	۱۶	روناکى	او بېریتته قه‌ره‌چوخ
۲	۶	ح. ح	او و کاریتز - هه‌ولیر
۱	۱	.....	ئه‌ی رووناکى
۶، ۵	۱، ۱	ح. ح	اجتماعیات (پیتویستیانی اده‌میزاد چیه)
۴	۵	اسماعیل علی	اجتماعیات (تأثیرى تربیه‌و ره‌وشت و خو له‌سه‌ر کۆمه‌ل
۱۱	۷	اسماعیل علی	اجتماعیات (کرده‌وه تی کۆشین)
۹	۱	س. ح	اجتماعیات (عشاری ره‌وه‌ندی کورد اسکان بن چاکتره یانا؟)
۳، ۲، ۱	۱، ۱، ۷	حوسین حوزنى	اجتماعیات (کۆمه‌له‌ی نه‌ژادو بنه‌چه‌که‌ی کورد)
۱۰	۱	گیوى موکريانى	اجتماعیات (میترووی ئه‌ده‌بیاتی کورد)
۱، ۱، ۱۰، ۸، ۲، ۱	۲، ۸، ۱۶، ۱۶	.....	ادب (عبدالله به‌گى مصباح الدیوان)
۱	۱۲	حوسین حوزنى	ادبیات (به‌رزى و ناو)
۱۰	۸	ق. م.	ادبیات پینکه‌نبن و گریانه
۳	۶	محمد فه‌مى هه‌مه‌وه‌ند	ادبیات (نوووسینیکی ادبی رۆژو کرده‌وه‌ی شیرین)
۶، ۵	۳، ۳	حوسین حوزنى	ادبیات و اثارى ادبای کورد
۳، ۲، ۱	۳، ۱۴، ۵	حوسین حوزنى	اقتصادیاتی نیشتمانی کورد
۴	۱	حوسین حوزنى	به‌خت و چاره‌خاوینى
۳	۸	رزگار بو	به‌روناکى سۆران روناک بوو
۱	۱۵	.....	بزرکردنى دلنیاىی
۵	۹	م. ع. كوردى	بۆ خزمه‌تى رووناکى
۲	۱۱	شیت مصطفی	بۆ کورو کچه‌کامان
۵	۷	جه‌مشید	بۆ م. ع. كوردى
۱۰	۱۱	.....	بیخود
۸	۹	یونس مسته‌فا	پادشاهیکی دادپه‌روه‌ر
۵	۱	ح. ح	پیتویستیانی اده‌میزاد چیه؟
۶	۷	ف. م	ترسه‌نوکی منالان
۱۰	۱۳	ح. ح	جه‌وانی پابه‌نده
۱۱، ۸	۱، ۱۵، ۱	حوسین حوزنى	جمیل صدقی زه‌هاوی (به‌سه‌ره‌اتی)
۹	۴	روناکى	چاپ (مطبعة)
۱۰	۲	به‌قه‌له‌می خاوه‌ند ئیمزا	چه‌ند کلمه‌به‌ک له‌ میترووی ووریاپوونه‌وه‌ی ئه‌لمان
۱۰، ۳، ۳	۱۰، ۱۴، ۱۰	.....	چیرۆک
۷	۱۵	.....	حاجی سعید اغا کورپی طاها اغا (کۆچی دووایی کرد له‌ هه‌ولیر)
۱۱	۶	.....	حاجی قادری کۆبی
۹	۳	فوناد	خاصیه‌تیک له‌ خواصی رووحدادان
۷، ۶	۵، ۱۱	جمال ئه‌حمده	ده‌ستووری اخلاق بۆ نه‌وجه‌وانان
۸	۱۶	رووناکى	ده‌شتی قه‌ره‌چوخ ده‌بی اوی بۆ بچی

ژماره	لایپه	نووسه	بابه
۲	۱۲	دلدار	دلدار (رووناکی)
۹	۱۰	کاپیتان هه وهرگیت: رزگار بوو	دوو سال له کوردستانی دا
۴	۱۵	حوسپین حوزنی	رشید عالی (وهزیری داخلیه) هاته ههولیر
۳	۱۳	ح.ح	روژی خزمهتی وطن له لوای ههولیر
۱	۳	نومه چی	رووناکی
۷، ۶	۳، ۱۵	ب.ج	زیانانی گیتی (عالم) له زمانانی ترهه کراوه به کوردی
۲	۸	شیت مستهفا	ژیانی رهوندو کرمانجهکان
۴، ۳	۸، ۴	حوسپین حوزنی	سه بهوردو مه ته ل
۷	۱	ح.ح	سه بهوردیکی تاریخی کورد
۱۱	۹	ق.م	سه رگوزه شته به کی بچووک
۶، ۵	۸، ۱۵	ع.ع	شهری مستقبل
۹	۱	حوسپین حوزنی	عشایری ره وهندی کورد اسکان بن چاکتره یا به ره وهندی بمیننه وه
۸	۱۰	حوزنی	علی به رده شانی
۷	۴	ر.	فرۆک (گه وره ترین فرۆکه)
۸	۴	ر.	قسه ی دانیشوهر
۲	۱۳	.....	قسه ی وه جیزه
۹	۱۳	یونس مستهفا	قیومه تی نالیک
۱۰، ۷، ۱۱	۹، ۱۵، ۱۱	عومه ر	کانی
۱۰	۸	کانی	گه مه ی نه ده بی
۹	۶	گیومو کربانی	گه وره ترین که شتی جیهان (نۆرماندی)
۱۰	۱۵	روناکی	له چه ربی (سه قبلی-اسراف)
۲	۹	.....	له قصری حبشستاندا ژیان
۱	۱۱	ک.ح	له قلبی اوروپادا دهوله تیکی اسلام
۲	۱۳	ک.ح	له نیوانی راستی و که نین دا (بیره وهری مام جه وه ندۆره)
۸	۷	.....	مام هۆمه ری باراش هیت - (هار)
۱۰، ۷، ۲	۹، ۱۵، ۱۵	هه وری	مه ته ل (مسابقه ی ژماره ی دوهم)
۷	۶	کانی	مه وه وی (مه لا سه یید عبدالرحیم تاوگۆزی)
۱	۲	حوسپین حوزنی	مجله ی رووناکی و مطبعه ی زاری کرمانجی
۱	۱۰	ر.	مشکلاتی بی ایشی له دونیادا
۳	۲	شیت مستهفا	معنای تأثیرات بو برام هه ژار (تأثیرات)
۵	۱۱	س. ناکام	مکتب
۵، ۴	۱۱، ۱۲	ه. وریا	موسولینی
۱۰	۱	حوسپین حوزنی	میژووی نه ده بیاتی کوردی
۴	۹	گیوی موکربانی	ناپۆلیۆنی رهش (وهرگیترا نه)
۱۱، ۹، ۷	۱۲، ۱۴، ۸	حوسپین حوزنی	نازدار یان ژنی کورد له لادی
۳، ۲، ۱	۱، ۱، ۷	محمه د عه لی	نه ژادو بنه چه که ی کورد
۹	۶	کوردی	نورماندی گه وره ترین که شتی جیهانه
۳	۶	حوسپین حوزنی	نوو سینتیکی نه ده بی
۱۱	۱۰	روناکی	وه لام بو بیره میترد
۱۱	۱۶	محمود فه می	وه لامی هه له پیتی (کانی)
۲	۷	حوسپین حوزنی	وحی قومیت و تجددی اجتماعی
۱۰	۱۰	جمیل رۆژبه یانی	هه رچی ده که ی دووا رۆژی ره چاوکه
		شیت مستهفا	
		روناکی	

ژماره
۱۰، ۷
۸
۳
۸
۷
، ۱۰، ۹، ۸، ۷
۱۱

لایپهړه
۹، ۱۵
۷، ۶
۱۱
۵
۲
، ۵، ۷، ۲، ۱۲
۳

نوسهړ
کانی
هه وری
حوسپین حوزنی
.....
.....
حوسپین حوزنی

بابهت
هه لپهین
هیندیک قسهی وه جیزه (ناموژگاری)
هه ی خاک
هجری دده
یانهی صلاح الدین له به غدا ده کرتیه وه
یه زدان دوخت

لا پاره

۱	اجتماعیات	حسین حزنی
۲	- معنای تأثیرات بویرام ھه ژار - تأثیرات	س . ناکام
۳	اقتصادیات	ح . ح
۵	سه ربهورد و مه تهل	ح . ح
۷	أدبیات : نویسینیکی ادبی و روژ و کرده وه ی شیرینی	محمود فہمی
۸	به روناکی سوران روناك بو	(رزگار بو)
۹	شینی منالی	(جہ مشید)
۱۰	چپروك به ندی له شگری	
۱۲	ھه ی خاك	ح . ح
۱۳	روژی خدمتی وطن له لوای ھه ولیر	ح . ح
۱۴	چپروك : فاطم چو نکی ظالم بو آخری مالی کاول بو	رشو
۱۵	سه ربهورد و مه تهل	ح . ح
۱۶	غزلیکی عبدالله بگ مصباح	

رواندز : له چاپخانه ی زاری کرمانجی چاپ کرا

۲۹ تشرین دوہ م ۱۹۳۵

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی
بوهمو چینگ مخابه ره به ناوی
هه ولیر اداره خانه ی روناکی
(هه ر نسخه یك ده فلسه)

روناکی

ROONAKI

کوار بیکه ههفته ی علمی اجتماعی و ادبی کوردیه

بدل اشتراک پیشه کی به

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی پوسته ی دینه سه ر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

اجتماعیات

کو مه له ی

نه ژاد و بنه چه که ی کورد

- ۳ -

دامه زرا ون ، به تدریج کلیه کورد
که ناوی بیکه مین آریانی نه ژا .
دیکن له خا کی خویا نه وه هجرتیان
کرده وین ناوی کویستانی روزآوا بوه ،
أو ناوه له سه ره همو قبیله کان داند راه
وین به همو قبیله کانیاں گوتوه ، له گه ل
أوه شاهیند یک تیره آرمیش تیکه ل
به کوردان بون ، به و تیکه لیه هیند یک
نسب نامه ی خورست وه له ببه ست
له با بت کورده وه له کتیباند انو یسراوه
ولی ده رکه و تنی أوه یه هیر چون و
واهما نه به هیر چونیکه که هیند یک

که پیشه سستی کران آبی و ابا ره بکن
که مهاجرتی قومی آریانی له روز هلا .
ته وه بورژ آوا ورده ورده بود ، أو
ملته له دوا ی لیک جو بونه وه به .
گه لیک ده مان دیسان له کوی .
ستان و کیوانی راخروس وکه ناره .
کانی چومی دجله گه یشته نه ته وه
یکتر وه به ریک ره گه زی ویک
تیره بییان له ره وشت و خودا به آ .
سانی پیکها تون و ریک که وتون ،
له به ر أوه که نه ژاد و زبان و ملتیان
یک بوه به بی کیشه و ازیت بیکه وه

هه وه کو له ژماره را برد ودا له قومی
آسا گارتیاد و این جگه له وانیش قبیله
یکی دیکه ی کورد به (کارتوا یه)
ناو براون وه له منبعه کان ی آرمی دا
أو ناوه ده بیندریت و میرنو نویسه کان ی
عاره ب له و قبیله کورده یان که باس
کرد بی به (کرتاویه) یان نویسیو .
ن و به کوردی اصلیان دانا ون ،
أمر و که ش خیلکی گه ورده و بنه ماله .
یکی زور ناوداری کورد له خا کی سوریه
و ارفه دا به ناوی (کرتاوی) هه ن
وده یا ننا سم ، له سه ر أو گوترا وانه

— معنای تأثیرات بو برام هه ژار —

تأثيرات

آوازی بلبله کاری ته ته ر (قاصد)
 يك بوته وده كا كه امر و نيوه رو يا-
 ايواره يا خود له په نای په رده ی
 تاریکی شه وا به ما چي سه ره په نجه
 دلدار گيا نيكي تازه ی پی اگا .
 له م آوازه یه به شادی لذت وه ر-
 اگری !!! . خوا گر له و پاخچه یه دا
 يکيک بي تازه به آگری جودايي
 دل سوتا وو به پولوی ليک هه لبران
 جگه ر برژاو بيت ، بي شك ام آوازه
 ايشي شايه ريکی بوده بيني که به -
 ده نگیکی کزه ود مرثیه ی روزی
 جودايي بود و پاته و بريني چه رگی
 ليک ده کاته وه ..... له م آوازه یه
 به خه مه وه خه فته بار ده بي !!!

*****

همومان له چا و پیکه و تني منظره
 « چشم اندازه » ی چیمه ن و آوی
 کوردستان تیر بوین ، له به ره مه
 به بي باکی به لایا را ده بورین و به -
 چا و یسکی بي مبالاتانه ته ماشاي
 ده که بن ، بلام يکيک که له بيا با-
 نيکی که رم و چول و هول و بي آره وه

روح ، نه و ماده یه ی که ژياني
 آده می زادی له سه ر را وه ستاوه ،
 زور جار متاثير ده بي ، یعنی زور
 شت هیه که به چا و پیکه و تني ،
 به بيشتنی ، به چيشتنی ، يا خود
 به ليکه و تني متاثير ده بي !! .
 هر وه اُم تأثير ته ده رباره ی
 د و روحی جيا ، تأثيراتي جيا جيا
 پيدا ده کات .

*****

سفیده به ری به یاني ، پیش
 ده ر که و تني گزنگی هه تاو ، له ناو
 باغچه یکی پر له گول و سه وزای و
 دار و آودا بيستنی آوازی به سوزی
 بلبل رو به روی خونچه یکی تازه
 پشکو تو ، چ تأثير يکي هه یه .

*****

اُگه رکا براي بيسه ر (سامع)
 يکيک بي تازه گی سه ری له باده
 دلدار ی که رم و دل به دلبر
 نه رم کرد بي ، آشکرا یه که اُم

خله ی بي اساسيان کزدووه .
 به قلمی حسين حزني

له آورو پا یه کانیس نسبتی کورد یان
 به خاک نوشينه کانی سامی نه ژادی
 کلد یان زا نيوه ، هيند يك له نویسه -
 ره کان طایفه ناسراوی به نا و بانگی
 (ماما خان) ناوی کورد یان به (ما
 جي گوني) ناو سه ردا ريکی آرمينان
 منسوب کرده و اُو خيله گه ورد یه یان
 به وله قلم داوه .

هيند يك له مير و نویسه کانی
 اسلامی عرب نسبتی نه ژادی کورد -
 دیان له عارب داوه ، و ناوی خو
 و هه لبه ستیان بود و زیونه ته وه ،
 و بویان ريك خستون .

لي ورد بونه وه و چاک تماشا کر -
 دني نسب نامه کانی بيز را و
 و موقق نه بونیان به ناوی یکدی
 که هر يك به جور يک لي یان دواون ،
 نه گه ر زور چاک له شکلي مهاجرت
 و گوتی مير و نویسه کانی اسلامی
 که به بي سند و اثبات و محاکمه
 هه لمه تیان برد و ته سه ره و ملته ،
 خو وه لبه ستي او نسب نامانه و نه -
 زانین و تینه گه یشتنی او مير و نو -
 یسانه مان چاک بو حل ده کات و بومان
 اثبات ده بي که ساخته کاری و مدا -

له وه ي آتيزد مينيت و خه ر-
 يکه و نه وه ي خه ريکی که نم جو
 ودانه ويله به هر واما ندوه ، اوډ
 مازو ده کات ، نه وه ي له گه ل راو
 کرد ندا يه و پيستي دا عباي کيوي
 ده فرو شيت هر به و جوړد يه .
 هر يک له چه نه ري خوييدا
 به گه رمه شه و و رور ما ندوه ،
 بيته خاوه ني به شيکي خا کيکي وای
 له پيت و نعمت ، معلومه ده نگی
 شنه ي باي فينک له نا و گول و گياي
 چياي ره نگيا ، بوی ده بيته
 آوازي مزگيني ده ريکی فتیح و
 نصرت .... بويه خوشی له !!!.....
 خو نه و که سه ي که هه تادويني
 خوي خاوه ني نه م ملکه بوه و امر و
 به کري کار يا خرد به بيگار ،
 جوگه و آوی بو دا ده ۴۰ زريني ،
 هه لبت نه و ده نگه بوي ده بيته
 آوازيکي ترسين و آگاهي ده ر
 بور يا نيکی زور لاواز و ناخوش
 و خراپتر له مردن و نه خوشي ...
 بويه کز و بي حاله ...؟

سوله باني :

س . ناکام

اقتصاديات

بوزستان نه ناني هه به و نه به رگی
 و نه خواردن ، نه وه چي به ؟
 به لي بو نه وه گه ليک اسپاب
 هه ن که ره نجبي نه و هه زارانه
 به خورايي ده روات وله به رگه ليک
 چتي ديسکه ش نه له نه ملاک و نه
 خاوه ند مه رو مال و نه راو که ر
 ثمره ي کوششي خويان ناتوانن
 بخون ، و استفاده ش له ره نجبي
 خويان نابهن .

مهمترين اسپاب نه مه يه که
 ده بيری : چند که سيکی ممدود
 له زستاندا ده چنه نيوکورده کانه وه ،
 بر نخشه پاره يان به قرض ده دني ،
 نه ویش به ده ستوريکي زور پي-
 انصانانه ، مثلاً امر و باطمان مازو
 به ديناريکه ، نه و کرياره په نجبا
 باطمان مازوي لی ده کري هر-
 باطمان به نيو دينار ، نه ویش
 له بری پاره کوتالی ده داني ،
 له نخشه دا نه و پياوه ناتراني په نجبا
 باطمان مازوده ست خات ، له به ر
 نه وه به کريار قرضدار ده مينيت ،
 و به فايض پاره کي له سه ر تازه

ده کاته وه ، هه روها هه تا رور ي
 مردن نه و پياوه هه رچند ته قه لا
 بدات له قرضداري رزگار ناني
 تونن که ر : هه روه کو گو ترا
 به و ده رده گورفتاره به ده ست
 اوانه که که م که مه تونن ده کرن
 و نه وانيش به ده ست کرياري
 شرکته کانه وه گورقتارن هه تا
 ده مرن ، کورديک له کرياره کان
 باني ده دينار له زستاندا کوتال
 قرض ده کات به وعده ي نخشه ،
 مثلاً هه ر حقه ي به په نجبا فلس ،
 خاوه ند تونن له نخشه دا ناتواني
 دو صد حقه تونن ادا بکات و يا
 خود تماشا ده کا حقه ي تونن به دو
 صد و په نجبا فلسه و محتاجي پاره يه ،
 به په نهاني ۳۰ ، ۴۰ حته تونن
 ده فروشي ، به وه ش بوی ده رنا-
 يت ، وهه روها قرضدار ده مينيت
 له سه ر نه وه کرياره کان به دو
 ره نگی ديسکه ش أهاليه که توشي
 ازيت ده که ن و ده چنه سه ر
 مشتاق توتنه که وني ده که ون په لک
 په لک ده ي زمين ، هه ره په لکي-
 کي شين ويان که ميک ره ش و يا
 خود که ميک دراي تيدابي

سه ز بهوردومه تهل

نه ز ادا پا کیک

ده به وی چه ز له خیزانی خوی بکا
عشق بازی ناپلیون پونا پارت له مصر

رُنیکي جوان

ناپلیون پونا پارت که هه امه تی
برده سه ر خا کی مصر گه لیک که م
له ضابطه کانی سپاهی رُنیکي خویان له تک
له تک خویانا برد بو، اوانیش اوجوره
رُنانه بون که له لای میردی خویان
خوشه ویست بون وله یکدی جوی -
بسونه وەیان له لاگران بو وله کن
یکتر گه وره و د لبر بون، نه وانیش
رُنیکي هیندیک سه ر کرده ی سپاهی
وفه رمان ره وایانی له شکر بون، له نیو
نه وانه دا یکیک که ملاز و ناوی
(فوریس) ورُنیکي زور شوخ و
شه ننگ وده لال و جوان وقه شه -

فریده ها، له وهه لر مارد نه دا
نه و توتنه وشکه نیویکی ده بیته
خول و نیویکی ده بیته ورده و گه -
لای شکا و، مثلا له دو صد حته
توتن حه فتای ساغ نامینیت و باقی
ایاخ ده کا و به سه ریا به جی دیلی -

نگی هه بو، بوچه نه سه ر مصر
خواستیانه رُنیکي چه که وه، فوریس
نه ده ویست له و یار و هه مه سه ر -
ینه دل که ش و تاره نیه جوی
بیسته وه، بلام بو چونه شه ر
ناچار بو، له سه ر نه مه په جانی
به ست که نه و د لبر با و خوشه و -
یسته له گه ل خریا بیاته مصر،
به و په جانه یک هاتن و به رگی
سپاهی له به رجیزانه که ی کرد،
و به جوریک خستیه ریزی له شکر -
ه که وه که که س نه ی ناسیت
و نه زانیت رُنیکي، به وفیله
که کردی گه یشته آره زویکی

ره نجبه ری هه زار ناچار ده بی
به شه و به دزی به هر جوریک بی
هه لیده گیری و ده با تە شاریک
که بی فروشی به لکه م حتی نان و
شیره و په رتالیکی پی ده ست خا،
له بریکا قولجی ده گه نی و ده گرن

که پیک هینان و ریک خستنی
له لای گه لیک در و وار بو، به و
ده سیسه به له ته ک خویا بردی،
له هه امه ت دانی ناپلیون بوسه ر
قاهره نه و ز نه له گه ل فوریس بو
هه تا قاهره گیرا و داهه زراندرزا -
ناپلیون روزیک له روزان ماشا -
ی ده کرد ده سته سپاهی سوار ی
ایستریون و ده یان آوت،
له نیو نه وانه چاوی به یکیکان
که وت له وانی دیکه پتره لبرار -
ده بو، و گه لیک لا و چاک و
جوان و نازدار و به له نجبه و لار و
گرشمه و خوش رو و شوخ بو،

له نتیجه دا به مقداریک پاره و چند
مانگ چس حکم ده دری، اوه ش
نتیجه کاسی سالانه خوی ورن و
مندال و عایله ی نه و هه زاره به -

به که نين و بزوتنه وه يکي که ده جولآوه
 و به سه رها و به نيني سا تا قانه و
 له شيوه و کرده وه دا دلفري يوی ديار
 ده کرد وله نيو هموا نيا ندا يکتا و
 بي وينه بو ، له خت و خال و چا وو
 پرودا نادیده هه لکه وتبو ، به ده -
 ننگ و نه زاکت و به تسه وزه رده
 خه نده و به ره ننگ و رو خسار و
 په يکه ر شيرين و نازه نين بوني
 نه دلی ناپليون دا کاری گه ر بيو .
 ناپليون ده ز به جي ناردیه
 دوی سه رکرده ی سپاهی که جنرال
 (برتيسي) بو ، له وه ی آگادار
 کرد ولي خواست که سه ره برردی
 نه و سپاهی ی بو پیشکني و نگه ر -
 یتسه وه لای و آگاداری کات
 که بزاني چرن سپاهیکه ، له وه روز -
 يک به سه ر نه چو جنرال برتيسي
 بولای ناپليون گه راه و نني گه -
 ياند که نه و سپاهی پيا و نيه ر نه
 و خيزاني ملازم فوريس سه رکرده
 له شکره ، چونکو يکديان خوش
 ده وی به هر جور يک بوني ميرده -
 که ی بو نه وه ی نه ناسری نه و
 به رگه ی له به ر کرده و له گه ل
 خويدا هينا و يه .

سه راسيمه

ناپليون له آگادار بوني ته وه
 وله وفيله که نه و ملازبه کردیه تي
 سه راسيمه ما وله په يکه روشوخ و
 شه ننگي نه و آفره ته سه رسورما ،
 بلام له هموان پتر جواني و دلبر
 با ی نه و رنه لي شيواند و سه ر
 سامي کرد بو ، له وه ش روز يک
 به سه رچر و آوری هه وا و پریشکی
 گورفتاری رو خساری ناپليونی
 توش کرد بو و آرامی لی برا بو ،
 ناپليون ناردیه دوی جنرال
 د بوی که ميوانداری یکی به ناو
 بوسه رداره کاني به زن و مال
 بکا و خيزاني نه و انيش دعوت
 بکاته سه رسفره ، بلام مادامی
 فوريس به بي ميرده که ی بانگ
 بکری .

ملازم فوريس نا چار بوکه
 به تاييه تي فه رماني سه ردار
 سپاهه که يان په سند بکات ،
 و به بي خوی نه و خيزانه دلبره
 که ده ميک به بي اور ياني لي تاله
 و ته وانی دورکه و تنه وه ی نيه
 آزن بدات و بينير يته ميوانداری
 و سه ر بوفه رمان به ری گه وره

بچه مينيت .

له ددمي نان خوارد ندا له ناکاو
 ناپليون سه ر به خو چوه زوری
 ميوانه کان ، نه و انيش له پريکا
 بلند بونه سه ر پي و راهه ستان ،
 نه و يش به ده ننگي که به رز هر بری
 کومه له تان و آنجمنان و هر پایه .
 دار و راهه ستا و بي خوشه و يستی و
 دنيا بوتتان ليکدی ، به وسپا -
 سه وه چوه پيش هه تا گه يشته
 نزيک مادامی فوريس و جنرال
 د بوی که له ته نيشت يکدی
 دانيشتون خوشی باشی له وانيشي
 کرد وله به راهه ريان دا بيشت و
 چاوي له په يکه روسه زو اندامی
 مادامی نوريس بري .

ناپليون رو به رو له گه ل مادامی
 فوريس گفنگوي ده ست پي کرد ،
 وله ورينه دا قسه گه ياندرا او پایه يه
 که له دلیدا جيگا یکی زور به رزي
 گر توه ، و زور گه وره و خوشه و يسته
 له لاي ، مادام له وه سور ه لکه را
 وشه ر مه زاري نواند و تنو که ی
 آره قه شه رمي به سه ر کولمه يدا
 ته ک و جوت بو ، ناپليون در بره
 ماوه له لاپه ره پازده دايه

ادبیات

نویسنیکی ادبی

روز و کرده وهی شیرینی

به قلعي محمد فهمي هه هه وه ند

هه تاو: هه تاوی زیرین پرش
به خشبی کرده وه نه خشین، به هوی
رونای کی ره نگین، گه رم و گوری
به تینی تو تارای تاریکی و تارای
ده بچوری روی آسمانی زه من
ده دری، له مایینی تاریکی و رو
گرزی ته مین چریسکه یکی سپی
بلورین بلا و نه که یته وه، و ته می
آوینه به نده که ی دلانی خه مین
بار نه ره وینسته وه.

هه تاو: چریسکه ی تیلای
تیزی چاوت هه لنه گه رایه،
به چه ی زه بری درکاو روی
گول هه ل نه ده دررا، و روی آلی
گولین گولی نگو نسا له قلابه ندی
نه و په چه یه ته نگو و تاره رزگار
نه ده بو، بلبل به آوایی چریسکه و
هوری خویندنی خوی نه نه گه یشته
رو به روی دل خوازی.

هه تاو: نه گه ر تو له شگری

ده بچوری تار، کارزاری
شه وانی گیاره شسی بهاریت
به اوردوی نه به ردی زور داری
خوت نه شکا ندا یه له ده مه ده می
به یانی دا حساری دزو دروزننایی
نادیاری نه نه روخا، و یانه ی
هه زار هه زاری بی ده ره تان
تاراج نه نه کرا.

هه تاو: تینی گه رم و گوری
واده ی به هاری تو نه بوایه
نرک هور و قرچه قرچی ددانی
هه تیوی لانه بزاری له کولانان
نه نه نیشه وه، له سه رماو زاری
له دود یدنه نه شکباری بی نه وایان
نه ده بو به لاله زاری پیکه نینی
سه ر راریان.

هه تاو: جوشی حه وت جوشی
دلی پرگری آگرینی تو نه بوایه
که ی آوی روبارانی روینده وه ک
آوی کولاو کولی ناو مه نجه لان

ویا آهی گورده و شار دراوی گوری
دلی جوانه مه رگه کان نه بو به
ته م و مره و نه که و ته سه ر چیاو
هه ردان وله دا نه دا نه ی گریان
نه م ته م و مره ی لانه سارا نه
گول و وه نه وشه و نه رگس و
میرغوزا ران نه هونرایه وه، بو مل
به ندی ملی مه ل به ندی چیمه ن
دلazarان و سه وزانی بهاران،
ویا گره ی گه رمی گورری تو
هه وری بالنده دینته گریانیکی
که دلویه ی فرمیسیکی نه و گریانه
بسکه و یته سه ره ر رویکی آلی
زه مین خالی کالی پیروزه ره نکي
سه وزانی چیمه ن ره نکین به سه ردا
بلا و نه کاته وه.

هه تاو هه تاو چووی قه تاره
روز نای روزانی جوانی تو نه بوایه
به پیچه وانه پیویستی زیان روی
آدمی زاد و مالیات یه ک چون

سه وز و زه رد هل نه گه ران ،
 و ايشا و گه ی خویني آلی سوره سور
 ده رلی کولمانی په ریزدان نه رز ایه
 سه ر له شی وینجه و سیه په ره و
 سه وزانی و میرغوزارانی سه ر
 زه مین دا ، آویان سه وز و زه رد
 نه میان ، سور و سپی هل نه گه ران
 و گولنه ی بنجینه ی گیانی هر دو
 لا به تافه ی جوانی نه که و ته لیر ی
 کوهساران .

هه تاو : تینی آگرینی چین
 له سه ر چین ته م نه ره ویني تو
 نه بوایه جهانی ره ننگین ایستا
 سه هولینیک نه بو که له م سه هرل
 به ندا نه دا خویني هه مو گیان
 له به ریک نه ی به ست و نه ی کرد
 به شه خته ، هر وه کک نه بونی
 تیشکه که ت ره ننگ و روی بلورینی
 تیکه ل و پیکه ل نه کرد هر و هاش
 بی تینی تو ده ربه نده که ی رینی
 له هو گیان له به ریک ی روی زه مین
 نه برده به ست .

هه تاو زه رده ی آلتونی پر-
 شنگی روی تو له ده مه ی زه رده
 په رری آیواران تپ تپ ما هر-
 وان سه رنه وی نه کن و شه رمنده

جهان وله وینه ی نه م زه ردی
 لا روی بفری سه رکه لا نه لاملی
 خویان نه رازینه وه و ناوی
 خویان دیننه ناوان .

هه تاو : له پرکاتی ده مه ی
 به یان دا تارای تاریکی وره ش و
 ناهه مواری شه و نخونی شه و
 که له شه وه ی مل به ندی ره ش
 تاله تره هل نه دری وله جیگی
 نه و تارای تارای خو مکاره ،
 زه رده خه نده ی آلی طبیعت
 نه ددی به روی دیده ی دیده-
 داراندا و ناوی لی نه نه ی
 به (شه به ق) که نه م آلی لیوی
 آله ته که و توت ته سه رزاری گوینده
 و به آلی کولمه سوری خرینی
 بی تاوانی کور را و و گه لی شتی-
 بر ناوی نه بن !

هه تاو : له به رمد هوشی به رام-
 به ر به زه رده خه نده ی به ینی
 هه وره سوری تو په که په ری
 رویان به چریسکه ی ددانی عانی
 زه رده خه نده ی لای لیوی آلیان
 مه نجه نیتیکی بلیسه داری نه کور اوه
 له گورده ی گورری دلی دلداراندا
 هل نه گیر سینن .

هه تاو : رازانی شکر زاری تونی
 آوازی مه هرویان له شنه شنو
 خوش خوشی دا به ش کردنی
 تیشکی روزی به یا نیاتنه ، وزه ی
 پرشنگی (رونا کی) توله ناوه ندی
 هه وره وه توش مه نده ی بارانی
 شه ونم آسای بهاری نه بوایه
 له آویزانی دوشتی وا دور آسا
 په لکه زیرینه په کی چپی ماده په بیدا
 نه ده بو ، ایتر نه هوش به رام به ر
 به م کرده وه یه بی هوش و نه گیسوی
 که مندی خویش به م ناوه وه ناو
 نه ترا ، که ناوی او و ناوی ام
 په ک نه بوایه ام پرچی ره شه یه ش
 نه آتوانی هوشی نه و جوانان
 بخاته داوی که مندی حویه وه ،
 و پاوه ک ره شتی ریک که لپی
 تیری زه هراوی بچه قینیته په ره ی
 دل و ریگا به سستی عالمیکی بکا
 له گه رد و خولی ده مه ی به یانی
 باغچه ی لیموی سیوانی سنگو
 مه مانی کور په کیران .

هه تاو : آووری ناداری تو
 نه بوایه مانگی رونا کی ایستا
 که دالده ی به ندخوانی هه مو
 گوینده یه که له زوخی جگه ری

بـ رونا کی

سوزان
روناک بو

بو پیش خستنی أحوالی کومنه لی ،
باشه که وتی ، زانستی وولاته که .
أم گو فاره بو کی ده رأچی ?? .
بو همو کورد زمان و کوردی زان .
به لی م گو فاره راسته و راست
بو أوان ده رأچی و بو خزمت و
پیش خستنی م وانه .

که وای له سه ر أوان چی پی -
ویسته !

به همو توانا و هیزیکیانه وه
مادی و معنوی یارینه دانی و کو -
مه گی کردنی ام گو فاره بده ن .
ام گو فاره ایستا ساوایه
وروته .

بلام که سی هه بی په روه رده ی
اکا و به خیسو و گه وره ی اکا
و پوشته ی اکا .

هر وه کو زانایکی روز آوایی
گو تویه نی : « روز نامه و گو فاره
آوینه ی ملته » .

به لی رونا کی آوینه ی ام ملته یه

أ و گو فاره م أ کرد که وولاته که م
پی روناک بیت و میشک پی رون -
بیت .

سو پاس بو خودا و او گه لا -
و بزه هه لات و برینیک له برینه -
کاتم ساریز بو و گولی هیوام
که شایه وه .

به لی له روزی ۲۴ ی تشرینی
یکه م ایتر خاکی سوزان له بی -
ده نگي و کاسی و تاریکی
رز گار بو و أم خا که ش له میانی
خاکانی عاله مدا سه ری به رز
کرده وه و خسوی نواند ، به لی
رونا کی ده رکه وت بلام بوچی ؟

بو روناک کردنی وولاته که !! ..
بو خزمت کردنی وولاته که .
بو به رز کردنی ناوی عراق و
گه لی کورد له میانی حکومتان و
گه لان ..

بوده رخستن و پیشانندی
هه لبست و آه بیات و فنی کوردان .

له میرنه وه بو باسی ده رکه وتنی
گو فاره یکم بیستبو له ناوچه ی لوای
هه و لیر به ناوی . (رونا کی)
وله زوه که وه بو چاره ری ی هلاتنی

ده رده داران ده شتر م بو .
هه تاو : به رامبه ره جوانی و
که لکو کاری تو خامه له رادا ندا
کول که لله ی سه ره له هوش په سند
کردندا چول لیک دانه وه له چو -
نیه تیدا حول چیرو کی ستایشی
توله بن ده ریایه کی و ها قول دایه
که من له توله ی دیم نه هوش
نه خامه .

محمود فهی

باب و کور

کور : با به کتیبیکم ده ویت

باب : دوینی یوم کریت

کور : هی کوردی نا هی کلدانی

باب : م م چی یه ؟

کور : ایستا بوته منهج له مکتبدا

و آوینسه یسکي زور صافه بو پیش
که ون وسه رکه و تني ام ملته ،
به رزی و نزمی ام قومه ته مها له م
گوفاره دا دیار آه بی .
جا ای خوینده وانی ام گوفاره !
آتانه وی ناوی وولاته که تان و
شاره که تان و آقاره که تان به رز
که نه وه ...!

آتانه وی خوتان له میانی
آقوامی عاله ما پیشا ندهن !!...
به همو هیزو توانا تانه وه ام گوفاره
بگرن و پیشی خه ن و به رزی
بکه نه وه .

ایتر له مه ولا بره بره قسه و
گوفتو گو بو او که سانه نه ما که خویان
به (منوور) دا انین ولای خویان
ده م له سیاست آدهن ، اگر
به مادی و معنوی خزمتی ام گوفاره
نه که ن .

ایتر له مه ولا او اونه ی که خو-
یان به کورد خواه دا ده نین و به-
وطني آر میرن ، بیت و خزمتی
ام گوفاره نه که ن ، ایتر لای
عالم معلوم آبی که هیچن و بو
خزمتی ام خاک و ملته نین ،
له بیرمه گوفاریسکی حقوقي

که وره ی وولانی انگلیز دو
صد سال له مه و پیش تازه
ده رکه و تبو ؛ خیوی گوفاره که
له گهل میوانسکی له جیگایسکی
به رزه وه ته ماشای کولانیسکیان
أ کرد ، له وده مه دا مردویکیان
له ویوه تیپه راند ، خیوی گوفاره-
ره که زوله عاله مه که ی پرسی
آوه کی یه که مر دوه ، که جوا بیان
دایه وه گوئی الحمد لله او مر دوه
ته مها مشترکی گوفاره که م نه بو .
ایستا او گوفاره یه که گوفاره-
ریسکی حقوقي یه که له و وولاته
ده رأچی .

خو حاله نی ایستای (رونا کی)
له حاله نی او روزم ی او گوفاره
زور زور چا کتره .
انجا بز انم امه ش وه کو
آوه ی لی دی ..
(رزگار بو)

شینی منالی

**

[به شی گه ره ی پاشکه و تمان
له به ر به د خوویما نه ، به د خوو-
ییشمان بنجینه که ی له خراب
پی گه یاندنی خاوو خیزان و که س و

کارمانه وه یه ، نه مه وینه یه کی
پچو کی زیانی پر نازاری خیزانیما نه ،
ئاخو خوی گه وره ! چند کلورر
منالی کورد نه م سزایه یان
چیشتی؟! ...]

**

بابه تو وا گرژ ، دایه توش
توره ، که ی من خه ز نه که م
به هاو ده میتان ؟ کوازه رده خه نده ،
کوا پی که نینتان ؟ ده روون
له دا خان بو به کوره !

..

کوانی قسه ی خوش ، کوا گالته و
گه مه ؟ که ی خویند و تانه وه
شعریسکی ئا و دار ؟ بو چیر و کیک
لام سه دلیره که مه ، په ندی
پیشیان ، مه ته لی ناو دار .

..

کوا دیاری وده هات ، کوانی
خه لاتت ؟ سزای پیشه نگیم
له امتحان دا .

که ی هیشتت بابیه (یاری)
یه ک بکه م ؟ یان بچمه سه یران
له گهل دوستان دا ؟

..

نه سواری و مه له ، نه تغه نکجیتی ،

چپروک

به ندی له شکر ی

هه لده لیم له آسمانی هه و ته مین
چو غه ی له ته نیشتی ده کـمرد
به گو چانه :-

****

ده چومه مجلسی سلیمان بگی
شاقولی بگان لیم را ده خستن
هیند یک ته که نم و سجاده و خالیچه
خورا سانه :-

له سه روان رایه خانم داده نان
پینصد کورسی زیر نیشانه ، له سه ر
وان کورسیان داده نیشتن آغاو
بگ له روخانه ، همو که ولی
نجامومی له سه ر ملانه ، باسقه نده
یاسمن مود نه ی کاره پایان
ده که و ته سه ر لیوانه .

هیند یکیان بازیان له سه ر
چه نکانه ، هیند یکیان تازیان
له رستانه ، به ده ست هیند یکیا .
نه وه به آفتاوه و مه سینان ، به ده ست
هیند یکیا نه وه به قاوه و فینجانه .

****

سلیمان بگی میر گازی ده کرده

چیکه بن له وی ده وری له بو
نه وی زه مانی هر له ده وری
نه سه که نده ری هه تا ده وری
جمجه سلطانی ، نه من چپی میرو
بگ و گه وره م نه دی له جپی
خانی سلیمانی .

له شکر ی ده لی : سه رم دیشپی
دلیم بژانه ، له بوت به سونه ی
سه رکه س هه لده لیم که ایواران و
سبیان خوری دا و یژته گوگوله
زارده ره به ندی به بانه .

له بوت به قولنگی جوان
دلی من وزن نه بی لای یه ک بی
سه رداربن جیام بنده یتان ناکه م!

(جه مشید)

(۱) وینه کیشان « (رسم گرن)
ئاوازه ، کوردی سنه
به (غرافه فون) له لین .

۲ خواستی « نه وی دل آیه وی «
(شوات) .

(۳) تاوان « گونا « (قباحت)

هیشتت فیر بیم پی ی بیم به کور .
وینه کیشان و ئاوازه داریش : (۱)
خووی شیطان بون لات بنچینه شیتی .

..

دایکم لاسار و توش به توره ی
ده ر و ژورتان پر کردله قیزه
دایکم نه زان و توش هر پرو پووج
له گه لتانه کرد کاری جوامیری .

..

ساتو خوا و هره له مالی وا دا
بجه سیره وه ، خوش را بویره .
له شیک ی باش و خوویسکی باشت
بی و دلخوش که ی دوستانی ئیره !

..

گه ر نه م کردا یه گه ران بوده ری ،
یان نه م خویندایه لیره و له خواری ،
یاره شمه (خواستی) م نه دایه ده ستخرم ۲
سروه ی ژایم نه داله ده ست خوم!

..

با به و پیره میرد تا وانتان نیه (۳)
باوک و دایکتان بو به م ده رده بردن ؛
به زوری خویان جووتیان پی گرن ؛
نه زان چوزانی شیوه ی جووت گرن!؟

..

نه که ن لاسای دایک و باوکتان که ن
به خوا سه رکیشم به گویتان ناکه م

هه ی خاک

به قلمي حسين حزني

گران بهاوره ننگيني ، له گه ل
هه تاودا ئه و ريك كه و تنه ت
چند دله زيروده لاله ، بوتيشكي
خور تاو چلون گه ردني فه رمان
به ريت دانه وانوده و بوي
مل كه چ بوي و به همتيكي به رز
له پيشدا كه مه ري خزمت گوزار-
يت بوگري داوه وله تهك پرشه .
نگي شمشيره ي آگريني رونا كيدا
چند چاك پيك ها توي .

لارومه تيكي نه زاريت هه ي
خاك چند دلر بايه به سيبه ري
نيو پرشنگيه وه ، ده لي كلاوي
لاري نه و جوانيكي شوخ و شنگه
به لاکه لله ي سه ريه وه سيبه ري
هاوير تبينه سه ر شان و ملان ،
روي به ربه روژي سور هه لگه راوت
چند شيرينه به پرشنگي كوله ي
آلي خونسار يته وه .

سبه يه ي به ياني نيواني شه وو
روژت چند شيرين و گيان پيکه نيکه
ده ليت سپيده ي گه ردني بلوري
ده ستي په روه ردگار يكي بي هه متايه

هه ی خاک : چند جوان و
قه شنگی ، چند به فو رو پيروزو
بگي ده م هيما يه ده ري نو صد
جوت كه وي تي قاپ ره شي بوره
خال خال شينيكي شاسه يوانه .
ده چومه هوده ي ديسكه ليم
ده رد ينا نو صد جوت زيني
مرصع قايشي هه مه دانه ، ده چومه
هوده ي ديسكه ليم ده رد ينا نو
صد جوت ره خت و ريشمه ي
به نيمچه و دو باره ده كه و ته سه ر
ملي محنه كانه .

ئه و جاله طيلي راوين ده دا ،
راوي خويان داويته وه كوري ،
حرپر و حرير بگيانه ، ره زگه و
ماوه رانان ، باشوري ، فاطمه ي
كاد يواري ، زارده ربه ندي به بانه .
هيند يكيان ده يان گوت شاي
اسكنده ره ، هينده كان ده گوت
ججمه سلطانه ، اوي بشي ناسيبا
ده ي گوت ئه وي سلبيان بگي
شاقولي بگانه .

له شكري كزياريت كاري له چاواته!
هموان بگه خه لات و خه لات
به خشانه .

بگيره وه له قرلان له سه رهه نگان
له وان بگلرانه .

*****

له شكري ده ليت : ده چومه
هوده يسيكي ليم ده دينا نو صد
جوت رمي نصير سه رو بن توپ
زير به نيشانه .

ده چومه هوده يكي ليم ده رد ينا
نو صد جوت شيري قاپله اصلي
شيخانه .

ده چومه هوده يادي ليم ده رد-
دينا نو صد جوت مه تالي ره وغه ن-
داري اصلي حه بزه رانه .

ده چومه هوده ي ديسكه ليم
ده رد ينا نو صد جوت زري داووده
حلته هوردي اصلي خورا سانه .

ده چومه هوده ي ديسكه ليم
ده رد ينا نو صد جوت خه نجه ري
ني روي كرمانه ، ده چومه هوده ي
ديسكه ليم ده رد ينا نو صد جوت
ده مانجه ي هيبك فارسسي اصلي
كارخانه .

ده چومه ته وليخانه ي سلبيان

به نزه سبي باكي سوزده ي باي هه -
 ناسه ي گورنار يكي دپاك له داوي
 زنجيري تاريخي شه وه ره نكي
 زولفي ره شهي شه وي ده بچور آساي
 رزگار كرد بي .

به ياني به ردانت له ده ست
 چه وري تاريخي چند قه شننگه
 به آوازه خواني و چريكه وزه م -
 زه مه ي هه وادار ته وه ، بيكه نيني
 تاريخ و رونيت چند دلفريوه
 به هوهوي شووان و جوتباري دل
 گه رم و همت مه ندي به كوشه وه
 زرننگ و چست و چالا كته وه ،
 زه رده خه نده ي ايوارانت چند
 به ماناومه ته ل و جوانه به هوي
 سپاس و آواني نياز ته وه .

هه ي خاك : شه واني شه و
 بيداري و گه شت و گوزارت
 چند پيروز و پر پيژه به چريسكه ي
 نه سستيره پرشنگه كاني گه روكي
 ره وه ندي پر كار ته وه ، دوا شه واني
 دواي ژياني نه يارت چند خوشه
 به هه لاتي گه لاوبر و گناهيده و
 حه و ته و انان و كووته رازوي
 گيرا واني ده ستي خه رچه نكي
 و ترروسكي كاروان كوژانته وه .

هه ي خاك : هر چند ليت
 ورد ده ببه وه و ته ماشات ده كه م
 ده م به ده م شيرين تر ده نوييني
 به شاخه شه ننگ و كيوه به رزو
 چيا بلنده ره نگا و ره ننگه سه ر
 آزاد و گه ردن كه ش و شوخه -
 كاتته وه :-

شاخه سه ر به فراويه كانت
 كه هريك په بيكه ريكي شرف و
 خه رگا هيكي گه وره و بار گايكي
 -زم و سه را يكي پر عزت و استنا -
 ديكي به وقار و ثباته ، چاويان
 له من بريوه ، گه ردن نوازي و
 شاني شرفيان له گه ل كا كه -
 شان دا را گر توه ، ملي سه ر
 به رزيان رو به روم نواندوه ،
 و سه رسامي جمال و كال و حيراني
 آزادي خويانيان كردوم ،
 واده زانن كه نايمان ناسم و خويانم
 بي ده نويين .

هه ي خاك : هينده ريك و
 جوان و به شاني نه شيم سپاست
 بكه م و ناتوانم بيتدا هه بليلم
 بلام ده ليم :-

به راستي به سه ر ده شتي نه رم و
 ره ننگين و چيمه نه دلر با كه تدا

رو يشتوم ، به كيوشانه بززه -
 كانتدا سه ر كه وتوم ، له گه لي و
 هوله كانتدا سوراوم ، به گردو
 ته په كانت دا گه رام ، له سه ر به ر -
 دي پان و قوچ و به رزت هه لزو -
 شكام ، له رو بار و چومه كانت
 په ريجه وه و له جوگه كانت دا
 باز م دا .

هه ي خاك : همتي توم له ددشت ،
 پا به داريتم له كيوه ، را گيراوي
 توم له چيا ، آزاديتم له شاخ ،
 ورد بييني توم له گه لي و شيوه
 دول ، كرده وه تم له به رد ،
 كوششي توم له چوم و رو بار ،
 بارازني توم له شه شكه وت ،
 آبرو تم له كوستان ، تحملتم
 له گه رميان ، زانيم و فيري بوم و
 تيگه يشتم كه هه توي ، و هه توي
 بتواني نه وه بي .

به نه رمي تروه به توندي ، به په -
 ستيت بلندي نه وي ، به اشكر ايت
 دا پوشر اوي نه وي ، به پارانه -
 وه ت سه ر به رزي نه وي .

به راستي به سه ر گه ليك ريگا -
 يانت دا رو يشتوم و به سه ر
 آو و جو بارانت دا را بردوم ،

چيروک

فاطمه چونسکي ظالم بو
آخري مالی کاول بو

رواندز

روزی شمه ۹ تشرین دوه م
سبینه سمات ۱۰ له به رده رکی
مکتبی رواندز سعادتی قائم مقام
مراد بگک و سریه ک جیش و ده -
سته یک شرطی و اشراف و علمای
شار و مأمورانی قضا و مندالی
مکتب کو بو نه وه ، له لاین ضابطی
تجینده وه اراده ملکي دائره به فحی
نهایی خونند رایه وه ، له دواى نه و
سعادتى قائم مقام نطقیکی دا .
مدیری مکتب فوآد افندی
خطبه یکی خوننده وه ، له پاش
نه و مندالیکی شاگردی مکتب
به دلسوزی نطقیکی خوننده وه ،
له دواى نه و مدرس عبد الکریم
افندیش به عربی خطبه یکی دور
و دربری خوننده وه .

***

مام رمضان خلایق دبی دوبردان
ناو پساویکی زور ده وه مندو
عاقل و دانا بو ، نه م کابرایه
بو اداره ی مال و دولتی جوار
ژنی هه بو ، ناوی ژنه کانی
۱ - فاطمه ، ۲ - نمازدار ،
۳ - سوسان ، ۴ - ماخر بو ،
له به رنه مه که باوکی فاطمه ده وه -
مند و صاحبی عشیره تیکی
زور بو ، مام رمضان هه مو
اموری خوی به فاطمی غدار و
بی وجدان تسلیم کرد بو .
نه م آفره ته روره شه ده ستی
به مفروری و فتنه و فسادی
کسرد و زور ازیتی به م
ژنانه نه دا ، حتی مام رمضان
بو مصاحفی خوی نه م سیه ژنه
جوان و فقیر و مطیعی خوی
طلاقتا .

نه م ژنه مخلصانه هر یک

له گل چند منالیکی خوی له مالیان
ده رکران و حقوقیان غضب کراو
پریشان بون ، طبیعی خدا صاحبی
فقیر و هزارانه ، مه یکی زوری پی -
نه چو به آگریکی ربانی مال و
باوک و عشیردی فاطمه سوتا ،
له دواى چند روز یک فاطمیش
له قهری خوی به ژانه زک تو پی ،
ایتر و جدانی مام رمضان راحت بو ،
وهر سیه ژنه کانی مخلصی خوی دلداوه
و به ۳ قران پاره له لاین ملاوها پی
هه و لیری طلاق نه م ژنانه چاک
کرد و حقوقی منصوبه میرد و ژناتیان
اعاده کرده وه و نه م بیچاره و
مظلومانه له جه ور و جفای فاطمی
ملعون قورتار بون و مال و خیزانی
خویان دامه زراند و حمد و ثنای
خویان به مقدرانی عادلانه خدای
بی هه وال پیشکش کرد .

رشو

سهر بورد و مه تهل

- ۲ -

خوشی له ته کیا کرد و پی گوت
سه ردار سپاهی گه وره به تو باور
کرد و ولایت دلنایه ، بوایشی کی
زور گه وره و په نهانی ده نیریت ،
ده بی به بی ده نگ به جی بینیت و
نه هیلې که س بزانی ، له یاشان
هه ستا و گوتی : تو گه یشته به ته
پایه یکی زور به رزو بلند ، نابی
به که س بلیت [ایستا به بی ده -
نگ د که وینه ری ده بی بجینه
پارس] ، نه وا که شتی به تایه -
تیتان بورا گیرا وه که به له ز بجن و
بکه و نه ری .

ملازم فوریس دا ماو ، ده ست -
یکی که و ته ام لا و یکی کی که و ته
نه ولا ، به آهیک و هه ناسه سار -
دیکه وه به جنرالی گوت و لی خوا -
ست که خبزانه که شتی له گه ل
خوی دا بیات ، جنرال پی گوت :
نه مه هیچ بوه له لاین گه وره یکه وه
(ماویه)

(جونو) ش له وانجمنه دا که و ته
ته قه لای دلگیری و ده سستی
ندا متی به یکدا دا ، به همویان
به رگی ما دا میان خا وین کرده وه
وله د وایی دا هه لیان گرت و
بر دیا نه ژور یکی به رز تر که گویا
ملازم فورسی میردی له وی به .

ناپلیونی عاشق

جنرال جونو ژور یکی به رز تر و
به ره و ژور تری هه بو ، بو مادامی
فورسیان ساز کرد و بردیا نه
نه و ژوره وه ، هر هینده زاندر ا
که ناپلیون له به را مبه ری ده ست
به سینه را وه ستا ، جنرال جونو
له د وای به جی هینانی نه و خز مته
گه وره یه گه را یه وه لای میوانه -
کان که له خواره وه دانیشتون .
چند ره ژ له وه به سه ر چو ،
جنرال (برتبیه) ملازم فورسی
خواسته لای خوی وله دورده
پیشوازی کرد و ده م باش و چاک

به دا نیشته که ی نه دا و قاود یکی
خواره وه و هه ستا ، له پیش نه وه دا
که دا نیشته کان له وه آگادار
کات و میوانه کان ده ست به نان
خواردن بکه ن بوی ده ر چو .
له وختی نان خوارد ندا جنرال
د بوی مادامی فوریس ی له لای
ژوروی همون دا نا و بو خوشی
له خواره وه ی دا نیشته ، له ده بی
قاوه خواره وه یا له د وای چیشت
مادام فینجانه قاوه یکی به ده سته -
وه بو ، به بی نه وه که که س آگادار -
بی له ده سستی به ر بوه وه و به سه ر
به رگه که ی دا رزا ، جنرال د بوی
به تالو که په له ی کرد و خه لکه که ش
تیگه یشتن ، آویان هینا و به له ز
گه یشتنی که جلی مادامی فوریس
بشون و نه هیلن ره نگی قاوه بگری ،
جنرال د بوی ده سستی به یکدا دا و
اوف و آخی کرد و بورودانی نه وه
گه لیک دلگیری نواند ، جنرال

غزلیکی

عبدالله بگ مصباح

-۳-

هه ره و بقی فرخاره هه ره و دولبه ری پاره م   نه و خونچه ی خه ندان و هه ره نه و لاله عزارم
 نه و مه ری دره خشان و هه ره نه و ماهی حصارم   نه و شاهی تاتاره هه ره نه و تازه بهارم
 هه ره نه و قدی شمشادده ره نگینه به معجر

نه و ساته که ناسیمه وه نه و دولبه ره شه نگه   نه و تورکی که ماندار و هه ره نه و غزه خه ده نگه
 نه و شاهی تاتار و هه ره نه و ماهی فه ره نگه   نه و یاری جفا کاره له گه ل من شه ری جه نگه
 هه ره نه و دولبه ره که ی پاره هه ره نه و یاری سته مگره

که وتم به سه ری پی و وتم نه ی گولی ره عنا   نه و روحی ره وانم چی به صورت چی به معنا
 هه رچی که ده فه رموی سمنا و اطنا   ماشت فملت والی الان و قفنا

اما وه ره فه رمو له چی لیم بسوی مکده ر

نه ی لاله روخی توره وه کو مشکی ته تاری   صد جانی عزیزم به فیدای خونچه ی زاری
 چت لیمه خطا دیوه که به ینیکه که ناری   فه رموی که له سه رچی له گه ل ایمه به نقاری

سالیکه له به رچی له مه تورای سه راسه ر

فه رموی که چی هه نگامی گله و وقت و عزایه   نه م شه و شه وی عیش و طرب و به زم و صفایه
 سه بری سه ری کولمه م که ده لپی نوری چرایه   مسینه م که ده لپی روضه ی رضوانی خودایه
 شه دی ده هه نم که که ده دا طمنه له کوثر

تیفکره له خورشیدی جهالم به تأمل   بگره سه ری گیسوی وه کو ده سته ی سنبل
 سنبل عجبا بوچی ده دا بونی قرفل   شه و کاری تو اصلی نیه هه نگامی تفاعل
 نه م شه و شه وی عیشه نه حکایانی سکندر

* * *

روناکی

روشت و دل استوریگی به رزی هه یه
رابر دوی ایستانه ناسینیت

به ره به ریگی باش

به دلیکی خا رین بو هیکه تی عراقی ده کوشی روناکی

ادبیات وزانستی کورد کوده کاته وه روناکی

بیره وه ری بو کورد ده کات روناکی

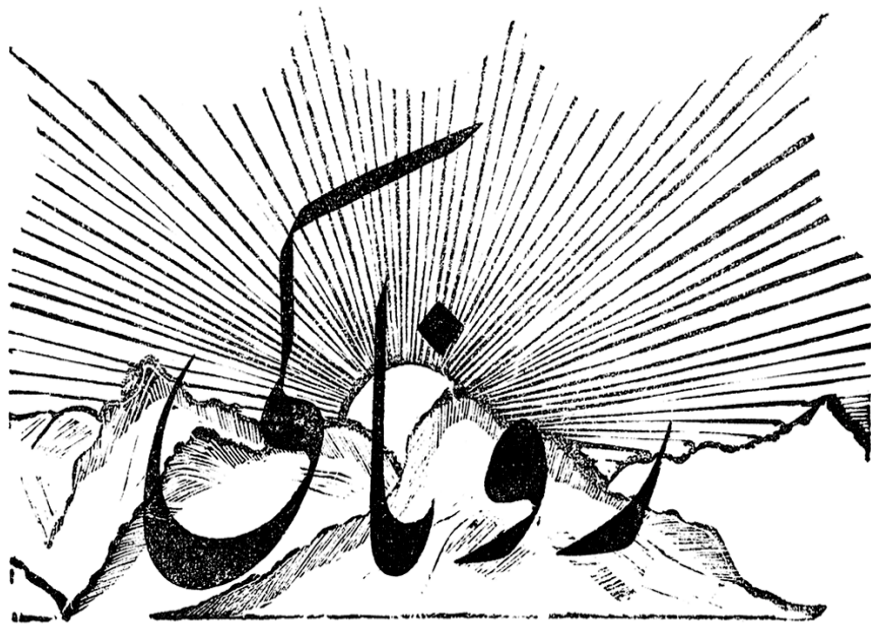
ره وشت و خوی کورد تازه ده ته وه روناکی

ناوی ناوداران کورد به خیوده کا روناکی

کوواریکه له ژماره کانی دا دیوان ایستا

ورابر دو و فه رهه نک و شیو هی

کورد وزانستی اجتماعیات نشرده کا

فہرست

حسین نرائی ہوگران

	لاہور
اجتماعیات کومہ لہی	۱
نہ شراد کورد	
مطبوعات تازہ	۵
او و کاریزی ۵۵ ولیر	۶
وحی قومیت و تجدی و اجتماعی	۷
ثریان ردوہ ندان و کرمانجہ کان	۸
لہ قصری حبشستان دائریان	۹
بو کورو کجہ کانی خومان	۱۱
رونانی	۱۲
کاسی احمد جلیبی	۱۲
زانستی لہ شارہ کہ ما ندا بوجی نہ بی	۱۲
لہ نیوانی راستی و کہ نین دا	۱۳
اقتصادیائی نیشتمانی کومہ لی کورد	۱۴
مسابقہ ی مارہ ۲	۱۵
غزلیکی عبد الہ بک . مصباح	۱۶

ح.ح
شیت
شیت
ک.ح
شیت
۵۵ ولیر دلدار

موصول لہ چاپخانہ ی موصول حدیثہ چاپ کرا!

۳۱ نشرین یکہم ۱۹۳۵

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی

بوهمو چتینگ مخابهرد به ناوی

ههولیر اداره خاڵه ی روناکي

(ههر نسخه یگ ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کوواریکي ههفنه ی علمی اجتماعی ادبی کوردیه

بدل اشتراک پیشه کی به
سالی به ۷۵۰ فلسه
بوده رهوه اجرتی پوسته ی دیته سههر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریاک ده که وین

***

اجتماعیات گومه له ی

نه ژاد و بنه چه که ی کورد

— به قلم حسین حزنی —

-۲-

و نه گهر هیندیك له نویسه ره کان
هه وروپا له منشای کورد وکلسانی
اشتباهیکیان کردنی که هیندیك
لغات کورد وه کلدانی بچی ولغتی
کلد که وتبیته نیو لغتی کوردی وه .
هه ویش بویه به که ملتی کاردو —
خالدی له حوضه ی بهرزی فرات
ودجلهدا له جیگای کلدانیه کان شمالدا
دانیشتون وهیندیك اقوامی سامی یان
لهخویاندا توانسده وه وله ناویان برد .

یان (خالدی) بوهه . ایبرو که ش ههوخا که
لانکی په روه رشتی ایلات و په روه رشتی
عشاری کورد . له گهمل ههوه شا که
نزیک و وی چوی کلیمه ی کورد
و کاردو پیک گه یانسدو یك بونی
ههردو کی لیک گری داوه . هه ویش
نه ژادی کوردی امرو که که کاردو
وه کانی دوینه که بونی به بی شک اثبات
دهکلت . کورد — کوردو نه هه وه ی
کاردو کانن .

نه که رچی هیندیك له نویسه ره
کانی هه وروپایی وه کو (ایرچ) له کتبی
خوی که به ناوی (تحقیقات له بابته ت
کورد کانی آریانی و اجدادی هه وان
وکلدانی شمالی) وه خراب تیگه یشته ووه
که نه ژادی پاکي کورد به په سماوه ی
کلدانی ده زانی
بهلام ههوه راسته که سههر زهوی
وخاکی قدیمی (کاردا) یان (کاردو)
نیشتهانی قومی آری نه ژادی (کاردو)

نویسنه رداکان له بهر نهو که چاویان به تیکه لی یکدی نه، نه قوامه که و تووه نهو به هیری بردون و نه زادی کورد وکلدانی یان نزیك به یکدی زاینود و له بابت نه زادی کورده وه واهیمه داربون و به خطا چوون

مایه ی مهمترو شایان تری نهو ی که نویسه ره کانی به خطا بردی نه مه یه: له دهوری ظهوری اسلامی دا ملاتی عارذب هه نه نهی برده سه ر کورده کان به دهستوریکی که له هاتودا لپی دد ویم گه لیک لغات و اصطلاحاتی عارذب که وته زبانی کوردی یه وه. شیوهی کوردی له بهر تیکه لی و نزیك بونه و یکی دورو دریزی کورد له گه ل قومی عارذب وله بهر لغتی دینی. شیوه و لهجه ی عربی گه لیک تیکه ل به کوردی بو و به پایه یکی وا نزیك بووه که شیوه و لهجه ی کوردی که م ماوه له عاره بی بچیت. و بی چونی نه و شیوه یه

و دیسان پارچه ی مذاهب و شیعه ی و تسنن له نیو کورده کاندای و بیکه یه نیو تیکه لایوان له ته ک یان دا له روی تمصبی دینی و مذهبی بووه. تقسالی دی علمای کورد به ته واوی وی چونی شیوه یان به عربی ده بی نویسه ره کانی گوتراویان هه وادار کرد بی که به خطا بچن و ده نا نه وه پتر چتیکه دیکه ی وانیه که بو بیته سندی تاریخی بو اثبات کردنی عقیده و باوه ری نه نویسه رانه ی بیژراو

کومه له یك له زانای ورد بیته حقیقی المانی وه کو نه مانه هارتمان *Al. Helmann* و نولدکه *Noldke* ویسباخ *Weissbach* له دوا بی تحقیقات و تنبغات وای ورد بونه و یکی قورس ی لغات و شیوه ی ره نگاوردنگ و ترزی ادای کوردی و به راوه د کردنه و یکی زور وایان بو اشکارا بووه که لهجه ی کورد و کاردو له گه ل شیوه ی زبانه که یان به تحقیق

یان گه یاندو وه. به چاکی باورد یان کردو وه که کورده کان له ره گه زی آرین.

منشای باوردی زاناکانی بیژراوی ناو گوتراو له وه وه یه که کتیب و نویسه ره کانی قدیم یونانی به بونی اقوامی آریانی نه زادیکی (سیرتی) ناو یان اشارت داوه به تاییه تی (استرابن) جغرافی زانی یونانی له دوچیگای کتیبی خوی دا له قومی (سیرتی) ناو دو واوه. به هیندیک شیوه و لغات یان ی نهو قومه ی مثال هیناوه ته وه که سیرتی یعنی قومی سیرتی آریانی نه ژادن

بیکه مین یان کتیبی فصل ۱۱۱ قطعه ی ۲ له ریزه ی نه ژماردندا که اقوامی دانیشتوی خاکی مادی ژماردو وه اشارت به دو قوم ده دا که بیکیکان (سیرتی) و دوهم یان (مرد *Les mardo*) بی وده لیت

و باوهری کرده که آریانی نه ژادن
دوهمین یان له کتیبی ۹۵ دا که
مختصی جغرافیای ایران وهیندوستانه
له قطعهی اول فصل سیه می دا له-
سره وریزه می مملکتی ایران و دانیشتی
هه و خاکه دا له اقوامی سیرتی و مرد
دوا وه و هه هر دو قومانه می به نه
ژادی پاکی آریانی داناوه

به گوته می هه زانو تیگه یشتوانه می
له سه ره وه ناویان و ترا، جیگدا دانیشتی
هه مملته نه ژاد آریانی خاکی (پارس)
بووه. له دوا می هیندیک له قومانه
رو به روژ آوا چون وله خاکی غربی
مملکتی مادی که خاکی آوریایه گانی
امروکه و موکریان و اردلان امر و کن
هه و سا کهش وه کو ایستا کورد نشین
بون

زانا کانی المان له دوا می مقایسه و
لیکدانه وه یکی قول و دریزی نغات
له مندرجاته کانی کتیبی استرابن دا

گه یشتونه ته هه م پایه که لغات (به
ختیار) و (کورد) له قرانی فقه اللغة دا
له زبان و شیوه می یکدی ده چن .
مهاجره کانی سیرتی باپیره گه و ره می
کورده کانی ایروکه می هه و خاکه ن
وادهرده که و می و بومان آشکراده می
که له قرنی پینجه می پیش میلاد مهاجرتی
سیرتی دهستی می کرد و وه له ده وری
پادشا کانی مادی و هاخامنشی دا
دلیر و پاله وانی جه نگاهه ری سیرتی
به گهل رو به روژ آوای آسیا چون
وله و خاکه دا گهلک هه لگپرو وه -
رگیریان می کراوه . هه و نقل و نقولی
تاریخیهش له هه مو ادوارانی مختلفه می
ایراندا موجود بووه و روی دواوه

طوایف سیرتی . دیسان وه کو که لی
اقوامانی آریانی دیکه توشی هه م به -
ده و به ری و که شما که شی بون
به تابیته می له له شکر که شی پادشا گه و ره
کانی مادی و هاخامنشی کان له سالانی

۴۹۰ و ۴۸۰ می پیش میلاد داداریوش
گه و ره بو زله کردنی دولتی خوی
وده ست هاویزی بوده ریای مدیترانه
وده ریای ردهش سالی ۴۹۰ له شکر می
که برده سه رخاکی یونان وه هه تا نزیک
شاری (آئینه) می پای تهختی هه و مملکته
وخشایرشا کوری بو به جی نشین سالی
۴۸۰ بوته و اوگرتنی هه و خاکه که بانی
آره زوی گرتنی کرد بو . به سپاهی می
قورسی بی ژمار چووه سه آئینه و آوری
تی به ردا ، هه و شه رانسه که له تاریخی
هه و رو پادا به جهنگی مدیک تا وده بری
هه مو له شکره جه نگاهه ره (سیرتی) به
کان بون که ره به آسیای غربی چون
وله وی مانه وه . له هه لاتن و گه رانه وه دا
له کیوه کانی روژ آوای آسیادا بوخوبارازتن
و به ری چون و مه رومالات له وه راندن
و به خیو کردن . و آزاد و سه ر به خوربان
له و خاکه دا دامه زران . چونکو هه و خاکه
وزه و یانه یان لی خوش هات و په سندیان

کرد و هه لیان بژارد و کردیان نه نیشتمان و دانیشن .

له به ره هه و ملتیکي آزار و زنگ و زور رشید و دلیر و وسلاح شور و هه ل بژاردی دلیری بون . قبایل و ملتیکي له و خاکه دا بون ده ریان کردن و له جیگا و خاکی هه وان و شاخ و کیوه کافی نیشتمان یان . آژوتن بوخویان کرده نیشتمان . و دانیشن و هه کافی که نار و نیک چومی ده جله یان خسته ژیر په نجه هه و له نیو خویاندا بوج یان کردنه هه . و تابودیان کرد .

به لام له گه ل هه و هه مو هه لگیری و ره گیری به دا و هینده تیکه لی و پیکه لیه یان بی کرا و که و تنه نیو بیانی واقوامی دیکه و هه و ژیا نیکي دورو در یژان له گه لا ژبان دیسان ده ستور و ره و هشت و خو و سو هه ی خویان به رنه دا . هیچ ره خنه یک به عادات و رسمی قومی و آدابي ملیه یان نه گه یشت ، اتواری خویان به رنه دا

و هه ره به خویان کرد .

هیچ رابطه یک یان له گه ل هه و دانیشن و وانه ی کیو و جیگا هه ختو کو یستانه . به رزو ریگاته نگ و به ره زاکاندا نه بو جگه له و هه که چتیکی سود مندو به کار و چا که نه بوایه نیک یان نه ده بون .

له قومی سیرتی بیکه مین طایفه یکی رو به روز آوا قبیله یک بون یسان ده گوتن (آزارتیا - آسا گارتیا) هه و قبیله له پیشدا . له روز هه لاتی خاکی پارس داده نیشن له ده وری حکومتی آشوری دا چونه سه ره زمینی مادی .

له ده وری کی شورگیری کوروش و داریوش ی گه و ره یعنی قرنی شه شه م و پینجه می پیش میلاد بو قومی سیرتی تیره یکی که آزارتیا بی هجرتیان کرد ، له به ره هه و که خاکی هه و لیر برتر و خوشتر و حاصلات خیز ترینی که ناری ده جله بو له و چیکایه ی که لیبی بون بار یان کرد

چونه خاکی هه و لیری قدیم .

که له گه ل داریوش داشورشیان ده ست پی کرد و که و تنه جه نگ و جداله وه . داریوش به شهر به سه ریان دازال بو ، چه ند پادشاو سه ر دارو سپهدانی سیرتی گرتن و بر دینه پای ته خته که ی خوی و کورتنی و هه ریک به جور یکی که کورتون له نقشی به رجسته ی بیستون دا نوسراوه ، و قیافت و شکل و ره نگ و بوی هیکلی پادشای قوم آزا گارتیا که له نقشی بیستون دا کولدراوه به بی مخالفت . وه به رگه و هیئت و ته رزی کوردی امر و که ده به چیت .

له دوانی هه و شه رکه رو آزا کافی آزا گارتی - آسا گارتی له ده وری نیوان تیک چونی امرا کافی سلوکی پاش اسکندر نی ما کدوننی دا کومه گیان کردو تیوه چونه شه ره وه . و له گه ل جیگایاندا سه رکه و تن

مطبوعات

تازا

له چاپخانه ی زارکرمانجی رواندز به کورتی تاریخ (دیریک) میرانی سوران چاپ کراوه . تالیفی دیریک نویس حسین حزنی دانه یکی به سی فلو سه .

***

له طلبه ی حقوقی بنیاد لایو یکی کوردی به کوشه وه وغیر جنابی شاکر فتاح کیتسیکی به کوردی بوشا گردانی مکتب ابتدایی تالیف کردوه وه کومه بیژری چاپ کراوه .

***

معلم مدرسه ی کونی جنابی سمیه فهیم (الف وبا) یکی به کوردی تالیف کردبو وایزانه ی چاپ وشری موافقت کراوه وله چاپ دراوه .

***

بکه بن که له دوای مهاجری آری به کان یعنی نژاد آریانیه کان (کوردو) یان (سیرتی) چیره خاکی نهرمنیه کان ولهوی دا هیزیان پیدا کردوه و نهرمنیه کان هیزه ی نهرمنی ناوی مشترکی نهم ملته یعنی کلیمه ی (کوردو) ویاخود به شیکیی بو ناو بردنی خاکی کورد نشین بو تسمیه ی نهرمنیه کان نهرمنیه کان و کورد له اول نیوانی ولاتی نهرمنیه کان له هه مو جیگایاندا دوباره کراوه نهم . و دیسان له نویسراوانی دیریک نویسه کانی نهرمنی دا واده رده کتوی که هه ملت به ره کانی کوردوزور له زدانیشته وه کانی قدیم ولاتی کرچنج یان له نیوخویاندا تووانده وه . به تابیته ی له نیوانی نهرمنیه کان ملتی کردخ دایسکاتی وریشته ی نهرمنی و قومیه تی موجود بو وه رده ولایان اقوامی آریانی نهرمنیون . (ملویه)

له سه ره نای نریکی ظهوری اسلامی دا یعنی قرنیه هه وه می میلادی قبیله ی (کرچنج) به شیکیی زوری له جنوبی جنوبی غربی ارمنستان گرت و خستیه ژیر حکمی خو به وه به منابه ی نهرمنی ناویان (کرچنج) و خاکیه یان خسته دهست کلیمه ی کرچنج به لغتی نهرمنی به منا (کورد) و ناحیه ی خاکی به و ناوه یعنی ناحیه ی کرچنج هه بووه که امرکه سلساس و خوی ورخی به . له منابع نهرمنیاندا نهرمنیه یان وه کو (ولایت - لوا - ایالت) یک بووه له منابع نهرمنی داسیه لواء مهم به و ناوه ناسراون : کردوخ و کورد زینج و کارا تونینج .

دیسان دیریک نویسه کانی نهرمنی و زوخی له قرنیه چوارم میلادی دا ناحیه ی خاکی کوردو یان له هه مو جیگایاندا به (تورنج) ناو بردوه وه .

له مقایسه ی سه ره وه دا که لایه دوو اوین به م چوره ده توانین استنباط

آو و کارینز مدولیر

آو مایه‌ی ژبانی هه موگیان له بهر
وشینایی و دارو درخت و خاکه به جیگا
معموره یك یعنی (آوه دانی) یك به
گوردی آوودانه سهره تا آویان کرووتسه
بناغه بو (دانه) و دانه (حبوب) پی
ده گات . که و ابراسته که آو مایه‌ی
ژبان و جوانی شارو آوایی وزینت به
خشی دارو درخت و باغ و باغچه به وسبه
بی پی گه یاندنی گیان وره وانه .
به راستی لوا که مان یعنی مرکزی
قصبه‌ی هه ولیر له بهر پی آوی جیگای
ترس و اندیشه جیگای نه و بوله بیر نه کری
وهه و مودمیک خه ریکی بین . چونکسو
هه ولیر ته نهسا کارینز یسکی ده به که به
کارینزی میری ده ناسری نه و کارینزه گه
پشتو و نه و هه که اهالی بترمن موجودی

آوی له هه هفته یك دایو ۹۰ هه هزار گالون
وروله نزمی بو . هه و مقدازهش شلوی
ولیعن و قوراوو بو .
به لام به کوشش و ته قه لای خواهنه
دیوانی همت به رزی خوشه و یستان .
به مده تیکی که م آوی کارینزه که چوار
مقدار ترایدی کردو و گه یشته پایه یکی
وا که احتیاجمان دفع بکات وله ترس و
له رزی وشک بونمان پباریزی .
له پیش نه و هه دا تشریف بهرمونه
استمبول وله که نار جو باره دلگوشاو
ده وره‌ی گول و گولزار و شینسا وهردیبه
ره نگا وره ننگه نه خشینه کانی نه و خاکه
داجایی باورینی نشابه خشکی پرله آوی
رون و زلال له سه رکفی پیروزی داینی ه
همت و غیرتی فهرمسو ایعه‌ی له ترمی بی

آوی و تینوبون رزگار کرد و گول باغ
وشینا وهردیبه کانی نادى و حه وشه کان له بی
آوی پارازتن و اهالیه که ی هه ولیری
دلنیا فهرمونه و جار بو سفری خیریان
حرکتیان کرد .
هه هه هیچ شایانی حدیرت و تعجب
نیه که شار یسکی وشکه دیم و بی آوی
خواهنه ته نهسا کارینز یك تینوبونمی وله بهر
نه بونی آونگه رانی بکشیت . به لام
جینگای اسف و حیرته باغچه‌ی بلدیبه‌ی
شاریکی خواهنه ۱۶ کارینزی و کانی
له تینوان وشک بی و ماله کانی نیوشار
ته نگانی بی آوی بکیشن و دارو درخشه
کانیان گه لاریزانی تیکه وی و قریح مهلی و
وشکل بی .

روحی قومیت و تجدید اجتماعی

ر ابردوی ملتہ کان یرہ له افکاری شعبیہ ، اشتراکیہ ، نعتیم و ذاتیہ... و عہم دولہ نہ کہ زور بخر بہ یان دیتوہ و کہ زور دوربان رابردوہ ، له ولایتان و وحیکی قومیت ، و تجدید اجتماعی ہیہ . له بہرہ و ہ افراد ملہ تانہ ہمو وقتیک بہ بونی نزعہ یکی وطنی ، له یلدری دہ شہر و ہمو وقتیک بو فکری وطنیت ہول

۴ دہن ...

ما دامکہ ژبان عادتہ له شہ ریگی متکرر بیونسیہ بہ شہر ہمو وقتیک بہ قوت و له بو تحقیق کردنہ وی

انحطام قومی خیون سعریکات . .

چونکہ تہ نہا سرہاتن (ظہر) تہریکہ بو صفاتی بہ مہرز . و ارادہ یکی ثابت . کدل و ہمو وقتیک انسانہ کان مہ ی ۴ له نصیحیہی خوبان انتظار

۴ کن... آزای له ژبانی ملتہ کانت له بہ جی ہیتان فکرہ ی قومیہ یہ بہ دلیکی صاف و بی ترس... و له بو تحقیق کردنہ وی آزای پویستیہ له و ملتہ یان له و مجتمعه تریہ کاملہ ہیئہ نظامیہ پیاوینی ، و روحی تضحیہ بلاو بیت... چونکہ له بو نہ و ملت و دہلنہ کان ژبان و مان تیہ یہ می روحی تضحیہ و پیاوینی و هیچ ژمانیک ۴ و ملتہ یہ بی بونی ۴ مائہ کیانی قومی خوی محافظہ ناکلت و ہمو وقتیک بہ ذل و اسارتی ۴ ژی.

۴ و قومانہ کہ له ژبان منہجیکی باش تیہ ہمو وقتیک سرکرژان وی صاحب ۴ ژیت ، زمان رادہ بوری ہر له حسرت و کرمان دایہ ، و هیچ وقتیک خوی مسعود و بختیا فانامیت

زور شایان تأسفہ کہ تجارب ، و احوال له بعض شعب تأثیر تہ کردوہ و ہتا ایسیا له باش حریت و سیادت قومیتہ بہ بلاش ہول ۴ دات ... چونکہ له یو کہ بشتنی ۴ م غایہ یہ ریگاییکی باش نہ کرتوہ ، چونکہ له بوگہ یشتنی هدف و حرکت قومیہ ریگای معلوم ہیہ ریونسیہ یہ کوردی کہ مہ ہول بدات تا کو بہ غایہی خوی بگات و بہ ختیار ی له دنیسا یژیت... واکر بنوریکی ۴ م غایہ یہ بو مندید ۴ علمیکی راست و اختلافیکی بہ رز زنا تیر نا بنین.

جہاد قومی ، له روحی افراد ملتہ کاندنا حسیاتیک و تشاصمیکی پیدہ کلت ، و له یو آمال ، غایہی خوی بہ گیان ہول ۴ دات و موفق ۴ بیت

رياني راه و نه ندان وگر مانجه کان

هوای فنیک وله زستان هتساو نابیت
زستانان ، له کل سرکین و قیشپل خویان
کوم نه کن .
و نه وانهی که نه مایان تیه له کل
پوش وهه لاش .
خویان ده پوشین مع هذا نیمه مع
صوبایی کهربائی خومان گرم نه کات
وله پیش ، هتاو دهرهاترن زن له خه وههل
نه مسن نان وایش خوی نه بیستی وله
باش نه م بیاوه که کان ههل دهشتی
تاتیان نه خون وهر که سی له یوایش
خوی نه چیت ، ایتر مرحمت ، یو نه مانه
یوو یسته . (شیت)

هتا له بومان ، گه نم وجو له گهل برنج
حاضر نه کن ... !
یم کاری له ژبانی نه م یمنغیتسانه
کلیمه م که له تاو کومه کانی پیش کوده
خون و نه مه ته یی له پی آوی ده خنکین
نه مه گونده کانی دتره ی نه منم ، دختریمان
دیتوه ، نه مه خانویه کانا دلیله به بی
ارشاد و یقاع ماون ؛ آوانهی که له مانه
مسؤولتی هیچ شه به جاریک له بز نه م
ساله یه نعمتکیان به مانه نه داوده ،
یایه ؛ کاجوت ؛ مهر همو بیکه نه ووده
ژین ... خانویان به پی نجره به ، له هاوین

همومان و یازورمان ، کونده کانی
اطرافیی ههولیر ، رواندوزر ، کویستان
دیتسوه و حیتله ر و ژریک له وی ماوده
واشنای ژبانیان بوده ... وله — بونی
نه وش همیسان زور مناسب نه یم که
بریک له ژبانی نه و فلاحه یی طالعه کان
یکم که رونان ، بزمان ، ماستی
مشهورمان به سایه ی نه م حتی کاوراته
تأمین که کن .
هم قهرانه شه و روز ترستان و هاوتن
له ژیر فرحی هتاو وله شکهی بانی سارد
من نه کن ، و زور عذاب نه کیشنی ،

خویی و بلاو بون بیادی سر کردان
نه کات . وله بو همو یی اوانی گه وره کان
یوو یسته — وحی قومیت ؛ قوه وسیعی
کردن له بو ژبانی حر بلاو بکن ...
(شیت) ملو یی

کردنی نه م غایه یه وقود اجتماعی ،
اقتصادی ، نیری و همیسان
له بو برزی وله تحقیق آمالی قومی لازمه
له ناو خویاندا خویی یریدن وله ژیر
سر داریک ایش یکن ... چونکه

له به ره نه مه نه و ده لته ته ویا قومیا ته
که له باش مادون احوالی امتسه کانی
به رز تدقیق یکات وله بو تطبیق کردنی
نه م اصول تارمیا نه له ولایاتی خوی به
تدریجی تطبیق یکات . وله بو تحقق

له قصرى حبشستاندا ٲريان

لهم روزانه دا كه س نه ماوه كه ناوى حبشستاني نه بيسبتي . له بهراوه كه حكومتيكي شرقي به همو ملتكاني شرق به اهميته وه تعميمي حواذي حبش ده كه نه. حبش ؛ ام ملته . به سه زمانه بومدا فمه ي ولات و پاراز خوى به هموهيز يكيه وه ته قه دا بواوه كه شتيك له احوالى حبش بزانهين لازمه له پيشه وه له حياتي شهنشاي حبش بخت بكنه ين .

ايمپراطورى حبشستان يكي كه لهو دوشخصيته ي كه ناوباسيان لهم دمانه دا له همو عالمدا له زمان ناكه وي . او يتر يانيش « سنپوره و مولوني » به كه له حياتي ام شخصيه زور شتمان زانيوه چونكه روژنامه كان همودي حبش لي ده كه ه . اما ايمپراطور هيلاسلامي حبشستان هتا ام نيز يكانه ناوبانكي زور كم يوو خصوماً اسراري

قصرى ايمپراطورى سرى بيله . اسرارى عالم . بواوه كه درجه ي اسرارى ام قصره بزانهين نهختي له تاريخي رابوردوى حبش بخت اكه ين له پاشان اگريته وه سر بختي ايمپراطورى تازه .

ايمپراطور منليك كه بزرگريسي ايمپراطوراني حبشه له مانكي تشرين اولى سالى ١٩٠٩ له موقعي عدوا لشكري ايطاليه كاني پريشان كرد وه مظفريتي تماكي استانه . ونام وشاتي حبشي له همودينادا بلاو كرد . ام شاهه بزرگه له وقتي به نخوشي افياجي « فليج » وفاتي كرد . پياوه پيشكوتوه كافي دوات له ترس درچوني اغتشاش چوارسال به تواوي ام مرد نه يان له ملت شاردته وه وله سالى ١٩١٣ ده به داضرانديني « ليدي ياسو » كه وازني تختي سلطنت بو

مردتي منليك اعلان كرا . بهم مشاله بچو كه درجه ي اسرارى قصرى حبش ليمان معلوم آبي وايندين كه وه كو صندوقيكي پيله اسرار وا بو .

ايمپراطورى حبشستاني تازه « راس تفري » له زماني منليك دا والى مقاطعه ي هرا بو . راس تفري به ، وجي ره وشتي اوزمانه و آرزدي منليك له گهل « ليدي ياسو » پيكه وه له متاليه وه له قصر يكي مخصوصدا تر بيه كران چونكه هر دو كيان كوره آموزا بون . ليدي ياسو له پاش بوني به شهنشاه زور روى به مسلمانه كان ادا و امتيازاتيكي زوره همي به اوروپايي به كاني بخشي بو . ام حركته ته ، له طرف متمصباني كليسه كان پسند نه ده كرا قشه كان لي كوتنه وه ته و پروپاناندا يان له درجتي كرد نهايت له طرف رئيس

روحانی حبش که ناوی « ابونا مایاپوس »
 بوقتوای خلعی درا و خلع کر له بانی او
 ژبه کهی « زائودیتو » به نائبهی شاه
 و « تفری ما کونمه » که ایپراطوری
 حالی حبشه به وارثی سلطنت اعلان
 کرد له پاش مردنی « زائودیتو » تفری
 ما کونن به ناوی « هیلاسلاسی یکم »
 به ایپراطور اعلان کرد

وله دوری هیلاسلاسی یکم حکومتی
 حبشستان داخلی عصبه الا هم بو .
 و اهالیه کله حاتی وحشیتی رزگاری بو
 و ایستاحبشه کان ملتیک نیومدنین .

شهنشاه هیلاسلاسی تحصیل و تربیهی
 خصوصیه و به واسطه ی ماموستای
 فرانسزه کان توای کردوه له گهل
 نازیهی و اختراعات و انقلاباتی اوروپا زور
 علاقیه داره و دائماً روزنامه کانی اوروپا به
 منتظمی تعقیب ا کا . و فرانسزیکی
 زور باش ازانی . جل و برگی ایپراطور
 زور ساده به پانطولیک باویک و کراسیک

ملی حبش له به رده کا به سر کراسه
 کهی بالطویکی در یژ آخاته سرشانی
 یاخهی ام بالطویه به سیم نه قش کراوه
 و به خلاقی ملته کهی پیلاوله پی ده کا
 پیلاوله پی کردن امتیازیکه . عائدیه
 ایپراطوره . غیرز ممثلین حکومته
 اجنبیه کان کهس ناویری به پیلاوه وه
 بچیته خدمتی ایپراطور . به عکس
 اوروپا چونکه له اورر پادا کسی ناویری به
 شاپقه وه بچیته خدمتی شاهه کن .
 إلا ده بی سرکوتی بی اما له حبش سر
 کویته تی شرطنیه بلام پی په تیه تی
 مجبوری یه .

ایپراطور زور چه زله ته زدی آکا
 بلام ملته کهی آرووی لی نا کن له در
 آهیه که هتا کو ایستاهیح آتاری ترقی
 یکیان تیانه بیزاوه . ادیس ابابا که
 پایتختی حکومته کولانه کانی زورته نگه
 دو سیه اوتیلی تیایه که اجنبیه کان
 یتا بچوینه وه . به تنیا قصری ایپراطور

تهختی منتظمه داخلی قصره که اشبهیه
 مغازه . ژوره کانی به معمولاتی اوروپا
 تفریشی کراوه . همو اشیا کانی ناو قصر
 له اوروپا وه جلب کراوه . شازن به
 قطعی له قصر درنا که وی وله طرف حیثه حد
 جار به وه هندي قشه دوره دراوی . وام
 قشایانه وظیفه یان سندنی اعتراضه ملتی
 حبش ملتیک زور آزان نفوسیان ۷
 ملیونه و مرکزی حکومت که ادیس ابابا
 به نفوس ۷۰ هزاره اهالیسه که ی
 اکثریان دیان اما اهالی قسمی جنوبی
 مسلمانه .

وله زمانی پیشودا دائماً عائله ی شاه
 له مسلمانه کان بون . فقط له پاش تنلیک
 که ایپراطور یکی مسلمان بو سلطنت
 که و ته دهست دیانه کان . له گهل امة
 شدا مسلمانه کان و دیانه کان وه ک برا
 دهژین . ایپراطور به نفس خوی تماشای
 عا کة مهمه کانی ملت ده کا امامستله ی
 شکایتکاری بچوک له طرف حا کة کان

بوکوړو کچه گانی خومان

<p>به خورای راده بویرن وه کو جاران نه ماون بو چا کیه تی ، بو گه وره یی ، بو لابردنی ترسنوکی ه بو کوژنی جبانن وله بو به رزی ته وه لا بدنه و بو خلق کردنی پاکي و صافی و دلنیايي و بی پهر وای بکوشن</p>	<p>پیاوی دروزن و خائن گ... لیک مختر بون ، پیاوی راست و غیور ، خوشه ویست بو وه . وهمو وختیک کرامتی حیثیت له لایان مقدس بو وه موقعی گه وره ی احراز کردو وه . بنام ایرو نه ی کچه کان . اخلاق زور تیک چو وه و نامعقوله چا که له خرابه جدا نا کړی احترام کړتني پیاوه پاشه کان نه ، وه . شجاعت ، حسیات مردبه کچه کانیش ترسه نوک بوون جگه له مه کچه کان وختی خویان</p>	<p>هیچ شبهه نیه باب ویا پیرمان که چه ند سال له مه ایشت زیاون صاحبی اخلاق و متانتیک زور بون . هموتواریخ وکتیه کان بو ه مه شاهدیک گه وردن . کچه گانی پابیرتان صاحبی امانیک به قوت ، روحیک زور به رز ، اخلاقیکی گه لیک چاک یون... له بو سه رکه و تني حق له هیچ که سیک نه ده ترسان ، و همو وختیک له ایشی خراب وذلت رایان نه کرد ، له به رسه مه مالکی جهات بون . وهمو وختیک</p>
<p>پیویسته چا که و خراپه بناسن وهه ر چیکي شایانی تقدیسه تقدیسی بکه ن وله گهل ارشادات خه ریک بن شیت</p>	<p>***</p>	<p>***</p>

<p>جنگاورن وله مردن ناترسن امید ا کړی لدم شسره ی تازه یه دا رز گاربی هولیز:</p>	<p>وام مقاطعانه له طرف حاکمة کان اداره اکرین وورائی یه . وهیته و تراس لدم حاکمانه هتل ا بترین . له روژی ته نگانه دا همو ام حاکمانه له ژیر ریاستی ایمپراطور اتحاد و مدافعه ی وطنیان ده کن . له به رامة کة ملتی حبش زور</p>	<p>حل ا کړی . وام حاکمانه له کولانه کاند ده سورین هر کس شکایتیک پی مراجعتیان پی ده کن و به احکامی بهضی کیتی کونه ام حاکمانه حکمی خویان دوددن . وهتا کو ایست حکمی اقطاعی (بره) له حبشدا! جاری یه .</p>
<p>ک.ح ***</p>	<p>***</p>	<p>***</p>

رونای

رونای نایوت چه نده لام خوشه

عالم به سایهت ژیر و به هوشه

***

واظلمت رویی دهرهات رونای

به علم و فن و روخساری پاک

***

شعله به خشی کرد له کیوو بیستان

زندوی کردهوه علم کوردستان

***

به سایی رونای هه نستاین له خه و

به روی مان ییخست نجسی شوی شه و

***

مژده بی وطن خاکت روناک بو

به سایه بی شوقت لایوت چالاک بو

***

وهشی شه و رویی له سه رکیوانت

رونای جی گرت له روی جوانت

***

اوسید په یدا بو بلاویتن فن

بنوی نین خسیند منگوزاری وطن

***

کاس احمد چلبی دباغ زانستی له شاره کمان دا

احمد چلبی دباغ . بو مسابقه یی

بوچی نه بی

حرکاتی ریاضیه و تشجیعی روحی ریاضیه

له زیو کاسیکی دروست کردووه هه م

کوشه وهی احمد چلبی سپاسی ده کردی و

شایانی منتداری وشو کرانه یه اومید

ده کری . گه وره کانی هه ولیر هه ریک

به روحیکی مقدس و خاویز نه وه پیشوازی

هه و جوره مشروعه نه بفرمون . وهه ریک

له گهل مشروعیکی نیشمانه که یاندا

خهریک بن زورپی ناچیت خا که پیروزه

که مان گه لیک سه رده که ویت وروله

عمران ده کات .

ملت ! رونای مایه ی ژبانه

زه و به یی چالاک لای جواز نه

*

هه و جارسه برکن هونه ری قلم

تا کو به رز که ن عراق و علم

خدا ! رونای دور که یی له شقاق

شعله به خشی که یی له خاکی عراق

هه ولیر بی دلداری

هه روه کو له هه مو شاره کانی عراقدا

بو مکافحه یی امی لجنه داندراوه و به

گه ره ته قه لاده دری . شاره کی

ایه تا کو ایستای چتیکی وای بونه کراوه

وئه گهر آره زرش کرانی مهمل ماوه ته

وه . له روزانه له لاین اهالی هه ولیر

وه زور به دلسوزیکی ته واوله کوشه

وه دان که مراجعت به گه روه کن

بکن که زانستیان بو دابجزر یندری

له اربابی امور تکاده کری بونه خو یندم

واره کانی شاره که مان لطف بفرموری

و مکتیبیکی لیلی یان بو بگریته وه . تا کو

ملنه که لهو سعادت و مبارکی هه یی

بی بهش نه مین و لهو لطف و عدالتی

حکومتی خوشه و یست به هه روه

ربن ما

(ر)

***

له نیوانی راستی وگه نین دا!

بیرلاواری مام جدو لاندوره

له شهري جهاندا ده مانچه كه م
پنج ويشكي تيدا بو كه به دوژمنه وه م نا
به پنج گولله سي وشهش نه فسم مرم
بهرداوه او رديكي دوژمنم شكاند

* *

له ته ريزدا بوم گولله ی تو پيكم
بوهات له نیو چاواني دام گولله هه
ايرينگاوه وه ردي شاخه كه كهوت
پر يشكي صدكتمی خست و نیوچاوم
هیچی لپی نه هات .

* *

گولله توپی دوژمن له قاچی راستی
دام پهرا ندیه نیوله شكري دوژمنه وه كه
دهمایل له ایجه دوربو ، زاناو تیگه
یشتوه كان له روانه وردبوته وه له دواي
سیه مانگ بویان حل بوکه یی پیو یکی
گه وره یه بویان ناردمه وه به چریش
پسه وه نوسانده وه ایستاکه میک
دهله تگم !?

* *

له شكري دوژمنم به چواركه سی پیاوي
خومه هوه له لبري هه لان چونه نیو بیستا
نیکه وه بزبون . که گه . لیک گه راین
تماشامان کرد هه ریک به اسبانی
عهسکه ری وچه كه وسلاحه وه چونه ته نیو
تروزیکه وه .

* *

روژیک اوردوه که تم به نقلیه و جبهه
خاوه وه له ژیر کارگیك (کوارگ) داهه لی دا
له دواي آگر کرد نه وه کارگه تنوکه یی
کرد زانیا نه وه که نه وه شاخ و نه شکه
وت نیو کارگه !

* *

فروك (طیاره) يك به اورباران
بی زاری کردین به نیوموم کرده گولله و
قیلم تیی و ورداو هاو یژمه فروکه که قیل
وه چاوي فروکه وان كهوت وه وه وه که
له په روانه که ی آلا که ته کاتم دایسه
هینامه خاوي و به ديلم گرت .

* *

قسه ی ولاجیزه

ناپلیون : سیه چت مایه ی مسعودی
وسه ره که وتنه (دارزان — دراو ۳)

* *

گه وره یکی کورد : چوارچت مسعودی
به رزی پایه ی سه رفرازی یه ۱- علم ۲-
عقل ۳- قووت ۴- ثروت ، هه ریک
مقابل به بهراوه ژوي نهو .

* *

لیغه مبه ره ده فهرموی : به هه شت
له ژیر سیه ری شیردایه .

* *

شبلې حبشی : خوش بهو ژبانه
له مردا آه ناکیشی

* *

امرالقیس : به هه شت یه ذلت په سندنه
ناکه م و نامموی جهنی به عزت افخر
ترین جیگامه .

* *

احمدی خانی : ژبانی بی آزادی
مردنه ، مردتی به آزادی ژبانه .

* *

آشو... گوتی چاك ، کرده وه ی
چاك ، بیری چاك — مایه ی ژبانه .
روژ به (ابن مقفع) : خویاریزی
پیاوه تانه زانی نه لیت ، شك : بزانی
وراوه ستی .

اقتصادياتي

نيشتمان و گومهي گوردان

داعبايان دست ده كهوي دياره و آشكرا
 رده نده له كوستان وله گه رانه و پان
 بوگه رمه سيرو پاوان پهيدا كردن و
 دامه زانديا له چي رذالتيك دايت
 له بهر چاومان بزنيه .

به وجوده هه كه س له چه مبه تري خوي دا به
 ازيت له كردو كوشه و داهه لده سوريت
 وماندروه . كه به چاكي لي وريته و
 نه نان هه يه نه به رك ! نه خوارده مئي
 هه يه نه آسوده گي .

له بهر چي وايتو بوچي ؟ كه س آگي
 له درديان نيه ؟!

به لام ايته دهلين نه وه له بهر گه ليك
 اسبابه و هموشمان ده ي زانين كه ره نجه
 ره كان . يعني همومان ماندين و مردو و
 تي ده كوشين و ته قه لا ده دين بلام

له به هاره وه هي له گه ل شه تل وهي
 له گه ل تـ كيش و نه وه ي شين او وردني
 جاندين و به هاره كيل و بيستان خه ريكه
 و نه وي ديكه ش ره وه ندو خاوه ندمه رومال
 و ميس هه نگوين ده چينه . كوستان
 هه تا پايز له وي ته قه لا ده دن .

له نزيك نوخشه قرضداريان به سهروه رده بي
 ده وي توتن وهي واي هه نگوين
 هيو اش رونه و په نيرو كلور يان لي و
 ده گرن ده وي موشتاخي ميور و دوشاو و
 ده وي جوخيني گه نم وجود له تكه يان
 هه به باري ده كهن .

جوتيازو شوان و توتنه وان و مازو
 و كتيره كه ر جي ازيت و مانديونيك
 يان توش ده بي هه و ده ي زانين ، راو كه ر
 به چي سه رماوتو ره روتوشيك بيسته

له ژماره ي رابردوي هم كوواره دا ،
 به كورتي له اقتصادياتي نيشماني كورده
 كان وله چنه د سودمه نده كاني دواين .
 به لام كاسب وره نجه به ره هه ژاره كانمان
 سالي دوازده ي مانگ به مال و منداليه وه
 ته قه لا ده دات وله كوشه وه دا به شه و روژ
 ناسره ون وماندو و مردون و وه ستاون .
 له گه ل هه وه ته موته قه لا يته دا ره شو
 روت و بي ده سته لاتن و محتاج و آتاجن !
 بو نه وه كه معترضيك نه ليت له گه ل
 هه وه هه مو كوشه دا بوچي ده بي نه يان بي و
 ده دست ته نك بن . تاچارم چه نده كليمة
 يكي خواره وه تان عرض كه م كه به چاوي
 مهرباني لي ورد بنه وه و بزائن هم ملنه
 هه ژاره توشي چي بووه چاره يكي
 بگهن .

هغه څه نه وده که تين تابين به هيچ مهمترين
 اسبابيک که هغه بي ښه مښه : — چنډکه
 سيکي معدود له دائره يکي محدود دا
 ددستی به ستر حاصلاتي هموره ونه
 فلاحه کاند اگز نووه . رزگار يون نيه .
 زستان که وختي بي اييشي وبی کار يه
 ټو اشخاصانه ده که ونه نيو اهالی يوه
 به کتل و پتل و کوتال و پاره هي
 پوتون و ټو وي بورون و ټو وي بوماروو کتيره و
 داعباو ټو وي بوخوری و هغه نکوين
 و کاورو په نيرو سيچکه و گولوان به ناوي
 (سلم) به دو قيمت مال و کوتالا نيان
 پي دده دن بونه نوخشي ټو وي
 بيان ټو وي . و ټو ييشيان لي سلم دده کن
 به نيوه قيمت .
 مثلاً ټو ورورده مازو با تماني به دينار يکه
 ټو به نيو دينار معامله ي له ټه کيا
 ده کات و توتن حقه ي به دو صد فلسه
 ټو به ټه نجا لي ده کري . هغه روه ها .
 کلپراش مخناجه و زستان و سترمايه و

مندالی روت وقوت و برسيه . ناچار
 ده ي دات .
 له وختي نوخسته به ستر داهات ټو و کرياره
 پي داده گريت نيويکي مالي به اياخ
 ددرده خات و چوروك و هغه موده ميک
 ټو وره نجه ربه به و پياو د قرضدار ده ميني و
 ناچاری دده ي .
 ټه گتر حکومت چاره يک له وانه
 نه کات و چتيکي وه کو بانگي زراعت
 يان بودانه مزريني ملت له قرضداري
 ټه وانه رزگار ناوي و اهالی هغه موده
 بينه وه .
 رهنجه تر . ح . ح .

معلميک

يو مدرسه ي متوسطه

ټه م سال که تدريسات هست پي
 کرا وا . معلم فرعيکي زور مهم که
 طبيعياته هيشتا له لاین معارفه و ټه تعين
 نه کراوه ، و شاگرده کان له وفرعه
 مهمه محروم ماونه ته وه

مسابقه ي زماړه ي دوام

ناوي پيليکي زور مهم له افريقا
 متشکاه له ده حرف .

۱ — حرفي ۵ ، ۱۰ ، ۳ ، ۶ ، ۹ ، ۶

۱ ، به ناوي مجله يکي مهمه له عراقدا .

۲ — حرفي ۶ ، ۴ ، ۲ ، ۷ ، ۷

شتيکي شيو و چيشي تيدا ده کري .

۳ — حرفي ۱۰ ، ۹ ، ۵ ، ۴ ، ناوي

پاي ته ختي له پاي ته خته کاني حکومتيکي
 مشهوري اوروپايه .

۴ — حرفي ۲ ، ۱ ، ۴ ، لقي رئيسي

حکومت

۵ — حرفي ۴ ، ۶ ، ۳ ، ناوي مملکتيکي

عربي

شرطي مسابقه

۱ — پارچه ي خواره ودي پي ده کري ته

وه به خطيکي فصيح ناوي و ادريسي

خوي ده نويسي

۲ — جوابه کاني له سهر پارچه کاغذيک

به خطيکي جوان ده نويسي بو اداره خانه ي

مجله ي ده نيري له گهل پوسته

مسابقه ي زماړه ي ۲

ناو! ...

آدریس! ...

غزلیکی

عبد الله بك مصباح

-۲-

من هه رمتحیر که وه یارب جی که سیک بی
یا بلبلی شیدای جی زیبا نفسی بی
کی بیتوجی که س بیتوجی خوش هه تم نفسی بی
یا بو متی سه رگه شته مه که ر دادره سی بی

اغیاری دل آزارمه یا یاری سه من به ر

***

صبر یکی هه لستام و به صد فکرت وانیدیس
دوسیه قدیمی هاتمه نه زدیک که م و بیش
حیران و سه را سیمه که بیگانیه یا خویش
هیشی منه آزاری منه نوشته و یانیش
بهم نیوه شه وه کیبوله من بو به پلندر

***

تیم جاره کی هاته وه ییشی به شکر خه ند
نه رموی که (تهدب) حیرت و نفره له مه تاجه ند
من نه و صمیمم داد بکه ی توم به جفا سه ند
من نه و فسقم که ردنی توم خسته وه ناو به ند

خاطر به نیشام ره سه بی زوانی معنبر

***

پوسیده به سهر معجزی دیبای سیه قام
له و تافته بی فرده که مشهوره به مادام
جلوه ی به مثل لنجه ی تاوومی له بی بام
هه ی هه ی له به ر اوقسو قیافه و مهربان دام

موزون و ته رو تاره و ککو و نخلی صنوبر

***

به هبه له به تر نه و قامت و نه و زولف سمعن سا
دور شته ی مشکین ته رازی قدی ره عنا
له و توری ننا گوشه هه تا کو به سقری با
آشخته و به رگه شته وه آوزو چه لپیا

حلقه و شکه ن و لیچ و خه موجه نگه ل و چه نبتیر

***

عطری گره ی زولفی شته و ی غارض نه وره نک
هه له ته ده چو تابه قریب یک دوسیه فرسه نک
پودی مه ری فروران و خه می زوانی شه وه زه نک
خشنده له ناو زولف سیاه داروخی گول ره نک

ومک پرته وی ایمان له دل مظالم کافر

اعلان

مطبعة ی موصلی حدیثہ

سازو امانہ یہ بو طبع گردنی کتیب و مجلہ بہ
کورڈی و عربی و انکلیزی و اوراقی تجارہ تی
و کارت بہ دستور کی باش و شیوہ کی جوان و خاوین
و قیمت کی ہر زمان مخا برہ راستہ و راست بو موصل
لہ کھل فضیل محفوظ خیوی مطبعہ حدیثہ گری

روناکی

روشت و دل استوریکی به رزی هه یه
رابردوی ایستای ناسینیت

به رهبه ریکی باش

به روناکی به دلیکی خاوین بو ییکه تی عراقی ده کوشی

ادبیات وزانستی کورد کوده کاته وه روناکی

بیره وه ری و کورد ده کات روناکی

ره وشت و خوی کورد تازه ده کاته وه روناکی

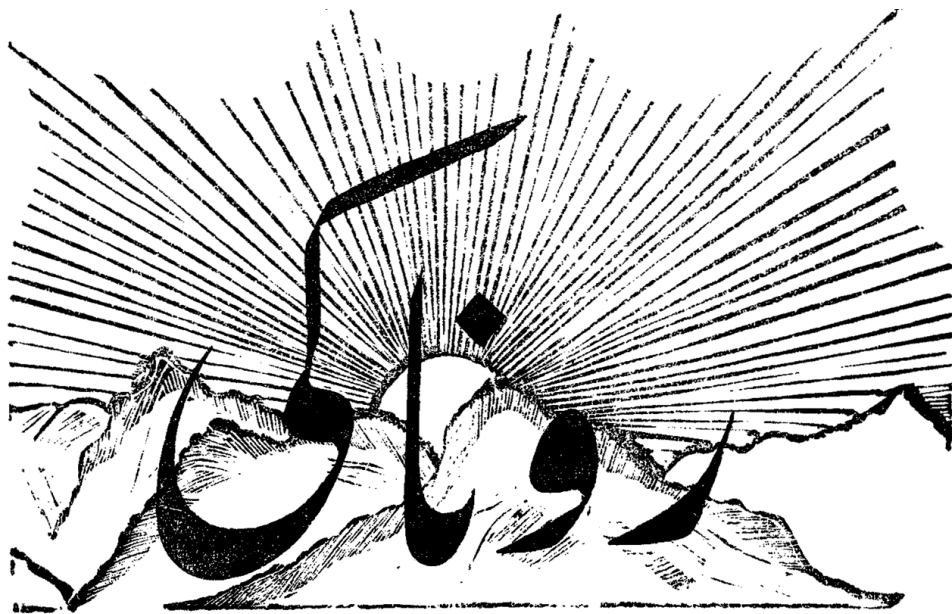
نوی ناودارای کورد به خینوده کات روناکی

کوواریکه له رماره کانی دا دیوان ایستا

ورابردو و فه رهه نک و شیو هی

کوردوزانستی اجتماعیات نشرده کات

پی رست

	لاپره
(ر.)	۱- سهر بهوردي شاعري فيلسوف
حسين حزني	۲- يهزدان دوخت
(ر.)	۴- قسه ي دانيشوهر
هجري دوده	۵- سرثيه
ههوري	۶- شه مال
»	۷- مام هومهر باراش هار
	۸- غزاليكي عبد الله بگ مصباح
يونس مصطفي	۹- پادشا هيكي داد پهروهر
حزني	۱۰- علي بهرده شاني
	۱۴- دائره اشغال
رونائي	۱۵- پاش ماودي لاپره (۱)
»	۱۶- دهشتي قهره چوخ
	۱۶- چالايي ارتوازي

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی

بو هوو چنیک مخابه ره به ناوی
هه ولیر اداره خاندی روناکي
(هه ر نسخه يك ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کواریکي ههفتهی علمی اجتماعی و ادبی کردیه

بدل اشتراك پيشه کی یه

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرته پیسته ی دینه سه ر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ريك ده که وین

***

سه ر بهوردی شاعری فیلسوف

جیل صدقی زهاوی

بکیان بو نه دوز یه ره .

زهاوی له علمی طبیعییه دا به

ههوس بو له جه وانی داخه ریکي

بو ۱۹۰۰ هه و شمه واسهر که وت و کیتبکی

تألیف کرد به ناوی (تعدیل جاذبیه)

باوه ری به زانین و تیگه یشتی خوی

کردو و علمی طبیعی زور باش خسته

دهست . نه ویش به روحیکی شرقی

نهک روز آزی چونکو له زبانی روژ

هه لات به و لاوه زبانی نهده زانی .

له شعری کوردی و عربی و فارسی

و تورکی دا زور سه ره که وت

پاشاوه ی له لاپه ره ی (۱۵) دایه

ی زهاوی (مفتی زهاوی مـلا و

ناو داریکي کردرخه لکی زهاو بو که

له سه ر کـر ماشانه . دایکی جیل

صدقی ناوی (پروزه) له نجیبانی

کورد بو .

جیل صدقی روژی جزار شه ۲۹

ی ۱۰ انگی ذی حجه سالی ۱۳۷۹ هـ،

۱۸ حوزیران ۱۸۶۳ م له دایک

بو وه .

له ته منی یـست وینجی دا نه

خوشی افلیجی توش یـسورانی

راستی له رزه لک ببو به ونه خوشیه

که لیک پی جو بو که لیک حـکـاـز

دو قنوران دهر م نیان ده کردجاره

ههر روز نامیکي له م نگادا ده

که ویته بهر جاو له مردنی جیل

صدقی زهاوی جتیکیان کو تو وه

وله سه ر بهوردی نهو پیاوه که دره

دواون . ایمش نه ان ویست له

که ل پاش که وین و نه پیاوه که وره

ینه کورده له مجله یکی کوردی دا

باش نه که یـن .

جیل صدقی کوری عالم وزانای

به ناو بانگ ملا محمد فیضی زهاوی

(مفتی زهاوی) بغداد یه که مرحوم

شیخ رضای تالبانی له مدحیا کو تو

یه تی (ای مادری ایام هه تا ایستا

نه زاوی *خلیگی وه کرمفتی افندی

په زدان دوخت

شه نكيي پاكيزه ي دل به ري

هه و ليري

-۲-

که له باښه وه بوم به جي ماوه — به لام کي ده زاني موهبات مامم له دواي هه لا تم زه وني کړدوه هه وه کر ته ده ي باښم بوي به جي هيشتم زوتي کړد... نازانم خدای رق هه ستاو بوچي مایي وا دل ردق ناشکيني؟ نازانم اهریمه ن بوچي له شوي تاریکي ره شه زه ننگ دا چاوی لپي ده قوچي نیت توشي شهرې تاریکي ویسي ناکا... تهو شه نکه وشوڅه ته وهی گوت دانه لولو ورواري فوید — کي به سهر کرلمه ي خونساري دا دارژاند . به لام دانه دانه ورن ده هاته خواره وه . باعوس به هه ردو چاوي مهربانی وخرشه ویستی پر له دل په زیري به ده تماشا یکي کړدو گوتي :

ناله ، گریان وآخ دواخت سوک بکه وله بهر آهورا مزدا پیار یوه

ایوه ده لین ته وه بهر چا وناحه زه؟ به لام من ده لیم بهر چاویکه ، چاوی تیر نبي وای خوشه . چ نکو چتیکه هیزه دهسته لات ده نوي نیت . سه که وتن وبه سهر دا زال بون نشان ددهات . تهو بهر چاوه هه ی باعوس سهر که وتني ژرد شیره که له قه به سهر سنگي ديلي که وتو نه رده واني چوارم دا ده کیشي که دواميني پادشا ياني اشکانه و نه ودي له بشته وه دهر ووا وشيري هه اگر تو وه نه برسام ي باپير به که وزيري زاناو سهر دار سپاي پاله واني بو، هه لگيري تهو شیره به که له گه لیا نه رده شیر له دواي سهر که وتن و به سهر دور مندا زال بون داویند، دهستی — له پاشان آخي ساردي کيشاو گوتي :

تهو شیره دواميني هه ، مو پير اتيکه

له دواي گه ليک بي ده نگی و ورد بو ز وه شه ننگ وشوخي هه وایري روي له دایهن کړد به دهستی راستي بیچی تالاري نشان دا وگوتي :

هه ی باعوس هیچ ده زانی ته وه چي وینه بیکه ؟ باعوس سهری خوي بهرز کړدو له میچ ورد بو وه له پاشان به ده نگی نالینه وه گوتي :

ته ره دهست نیشانی دل ره قي آدمي زاده ، هه ي په زدان دوخت ته من نامه وي تو تماشا ي تهو جوره بهر چاوه ناحه زه بکدی که وینه ي کړده ودي آدمي زاد به خيو ده کات .

تهو شوڅه را په ري دهه ستا سهر خری ودا یشته وای نواند که به وه دایانه بو و گوتي :

شادمانی نزیکه ...

شه نگو شرخه به ده ستمال آوری می نازک فرمید کی له روی پاک کرده وه وه به ددنگی کی گرینه وه گوتی :

نا اومید بوم له گه رانه وهی (به همن) ده می په یه ان رابرد و به همن له وانهش نیسه په یه ان شکین بی .

— شیر و به همن —

چاوی گه وره کچ سور هه لگه را له دلی خویدا ده برژا و له لای دایه نه که یی گله یی له زه مه نه ده کرو و سه بروردی با پیری ده گیراوه وله باپی ده دوا که به رام بهر به تاجی ساسانی جه ند به راستی که مه ریان کری دابو نه گه رچی له بنه جه که یی فارس نه بون و کورد بون نه ویش کوردیکی هه ولیر . باعوسیش به زبان زانین و دم راستی خری بوی ده کیراوه له وه دابون دنگی دهروازه هات . باعوس حووه هه یوان و گه را وه به هه ناسه برکی گوتی دهنگی دهروازه یی باغچه یه :

گه وره کچ غیردنی نزوت وله آزایی خری رایینی وه هستا سه خری و به نهر می گوتی :

نو که رو کیزهک له خه دا ماون باچین بزاین کیی یه له ده روازه ده دات .

ههروهک بیکه وه جوونه دهلیز و نزیک با دهر نای باغچه بون نوي پان دابه له پشت دهر گاهه بر دهنگ قاقای بیکه نین وی ده بت که رویشکان له لانه ودر په راند . یه زدان دوخت له ددنگی ناسیه وه که نه وه به همنی نو که ره راسته که یه تی له خورشیان بانگی کرد به همن ؟ له وه ره و جواب درا یه وه :

به لی به همنی ناردراوم بم به — خشه هه یی گه وره یی بانو وان بهم نیوره شه وه استرا حتم لی تیکدان . باعوس شیشه آسنی پشت دهر گای لا برد و لایکی دهر گی کرده وه یه زدان دوخت و ههردویکی دیکه نه راز . وه تالار . که گه یشتنه ژوره وه . به همن شیری له میل ده رخت و وایه ده ست بانو نه وره کچ .

به همن له ته مه نی دوامینی جه وانی دابو بالایکی به رزی هه لکه و توی به هیزی هه بو له ژیر دوبرو

که وانی پانی دا دو جاوی نه وره یی ردش دهت گوت کبی کرده پر له مزولی هه یو . له جاوانی آشکار بو زرنگ و آزاو رشیه . روبند کیی ره شی پر و جراتی بو . سنگ پانی نیوشان توندی بو له گهل نه و شانه . قسه خرسی نیکته په ردازی فه رمان به ری بی نوي خری بو . وه کور مندالیکی پچوک له بهرده ستمیدا هه لوه سوا . هه مو ده میک له سفر وهاتو جون دابو .

له گوشه یی کی تالار دایشت و تمشای خانم خری ده کرد . که واشیره که یی به ده ته وه گرتو وه توزی لی پاک ده کانه ه و تهم دیوودیوی پی ده کات و وله خه شان بردو جاوو له شی هه مو ددبزوبته وه و ده له رزیت و به راست و جه پدا ده له ریته وه و ده لیت :

به لی نه برسام با پیرم بهم شیره ساری آشکانیه کانی کیژ کردو بزغهی مملکتی ساسانی دامه زرانند له دوای نه و باجم له پشتی به ست و خدمتی ساسانیه کانی کرد . نه مهقه باله که له بنه ماله یی ایته وه به سند ماوه ته وه . و نه منیش بهم شیره سرتند

قسه ي دانېشوره

دهليت : به جي به هشت ده خريته
دهست .
وتي : له ته مه ني جواني دا له
ته ك ايشي راست وپاك خه ريك
بون .

دهليت : كام شت سو كيه ا وله
لاي ژم و نهو خوشه ويسته .
وتي : هونه ري خو كوتن وبه
خردا هه اگوتن .

دهليت : دوستي ناحز جوت
په يدا ده بي و جون دهست له و
هه لده گيري ؟

دهليت : له ماموستاي خرم سود
مه ند بوم و پرسياريم لي كرد جي
له په رده رده كارم بخوازم كه
وه كو هه مو جا كه يكم لي خوز
تي ؟

وتي : ۳ شت . له ش ساغني ،
آسوده گي ، دهست گوشاي .

دهليت : كارو بار به كي
بسپيردري په شياني له دو نيه ؟
وتي : به وكه سانه كه بو كارو
باري خوي مانده وشايان
كرششه .

كه ميك جرا كوژاندرانه دې ده نيك
په يدا بو تاريكاي شهو كو تابو
مانگ له كل در كه وت تيشكي
له ديواراني پيش جا دا وينه كني
ديوار كه رنگاو ردينگ بون
نواندران ده جرو سكانه وه واده
كه و ته بهر جا كه پهي كه ريكي
گيان له به رن و ده بزونه وه ما
حسين حزني ماويه

وانيش وه كرابازان به سهر ماده
بارين هه تاخوم رزگار كرد . وگه
يستمه بهر ده روازه ي قصر را نه
وستام كه ايوه ددر گاتان لي
كردمه وه :

نه وهي گوت وپاشاو پاش له
تالار دهر كه وت بو جيگاي خوي
ده جو وه بهزدان دوختيش جاوي
بتي بري بو هه تاروي له دواي

ده خوم هار كس ظلم لي بكات
شاه نواه - قم به خيو دد كات
وتولم بو دهستينيه وه .

شيري گه وهر به ندي له دست
دا ده سورا و به روناكي جريان
به رده كني لي چه سپ دكرا
دهوره وشان و رهي به همن
كردو گوتي : به هيني نم شيره
نهردت له سهر دل لا بردم وشاد
هات بوم ايستا سهر بهوردي خوت و
مام بگيره وه جون بو .

به هه من نم ديوو ديوي كردو
ليوي بزوات وله سهر جوك
دانېشتوو وتي :

نه مام ديوه ونه جووه نيوقصر
په وه به لام سهر كاري ايك
كومه كي كردم ودايانه دهستم . ههر
نهو زوزه له ههولير دهر كه وتم
پيدي نازانم له دواي جي بو وه
به لام ده بي مات تولهي شير له
سهر كاره كه ت بكانه ود . هيشتا له
ههولير دور نه كه و تبومه وه نيواني
كه وتبو نه دوم . به لام نه مه ويست
شيري نه برسام كه وره به خريني
سگان پينكهم . به تبه و گردو
دشتند داهه لده هاتم وتيري نه

مرثيه

نهم مرثيه له لاین مجري دده دی شعري
 کرکه که وه هه لبه ستراوه نه هر جی به فارسيه
 به لام جونکر به سوک واري دوستيکي زورخوشه
 ويستی جوانه مهرکي به نايبه تی هاء دمی خوم
 دا هه لگو تراوه بو یادگار نشرم کرد روحي
 پاکي آ اورا بی که خاک میلی نه بی له دل ددر نه کردوم.

حزنی

درحق شهید و مرحوم اسماعیل بک رواندوز بس پریشان شد
 پس از اسماعیل اوضاع رواندوز بس پریشان شد
 ز تأثیر جدانی خانه و کاشانه سوزان شد
 ز چشم مادرش جون (امل) رخشان خون سرخ آمد
 ز هجرماه نو خدرشید المتاب گریان شد
 بدل بفرست مولا بهر حق ذبح اسماعیل

وتی: لپی بو وردنی به دهنه لات .

دهلیت: جون بکری ناجار به ده مان نه بی .

وتی: کهم خواردن ، کهم گوتن ، کهم خه وتن .

دهلیت: که وره ترین کار له جهاندا جیه ؟

وتی: تواضع به بی ریا ، به خنددبی به بی گوته .

دهلیت: په ست ترین جی یه له جهاندا .

وتی: که وردبی وتوندي ، داراي و جاوته نگی

بی رحمی به که وتو .

وتی: به کهم جوننه لا ، له جلونی نه پرسین
 که ماسی خوله و نه خوازتن .

دهلیت: کاروبار به کرده وه یان به قضاو
 قدره ؟

وتی: قضا و تدرهان ددری کوششه .

دهلیت: له جوان (منج) جی جوان تر وله
 بیر جی جا کتر .

وتی: له جوان شهرم و جا پوکی له بیر وردپینی
 و آه ته گی .

دهلیت: له کی خیر پارزتن جا کتر بورزگار بون .

وتی: له جا پوس ودهم هه راش و تازه دوله مه ند .

دهلیت: خوش به خت کام نه ن .

وتی: نه وانه ی ده به خشن و دل شادن .

دهلیت: نه وانه جن هه سو که س له دوی ده

که رین و ه جایی ده ست نا که ون .

وتی: له شی ساغ ، شادی ، دوستی راست .

دهلیت: جا که کردن جا کتره یان له خراپه دور

که وتنه وه .

وتی: له خراپه دور که وتنه وه سهره تاي هه مو

جا که بکه .

دهلیت: هیج هونه ریکی ناپه سند هه یه ؟

وتی: به خشینی به وته وت .

دهلیت: جی زانین وتیگه یشتن به زده کات .

وتی: راستی و دوستی .

دهلیت: جی یه به سهر دلیری داناو بکا .

شمال

بو جاو ديري گو واری روناكي ايشكه شه تکاي له چاپ د'ني ئەم هل ابه ستراوه ئە که م

شه مال . ده خيتم و ده ك شيري دايير
را په ره و بچو بو شاري ههولير
مه تر سه و بر و زور به جالا دكي
ريگه و ن ناكه يت تيشكي (روناكي)
ادره وشيته وه له نزيك له دور
روناكه وه ك روژهه تا شاره زور
كاتي گه يشته (كونه شارمان)
روناكي روني نيشتمان - ان

به خاك ماچ كردن تا ئە كه بته چن
آور مه ده رو لا نه ده ي له رن
كه بينيت كه بخي^١ له ته ك پيريكا^٢
دانيشتون ههرياك بوله بيريكا
خريانن ده خيل وهك كه دا صد جار
داوينيان بگره و جا . بلي به زار
(ههوري) ئەي نالان وينهي كه بو تهر
زوخوا نوشي بو سپالي له بهر
كاتي كه يشته (گورار) (روناكي)
خالي بو له غه م ده ي غه مناكي
تکـ او اكاله يـه زدا ني پاك
گهش بي تا مردن دهك روژي روناك
بغداد ٥٥ وري

١ شيت ٢ حسين حزني

چاپي

زاري كرمانجي ههولير

بو چاپ كردني هه مو نويسراويك آماده يه

كه اين (اسماعيل) اما جون حسين ايواه قربان شه
بعيد افتاده يوسف ازد يارش اين شهيد افتاد
جواين ميراز (سعيد) آن نوجوان از پير كنعان شه
شرف ديد ابتدا روح سعيدش عزم جنت كرد
پدر پيش از پسر اندر ميان خرب غلطان شه
بچايي نغمه هر كك كـ فر ياد ميخواند
مكـ سالار كرد ستانر اگشتند و بيجان شه
نكجيد فدرش اندرز مين آمال علوي داشت
پريد از باغ دنيا ببلبل كلزار رضوان شه
بماند يادكار اين لوحه با صد نوحه از هجري
بخون دل نشان روضه اين مير ميران شه ما

مام هو مډري باراش هار

فره دو قاته وکه پوله شه ش مهف
 بوي ته کرد باسي زراب و به همدف
 مامه مان که و ته سه ر يو له قانن
 آگر خوش کردن چيلکه شکانن
 تاروژ بوه وه و ياراش هار را
 آرد گرايه هر ده که که ي دور را
 مام هو مډر که ورد تي فکري به بير
 زوري که م کرد وه گه را بو تد بير
 به لام بي سـود بو کار ترازا بو
 انجامي گه نده کاي که و ابو
 هاواری ته کرد زياد نه کات که م پرچ
 توكي گرز بو بو ناوچه وان پر لوج
 دوايي تي گه يشت کو تاهن خو به تي
 روژيکه هر که س هه ولي خو به تي
 زاني آش خـراپ آشه واني دز
 بوچ خوی نشان دا وا هترارو کز
 سه ري شور کردو باری ناله که ر
 ورد ورد که و ته ري کابرايي بي فهر
 حالي بو ازي کاري تونده نه گری
 هه ر له پيشه وه وا چاکه به مري
 باراش ژيان و مام هو مه رکه له
 خراپ هارينيش ددر چرني هه له م
 هه وری

مام هو مډر کاتي گه يشته دهرکي آش
 ماندو بور بگهي پيووا بو يه کلاش
 آشي چ آش هه مو دار مال و به ردي
 گشتي سرا بو نه ت ته دي گه ردي
 دو که رتي ته کرد به جورې بر ويش
 آردی وا دور پي له سُشنا خزم و خویشن
 مام هو مډر ويستی شهو نه کاته وه
 چـوړني هينا بو وا بيـسا ته وه
 به لام آشه وان زو به زبانی لوس
 هه لي خه له تان ته فسوس صهدا فسوس
 وتي له زوه وه ايوه آشتان
 ببيت بو دا ته خه م چه قه نه ی نه وان
 گه نمه که ي کرده سر دوليانه که
 هر ره که ي تايه دهر کولا نه که
 آری کرده وه وگره که ي خرش کرد
 هه ويري شيلاو کو ليره آش کرد
 باراش هار له دور هاتبـ و کساس
 ما يه وه جورې ميواني نه تاس
 جار جار ئه ي نارد ه سيري جوگه او
 تا هه لي بکا تو له کوی وه شکاو
 آشه وان گورج وشان و مل استور
 هينديکي دزی وشارد به وه له ژور

غزلیکی عبد الله بك

مصباح

﴿ ۴ ﴾

زولفی سیهی په خشي له سهر گهر دني بللور
 ودك صحبتي مشلي ختن و نسبتي کفور
 باپل له شه وي طوره دزي پهك له قمر نور
 ههر بو په که آيزشي مهتابه به دهی جور
 دهی هات له نه يره نكي بتي شبنده بهر ودر

هه رواي کونو رو به ندي به لادا به تضادا
 گيسوي به سهرې په نجه له سهر عارضی لادا
 تهو طلعتنه ودك ماهي له ناو زولفي سيادا
 پروژي بو طلوعي بو له نیوليلي دوجا دا
 روناكي په کي خسته هه مو خطه و به ندر

آرايشي عالم به گوانتني جمالي
 بو خلقي په سند دیده و بو حسن وکلي
 ههر جاره که تيلیكي نه دا لا وه مرالي
 پايکاني خه ده نگی نگه هي نير گسي کلي
 کاري له دلي عاشقي شيدا وه کرخه نچهر

رنگين به خط وخاله وه ودك کي مطوق
 جار جاره که ده بزوته وه به وجلودي مطلق
 عکسي شفقي سينه له بن موجي ستبرق
 ههر تاوه به رهنگی بووه کر قصري خه ودر نق
 سبحانه له زيدياني شه شهدي کشمير

دو طردي مقتولي سه را زيری به روخسار
 پهك خقري جرابويکي سنبلې گولزار
 يك نوش دلارام ويکي نيشي دل آزار
 يك شکلي سیه مارويکي موهردي بسپار
 يك صرحم ددر دان ويکي دروي مصرر

سهر کولي کولي دايه وه ودك لالهی حمرا
 زبي سهرې دو کله دو گيسوي مطرا
 جاري خه م وگه - لقه و جاريکي ده تورا
 جاريکي له بهر کوله وه جاريکي له سهر را
 وهك پيسج و خه مي دوده له هر مجري آذر

پاد شاهيكي

داد په روه

له دهوري پدې شو دا پادشاهيكي
گه وره هه بو وه زور داپك و
داد گوسته ر بو . هم شاهه قصر يكي
گه ليك زل و بلندي به منتظمي
دروست كړدو وه خوري و وزيره
كافي له ناوياده ژبان له گه ل جواني
و ريكي دا خه ريك بون . به لام
له به رامبه ر هم قصره خانو يكي
وه كو زنج پچوك ونا هز كه له وه
پيش هه ره بو به رچاوي قصره
كه ي نا شيرين كړد بو و جواني و خوشي
قصري له نا برد بو .

روژيك شاه وزيره كافي له وه ورد
بو نه وه ، كه وتنه انديشه ي نه و دوه
كه نه و زنج له خازه نده كه ي بكرن
ويخه نه سهر به ر ده مي تصروريكي
خن . نارديانه دوي خاوند ي و
بانگي كرده ايش باره گاي و پوت
(توه م زنجه بفروشه ه رچه نده

دراوي هم كوڅه پدې هت بويت
دردت ده مي . تو به م درازه كه بيت
ده دم ده تواني له جيگمايكي ديكه
خانويك له مه چا كتر دروست كه ي
وصدقه ت له م كوڅه خاوين ترو
جوان تربيت) خاوند خانو وه كه
ولاجي دايه وه و كرتي ميرم (شام
من له م خانو وه دا ه تومه دونياوه
تيدا گه وره بوم له بهر همه من
هم خانو ودم زور خوش دهوي و
هزي لي ده كم جا كه و ابو چتيكي
هينده له لام شيرين بي له دهستي
ناده م وچا نده دراويش هم پي بده ني
نامه وي) .

وزيره كافي شاه له و تسه ديگر بون
ورويان له شاه كړد گوتيان باريمه
به قسه ي هم اياوه نه كدين . نه گهر
بخرازي راضي بي ويان راضي نه ب
تا كو بهر چاوي قصره كه خاوين

بيته وه پيشي بكر يته وه و دل
گوشاني و قصره كه جواني و خوشي
ديار بي ، نه و كوڅه ايسه بخه ين .
شاهي داد . هري رعيت په روه ر
نه به ويست ژير دهستي رد نجيده
بكا . قسه ي وزيره كافي په سند نه
كرد و گوتي : (نا ! بازنجه كه له جي
خوي بمي نيت ونه خري تاكو
له پاش مهرمي من عالم هر جار يك
كه بنور نه هم كوڅه ناريكه و په سته
كه وا له پيش ده مي هم قصره جوانه
بارزو خاوينه ماوه توه و دهستي لي
نه دراوه بزاتن كه من . اياويكي
رعيت په رودر بوم و باين به راستي
پادشا كه مان گه وره و داد . هر
بووه

له قوتابي توسطه ي هه و اير

يونس مصطفي ۶

علی بهرده شانی

شایه ری دکرد

هردو لنگت بکهم به یسک

پاشا به بان سلا و علیسک

ئهو بیتانه زبان به زبان ودر گیراوه هه تاگه ی
وه ته امروله نیو هه مو عشا برانی کوردا به مجلس
بیته کانی علی بهرده شانی ده خریندرینه وه. ههرچه ند
به ده ستوری شعری امرکه بی قافیه؛ وی نه چ-روه
به لام ئهو وخته شاعره کانی کورد که آگادار نه بون
له تهرزی شعری بیانی به وه لهجه وشویه به شعریان
گوتوووه که ئه مه به ندیکه بیته آورحمان پاشا به که علی
بهرده شانی بی دا هه لگوتوووه .

علی : جگه له م بیته آورحمان پاشا به گه لیک بیته
دیکه شی هه ت ئه گهر ده سمان که وی کم که مه له م
کوواره دا به لاوی ده که بیته وه . (حزنی)

بیته آورحمان پاشا

به بان

خالق ههرتوی بی فکر نه صرتوی و توی نه صه
توارزو آسمان راگر دات نابه هشت و آگر
چه ند باران وچه ند بز چه ند نهنگ وچه ند بحر
چه ند تیپ و سپاو لشکر دات ناهه شتاهزار عالم
به لکو شتیك زیاتر

علی بهرده شانی شایه ریکی به ناو بانگ ونه
خوینده واربو وه ، به لام طبعی موزون و آگادا-
ری هه مو سه رگوز شته یکی بیاوه گه وره کانی کورد
بو له ده وردی آورحمان پاشا بی به بان دابو .

علی : له دی (بهرده شانه) له دایک بو ود. بهرده
شانه دی بیکه له قضای مهرگه له خاکی پشدر بو وه.
علی هه ر دیریک و سه ره وردیکی گه وره کانی
کردی بیستبیتو وزانی بیته وه به شعر هه لی به ستو
وه به لام هه رچه ند نمش نویسرایینه وه له زبانان دا
به خیو کراوه وله مجله-ان.ا. به ده نگ و آوازه خوانی
بیتر راوه .

علی : روژیک ده چیته لای آورحمان پاشا-ای
به بان . له دور که دهرده که وی آورحمان پاشا
ده لیت : کی بیت کاریکی وابکا نه هیللی علی سلاوبکا
ژنیک له وی ده بی ده لیت پاشامن .

که علی ده گاته ایشه وه ژنه که دلیت :
هات هات علی بهرده شانی
کوچی کوچی نانی نانی
علی که له وه گوی دیر دبی ده لیت :
هاتم هاتم لیک لیک

له زاني خري داسه رځوڼي كړنه كړي ... دوشني
ساتيكي دهسته وگه رځوڼي

***

حمد بگي ميري سوران دوازماني رهنگ وگوران
ده خري موجهي موجه خوران لي را كيشن به ساتوران

***

ساتورده بري رهنگ شمشري ددهستو بر دوخه لي شيري
پاشاي به بان گوي را ديري بوت دهليم شعري شيري
فرصتي خري لي را بويري

***

فرصت فرصت له بوي هات هه ي خيوه ني بي قهلات
هه ي دهستي بي دهسته لات جي گيراهه رجي هات

***

هه رجي گيرا به جه خته وه به نه سپ جهك وره خته وه
هه رجي گيرا پي بوخه ني هات كه به قهره حسني
پاشاي به بان پي ده كه ني

***

له پيكه نيني سهر داري بو به حشرو امري خالي
باسي آلتون وريالي ايان هينان به جه والي
به خشيان نه كرد به خهل اري

***

گه ربنيم ديوه بي شوق مالي زوريان اي بووه به توق

***

مالي زوريان جل بار گيران ياغي ده بون پاش او ميران
وام نه ده ي ميلي وزيران جه نده كه سيان كوشتن به شيران

***

جه نده كه سي فقيريان كوژت فقيري همبان له پشت

له وان هه مړ عالمان يكم له هه موان كه م تر
مجددي شو كريت به رمه بهر كه ر نه ت كردم به كافر

***

ربي خدايه زور شو كرتوي صانع توي سبحاني
رازقي بحسرو به ر ياني روزي دهري هير واني
امرو هاتم له مكاني اصلم على برده شاني
نم به نده بليم به ر واني له به ندم نه يي گراني
مدحي پاشاي كوردستاني

***

پاشاجي بو زيده پاشا شاهدي روم قزل پاشا
عالم له بوي جاوه ش... شيره وان رويان رهشا
مهردى جاك اورحمان پاشا

***

پاشاي به بان جهان گيري رهنگ روسته م زالي پيري
رانا بويري به ذيلي ناني ده ستيني به شيري

***

به شير نه بي ايش بيك نايي به والله ي به بالله ي
ناجه سفرى لحساي ياغي ده بم له بندياي

***

ياغي ده بم انشا الله
هي گلوره بيه ينه هه الله

***

به بان ليك كرد به ليش مشت ده ستيان له بندياي شست
حمد بگي كوي يان كوشت

***

كرشته كه ي به جي قرار بو له زاني خويدا شو فار بو

مېنستانه وان نه مان گشت

* *
*

نه بهر کورژنتي ناو و جاکان
نه بو صا-جي قوناخان

* *
*

— وزير به خالند پاشا ده لیت —

خالند، پاشايي جافر خور يه وزير ي نادر
نه خه وقت بي نه فکر نه سپات بي نه له شکر
پاشاي دېم به ده ست م

— وزير به خالند پاشا ده لیت —

جراغيك بيت ايت بسېرم له کور خومت هه لن ابو یرم
تا بغداديت پي ده سېرم تا بزائم جي بکات شيرم

***

سوار بو شاهي زه رنده ددرو زور تيژو تونده
ژوان مان سالي آهينده

* *
*

سوار بورميان دايه ده ست قامتان قيامت به ست
هر جا کاز ياسه وريان به ست

* *
*

هر جا کان به ستان ياسه ور رخت ور يشمه وزه نگوله وزدر
ارزو آسمان ده بون کور کوروخان نه و پر نه و پر

* *
*

حيفه پاشاي سور بمر ي به بي شهر يش دانا سرده ي
ده رده کا خاني سونگري تا اتباعي لي ييه و ري
جي بيوري نه و سال زستاني خياله ده جه تاراني

خدمتي شاهي ايراني

* *
*

کا خان ده جووه دېني شاي شير ي له پيشي راکشاي
عجم هه ته تماشا ي

* *
*

شاده ي بزاون و ددي آخوت پاشاي به بان به خير هات
ايره خوشتره ي اولات

* *
*

— پاشاي به بان جواني شاي ايران ده داته وه —

نه گهر شايه نه گهر بيره زور به راوو به تدبيره
بويم له خوبه ستووه شيره خدمت که م بي تقصيره
زمان دېر من ده لين بيره نه من وطم له بيره

* *
*

— جواني شاه —

خان هر ايم ده کن به قايه بانه شيوي غم دونيايه
له بوم نار ديه تکا يه بولاي وزير ي بغداديه

— جواني وزير —

گهر جراب هات به مطلق وزيره وده که به ردي ردق
له سهر زينم نه کن شوق بغداد ييم بي نه کن له ق
شاصد هينده بکاته ق که س ليم ناي قسه ي حق

* *
*

نه هر کوشاوي ده زاني هه لستا وه سهر جوکاني
هه رتک ده ستي داله راني تاده برينه وه ايراني
ليک ده ده م له گهل سلطاني بروله گهل سل ييم خاني
دوت نيرمه وه کور دستاوه

— ههل و کيفی شاي —

يکيک بيتن سهر بيزوي ليو ي بئي له سهر ليو ي
دهري ده کم له وي نيوي خوشي ده کم وه کوميو ي

**

دهري ده کم به عجمان به هسه وشارو مقدمان
له بزرده نگی زيل وبه مان بو به حشر و آخر زه مان
تهنگ له بحران دانه مان

**

پاشاي سورهاته خواره وه به قطار و نه هاره وه
به آغا و خدمت کاره وه به خرو و چنده هزاره وه
به سهرروميان چو وه خواره وه

**

هات گه به کلکي - اراني له وي ده به ستن ديواني

**

— سپاهي ههليان دا به —

پاشای به بان نه تي غه پاك ..... م... هه
ههزاران بو يکيک که مه

**

— آو رحمان پاشا ده لي —

خلقی به به چاک حاضره .. م وه ک قازو کوتره
وامه زانن نه وه له شکره خوده ربه ندوبه فکره ؟

**

هه ي کن به چاري ده ربه ندي خوتان شکاند به نامه ري
به سهز وهينام روزه ري

**

— سپاهي ده لين —

مه رچاکن خو کزدن زوير هه ي روستمي زالي بير
به سن بو داوه تحزير ارز آگره آسمان تير
ايه ده چين دهسته وشير ددر به ندن ناجر له بير

**

دهر به ندن بو وه و چار گوره فرضا کزدن راوه پوره
هه رچي هه لي زولف شوره

**

هه رچي هه لي زولف دار بي ده ک که له باي دوسال بي
وه ک آشه وان توزله سهر بي وه ک له له مندل له بهر بي
وه ک کوندي داره و دار بي له صدر و ژي رو ژي ديار بي
نه رده به چي خوار بي له نيو يارويان نه و ديار بي
قاصد دي نن وه ک ها وار بي

**

قاصد ديننه ها اواره ده لين وزير آگاوهره
ولاتت بو وه قه ااره جي خاهين و خواره
بيان آرون قه ااره بو به ايواش دو باره

**

قسه کران قسه بران مرده بهرن له بو کوران
بکيشن ته نگه ي سم خران داخوا بو کي هينده قران

**

خدا ييکه و له شکر دون هه ر دولامان به ره ورون
داخواجين لي بکا گمردون

**

گهردوني گهردان له هه ر خدا خداخواه ندخه نچهر

**

خواه ند شير اقبالي بو هه ر روستهم بوله زالي بو

د ايريه اشغال

د ايريه اشغال لوانه مان بو قيره تاو وربك خستني
ريگماوبان تي ده كرشي وله هه مو لايكه وه خهريكه
نه گهرچي ريگماي نيواني قوش ته په و پردي له
باران و تهرو توشي دا ري بوار توشي ماندوبون
وكه ميك ناخوشي وازيتيش بهاتبانايه بهلام به همتي
ملاحظي اشغال و غيرت كه شي مهنديسه كلن
چاك كراوه و شه وروژ له بن جاوه ديري ياندايه بو پاك
كر دنهزي ته قه لاده دري ري بوار به بي ازبت
دين و دهجن ما

***

تيفي ده چاكيان هه رسيه ين شام و ده بان و قه زوين
قه راخ راسان ناچه مين تيكهل ده بون ميشك و خرين

***

ميشك و خرين زياده له له شان كه باي ده داله پيروشان
له ده نكي براو آرقه ردشان پاشاي سزرز بدله پاشان

***

پاشاي به بان هوي دايه وه دوگمهي عه باي كرايه وه
به كلكي نه سپي مايه وه كه خدا توفيق دايه وه
له شكري وزير شكايه وه

ماويه

هه رروسته م بوي و هس و هسه تيغ و خه ده نك و غاوه سه

هه رجي روي تي كر دعه به سه

***

بلخان شليان كرد بو قلفه نه مجار هه دي فارسه جلفه

فارس چاوت بي دكور كه له زراو كونده خور

هه لي نه كيشا ساتور له ته نيشتي گرت قالور

دول كيشي كرد و دك بور بور

***

هه رله دي ده چته بن ده و دني نه و له خشپه راده چه ني

بلجي و اناني ده ده ني

***

بلخان تابلح فرقان هه يه سبت و مه ني گول شه مسه يه

فوتي ژني قه ديفه يه

***

هه رجي ده لي بي به به نيه هه رجي و بهر ج و سونه ني يه

را گرتني وان فايده ي نيه

***

له ايران تانوراني مه ردي و انيه له كارخاني

و دك سيمان به گ بارزياني نه و چاپو كه بولي داني

***

نه و چاپو كه قهت ناترسي مه رله مه ردي رانا و هستي

و دك آوروپو شو به رده نستي شه قهي و هك ساهولي دهستي

***

شه قهي دك كورده به تاو به تيفي ده تازه سو واو

ايك يان ددله ناكو زريني داوودي ده بو وه جاو

ده ي بربن جهرگ وهه ناو

سهر بهوردي شاعري فيلسوف

نويسه ره كلني روزنامه كلني پاي تهخت هاتوجوني زور ده كهن . گهليكي جا-سوس له سهر دانا وبه شيخ ابوهداي گوت آكاداري بي ولي غافل نه بيت .

صرحوم زهاوی له پاش ساليك كه له استمبول دانيشت ته - ای بو بگه ريته وه عراق . سلطان امري پي دا له گهل ناردراوان بچيته يمن . ناچار جوله پاش ساليك گهراوه استمبول . نيشانه ي مجيدي پي درا وسهر بهرز بو . كه تماشا ي كرد ههر جوار كه ناري پره له جاسوس خواستی بگهرتیه وه بو بضدا اذن نه درا له پاشانف گه راوه به وجوره .

زهاوي هه مو روز هه لاتي به شعر وادبيات پر كرد روژي مردني روژيكي زور ناحه ز بو له آسماني عراقدا به ماتهم داگير ابو .

نشينن و به ازيت وچه ورو جه پو اكه ده ژين . نهودی له وجداني خوي دوردي به سهر يا باز داد وئه و گری پو جكه يه نه كانه وه . دهستي به مقاله نو سين و قصيده ي نشر كردن كرد .

جميل زهاوی سالي ۱۸۹۶ كه به اراده ي سلطان رهم جووه استمبول شان وشوكت وناوي بهرز بو . شهرتي كرت له سهر ريگاي جووه مصر گهليك يساواني گهوره ي جاوې كهوت . ودقتور يعقوب صرفوفارس عمر خيوياني مقتطف ومقطم وشبل شميلي وجرجي بگك زيدان خاوه ندي هلال شيخ ابراهيم يازجي دي تن وله گهليا نامباحثه ي كرد .

كه گه يشته استمبول . جاسوس سلطان دهستيان به ازيت دانی كرد . سلطان عبد الحميد كه زانیه وه سهر

له سهره تاي ادبياتي داخه ريكي ادبياتي كوردي وفارسي بو . له پاشان له گهل ادبياتي عربي خهريك بو هه نا گه يشته ده رجه ي كال و دهستي له هه مو شعرا كان سهرخت كهوته مهيداني به رامبهري وله به- رزي علوم دا بلند بو . وشكي قلم وادبي تهرو تازه كرده وه له بهرگي كوني ده رخت وهاويزيته بهرگي تازه ي عصره وه جوونكو روهي پاكي له گهل بوريا باني ريك نه ده كهوت . به تيگه يشتن وزرنگي خوي گري وبه ندي تقليدو دواكه وتني پجراند وبانگي تجدد وتازه يي به گوي هوشياره كاندارا .

به دهستوري تازه وبه شكليكي جوان وبه نظميكي په سند خشيه پيش . كه وردبو وه ژني پاكيزه و جوان ونازك له خانو دا ديپل و گورفتارو شكسته بال و تار بك

دهشتي قهره چوخ

هه وه كو له هينديك جيگيان مان زانپوه له زى وه او بو قهره چوخ وئو خا كه پرايزه و حاصلات خيزه او ديري كردي له دهست دايه . جوگه يكي گوره له زى وه هه لده گيري ده بريته دهشتي قهره چوخ ئه خا كه هه مو ده كرپته آوى . خدا بركات وايي ودهشتي هه و لپرو خواره ودهشي به آوي ههردو زى آوه دان و بخرپته ريزى ئه و خاكانه كه له جومه گه و ره كان استفاده يان كردو وه و جوميكيان بو هه لبه ستراره .

پچالاوى ارتوانى

له هه و لپير

ئه مه جهنديكه هينديسي به تايپه تي خاك ناس له لاي ن اشغاله وه ناردراوه ته هه و لپير له شرقي شمالي قهلاوي هه و لپير جالاويكي صدو سي فوت قولي هه لقه ندووه وگه يشتو ته آويكي باش . وه كو بيستومانه ئه گه ر تورمبايكي گه و ردى هه بوايه ئه م جالاوه له مدهت بيست و جوار ساعات داشه ش صد هه زار كالمون آوي ددها به لام امر و كه له صد و پنجا كه متر آنادات وايستاش خه ريكي هه لقه ندى جالاويكي ديكن نزيك هه شتا فوتيان هه لقه ندووه .

له جيگياياني باو درپي كراومان زانپوه كه جوار جالاوي وا هه لده قه ندري تاكو شاره كه مان له ترسي بي آوي رزمباري بو هه فته ي هاتو له لاي ن پياوه گه و ره كانى حكومه وه رسبي گوشادي ئه و جالاوه ده كرپته وه وگه ليك نه بره پياوه كان اشتراكي ئه م رسبي كوشاده ده كان . له م هه سته يه دا شوكران و سپاسي ئه و كه و ره پياوه ي ده كه ين كه بو مسئله ي او كوششي فرمو وه ما

(روناكي)

شراو واعظ و خطيب و خاوند روز نامه كانى عراق ماندوبون هينده تعزبه و سو كوارى بو بكرن و پيدا هه بلين .

به راستي زهاوي له هه مو شرق روي ادبياتي به مهرگي داپوشي به لام آثاري هه تا روژى هه تا پايه داره و نامريت ناوي خير هه ر دهجي نيت .

زهاوي په ي كه ريكي تلم و فضل و ادبى تى شرق بو . روژ هه لاته كان په ي كرى شرف و ناوي هه تا هوتيا هه به راده گرت ما

(ر)

محامى

شيت مصطفي

تماشاي هه مو دعوايك ده كا محلى له نزيك سه راي حكومه .

تکا

له همو خوینده واره خوشه ویسته کانی رونا کی معلوم و
آشکرایه که نه م مجله یه مجله یکی علمی و ادبی و اجتماعی یه .
تسکامان وایه له م ذاتانه ی که لاپه ره ی مجله که مان
به مقالاتی به رز تنویر ده فیه رمون : مقاله کانیان تنها علمی ،
ادبی و یا اجتماعی بیت

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابرد و وایسا به ناسین ده دا

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوین بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

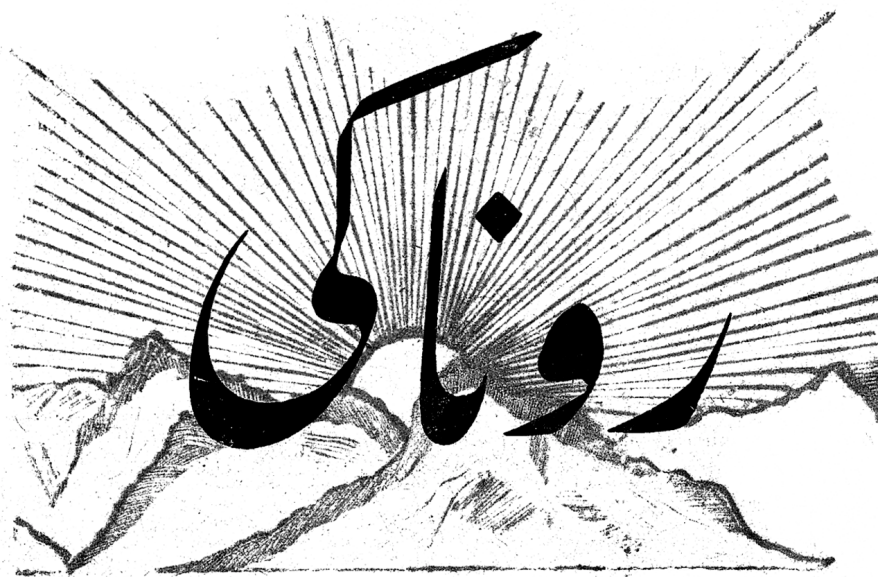
« ره وشت و خووی کورد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خبو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورابرد و ووه رهه ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

فهرست

	لا به ره
به سخت و چاره خاوييني	۱
اجتماعيات تأثيرى تربيه وره وشت و خوله سه ر كومل	۵
سه رهپورد و مه ته ل	۸
نا پليوني ره ش	۹
موسولينى	۱۲
تشریف هينابني وزبرى دا خلية بو هه و لير	۱۵
اعلان	۱۶
اعلان	»
حسين حزني	
اسماعيل علي قنابي حقوق	
حسين حزني	
حسين حزني	
» »	
» »	
مدیر طاپو لواء اربيل	
ار بيل اجراء مأمورى	

رواندز: له چاپخانه ی زاری کرمانجی دا چاپ کرا

۱۹ کانونی یکم ۱۹۳۵

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی

بوهمو چیک مخابه ره به ناوی

هه ولیر اداره خانه ی رونای

(هه ر نسخه یک ده فلسه)

رونای

ROONAYKI

کوار یکی ههفته ی علمی اجتماعی و ادبی کوردیه

بدل اشتراك پيشه کی یه

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی پوسته ی دیته سه ر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

به خت و چاره خاوینی

به خت و چاره خاوینی چتیکن نادیارونا که ونه به رقه وامی زانین و تیگه یشتن ، ناتواندیری بخرینه گوته و نیشاندانه وه وه دورن که بلین نه مه یه وره ننگ و کرده وه وره وشتی وایه تا کو بی نوینین و بیخه یینه به رچاو ، ایمه له به رنه وه و کو کویر به بی دیتن ولی ورد بونه وه و میزه کردن له چا که و جوانی تصوراتی عالم له اندیشه و بیره وه ری وهم و نه دیتندا به پشوی و سه رگردانی نه وه وایه هه وخواه و عاشقی خیالات و اوها مین ، نه وه هواتن و چون وگفتگو و کوشه بودیتنی نادیاروی و چا و پیکه وتنی اوها مه ، نه وه هه و ده رد و خفت و ایش و ژانه

که له دلدا یه وه له نیوده روناندا جیگیر بوه و زوخواوی لی نه تکی ، هر چند گرژی نیوچاوان و توزو ته می چاوانه له داخی بخت و چاره خاوین نه بونه و شورش و تیکدانی یکدی نه کیشانه ، ایمه و اتیده . گه بن و بیره وه رجان کردوته وه که بخته وه ری ده رگیرانیکی قشنگه به شکلی دلخوازی ایمه له باوه شی بیانیکدا خه و توه ، بلام له وه آگادا رنه بوین که بخت و چاره خاوینی تا کو ایستا هیچ که سیک له لای حوی نه دیوه وه و پیا له نادیاریه جگه له خیال نه خوار . دوته وه ولی مه ست نه بوه ، نه و شرا بی بهشتیه که سبی به آره زوی

دیتنی خوی شاد نه کردوه ، بخت و چاره خاوینی دوژمنی ایمه یه ، دلگیری و ناگواری و ناریکی و ده رد و ناله ی ایمه هر له په رده ورد بونه وه پرله کولوچ و کونجی ره ننگاوره نگی نه وه یه که له خه وادنه بینین و به خیال په که ری بودورست ده که بن و به چتی بی نه بوی ده رازینینه وه ده نا وانه بوایه بالنده ره نگی و خوش به ری له آسمانی بیر تیری ایمه دا نه ده په ری وه هه وای چولدا مه له وانی نه ده کرد ، ایمه به منالی چی ده رد و خه میکان هه بو ، آره زوی ژیان آوی حیاتیکه له سه رکیویکی به رز ،

زنده گاني له شه وی تاريك و به برس
 و پر له جانه وه ر خوی له به رد بدا و
 به چنگه کری نوی سرکه وی بدست
 یکدی بکیشینه پاشاوه، به رد یکی
 له ژیر پماندا که تند گرتومانه هزاران
 جار له سری ترازوین و به ربوینه وه
 و دیسان به له زهه ستا وینه وه ،
 و که وتوینه ته وه سه ری ، هر به و
 جوړه هو ده میک ده روین و هر
 نفسیک له مانندی ریگانه خوشی
 و چریکه ی دورنده و قیرته گیانه .
 وه ران و دا چله کاندی نه یاری
 ره ننگ به دوهرای به دخواهان
 و خیل و حیسسی چا و قلیشاوانی
 جند و کانی که لین گیری نادیار
 ده که وینه له رزین و چوک و اژنومان
 له هنر ده که وی و خوینان و شک
 هله که ری و نا بود ده بین ، هتا
 ده که ینه پایه یک له پی که وتن ،
 به دلیکی پر آخ و هه ناسه ساردیه وه
 تلور ده بیننه وه و ده که وینه گلی و
 دولی نه بوی و سه ره و ژیر به رده .
 بیننه وه ، کسبیک له ایمه له و کیوه
 سه رنا که ویت وله و آوی حیاته
 نا خواته وه و به پی که یشتنه دخواز

له ناو ده چین ، بخت و چاره
 خاوینی وه کو (په پمان ، عشق ،
 چاکی ، خوشه و یستی ، انصاف ،
 ژبانی هتاهتای ، شرف ، ناموس)
 وایه ، له وجوده خواستنه آره .
 زویکه که له نیودلی ایمه دا جیگه
 له لاین طبیعته وه دراوه تی و به بهانه
 زند و بوته ووه ایمه پمانی داوینی ،
 بدنی آدمی زاد ری کخرا و یکه
 بخت و چاره خاوینی به خوی
 وی چونابینی ، ایمه به هه وای
 عشق سوتاوین و هر ده میک له و
 آگره ده رکه وین دوچار به گرا .
 نترین نخوشی و که وتویکی واده بین
 که رزگارمان نه بی ، چاره نخوشی
 و په ریشانی له وهه وایه به ، هر
 کسبیک له م دو نیارونه دا هه و
 دا ریکی نه بی بوریککه و تنی
 ژبانی به ده زگیران له نیو له و هو
 آدمی زادانه دا وابه نام و بیکی
 ده مینیت ، هه ر وه کو منالیکی
 ترسه نوک له نیوه شه وی تاريکدا
 له نیو دویکی هه و لناک ته نها
 مانی و ریگای لی گوم بی .
 ایمه شه و وروژ بودوزینه ووه

له ور ی لی گوم بود له سوران و
 که ران و ته که لاداین .

هر وه کوماله هه تیویکی دایک و
 با و کک مردو به مل که چی
 و آخ و داخ و گریانه وه ته ماشای
 سه روچاوی یکدی ده که بن ،
 دایه پیره و با به پیره ش به چه پوک
 دامان گرن ، زر برا کانش
 له دوره وه به که نین و کیف تما شامان
 که ن .

له مه زور چتیکی عجایب و
 که لیک غریبه که هه واداری
 هینده نه خت و گران بی ، ده زگیرا .
 نیش وه کو هی دیکه به هه رزانی
 دست که ویت ، هینده ریگای
 ترس و جیگای له ندیشه نیسه ،
 له گهل له وه شبا با به راسته کانم
 به باوه پیره و برا راسته قینه کانم
 په زر خو نیشان ده ده من و هاو
 ده ردیم ناکه ن ، ده لین (ایمه)
 و (نه تو) ، یسلام گوناه له کس
 نیسه له ناقابل ایمه نه بی ، ایمه خو
 مان له ده زگیران خوشتر آسوده گی
 خومان له برا پترده وی و ده زگیرانی
 خومان له چتی بیکلک آزار ده ده من ،

بي هوشي له ايمه وه يه و به د په ياني -
مان که د ليکي له گيا نيك دا دامان
نابي ده ری ده خه ين و ده يده ين
به وانه که به هيچي نا گری ،
و نايه و

ده رماني ده ردی هم وته ی
چا کيه هر چيکي چاکی لي بي کورني
وهه ره شه ی نيه ، دونيا هموميوان
خانه يه و ايمه ش ميوانيکي ره وه -
ندين ، خونچه ی خوارده مه ني هر
چنده فره و بان و گه وره را خرابي
بو جا که که ران جيگای ترس و
بیر کرد به وه نيه ، چا کان خويان
له هی دیکه ش دا ده بينن ، له به ر
ئه وه له کم و کورني خود لگيرنا کن
و چاويان له پتر بوني هی دیکه نيه ،
جگه له چاکی نه بي تماشا ی کاری
که س نا کن و به حوشي هي دیکه وه
د تلوش ده بن ، که سيک که چوی
له به ر چا و نه بو و فریای هي دیکه
که وت له به ندی سه رزه نشت و
گيروده بي آزاد و سه ر به خوده بي ،
چوزکی به ژان تيشي هه لچه قي
آزاري نادات .

که د و يیکه وه چا که بکن

شوق و کیف هينده خوش ده بي
ده لي همو دونيا هه تا گول و دارو
دره حمت و بان و ديوار به خوشی
ئه وانه تماشا دکات ، بو ئه وان
زبانيان ده کر يته وه ، با ی به ياني
گوته و قسه کاني ده گير يته وه ،
ئه و انيش له شنه ی باوها شه ی او
و چريکه ی بلبل ده گه ن و ارانن
که جي ده لين ، ئه وانه هه زار
قسه ی جوان و خوشه و يستيان
بوده کن ، ئه وانيان خوش
ده ويت و ده يان په رستن ، او جا
دلی خوشه و يستی جوش ده گری
و چاوی مهرباني وه کو کاسه ی
مه ی له بریز ده بي له خوشيان ،
هوش و زانين هينده تير ده بي ،
ده روت هينده روناک ده بي
که که مترين جوانيك له هر گوشه -
يك بينن ، خوشخواني و ده ننگ
بيزي که زباني خواهش مه نداني
بي گريه روناک آيت و آ کر يته وه ،
له کيفي به هشت خوشتر هر اوه .
به بي دواميني نه کيشان و ورد
نه بونه وه حسد و بخل و طمع و کينه ،
له گه ل همو برا کاني ايمه دايه ،

چاکی ايمه به بيسترين گونا هيك
ده زانن ، چونکه چا که يکه مين
هو يکي به خت و چاره خاوينيه ،
ره وشت جواني به بيچه و آنه چتاني
ديکه له گه ل هيچ به دره وشتک
ريک نا که ويت و ده يه ويت
لانه و يانه ی باک و خاوين بيت ،
جاله به ر ئه وه هر چند به دره وشتي
له نيو ده روني ايمه دايه همويان
دوژمنی خون خوری چا که وره وشت
جوانين .

له گه ل ئه وه شا دوژمن هيچ
ده ميک ناتواني چا که به خت و
چاره خاوين بيت .

زند و برون و ژيان زور گران و
سه حته ، بلام بير له مردن و
به جار يک نه بون له همو گراني و
سه ختيک دژوار تره ، له مردن
هينده ده ترسين که شکلي به دره نگی
ده هشت آميزی هموده ميک له پشت
بیر و کرده وه و کوششي خومانه وه
ده بينين ، آره رو کاره کاني خومان
هميشه له گه ل دربري ته مه ن دا
به ئه ندازه ده گه رين ، ئه م همو
تالو که و کيشه يه و ماند و بونه

که له کار و کرده وه ماندا! به له مرس و اندیشه ی مر دنه که نه وه کو به بی به ش و نه گه یشته دلخواز بمرین . ژیان که راوه ستاونه بی هینده به تام نیه ، له به رگه وه پیاله ی زنده گانی هر چنده شیرینی پتر بی به تال و تیری مه رگه وه ناخوشه ، یکیک به ژیانی هتاهه ی باور بکات له مه رنگ نارسیی و اندیشه له مر دن نایی و همو ده میک زار به پیکه نین و لیو به خه نده و شادو کیف ده بی ، له ورا که ده ژانی زویان دره ننگ به راوه ستان ورا گیراوی و پاریز کاری ده گاته باره گای پیروزی و یومن و جوان وسعادت ، أم ته مه نی کورتی چند روزه به که نین و کیف و شادمانی ده کاته پیناوی پیروزیکی هه تاهه تایی ، بوژیا نیکی را گیراوی نه مر دورا گیرا و تیشو بوریاکی ده خات و نورد و ده خاته سه ریک و پیویست بوغه و ریگایه پیک دینیت ، بلام به دینه ختا نه من که سیکي وام نه که و ته به رچاو که به و ژیا نه باوری کردنی و ده م به که نین و شادمان بی به وه .

هه واداری ژیان که به دو قامکی له سه ر زندانی نه بوی هه لاوسراوه و سه ره و ژبر به دردا . وه ته وه چون ده بی به خت و چاره خاوینی بی!؟ زور مخاین که به خت و چاره خاوینی جگه له بیر ماندا نه بی نیه ! صد خوز گه نه ویشمان له بیر بچوبایه ته وده به یاد ماندا نه هاتبايه ، تا کوايمه وه دوی نه که وتبا نایه و توشی نه م همو چه ره سه ره نه بونايه ، نه شین بگه ینه به خت و چاره خاوینی نادیار ، بلام ده شین له ره نج و آزاری بوه ستین و زنجیری خه م و ده ردی له سه ر گیان هه لگرن و زرگارین ، نه گه ر به خت و چاره خاوینی به و جوړه که که س نایزانی له دونیا دا نه بی خوشی زوره خوله بیر کردن خوشیه و بی باک ، دونیا به جاریک شیرین و خوشه به مه رجی نه مه که دوباره به ژه هر ی وجودی خومان نه و شیرینه حوشه تال و ناخوش نه که بن .

که لی چاخان بو تماشیا کردن له نیو باغانها را دوه وسعی وله گه ل گوله لیو کراوه کانی تازه بشکو تو لیوی پیکه نینی ده که به وه وله سو زه ی بای به یانی ماچ وه رده گری و ده گری به بالنده ده ننگ خوشه کانداهه و آوازی و خوشه وانی ده ست پیده که ی و به خوشی را یده بویری ، بلام نه و ته شنگ و جوانی و خوشیه ی له دلان دا را ده گیری و ده ی که به گریکی گران وله دلدا ده سوتی و پیرده که . ینه وه و ده لیت به خت و چاره ی نه م خاوه ند باغه چند خاوینه ، چند جوان ده ژیت و به چي خوشی و کیفه وه رای ده بویری ، به روژ بونی گول ده کات و به شه و روی گول گونی گول اندام و گول ماچ ده کات ، بوچی چي له من پتره ، چی له من چا کتر و به ولانره وه به ، من هه زار له و خوشه ویست ترو چا کتر و سه رهات ترم ، بوچی ده بی او خاوه ند باغیکی و خوش بی و من خانوی دا نیشتم نه بی! . نه گه ر گه ردوشی که چ ره فتاره

اجتماعیات

تأثیری تربیه وره و شت و
خو له سه ر کومه ل
به قلمی اسماعیل علی
قوتابی حقوق

اگر تماشای تاریخی کون و تازه
بکه بن ابینین که وا او کوملانه ی
ره و شت و خوی خویانیان را گرثی
زور ماونه وه و پیش که وتون ، روما
که زال بو به سر کومه پیش کوتوه .
کانی دریای ناوه راستا که هند -
یکیان وک یونان که خاوه نی زانین
و فلسفه بون له بر که می و خرابی
روشت و خویان ام کوملانه سریان
بوروما یه کان داده نوان ونه یان
ده توانی برامبر به رومه کان به وه ستن
برجی رومه کان که کوملیکی

زاناوتیگه یشتو نه وه یه له همو
ده میک و چاغیکدا له گهل کرده .
وه یک به خوشی رای بویری وله بیر
کرد نه وه ی به خت و چاره خاوینی
که نه دیتراوه آزاد بیت و آسوده ،
به خت و چاره خاوینی اگر هه بی
وده ست که وی نه وه یه و نه وه .

حسین حزنی

وسه رم ده شکاند وده م نه ستاند
له و پشیوی بیره وه ریه داچاوت
گول نابینی ولوتت بونی خوش
ناکات آوینه ی بیره وه ریت
هینده تاریک ده بی که شبکی
باغ ناگریته خوی و به نکامی
وده رد و خه فونت ده که ون ،
بیری (نه من) خوشی ده کاته
هه وا وه وه سدار ، (نه من)
زه هر یکه هینده تاله بخریته
سه ره شیرینیک ده ی مرینی
وتیکی ده دات .

اولذنی نادیاریه که وه دوی
که وتوین و بوی ماندوین همو
(نه من) له ده ستی ده رختوین
و به ره لستی ریگای پیروزی
بوگه یشتنه ی ژیان (نه من) ه
(نه من) ی بوته کوسپه یکی
زور سه خت وله پی خستوین و
ماندوی کردوین ، هرده میک
(نه من) له بیر کرا دونیاهات و
خوش و پیروزه ، سه رنمایه ی
کاری خرش خوله بیر کردنه ،
هتاله ده سمان بی و بشین هه وه س
پتر بکه ین و کرده وه پیشخه ین .

چا که خوش ناویت جوانی ناویت
صد مخان له داخان ده بی بسوتین ،
ده لین ؟ و آخ و داخ ده کیشین ؟!
ده لین : و بیرده که نه وه اگر
او باغه هی من بوایه له که نارام
باغه وه جوگه آویکی جوانم ده کیشا
و بر که یکی گه وره م به حیمه تتو
به فواره لی دورست ده کرد ، شه وانه
به کیفی په بیکه ری مانگه شه وم
تیدا داده نارده ورو پشته که م به گول
و گیای نایاب ده رازانده وه ، بلام
خاوه ندی باغ تینه گه یشتوه نه م
ریگایه ی خراپ کردوه و خواره ،
ام خانوه ی چاک دانه مه زرانده
و جوگه ی آوی ناریکه ، من
قصر یکی زور به زور به م ده ستوره
که هه وه سبی خومه تیدا بنام ا کرد
و وام جوان وره نگین داده مه زرانده
که همو که س بوسه پروتاشای
بهاتبانایه ، اگر هی من بوایه نه و
دیواره دراوسیه که م بلده به سه ر
باغه که مدا ده روانی ده م کری اگر
نه فروتبا ده م خست و تیکه ل به باغم
ده کرد ، حاوه ندی اگر نه هیشتا
به زوری شه رویدان وه رم ده گرت

درو نه زان بون بون به حاکم بچری
 ناوه راست ، « به بونه ی صبر و خو
 را گرتن و بیکه تی نا و خویانه وه .
 تامشای کومله کان و قنابخانه .
 کانی روژ هلات و روژ آوا بکه بن
 ده بینین کوا جیا وازیکی زور گوره
 هیه له ما بینینی روژ هلات و روژ آوادا
 او جیا وازییه و دک « تربیه و تعلم و
 روشت و خو » کوا روژ آوا یه کانی
 پیش خستوه و کردونی به حاکم برو
 بحر و هوا و روژ هلاتیسی زور دوا
 خستوه و نخوشی خستوه .

نزیکی هزار سال له مه و پیش
 کوا روژ هلات نه طیاره ونه الکترونیک
 و وسائلی ایستاشیان نه بو ، حاکم
 بو به سر کوملی روژ آوادا .
 او حله آورو پایه کان ده هاتنه
 نا و خاکی مسلمان نه کان زور آواتیان
 ده خواست به و شتانه ی که ده پانندی
 و خویان نه یان بو و کو « خانوی
 به رز و جوان و ریک و پیک و او شتانه
 که بزواندن و چانندن و دروست
 کردن پی ویست پی ... »
 آورو پایه کان خریکی شبر و
 شور و نا کوکی بون هیچ پشو و هیوا .

یان نه بو له هیچ شتی کدا وک
 کوملی روژ هلاته کانی ایسته ،
 له دور یکی تاریکدا بون له کشتن
 و برین و تالان کردن و هلمت دان
 سر یکتی هیچی تریان نه ده .
 زانی وک کوملی روژ هلاته کانی
 ایسته کوا ده بینین ، کومل روژ
 آوا ی پیشو له ۱۰۵ خوینده وار
 نه بون کوملی روژ هلاته کان
 زور یان خوینده وار بون و هر یکه
 به ایشیکه وه خریک ده بون
 که کلکی پی بو خوی و بو پاشه
 روژی کومل و ولاتی -- بو چی
 یکیکی آورو پانی اتوانی چند
 هزار ی له کوملی روژ هلاته کان
 اداره یان ده کات و ده یان کات
 به طوپیکی لاستیک و یاری
 پی ده کات ، که با و کودا یکی او
 یکه نه خوینده وار بوونه علم هه بو
 وک کیوی و ابو .

ور نگیسه هر یکی له و چند هزار
 کسه به هیزو ژیری اگر له وزیاتر
 نه پی که متر نیه .
 بلام چونکی آورو پایه کان
 « تربینه و روشت و خوی »

ماله وه یان و کو تربیه و روشت و
 خوی قنابخانه یان وک یک وایه
 له سر بنجینه یکی باش و جوان
 ریکو پیک پشتا و پشت یته خواری ،
 کوا بو تربیه و تعلیم و روشت و خوه
 او یکه آورو پایه ی پیش خستوه
 و ام جیا وازییه کوا روژ آوا ی پیش
 خستوه و بلندی کرده و روژ هلاتی
 نخوش و دوا خستوه .

تربیه و روشت و خو گیان کومله
 و علمیش خویینی و طنه به بونه ی
 اما نه وه ژیا نیکی جوان و ریکو پیک
 له کوملا ده بیزی ، بو چی ؟ چونکه
 روشت و حو پال به انسانه وه ده نی
 بو هولدان و تی کوشین و یکیه تی
 وک آورو پایه کان و علمیش ایته
 بونه ی بلندی و خوشی و سر کونن ،
 روشت و خو ریگه یه بو پیش کونن و
 زیاد بون اقتصادیات و آوه دانی
 ولات که امانه ریگه یه بو سر کوننی
 کومل و ولات .

روشت و خو چه تأثیر یکی هیه
 له سر گنج ؟ روشت و خو تأثیری
 زوره له سر گنج او گنجانه له قناب
 نخانه درده چن و پی ده گن ده بن

به پياوى پاشه روژى كومل وولات ،
 برزي و نزمى ، ژيان و مردن ،
 خوشي و ناخوشي وولات و كومل
 كوا ده كه و بته سر شانيان اگر
 له ژياي خويانا له گيانى قتلخانه يانا
 روشت و خويكي جوانيان هبو كه به -
 كلك بي بو خويان و كومل وولات ،
 و او علمه ي كه به كاكي وطن بي
 پيدا يان كرد او ان ده بته بنچينه يكي
 زور به هيز بسو وريا بونه وه و پيش
 خستني كومل و به پياوى كومل
 ده ژميرن و هيو ايان لي ده كرى بو زور
 شت ... خراگر او گنجانه خويان
 به روشت و جرايه وه گرت و علميان
 نما ده بته بلا يكي زور گوره له سر كومل
 پي و بسته پيره وى روشت و خو -
 يكي جوان بكه ين تا و كو خومان و
 مناله كانان بتوانين به كاكي وولات
 و پاشه روژى وولات بين كومل وولات
 له نخوشي و مردن .. رستگار بكه ين
 و بيان خينه خوشيه وه .
 زور پي و بسته هول بددين تي كو -
 شين بو شتي و بو علمي كه به كلكي
 پاشه روژى كومل بي تا و كو خومان
 و مناله كانان و كومل له ناخوشي و

تنگي هندي شت رستگار بكه ين
 ريگه ي ايش و تي كوشين
 له پيش مانه وه امر و روژى ناستن
 نيه ، همو كومي چاوى كرد و ته وه ،
 دور بيني ده كات ، هول ادا و تي
 ده كوشي و له جولانا يه بو امه ي
 له كومله پيش كوتود كان دوا
 نه كه و بت .
 هر گنجه سبيني ده بي به پياوى
 پاشه روژله پاش مده تي ده صرى ،
 مردن هر اوه نيه بچيته ژير خاك ،
 يكي له ژيانا خوشي نه بيني و خو -
 شي منال و وولاتي پخت نه كا
 و داي نه نين و يا له نوسين و گوتنا
 سر بست نه بي هجا صر دني با شتر
 نيه ؟
 له براوه پي و بسته خومان فيرى
 پي و يستی چاك و شتي گوره بكه ين
 تا و كو مناله كانان و هام ريه كانان
 لي زياد بكه ن و فيرى پي و يستی
 بين و ژيان تيبگه ن و ك آورو پا -
 يه كان ، همويكي و يا كومي گيان
 دانيكي هيه له روژيكدا و گيانداني
 او يكه و يا كومله ش او روژه يه
 كه روشت و خوى خراپ اكات

و روشتى جوان و چاك و ن اكات .
 پياو به ذكاء و زانينه وه و يا به -
 روشت و خويه وه پياوى كومل و
 پاشه روژى وولاته بو چي ؟
 انسان به بونه ي ژيرى و زبرد -
 كيه وه له حيوان جوى ده كرينه وه
 هر وها به بونه ي ژيرى و زبرد كي
 و زانينه وه هندي شت و ك تلسز ،
 راديو ، طياره ... دا هزاران
 به كار يان ده هينين اگر زبرد كي و
 ژيرى له انسانانه بو يا به انسانه كان
 و ك كيوى له نا و شاخ و چيادا
 ده مانه وه ، كوا بو زبرد كي و زانين
 ريگه دا دا بو دوزينه وه ي گه لي
 شت و روشت و خوش سيه ريگه
 برلدا اكات بو زياد بون و مانه وه
 او شتانه به پختي و چاكي .
 پياو به روشت و خوى چا كه وه
 به پياوى كومل ده ژميرى و به -
 كلكي پاشه روژي وولات ديت .
 چونكي اگر يكي ذكاي كه م بي
 بلام روشت و خو و كرده وه يكي
 پخت و چاكي تيدا پيدا بو پي و يا
 پيدا بسكات هر پيش ده كه و بت
 و اور يگه يه كه وه شويني اكه و بت

سه رېم ورد و مه تهل

- ۳ -

هر چنده دور و رېژې هر ده گاني
وله و نيازه ي که هيتي هيچ بي هوا
نا بي و هام ريه کاني به خوشيه وه
ياريده ي ده دن له همو کار يکدا
و بروا به همو قسه و کرده وه يکي ده که ن
بلام اگروشت و خو و کرده وه -
يکي خراب له يکيکدا گرد بو و وه
اگر چي زور زيره کيش بي تحصيليکي
زور بلند يشي هه بي قسه و کرده ده
رواجي ناي هر لاي او کسا ته نه بي
که روشت و خو و کرده وه خرابي هه بي
وک خوي ، به بونه ذکا و تحصيله که -
يه وه ناخوشي توشي کومل اکات
و کومل اخاته تنگيه وه چلون و بوچي ؟
کسي زور زيردک و عالم بي بلام
اگر راست گوو مخلص نه بي به بونه
ذکا و تحصيله که يه وه به ناوي کومل
هول بنا و تي بکوشي بو بلندي
و پيش کون هر بو خوي له و نيازه
که هيتي به آشکراي له قسه و کاردا
نه يته پيش و ذکا و علمه که ي به کلکي
چه ديت بو کومل ، بلام يکي دو
رونه بي راست بي له ايش و کرده وه يدا
تي نه کوشي بونا کوکي صبر و ثباتي
هه بي برامبر به همو تنگي ام يکه

بو کار يکي زور که وده ي به نهاني
بچي و خيزاني خوت له که تابه ؟!
بيويسته زور به له زوي ده نگ
ايستا بکه و يته ريگما ، که س
نه زاني و ده بي زور له خوت آگا -
داربي ، زور چاک خر بپاريزي
و توشي که شتي جه نكي بر يتاني
نه ني و به ديل نه گيري .

فوريس به دلشکاي و هم و
خه مه وه ناچار بو تالو که بکات
و بروات ، زور ورد بين و خو پارېژي
و دوچار به گير او يک نه بي چونکه
هيچ ريگاي رزگار بون و هلان
و خو پارازتن نه بو ، ده با يه هر -
بجيت و يار يکي دلبر و خوشه ويستي
له ديار ي بي که سي دا به جي

اگر ذکيش نه بي گه لي باشتره
و ضرري که مترد بو ولات و کومل
له ويکه که ذکاي هه بي .

اسماعيل علي قنابي حقوق

بيليت ، هه ستا سواري که شتي
به تاييه تي بو و رو يشت و زوي
له که شتي جه نكي فرنگ کرد که نا -
وي [شاسور] بو ، له وه پيش بوي
آما دکر ابو له ده ر يادا چاوه نوري بو ،
سه ر کرده و فو ره مان ده ري نه و
که شتیه ش ناوي [لورنس] بو .

فوريس که سواري که شتي جه نكي
بوو که و ته ريگما زوري نه کيشا
توشي که شتي جه نكي انگليز بو
و به ديل گيرا ، ته ماي بو اورا -
فيکي که بي بو بيشار يته وه ناخوداي
نه يار بي گوت قاقه زه کانت أمه
تيدايه ، و مسئله ي توش نه مه يه
له سه ره تاي ايشي ناپليون
و مادام فوريس و ميوان دا -
داريه که وه بوي گيرا وه و نارد -
يانه وه مصر که له وه آگادار بي
و باور بکات که چيان به سه ر
هينا وه .

حسين حزني

ناپلیدی زی ردش

له روژ نامه ی روز الیوسفی مصریه وه
کراوه ته کوردی

سین انی نو کربانی

به توپ و شیسستیر له پشته وه بون ،
ئه وانیش له پشت ئه و آلق
جهنمیه و شسراره ی آورفشان و
آور بارانه دا ده رویشتن هه تا
چونه نیو کندرائیه .

له کلیسه دا دو نخت داندرا بون
یک ره نگی سور بو بو امپراتور ،
هی دوه م شین بو ئه ویش هی ژن
شا بو .

له نیوه ی سعاتی هه شته مین دا
چاغی خه وی هموده مه یان بو ،
ئه و سه رکه وتوه که ورد بو وه کونه
کلیسه آهنگی بوده کن و بو ئه وو
ژنه که ی شاد مانی وه و خواهی
ده نوینن ، له ویدا اوسه رکه وتوه
له خو نواندن و خونیشاندان
خه ریک بو و به رگیکی سپی دیرزی
له بهر کرد و ریشه ره شه آبه نوسیه
که ی شانه کرد و سه ری دا هیناو
به پشتیا به ری دا وه و پنه رده ییکی

له شه وی چه ژنی تاج به خشیدا
به پاسه وانه کانیه وه له قصریه وه
بوسه رای کندرائیه ده چه ژنی
شا (وازیری منین) ی له گه لیا بو
که به وشه وه چند خه م و خه فه ت
وترس باریان بو له پشت توپ و
آگره وه و به چي ازیتیک رایان
ده بوارد ، امپراتور و خیزانی باورین
نه ده کرد له و آگره پرشسار یه
رزگار بن هتاده گه نه ده رواژه
کندرائیه ، له ووده مه له و میدانی
پرشور شه دا تیبیک سپاهی پاسه .
وان وهیندیک پیاوه کانی به توپ
و شیسستیره وه که وتنه پیشی .

سعات شه شی سبینه به تاج
به خشی گه یشتنه نیو کندرائیه ،
له هه واداره کان نخته ره وانی
هر دوکیانی هه لگرتبو ده چون
ئه وشه وه به و جوره له ریدابون
له گه ل ئه وه شا پیاوه آزا کان

سه ری فریو یا خود (امپراتور
« هیلاسیلاسی » شاهنشا) و یان
(له لاین خودا وه هه لپژاردرا و)
له روژی له دایک بونیسه وه پازده
روژی ده یه مین مندالی دیکه بو
وله و هموانه جگه له وکه سیان له روی
دوینا دا نه ماون ، دایکی ده گوت
ئه گه ر بژی هه تاده گاته ته مه نی
بیست و سه سالانی به بی گوته
پایه ییکی به رز ده ست ده خات .

شاهنشا که ئه و سالانه را بوارد
له نوخشه دانی دایکی گه لیک چتی
هینادی وه سستی پی دا ، جار یک
وا هه لکه وت چوه سفری ده ریای
(تانه) بیست و یک که سبی له آشنا .
کانی له گه ل بو ، که شتیه که یان
وه رگه را و سه ره تایی هموان هر او
به ته نه رزگار بو ، هر وها هیلا .
سیلاسی سالانی را بوارد و امه و
له ته مه نی چل و چواردا یه .

له سه ری بولای برد .

له وه دا پیاو خیالی زور قول و
بیری وردی بوده هات که له وه پی
ده دی امپراتور ورده ورده هنگاوی
دا ویریت و به نه رمه ده بزویت و
ده چود پیشه وه که برواته ژوری
خه ویه وه که ماندویان بحسینیه وه ،
ناوی حجره که ی (دیدمونا) بو
به ورویته ده رونی و دلش پی پر له -
باور نه کردن و ژان و ایش و ده رد و
خه هت بو .

له نیو له و کومه له دا چاره که
سعاتیک پشوی دا راوه ستا ، ده پی
له وینه گره کان به ولاوه که سبی
لی نه بوبیت که له کرده وه که یشتنی
دا بوین ، له دولی بون خوشی
بخور رو به به ره و ژور بلند بو ، له و
پیاوه که وره زانایه ده ستی کرده
کوکین و کوهنش به گورانی و آهنگ
وزه مزه مه کردن که رمی کرد بو ،
له وده مه دا په رده جار یکی دیکه ش
لا درا ، ژن شا ده رکه وت به پار -
چه یکی ته نک و ناسک دا پو شرابو ،
ره نگی چارشویه که ی قونفلی بو ،
له سه ری وه هه تا داسی به رپی ی

دا پو شپی بو ، هر دو گویشی
گوازی مرواری پیدا شور بو ،
له وجه ژنه به نویر براره ، شاهن -
شاهه کان هر دو ک راوه ستا بون
و کوهنش به آوازی خوش هه وای
(سلیمانی) ده گوت و به به زم
آهنگی ده کرد ، له گهل له وه شا
زه ر افشانی له کاردا بو .

له وی ره و شتی شناسی و خو
نواندن به جی هینرا ، له نیوانی
شاهنشاه و امرا و سه ر کرداندا
و نیوانی وزرا و سه رهات و گه وره -
کاندا و له گهل کوهنه و سه ردار ،
کلیسه و اهالی دا به چاکی ده ستور
پیک هینرا ، ماموستا و قشه کان
نواز کران و دلخوشی درانه وه ،
اوکاهنه بو له و شناسیه وره و شت
به جی هینا نه آماده بیو هه ستا
سه ر خوی گوتی (به راستی امن
هیلاسیلاسی له بنه ماله منلیک تان
پیشکه ش ده که م) ، یکم مین
زاده یکی نه ژادی سلیمان و
ملکه ی سباء ینه که هه تاده گاته
له و نه ژاده یان نه پیچراوه ته وه .
له دوا ی له و له وانه ی که له و

انجمنه دا بون له مه ی خواست
که اطاعتی شاهنشای هیلاسیلاسی
بکه ن و سه ر بوفه رمانی بجه مین
وله همو کوشش و کرد نیکی دا یار متی
بکه ن ، له وده مه شدا به پی پچراوه وه
کوهنه کان له مزارعی داود خویند -
نه وه به آهنگ رانه ده وه ستان .
له و چه ژنه هه تا سمات دوا زده
را گیرا و بو ، و به رأس تفری
(هیلاسیلاسی اول) لقب کرا ،
له دوا ی له وه به که میک ده ست
به چه ژنی تاج به خشی ژن شا کرا
له گهل کومه یکی زلی گه وره -
کانی کار به ده ست .

له و چه ژنه حوت سمات دربره
به ست ، له دوا ی له وه امپراتور
روی کرده کندرا ئیه .
باره گای شاهی که له شوشه دورست
کرا بو چوار له سپ ده یان کیشا ،
وله پشت له ویشه وه دو گه ردونه
توب و شستیریان هه لگرتبو
ده خشان و به پارچه یکی سوری
آل دا پو شرابون ، تپیک سواره و
پیاوه وله شکر یکی جوان و ریک
له گهل باره گاه ده چون ، دا پی

بہ رگیان ہمہ رہ نگہ بو ہیچ ویک
 نہ دہ چون ، لہ دوا ی جاری شاہن -
 شاہی و تو پی لہ سہ رنخت دانیشن
 ہا ویر تئی پادشا ورن شاہ بقصری
 خویان گہ رانہ وہ ، بارہ گای شاہی
 بہ کوچہ و کولانہ کاندادہ گہ رالہ گہ ل
 گہ لیک خلکی شعبہ کہ ی گفتگوی
 دہ کرد و چاوی بیان کہ وت .

لہ آسمان دا حہ وت فروک
 لہ فرین وجولانہ وہ دا ہہ وایان دہ پیرا
 سیہ یان ہی بریتانی گہ ورہ و سیہ یان
 ہی حبشہ و یکیان ہی ایتالیا بو ،
 لہ بہ رزی ہہ واوہ قاقہ زی تاج
 پیروزی وجہ ژنہ مبارہ کیان
 لی نو یسرا بو بہ ریان دہ دا نہ وہ
 خواری بہ سہ ر اہالیدا ، لہ وہ دا
 گہ ورہ ترین فریودان و خہ لہ تاند نی
 لی دیار کرا .

لہ وگرتن و سہ ر کہ وتہ دا کہ بو
 امپراتوری رودا و ہم و اندیشہ یکی
 لہ تاج گوزاری دا کہ رای بوارد
 بہ گہ ورہ وزلیہ جہ ژنہ ی بو کرا ،
 نہ کیشان و رقیکی گہ ورہ کہ وتہ دلی
 مہ زن ہ کانی حبشہ وہ ، مانگ
 بہ سہ ردا نہ چو شورش و گیرودار

کہ وتہ نیو سہ ر کردہ و فہ رماندہ
 لہ شکر و گہ ورہ ی شارہ وہ .
 پادشای لیخراو (لیدج یاسو)
 کہ ہیلاسیلاسی گرتی بہ دیل و
 لہ زنجیری ز بردا کوتی کرد بز .
 پسادشای لی کہ وتو لہ گہ ل
 بنہ مالہ ونہ ژادی خویانہ اویست
 بیسی بکات ، بلام بہ راستی
 و بہ پری ہمانی دہ دا و حوی
 دہ نواند کہ سہ رہاتی حبشہ بہ وہ
 پتر شانی بوی پیدا کرد بو ،
 لہ گہ ل ٹہ وہ شا کہ دیل و بہ ند پو
 خوارد نی بہ آرہ زو دہ خوارد .

بلام عنصری اسلام لہ حبشہ دا
 ہمودہ میک شورش و پیشوریان
 ہہ لدا یساند و بناغہ ی ہمو تیک .
 دانیک بون ، پادشای لی کہ وتویان
 کیشاہ میدانی آشکرا کرد نہ وہ
 و کرد یا نہ نہ یاری امپراتوری
 ہہ بوی سہ ر کردہ ہیزی سرکیش
 امپراتورہیلاسیلاسی لہ و دہ مہ دا
 لہ شاری (آدیس ابابا) بسو ،
 و خہ ریکی جہ ژنی تاج گوزاری
 و خو نواند ب بو ، کہ دہ نگ
 دہ رچو امپراتوری گیراو لہ بند و

زنجیری زیر بہ بنہ مالہ و خاوو
 خیزانیہ وہ ہلات و زو بہ پایتخت
 خشا و رأس (ہابلی) شہی لہ گہ لہ
 نا پلیونی رہ ش ہیچ دانہ چلہ کی
 ولہ کردہ وہ دا تالو کہ ی نہ کرد ،
 سہ ر کیشہ کانی شکا ند و بلاوی
 کرد نہ وہ ، تہ نہاد و کہ س لہ سر کردہ
 سہ ر کیشہ کان خویان شاہردہ وہ ،
 بلام لہ دوی دا ٹہ و انیشی گرت و
 لہ گہ ل خویا برد نیہ آدیس ابابا .
 امپراتور ہدی کردہ کوژانہ وہ ی
 ٹہ و سہ ر کیشانہ ، گرتنی و نزیک
 بیت کہ سی بہ لکی داردا ہلاو -
 سین و خشکاند نی ، لہ پایتخہ کہ یا
 چند روژلا شہ یان بہ ہلاوہ سراوی
 مانہ وہ ، تا کو ہر کہ سیک ٹہ و
 رہ و شتہ ی بی بی کیشی .

امپراتور لہ و گیرہ و کیشہ بہ دا زور
 گہ ورہ بو ولہ خطبہ و نطق دا سہ ر
 کہ وت ، روژیک ہمو سہ رہات و
 زانا کانی حبشہ ی کو کرد نہ وہ
 ولہ سہ ر منبری پادشای خطبہ یکی
 بہ رزی بوخویندہ وہ .

گوتی (بزائن من بو بہ خیو کردنی
 سلامتی چندہ ماند و بوم و ازیتیم

موسولیني

بکات، نه وه لبر اړده په ی که وا امر و که چاوی همو د و نیای تیراوه که چی ده کات، له بنه ماله یسکی هه ژار و پي ده سته لات ها توتنه د و نیاه، با پي آلساندرو موسولیف به آسنگه ری خه ریک بو، به توند ورو ترشپي که هه ی بو له به ره وه کوره که که پچوک بو به بنیتو نا ونا، نه ویش یادگاری له بنیتو ژاوزه مکزیکی که یکه مین که سیک بو به ره رآوه ژوی (ماکزیمیلن دوتریش) آلاي سه رکیشی و روه رگه رانی هه لگرت، ده بی که آلساندرو پیاویسکی توند و پر خون گه رمی بوبی، روزای خیزانی که ماموستای یکیک له قوتابخانه کانی (پردایو) ی له عهددا بو، ژنیکی ساده و ته ن له رولاواز بلام که لیک به گیره و توند و تیر بو، له به ره وه مندا له کانی چنده شه روشورش و بی عاریان بیکرد بایه زور که م چاوی لبی ده پو شین .

بنیتو موسولیني له خاکی روما له (پردایو) ۲۹ مانگی ژویه سالی ۱۸۸۵ له دایک بوه، امر و - که ش زعیمی گه وره ی ایتالیا په نه و پیاوه ده بو بیته پیش ره وی تازه بونه وه ی ایتالیا و نه و بینسته ژماره ی دولت گه وره و به هیزه - کانی د و نیاه، و چاوی همو د و نیاه کرده وه و ده ست و بردی خوی بگریت و رو به روی کوشه گه وره کانی خوی چاوه نوریان

بینه قصری)، ژنی هیلاسلاسسی له گهل نه و شا به مه که بو آوایی و پیش خستنی قوتابخانه و نخوشخانه ده کوشی و زیارتي قوتابخانه کان و بیمارخانه کان ده کات، له مالی به تابه تی خوی بنای کردن، و زوریان چاوه دیری ده کات، ملته که ی له خوی دلنیا کردوه و باوری پی هیناون و کرد و نیه ته هه وادار، خوی .

حسین حزنی

کیشا نه وه بویه په که دراوسی کان هه له تمان نه یینه سه ر، بلام ایمه هه له مت ده به ین و هتا پیاویکمان بمینی شه ر ده که ین بو پارازتني آزادی و سه ر به خوی ده ست ره سی) له دوا ی نه وه به چاویکی توند و تیر ه وه روی له پیاوه کانی کرد و گوتی .

هه ی له شکران که شه ر ده کن ده بی فیر بن چون ده مر ن به مر د - نیکی پیروز، مه نالین و وای مکهن و خومه گرن هر که سیک له ری خاکی خویدا بمریت شهیده و شهیدی واپیروزه .

هیلاسلاسسی گویا ژنی که هیناوه له نه ژادی خوی په تی، بو خوی کوری سلیمان نی و ژنه که شپي نه ژادی ملکه سباء (بلقیس) ه له به ره وه شه ریکه له ملک و فکر دا به وه که شانی امپراتور پی گه وره بو نه مه په امپراتوره ی ژنی له نیو شعبه که یدا بلاوی کردوه که (هیلا سیلاسی وه کو امپراتوره کانی پیشو ناکات له روژي له سه ر تخت دا نیشت ری ه دا وه به ژنی بیگانه

به خيو كردني ته ودا يك و بابه
 موسولينيان زور چاك و توند و
 به گيريان پي گه ياند ، ته وله مند ايا
 توله استينه وه و توند بو ، به مناليا
 هاوا ليكي پارچه يكي گه مئلي دزي بو
 به رد يكي به نيو چوانيدا وته زاندي
 بنيتو به منالي زانا و به هوش و
 تيگه يشتو بو ، باب ودا يكي له وه
 گه يشتون زور سخت له به خيو
 كردن و پي گه ياندني خه بات يان
 ده كرد و بر هو په رورده يكي آماده
 بون ، ته ويش له دواي خو يندني
 ابتداي چوه دارالمعلميني (فورام
 پوپولي) وله گه ل خو يندن خريك
 بو ، بلام له خو يند نا هيند ريك و
 پيك نه بو و به ده ستور يك ته اخويند
 كه ره وشتي قوتابخانانه ، بلام
 به زرنكي وهوشي كه هه ي بو زو
 دارالمعلميني ته واو كرد ، له دواي
 به ده رد و سه ري و سه رگرداني
 ايشيكي بو خوي پيدا كرد ، زوري
 پي نه چوله و كار كه به ايزاو ده ستي
 كه وتبو وازي هينا ، چونكو له منا-
 ليه وه بزوزي و سه ر كيشي له ميشكيا
 ده گه را و ته وه جيگير بو و ده ستي

به مقاله نويسين و بيره وه ري و
 سه ركه وتن كرد وله كومه له كاندا
 نطقي به رز و قسه ي ره قي كرده
 ره وشت سه راني ته وله وه د لگير
 و په ست مان ، له دواي ناچار بو
 خاكي ايتاليا به ردات و بروا ته
 سويس وله لوزان دانيشت .
 له لو انداز و رسخت و به دگرزه .
 راني ده كرد ، ببو به شا گردی
 كسب فروش و موزعي ده كرد ،
 له ويش روي چود شاري (ارب)
 بو به شا گرد بنا قور و گلي ده دا
 به وستا ، موسوليني له و زنده گاني
 سخت و گوزه رانه پيسه شا ده ستي
 له آره زوي يكي كه هه بو به رنه دا
 وله گه ل كومه له و بيره وه ريه كه
 هر خريك بو ، له كوران له درسي
 مجلس دا له درسي (ماركي فرد و
 پارتو) داد نيشت ، ته و درسانه
 گه ليك تأثيري له موسوليني ده كرد
 موسوليني له سويس دا ديسان
 له سه ر ايشه پاش نه كه وت و
 گورفتاري ده ستي كه شا كه شي
 ته و بيره وه ريه ببو كه هه بو ،
 كرده وه و كوششي كه وتبو به ر

چاوي پوليسه كان ، له سه ر ته وه
 چاوه ديري ده كرا هتا سالي
 ۱۹۰۲ گيرا و خرايه به نده وه ،
 له دواي چنديك به ده ر كردن
 حكم درا و دور خراوه ، له به ره ته وه
 ناچار بو سويسي ايتالياي به ردا
 و چوه (اناس) ، له ويش چو بو
 سويسي المان ، له دواي گه راوه
 ايتاليا و كه وته زبزي معلمان ،
 بلام به روز نامه نويسين و اديبات
 و متاله پتر هه وه سسي ده بزوت ،
 له به ره وه هر چند تنگ ده ستي
 و نه بوني و گوزه ران پيسي به ره ستي
 بو ، بلام به مقاله نويسين و اديبات
 له (فورلي و ترانت و تريست) به كم
 ده ستگيريك راي ده بوارد ، بلام
 له به ر نويسين و بزوزي بو ايتاليا
 ده ر كرا و نارد رايه وه ، له ويش
 به گه رمه و رسخت مقاله ي ده دا
 به روز نامه نويسه كان و له كومه له
 كاندا نطقي ده دا و بياني سوسياليستي
 ده كرد ، هينده هه واداري امير
 ياليسي نه بو ، سالي ۱۹۱۱
 كه شهري لبي ده ست پي كرا
 ته و يان بورنجه ره كان به خراب

زانی وله وه دوا که ره نجبه ره کان له ناو ده چن به و باوریه ناچار حکومت گرتی و خستیه زندانه وه ، چند مانگک به ازیت رای بوارد . که موسولینی له به ندا بو کومله لی سوسیالیست زور بی هیز بیو دیسان یارمتی کردوژ یا ندیه وه وله هیعتی رگرت بو امیلیا دا کردیه وه ، چونکو گفتگوی گه رم و دلسوژی موسولینی به تأثیر بو له دلی دا نیشتموه کان کاری گه ربو ، خلکه که به چاکی بونه وه واداری روژنامه (آوانتی) چونکی بناغه یکی تند ی او کومله بو گری نه درا ، له مانگی دسامبر سالی ۱۹۱۲ دا له موسولینی تکاکرا که بیسته مدیری نه و روژنامه یه ، نه ویش اداره ی کردورای گرت . له وی چاغی آوروپا ره وشت و کرده وه یان پشوی و ناسازیکی گرانی تیکه وتبو ، دولتکانش پیکه وه ناریک بون ده بوا یه هر شه ری گه وره جهان په ریا بگری ، موسولینی له بابت چوینی ایتالیا بوشه رده بوا یه مخالفت ویا موافقتی سوسیالیسته کان بخوازی ، له دوایدا

موسولینی باوری به مه کرد که ایتالیا ده بی تیکه ل به شه ربی ، سالی ۱۹۱۴ که دوژمن و نه یاری دولتکان به جار یک آشکرا بو ، موسولینی له گه ل دولتکانی دراوسیا نا به گه رمه به رآوه ژوی نواند ، سوسیالیسته کان به مه یان باور کرد بو که ایتالیا خوی توش نه کات چاکتره .

له به ره وه مدیری روژنامه آوانتی موسولینی گاه به شه رو توشی وهیند یک به خوشی و آشتی حیرخواهه کان ایتالیا که سوسیالیسته کان بون ده یانه ویست ایتالیا گوشه گیر بیت ، له به رآوه موسولینی له وان جودا بوو کومله سوسیالیسته کان به ردا و روژنامه (پوپولودیتالیا) ی ده رخت ، له ویدا باوریه کان خوی نشر ده کرد که ایتالیا تیکه لی شه ربی ، هه تا بوی سه رگرت .

سالی ۱۹۱۵ جلدیکی کتبی له یاددا شته کان خوی نشر کرد ، له پیش آوه دا که موسولینی به رزبی و بکه و بته میدانی گیر و-

داره وه به راستی نویسه روقسه ره وان وزبان لوسیکی به شان و پیگه یشتموی تیگه یشتمو بو ، له وده میا موسولینی بریندار بو و به ناچاری له تیمارخانه ی حکومتدا تیماری زامی ده کرد ، برئه وه ی وختی به خورای نه روا هتا چاک بیره وه زور باش فیری خویندن و نویسین و قسه پی کردنی زبانی انگلیسی و روسی بو ، چند جار پادشای ایتالیا و یکتور آمانویل ی سینه م چوه سه ره دانی .

موسولینی که له نه خوش خانه ده رکه وت دوباره له گه ل نشری روژنامه کی که پوپولودیتالیا بو کوشا ، له شه ری جهان دا به روژنامه کی مزگینی سه رکه وتنی ده دا به ملته کی ، کان ی آخ ! و بویاره تی دانی حکومتی ایتالیا ملتی هانده دا و به مقاو نشریات به همو جور یک روژنه مه که خریکی نه و په رایه بو سالی ۱۹۱۹ له دوا یی متارکه که کونفرانسی آشتی داندرا موسولینی داوا یی زورخاکی کرد که بدری به ایتالیا ، هر له وساله دا بو آوه ی

تشریف هینانی وزیری داخلیه

بو هه ولیر

خویان به دلیکی خا وینه وه بو به جی هینانی احتیاجیات و پیویستی دانیشتوانی ئەم و طنه خوشه و یسته که کوردن همت و جهد بفره ویت ، به و اومیده عموم اهالی هه ولیر به اصناف مختلفه یه وه ده سته به - ده سته له شاردا بو پیشوازی نغامت مآ بیان آماده و به کمالی سروره وه چاوه نور بون .

کشافه ی مکتب له خارجی شاره وه به ریز نورسمی به خیرهاتن به نشید خوننده وه و کیف و سرور ریز بیون ، له طرف آمری حامیه وه حرسی شرف له به رده رگای سه رادا را گیرا بون .

فخامتی وزیر و ذواتی محترمینی مستقبلین له بردی وه رو به هه ولیر حرکتیان فرموو به کیف و شادمانی و سروره وه گه یشتنه شار ، طلبه مکتب و کشافه رسمی به خیر هاتنیان به جی هینا .

فخامتی وزیر به احوال پرسینی

و پیش خستی تجارت و رزاعت لطف بفرمون ، چونکو آم وزارتی محترمه متشکله له چوار ذاتی بارینه دولت که نغامتآ بانی یاسین پاشا هاشمی و نوری پاشا سعید و جعفر پاشا عسکری و رشید عالی بگ گیلانی بن که هر چوار یان به رئیس الوزرتی خدمتی حکومت و ملتیان به نیه تیکی خا وینه وه به جی هینا وه و به تاییه تی نغامتی رشید عالی بگ له اجداد یه وه رابطه یکی کلیه ی له گه ل کورد . ستان دایه ، له مرحوم شیخ عبد العزیزی آکره وه خدمتی ئەم ملته نجیبه یان کرد وه .

ملتی کورد پتر مر بو طیه تی روحانی یان به عایله بی مقدسی گلانی وه یه ، هر وه کو ملتی کورد پتر مر بو طیه تیان به و عایله وه یه و نغامتی رشید عالی بگ گلانی که له م سلاله ی پا که یه اومیده - وارترن که به سنتی آباء و اجدادی

روژی شمو ۱۴ مانگی ایستا سععات یازده ی زوالی سعادتی متصرف لواء ورؤسای دواتر و اشرف و علما و مشایخ شار و رؤسای عشایری لوا له مرکزی لواوه بو پیشوازی نغامتی وزیر رشید عالی بگ گیلانی بو پردی که منتهای لوا که مانه حرکتیان فرم ، سععات دوازده و نیوی زوالی نغامتآ بیان له کرکو که وه مواصلتی پردی یان کرد ، ذواتی محترمینی مستقبلین به کمالی سرور و فرحه وه مراسمی پیشوازی یان به جی هینا ، له به ره وه که عموم اهالی لوا که مان اومید یکی زور قوی یان به وزارتی حاضره هیه که بو ترقی معارف و علوم و اقتضا - دیات و احتیاجیات و آوه دانی کرد نه وه مملکته که مان بو آوهینان

بگاته دلخوازیکی که هه یه تی ده یه و یست سود مند بی و بگاته پایه یکی به رزه له گه ل افکاران دا مخالفتی نواند ، روژی ۲۲ مارس

۱۹۱۹ بو کوکردنه وهی گه وانه
که به پاورى کاريل ما کس ولنين
ماو به ني

طلبه و اهالی رو به سه راجون ، له همو
لايکه وه اهالی به ده نگي هر برى
وزاري حاضره و نغامتي وزير کيفيان
کرد ، له پاش گه يشتني نغامتي وزير
بو سرا عموم علما و مشايخ و اشرف و
رؤسای عشایر به ده سته چونه لای
نغامتي وزير و عرضي به خير هاتن و
اظهاری اخلاصمنديان بو وزارتي
حاضره کرد و گه رانه وه ، له به رآوه
که متصرفي لوا احتياجياتي ملت له همو
کس چا کترده زاني وله همو شونیکا
مسؤله و چا که و خراپه وطن و ملت
له و ده ناسری و همو مسائليکي لوا مان
له عهدۀ اودا به ، اوميد مان و ايه
به وجداني خاوين و نيه تيکي پا که وه
فريضۀ ذمتي به جی هينابي و نغامتي
وزیری له همو احتياجاتيکان آگا دار
کرد بي و بي گوتبي ، شه وى له قصری
متصرف بون سبينه روژی يکشمه
سمات نوى زوالی پيش نيوه رو همو
اشراف و محتميران شار و رؤسای
عشایره کان بو به رى کردني نغامتي

وزير هتا گویر به به زوك چون ،
عشایر و رؤسای قضای مخور
به ده ستور يکي محتشم به سوارى
له خارجي مرکزی ناحیۀ گویر
بو پیشواری هتا سه ر (زني)
ريزيان به سنبو ، نغامتي وزيريان
به ککلی سرورده وه به رى کرد هتا
به لواى موصل يان گه ياند .

اعلان

ان اثني وثلاثون سهماً من اعتبار
سته و تسعون سهماً من الدار المرقمة
۵۸۲ تسلسل الكائنة في محلة العرب
العائدة الى نورالدين و لطيفه
و شكريه اولاد عبد العزيز افندي
و عايشة خان بنت احمد موزه
تأمينات عند رشيد بن خوجه
قد انوضعت بالمزايدة مقابل بدل
الراهن و ربحه فن تأريخ
هذا الاعلان لمروء خمسة و اربعين
يوماً على الطالب للشراء ان يراجع
دائرة الطا پو و المنادى محمود بن غفور .

مدبر طا پو لواء اربيل

اعلان

شرقاً دار و رثة ملا عباس بن
حه ۲۲ ۳ ت ۳۹۱ و يتم بدار

شمس بنت خورشيد ۲۲ ر ۱ ت ۳۴۹
شمالاً طريق خاص و يتم بدار
اسماعيل بن صالح و شرکاء ۳ ر ۲۲
ت ۸۷ غرباً دار و رثة عبو آغا بن
يونس آغا ۳ ر ۲۸ ت ۶۴ و يتم
بدار درويش بن عبدالله ۴ ر ۷۳
ت ۱۷۷ جنوباً دار ۴ ر ۷۳ ت ۱۷۷
المذكورة و يتم بدار الحاج رستم بن
الحاج الياس ۴ ر ۷۱ ت ۱۷۵ و يتم
بدار و رثة مختار اوصر بن الياس
۲۲ ر ۷ ت ۳۵۵ و يتم بدار المرقمة
۲۲ ر ۳ ت ۳۹۱ المذكورة .

.....
عرب محله سنده مقيمه رابعه بنت
ابراهيم نامه مديون تحت حجره
آلنان متوفى خضر چليبي بن عبدالقادره
عائده حدودي بالاده بيان اولنان
عرب محله سنده واقع و بش او طله ايله
و بر حويلدن عبارت خانه نك نصفي
مذکور دینه قارشو صا تيله جفندن
شراسنه طالب اولنلر اشبو اعلان
تأربخندن اعتباراً اوتوزگون ظرفنده
اربييل اجراء دائره سيله منادی
مراجعتاری اعلان اولنور ۴. ۸/۱۲/۹۳۵
اربييل اجراء مأموری

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابردوی ایستا ده ناسینیت

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوپن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

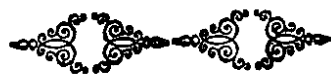
« ره وشت و خووی کوزد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خبو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورابرد و و فقه وهه ننگ و شیوهی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

مدیری مسؤل

محافی

شیت مصطفی

بوهمو چتیک مخابه ره به ناوی

هه ولیر اداره خاندی روناکي

(هه ر نسخه يك ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کواریکی ههفتهی علمی اجتماعی و ادبی کوردیه

بدل اشتراك پيشه کی به

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده رده و اجرتی بوسته هی دیته سه ر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ريك ده که وین

***

اجتماعیات

عشاری رده وندي كورد

اسكان بن چا كتره

یان به رده وندي (رحاله) بمیته وه ؟ !

و بوچی ددبی وانه ژیندین که
هم بوخویان خیرلا خویان و گوشه وهی
خویان بی نن وه حکومت. و بوچی
ده بی نه و دیهاته هی که به سه ر یاندا
گه رمین و کوستان ده که ن له پی
پهستی وزره روزیانان نه پاریزدري؟
وه امورده کانی نه و خاکهش له ده دست
شکایت و شکایت کاری اهالی و
ره رده ند آسوده نه کری ؟

هه رده کو بومان معلوم بو وه وه
هه رمه له لاپه ره کانی تاریخ دا ده که

هه رها له هاتو چون و کیشه هو بار
کردن و جیگا گورین دا ددبی
بوچی له جیگا ایك دانه نیشن ؟
و خاکیکی خویان آوه دان نه که نه وه ؟
و نه و اراضیه یانه که و ابی کردارو
کیلگه و چاندهف ماونه وه تیدا
اسکان نه کرین ؟ . و بوچی دانه
مه زیندین وله عمرو ملک و مل پان
به ر خوردار نه بن ؟ . وله مه به ولاره
بوچی به آسوده گی به سه ری نه بن ؟
وله زت له کرده وهی خویان نه بن ؟

که له ژیان و هاتو چونی به ازیت
وسه رماو گه رماو ته رو توشی
خواردنی ره وه ننده کانی د کورد
و خاکه خالیه کانی میری وه کوده شتی
شاره زور و قه ره چوخ و ده شتی
به راز گردو خاک کورک و بیتوین
ورده بینه وه و امان دتیه به رچاو
که هیندیک عشاران له به اردا
ده چنه کریستان له حدود آواده بن
وله پانزدا ده گه زینه وه زستان
له گه رمه سپر هه رای ده بویرن

خاصیتیک له خواصی

روحداران

مست له لایکي دیکه وه ماموران
له سهر ایشه ازیت دا دهی ننه وه
له ناکو ره وه ند که گه راوه به سهر
پاوان و وشکه له وه ری ردنجبه ری
هه ژار داده روا بو گهرمین دیته وه
هه تا سهره به هار هه رله و نیواند دا
شکایتی پاوانی پایزو ته راوزی
بهاره هه تا هی بهاری تازه شی به
سهر دایته وه .

جگه له و ضرره نهی که به کورتی
باس کران له ره و دند دیته بهر جاو
سه لیک ضررو زیانی دیکه ی مادی
و معنوی یان هه ن که تیگه پشتو وه
کان و کار به دهسته زانا کان زور جاک
دهی زانن .

بو مصلحت و منفعتی عامه اسکان
کردن یان وله و خاکانه ی که هی
(میری) و خالین دامه ز راندنیان
زور به که لک تر دیته بهر جاوان
له وه که وا گهرمین و کریستان
بکه ن . جو نکو نه خویمان له و ژبانه
وهاتو جو نه خیر دهی نن ونه بو
که سیش به کاردین ونه بو روژیک
ده بته مال و ده که ومنه مهیدانی سهر
که وتن و بهرز بونه وه و مدنیته ده
هه روا بی ری و حی و بی ملک و خاک و

نهم روحدارانه ی وا خواخه تی
کردن خاصیتیک عمومی یان هه یه .
نمایش ته مه یه :

هیچ روحداریک به زنبه تی
لهش جنس خوی ناخوا . وله مه شا
شاذ هه یه . پشیله نیره کان به جکه
کان نه خون . و می به کافی له شی به
جکه ی خویمان نه خون ، نهمیش له
پاش مزدنیان . و نه و شتانه ی و اشاذن
مانعیک تشکیل نا که باس له وا
نیتری بگری . و زوریان له شی

وطن گهران و سورانده نه وه یکی
بی سود حیگای ته سفه .

چاکه و ابو روژیک زوتر اسکان
کردن و ریگایک و جیگایک بوژ و
ملا ه پیدا کردن متوقفی مهربانی و
داد گهری کار به دهسته خوشه
ویسته کانه ما

رواندز : س . ح

مردو ناخون .

علم کان اثباتیان کردوه که وا
نهم روحداران هی به جاو نابیزین
انواعی هه یه . هه رچی نوعیک
بگری به سهر جنس خویا تجا اوژ
ناکا . روحداریک که وا نه جاوی
هه بی ونش ختی هه ب ونش به
جاو بدنیری ، جنس خری ، اصلی
خری و برا کافی ایکه وه بکا جه بی
موجی حیرته .

دلوی میکروب بخریته ناوکامه بی
گوشتا و ، که بیین خریکن
له و خوارده نه له وه رین ، هیجیان
تا هرزی رفیقه که ی نه .

نهمین ته گهر هه میسان دلوی
میکروب بخریته شونیکه وه که
خواردنی تیدا نه بی له م حاله شا سو
قصد له یکه و دوناکن .

نهم تهرانه ی وا گوشت خوردن
هه میان گوشتی جنس خویان

خاصیتیک له خواصی

روحداران

مردو ناخون .

علم کان اثباتیان کردوه که وا
 ټو روحداران هی به جاو نابیزین
 انواعی هه یه . هه رچی نوعیک
 بگری به سهر جنس خویا تجاویز
 نا کا . روحداریک که وا نه جاوی
 هه بی ونش عقلی هه بی ونش به
 جاو بدنیری ، جنس خری ، اصلی
 خری و برا کانی ایکه وه بکا جهی
 موجی خیرته .

دلوی میکروب بخریته ناوکاسه بی
 گوشتا و ، که بیتین خه ریکن
 له و خوار دنه ټله وهرین ، هیچیان
 تا هرزی رفیقه که ی نیه .

ټه لین ټه گهر هه میسان دلوی
 میکروب بخریته شونیکه وه که
 خوار دنی تیدا نه بی له م حاله شا ستر
 قصد له یه ک ودونا که ن .

ټو تهیرانه ی وا گوشت خورن
 هه میان گوشتی جنس خویان

ټم روحدارانه ی وا خواخه تی
 کردون خاصیتیک عمومی یان هه یه .
 ټه ویش ټه مه یه :

هیچ روحداریک به زنبه تی
 له ش جنس خوی ناخرا . وله مه شا
 شاذ هه یه . پشیله نیره کان به جکه
 کان ټه خون . و می یه کانی له شی به
 جکه ی خویان ټه خون ، ټه ویش له
 پاش مزدنیان . و ټه و شتانه ی و اشاذن
 مانعیک تشکیل نا کا که باس له وا
 نیتری بگری . وزوریان له شی

وطن گهران و سورانده وه یکی
 بی سود جیگای ټه سفه .

جا که وا بو روژیک زوتر اسکان
 کردن وریگایک و جیگایک بو و
 مده پهیدا کردن متوقفی مهربانی و
 داد گه ری کار به دهسته خوشه
 ویسته کانه ما

رواندز : س . ح

ملت له لایکی دیکه وه ماموران
 له سهر ایشه ازیت دا ده می ننه وه
 له نا کا و ره وه ند که گه راوه به سهر
 پاوان و وشکه له وه ری ردنجبه ری
 هه ژار داده روا بو گهرمین دیته وه
 هه تا سهره به هار هه رله و نیوانده دا
 شکایتی پاوانی پایز ته راوزی
 بهاره هه تا هی بهاری تازه شی به
 سهر دایته وه .

جکه له و ضرره نه ی که به کورتی
 باس کران له ره و دند دیته بهر جاو
 کله یک ضررو زیانی دیکه ی مادی
 و معنوی یان هه ن که تیگه یشتو وه
 کان و کار به دهسته زانا کان زور جا ک
 ده ی زانن .

بو مصلحت و منفعتی عامه اسکان
 کردن یان وله و خاکانه ی که هی
 (میری) و خالین دامه ز راندنیان
 زور به کله تر دیته بهر جاوان
 له وه که وا گهرمین و کریستان
 بکه ن . جو نکو نه خویان له و ژبانه
 وه اتو جو نه خیر ده بی نن ونه بو
 که سیش به کاردین ونه بو روژیک
 ده بنه مال و ده که ومنه مهیدانی سهر
 که وتن و بهرز بونه وه و مدنیته ده
 هه روا بی زی و جی و بی ملک و خاک و

چاپ

مطبوعه

(۲) چاپ به ووشه — پیت —
حروفات جتيکه له شکلي آشکراو
معلوم که ووشه کان چاک نيشان
دهدات ههروه کو چاپي حروفاتي
ایسنا که له دهست دایه و معلومه
وبه کار ده بریت ، کتیب، روزنامه
وئهو جوړه جتانسه یی چاپده
کری .

به لام جوري يکه مين که گوترا
له پيددا له عصرې شهشه ميلاذ
دا دهست پي کراوه . وازاندر اووه
که پيدا کهر (مخترع) ي ته وه له
جين وزبريك بووه ناوي (فونغ
تاون) بووه ئهو دهستوره وه کو
زاندر اووه ايسش به کاری دهبن .
وئهو پيشه يان بهر نه داوه . جلوني
ئهو ريگايه بوچاپ کردن بهره ووشي
هاتووه : لاپره يک له سهر قاقه ز
دهنوسری يعني جتي دخلوازه سهر
لاپره قاقه زيک رسم ددکری

چاپ دو جورن (۱) چاپ له سهر
تهخته ويان جتيکي ديکه که له سهر
ئهو نويسراو ياخود وينه (رسم)
د، نويسريت ههروه کو چاپي وينه
له سهر بهرد ياخود قالي هه لقه
ندراو .

متصد له وده به که وایاو له م نوعه
شتانه سهر ي لي تیک ئجي . که اوه
انتظاميکه خوا ريکيخستوه .

ئهم روحدارانه ي که باس لي کرا
ههر خهريکي خواردن بون . مه بهسه
کش له سهر له ودرين يته ، بو زور
بوني جنس و تجاوزي غير جنس يه .
بو يه ئهم حالاته وامش-الي انسان
مجبور ئه کاکه سهر تي لي ودرگري .
صرامه کش له وه به که لي ي تو ، بگا .
وله حکمت و قدرتي خوا آکاها .

فؤاد

فاخوف . ئه لين گورگه که زور
برسي بو يه کتري هه لته درن . ئه گهر
ئه هه شي بقدومي شاده . شير ئه گهر
له بر سا په کي بکه وي تجاوزه به شيريکي
ترناکا وحتي له شي مردو ناخ-وا .
کيسهل ههروه کو او تو مو بيلي م-رع
وايه ، ئه گهر سه د سال برسي بي له
جنس خوي سو قصد ناکا .

تله کان که آگا هداري ئهم
نوعه سرانه بون وتيان «ئهم حساب به
له بهر ئه ويه که اجناس روحداران
انقراض بهکا ، هه جهني ژيان
تجاوزي غير جنس الزم کردوه ،
وئهمهش تاثيرکي زوري نيه به سهر
احما کردني جنسيکه وه» .

سهرگه ره کان تامه زروي گوشتي
پاسارين . هه ندي جيروک هيه ئه لي
همو سهرگه ريك روژي سيه پاساري
موجه يه تي ، ئه ئه ره له روژي زستانا
له بهر سهر ما دهر نه جيته ددره وه ،
ئهو ؛ رزقه که ي بوي ديته بهرده سي
ئه گهر ئهمه راست بي ونه بي جنس
پاساري هه جهني دوشي زورده خوا
واي کردوه که هه جنس زياد بي .
ولهروي زميني بزرنابي . زور جاران
که عيشيان بي تال بو بوي دهر ئه جن .

و ودرده که ريندریته سهر پارچه داریکي تاشراوي رندر اوي لوس کراو ههروه کو ای-تا له سهر بهرد (لیتوغرافي) به کار ده بري . به لام گه لیکیان له سهر داري کروسک هه رمي به کاری ده بن . که نویسراو له سهر پارچه قاقه زه که خرابه سهر پارچه . ه داره که وزور چاک دهر که وت . دهورو پشتی خه ته که ده کوان نویسراو بهرزو- زه ي نزم ده مي نیت قول ده کری هه تا جگه له خط نه که وبنه سهر قاقه زه ههروه کو مور کولان و امضا وکلیشه که امر و که له سهر دارو معدن ددی کوان . که نه و پارچه کولدر ا و آاده بو چه ند نسخه ت پی بوي له سه ري چاپ ده کری . له پیش عصري سیزده میني میلاد داجوره چاپ کردنیک پهیدا بو تنهها بو قاقه زي په رات-و (ورق قمار) و کیتي نویژو نه و جوره چتانه به کار ده برا نه ویش عبارت بو له لاپه رانی وه کو کیتي تجلید کراو گرد کراوه وه ي له جه رومه نگه نه دراو .

نو ده ستوره هه ره له کاردا بو

هه تا چاپي حروفات پهیدا کرا . که ههرو وشه یک له یکتر چودان به ای آره زوو دلخراز کورده کرینه وه وایتی (کلیمه) ی لی رییک ددخرین له دوای به کار بردن بلاوده کرینه وه .

وازاندر ا بو که نه ووشانه له پیش دا له دار دروست کرابون . وله خاکی چین وژاپون ورومان بهر ته رزه به کار برابون . هه تا ددوریکي زور هه ره به وه باور کرابو به لام له پاشان زاندر ا و آشکرا بو که وده نه بو له وه پیش ووشه تنهها به کن بو بن و به کار برابن . به لکم له سهر شکلي قالب ویان مور بونیاف بی شبهه بو وه .

دانهرو دروست کاری حوروفه تنهها کانی که کوده کرینه وه بلاوده کرینه وه له لای زاناو وشیاره تیگه یشته وه کاندای مختلف هه به .

چه ندیکیان ددین (حناغوتنبرگ) له استراسبورگ وهیندیک گوتویانه (حنافوست) له مینز وگه لیک و ا تیکه یشتون که (بطرس شوفر) له جر نیش تیم وچه ندیکیش له سهر نه وه ن (لورنس گوستر) له هارنیم درو -

ستین کردو وه .

به لام پترین دلمسا وز نا کانی تیگه یشته باه ریان بهمه هیناوه و شکیان نه ماره که نه شکله ووشانه ی ایستا له چاپی به کاندای به کار دد برین ده ست کردو پهیدا کری (غوتنبرگ) ه و نه و اختراعی کردو وه .

حناغوتنبرگ له بنه ماله بیکی نجیب وزاده کانیکي خاوینی ملتی المان وله بنه چه که یکی پاکه له (مینز) له سهر جوی (رین) له خاکی المان سالی ۱۴۰۰ م له دایک بو وه .

پیاویکی بیر تیژ وزاناو زرنگ بو . له ته مینی پیری دا ج-وته شاری استراسبورگ . له گهل هیندیک و پیاوان بو ته دهسته براو شریک و له گهل پهیدا کردن و دروست کردنی حروفات خه ریک بو وه .

که شریکه که ی دد مری برای شریکه که ی له گه لیا ماوه ته وه هه تا زده مانیک اختراع ده که ی غوتنبرگ دهر ده که ی .

غوتنبرگ که له و اختراع ه سهر که وت و به جای بوی آشکرا بو و خستیه بهرجاوان . هه راوه وطنی اصلیه ی خوی که مینز بو له ی

مایه وه .

ټهوهي اختراعي غوتنبرگ ي
جوان کردوریکي خست (بارس
شوفر) خه لکي ټهوه محاله ي غوتنبرگ
بو له سهر دنای ایش دا ووشه کن
وادره ست ده کران هه مووه کوبکدي
بون؛ به لام دار یان له قورقوشم
بون .

به لام بطروس شوفر دهستی به
قلاي مي کردونیردی له سهر دارشت
وگوره وو پچوک ووشی دروست
کردن که امرکه به کارده بري وله
جاپه کانداله ایشدان .

غوتنبرگ وباروس له وریکایه دا
گه لیک خدمتي هه مو آدمي زاد و
هه مو علومیان کرد و آسانین پهیدا
کرد . به لام له دواي ټه وان
وانه ماکه دهستی لپي هه اگری .
ههر زانا وتیگه یشتوبک هات له
سهری زیاد کرد و آسانین نواند
هه تا امرکه گه یشتوتاپایه یکی وا
روژي به میلیون جاپ له جاپی یکدا
جاپ د کري . گه لیک روژنامه
کاني رهژ آواروژی دوسیه لیون
نسخه ی لپي جاپ ده کري . وبللو
ده کریته ه .

گهوره ترین کشتی (پاپور) ی جهان

نورماندی

کشتی (بیریمان) که یکه پاپوری
ناوداري المان بوله سالي ۱۹۲۹ دا
له هاتروه بو نیورک بو جرار
روژ ووجه شده سمات جوو .

واده رده کهوی ټهم پاپوره که
نورم نده جارده سمات له ایش که
شتی بري مان د ټه بریکایه ی بري
وگه یشتي .

کشتی نورماندي له کانوني دوهم
دا سالي ۱۹۳۱ دهستی پي کرا
وله سالي ۱۹۳۰ مانگی حوزیران
دا ته او بو .

له نیو ټه و پاپوره دا جستی زور
پیشکه وټو، ونه دیده هه یه خوش
ردوی (سرعت) ي ټه و که شتی
۳۲ (نو) یه دریژی ۳۱۳ — پانی
۳۶ ونیو، گرانی هه شتا هزار تونه
هفتا هزار تون بار هه لده گري،
قوه تي صدوشیست هزار ټه سپه .
هزار ویصلو بیست کباری

له حکومتي فرزه که شتیکی زور
کهوره به ناوی (نورماندي)
نازه دروست کراوه .

ټه و پاپوره له هاتر هه تا نیورک
به جوار روژ و سیسمات جووه .
له پیش کهوتن دا رقم قیاسی

ایمیش تزه له هه ایر دهست به
جاپ ده کهین و ته مامان هه یه خوپی
نینه دیني جهوت صدسال سالانی
له مه ایشی روژ آوا ټه ویش مان
بوریک ناکه وي و پیمان ردوانا
بندری وله بري تشویق وترغیب
ویارمه تي دان و کومه گی فن
وصنعت، جه پولکه ده خوین ودا
ده پلوسري بین . وله حیاتی آفرین
ودهست کیری دل شکا وودهست
تهنگی وپه ریشانی ده خوین و دا
ده هیزري بین !!... ما

رونایي

په زدان دوخت

شه نیکي پاکيزدي دل بهري

ههوليري

— ۳ —

— ديريكي ره گهز —

گه ليك له كه زره كلني قطيسفون
وسهر كرده و اشراف (آزاد) كه
خدمتي ساسانيان يان ده كږدقارسي
نه بون و بو يارمه تي و پشتيواني به له
شكره وه له نيو ريزي سپاهياندا
خدتان ده درد . وگه يشتب - ونه
پايزي سهرداري وسهر كردهي و
وزارت وبه و جوره له لاي پادشاهان
پيشكه وتبون به دل پاكي وبه زانين
وتيگه يشتن جيگاي بهرزيان
دهست ختبو . يكيك له وانه
كه قسه ره وا وبه كار بو (كږشناوي)
ههوليري بو كه له دهوري رابردوي
شاپوري دوهم دا سهر كردهي

راسته وراست شاريكي پچوك
وييکه يشتو وگه ره و كيكي
سهر آوه ما

له شكر و وسهر داريكي گه وره بو .
بينهي نهو شهوه كه لي دواين له
قصري نه برسام نو كه رو به نده و
كيزه كه له خانوي (آزاد اشراف)
كوشناوي خهريكي په زيراي ميوان
داريكي قورس بون بو گه وره وه
سهر كرده و كار به دهست كلني
دولت . مافوره و داخهري آدريشم
وزير بافت داخه را بون ژوره كان
به جتي بون خريش بون درابون
كاسه ي جني وزير وزيو پر له ۴۰ ي
له سهر خوانچه ريز كرابون له نيوه
راستي خوشي خانو دا تاقه . يكي
جواني رازاندر اوه ده ريك خرابو
آزاد كږشناوي له وي راوستا بو
به خير هاتي هاتواني ده كرد و نه -
وانيش پيروز باي كږدخ يان لي
ده كږدكه به سهر كه وتن له مدرسه ي

گري تيدا ايش ده كات . دو
ههزار هه كهس ههله ري .
له نيو نه و پا پوره گه وره دا كليساو
تيا تور و جوار صد كهس ههله
گري حوزيكي نه ردي بو مه له
تيدا به نه و حه وزه بياست و اينج مترو
پانه ژري خوار دني نه ود متره
در يه تي نه و ژوره گه وره ترين
ژوره كلني خوارده مهني (سفره ي)
جهانه سالونيكې زوري تيدا به ژوري
جگاره كيشني به تاييه تي هه به
باغچه يكي خوشي هه به .
په روانه كلني جوارن هه ربه
روانه يكي ۴۰ تونه (گير - كل) ي
۱۳۸ تون و نيوه بلندي جل متره .
دنده ريمه (طبقه) خانووه دوكل
كيشه كه ي خري (قطر) ۱۶ متره
به يه دانه دوكل كيشي واي هه به .
جل ههزار جراي كهر باي تيدا
ههله كږي حهوت صدو حهفتا
تليفوني تيدا به . ههشت قصاب و
دوازده نانه وا خانه دوقه نداخ جي
(شير نيات فروش و آشپه زو حهوت
كهس له مطبعه ي دا كارده كات
نوسه رتاش (بهر بهر) . وسيه دوقنور
دومز ميد تيدا كارده كهن .

(آزادان) تحصیل علمی زردده شتی و سواری و رهوشتی زورانی و فنی حرب کرده وه شه ادتنامی و درگر تو وه . کرداخ کرده تاقانه ی آزاد کوشناوی بو .

نه بجه نی میوانه کان جوان نه بو ونه رازاندرایه وه تا کو یه ز- دان دوخت له ژیر تاقه که وه تسی نه پهری . نهو سینه یه به ریکی آوری شینی بنه و شه ی زیر بافت به تیل زیر درواوی له بهر کرد بو . سهری به سهر پوشیکی ته نکی سپی زنجیره زیری دانه مهر واری پیدا هه لاهه سر اوی به سهر دا دابو له سهر خوی به نازو گریشما و لاره وه ده بزوت و دایه نه کدشی ورده ورده له پشتیه وه هه نگاوی داو- یژیتن ورو به دانیشتو وان ده جون . خار ند مال به روژ باش به خیر بی بانوی بانوان ده نگان بلند کرد .

که له نریک دره ای تالار راوده امیوانه بانگ کراوه کاف هه ستانه سهر پی و پیشوا زیان کرد . کوشناوی له ایشدا گه یشتی . کوشناوی پیریکی به رزه بالای له

سهر خوی زانا بو نه گهرچی له تمه نی هه شت سال رابرد بو . که له و دوبر پر خه بجه بهورد بو وه له شهر ما جاوی هه لنایت و به خری دا ددشکته وه ویشتی شهرمی شکینی و بکاته وه له پیش کومه له ی میوانان سهر به- ستی کا . جووه پیشی و سینه باشیکی به گهرمی لی کرد و پیشی خست و بردیه لای زوری هه موان دای ناو نه ویش سینه باشی له هه مو دانیشتو انی مجلس کرد . کوشناوی روی له یه زدان دوخت کردو گوتی کرداخ ی کوری تاقانم پیشکش به بانوی بانوان ده که م .

که له کرداخ ورد بو وه جوانیکی به تن و من وله ته نی بیست و پینج سالی دایه . کوشناوی روی له کرداخ کردو کوتی و هره دهستی بانوی خوشه و یستان کرداخ جوو . دهستی و سینه باشی لی کرد .

کوشناوی له دواي نه وه روی له جوانیکی بلند بالای رهنگ گه نی پر گوشتی خوش رو کرد و گوتی وه ره پیشه وه های ساسان سینه باش له بانوی خوشه و یستان یه زدان دوخت بکه . نهو جوانهش کرونو-

شیکی کردو کشاوه .

پیره گوتی نه وه ساسانی ددسته برای کرداخ له مدرسه ی (آزادان - اشراف) دا پیکه وه یان خونیندو وه وله بنه ماله ی که وره ی فارسی نه ژاده . منصبی (آرکاندی) هه یه جونکو باب و باپیری سهری وانی سهری پادشایان یان هه لده گرت . نه ویش له لای من وه کو کرداخ کوره تاقانم خوشه و یسته .

خاتونی هه ولیری دانیشت به لام له به رجوانی و شهنگی اره ته ی شهرمی به سهر کرلمه ی مول رهنگی دا ده جووه خواری آزاد کوشناوی له ته نیشتی دانیشت و قسه ی خرش له گهل ده کرد . له ولاشه وه ساسان سهرگردانی رو خساری خونساری واندامی دلپه زیری بیو له که لینا خهریکی دلفینی بو هه تا تیری خوشه و یستی یه زدان دوخت پهری له دل کهوت و کورفتاری بو و به داوی کیرا .

به لام دانیشتو وه کان به جاریک خهریکی جاوبازی که وره کچی هه ولیری بون و مهستی سهبای جمال و خط و خال و که ردن مینای نهو

شهنگه بون به لام سهري مجلس و
 پياوه کانی له لاي ژورو دا نیشتبو
 مؤبدی مؤیدان گه وده تریبی
 دیانتي زدردهشت وقسه ره و اترینی
 دولتي ساسانی بو رتن و بهردان
 وامرو نواهي له دهست دابو .
 پياويکي ناوینجی اندام وله ته مه ني
 شیت سالي دا ریشي تانو و پوي
 سپي و دوچاوي ردهشي مایبل به
 پچوکی وزیت و زرنگي هه بوله
 چاوانی دیار بو وریاو تیگه ی ت و
 زانابه، که پویکي بهرانی دم و چاویکي
 پانی خري هه بو . کلاویکي لای
 ژوروي تهنگي له سهر . بهر کیکی
 پان و پول و داوین . نش که ده گه
 یشته به رپی یانی له بهر دابو، چتیکی
 پان و فردهی به سهر شاندا دابو و د
 جبه یکی قبول زل و داوین پانی
 گه و ردي امرو وه چو . خه نچهر یکی
 جهوه سهر داري گه و ردهی کلان
 زیري به یشته وه داریکی دریزو
 رازاده وه وله ساری وه کو گو یک
 خري به دهسته وه گرنبو . .
 مؤبد له گهل ابکرهان سردار
 سپدی ساسانی قسه ی ده کرد که له ته
 نیشتی دانیشتبو . ابکرهان له ته، ني

پنج سالي دابو وله گهل تهنگو
 هر دوکیان تیلهی چاویشيان له
 یه زدان دوخت بو که له گهل
 کرشناوي دا خه ریکی قسه بون .
 ورشته ی و تنيان گه یشتبو وه
 مایي و وتی :
 هه ی کچم پی وفاي دل ره تی مامتم
 یی تو وه که حقی توي خوار دو وه .
 به لا له نیوانی آ زور شاخ ي مامت
 پياویکی گه و ردهی و دکو بابت دا
 فیلیکی زور هه به . نه و پياوه
 گه و رداو داره که خاکی فارس وه کو
 نهوی نایبته وه که بابت بوها و ال و
 دهسته برای من بو وله شهري
 رومان که له سهر دهر و ازدي
 قطیسفون له دهوري باراجي دوه م دا
 شهرمان ددکرد شیري تیژی
 نه برسام که دوزمن شکن وصف
 دربو له بیري ناکم که وا ناچاري
 کردم فرمیس برژنیم :
 نه و یاسه دلگیرانه به کار نایت
 نه و اخوم کرده وکیل بو به خيو کردني
 حقوقی تو و بو یار مه تی دان له م مجلسه
 دادو گه و ره پياوانی دولت که یکيان
 ابکرهان سهر دار سپاه و دوه م
 کوشتا زاد سهر داری امتای دولته

که برای خوشه ویت و دستن له
 گهلانه به دست هر دوکی نشان
 داب .
 یه زدان دوخت که اوری داره
 ته شای کردن دو پياوي کامل له
 سهر خو و بی دهنگ دانیشتون
 تیکهل به کدس نه بو زور کامل
 وزانا و تیگه یشتبو دیار بون و مؤبد
 به چاو به برو بزارتسه یان له گهل
 ددکا .
 له ودهمه دا ددرگایي خوان
 کراوه به کومه له له ددوري خواردن
 دانیشتن . سیه یشته ست یکيان
 آفتاوي زیر و یکيان له گهن له زیر
 وهي سیه م پاشته مال که تانی نهرم به
 د سته وه له یشته به ددوري
 دانیشتبو وان دا گهران ددستیان
 بشون هه و وه کو دستوري نه و
 چاخه بو .
 یه زدان دوخت له گهل بانوانی
 قصر له سهر خوان دانیشت وله
 آتشکده و جیگ انویژ و هیکه له کانی
 مرزا دجوانی یان ده دوا که له هه ولیر
 بون و بهوانی دا هله گوت نه وه
 دابو ته شای کرد مؤبد له کوشناوي
 پرسي :

دوسال له کردستان

﴿۱﴾

أول زیارتتم

بو ههولیر

نوسیني: کاپتان هه
وهرگیرانی (رزگار بو)

له لایهن عراق و کردو کردستان
وبه تاییهتی آقاری سورا نه وه له
سالانی (۱۹۱۹ - ۱۹۲۰) کیتیکي
نایابی نوسیوه په ناوی (دوسال له
کردستان). ئەم باسهی خواری
له فصلی جهوتهم لاپه ره (۱۱۳) هوه
وهر ده بیرینه سهر کردی.

له ۱۹۱۹/۱۱/۷ فەرمانم پی درا
که له التون کورپی به وه بروم ه
کرکوک و حاکمی سیاسی لوان (نویل)
بیستم. بهیانی به باران و سهرما و
کزه باروم کرده أوي. هیشتا له
کرکوک بوم تلغرافیکان بو هات که
زوبهزو حاکمیک بو ههولیریندری
وله پاش (ترکی سلاجی) میانی ایمه
وتورکان ادارهی لوانی ههولیر

کاپتان هه له پاش أوه که سالیکی
له اکسفوردي خویندوه له سالی
۱۹۱۴ بو هندستان بزوتوه. وله
کانونی به که می ۱۹۱۵ هانوده عراق
وله له شکرکی انکلیزا پیش
که وتوه. له پاش أوه که له زانین
زمانی عربی ناقي کر او به (یاریده
دهری حاکمی سیاسی) بو منسبلی
دامه زراوه. له دیوه بو آلتونف
کرپری نیراوه وله پاشان له
تشرینی دووه می ۱۹۱۹ اداردی
لوانی ههولیری دامه زراندهوه بو
به حاکمی سیاسی لوانه و تا کرتایی
سالی ۱۹۲۰ له م لوانی داماره و له
پاشان به وظیفه بو هندستان
نیراوه وله کردستان جیا بو ته ه

— وا بزاتم ههی آزادنه و
که زره کچه له ههولیره وه هاتوه؟
به دهستوریک کوتی: به لی ههی
مؤیدی گه وره م.
به زدان دوخت کرتایی قسهی
کرد وردنگی سور هه لگه را. دینان
مؤید پرسی:

— ههی آزاد بیستم که ناوی
مامیت هینا که آزرشاخ موهبات
ههولیره. ددپی له ووی ظلمی ای کرد
بی؟ به لا به زدان دوخت بزانی
که نه وه له بنه چه که ی نه برسام ی
گه وره به. هه موگه زرهی دولت
به دل چاکدی بایری و بانی به خیو
ده که ن. گه وره ترین ونجیب
ترینی گه وره کانی دولتی ساسانی به
من بو خرم سویند ده خرم تولهی
بو ده که مه وه نه سهر له پادشای
مناطعمی هه زلیرارده شیرینی که هه مه
حاجین حزنی ماویه

محامی

شیت مصطفی

تماشای هه مو. دعوا یک هه کا
محلی له نرک سهرای حکومته.

که ورهه ايزانم که له وولاتاني روز
هه لاتا په یدام کرد بي .

نه وه ندهی پي، نه جو زوري
اخياره کاني کرده که له ده ورهه
کو بو نه وه . په کيکي ان که فارسي
ده زانی .

به باراني پرسيارانی به که له دوای
به که سه رشيتي کردم . اپرسي :
« انگليزه کان بوجي هانوب ؟
له کوی ده يانه زي حکم بسورين ؟
جه ندي ويرکي له خه لک ده ستين ؟
جي اصلاح چيکي زراعی به جي ده
هين . شمد فرمان بو دوروست
هه کن ... هتد ... هتد ... »

منشي نه وه ندهی تواناي خرم
جر ايم نه دايه وه . به راستی زور
به کراني امتحانيان نه کردم که وورد
و درشت کرده که نم ره نگه کان
دورديان دا بوم وبه بي وجان نه وه
پرسيارانه بان لي نه کردم .

له م اول زيارته مدا دزده به کانم
زور لاقيد وبی میرانداری ديت .
به لام له پاشان که لي يان که ييشتم
زایم نه هم عشره ته به رز تزييني
عشیرتانی کوردستاني خواره وهن
جر نکوله واني خوارووي خويلان

بو نه وه که له هاتمان آگاه مدارين
پيشه کي نه ندرمه بي کم بو گونده که
هه نارده . ونه وه ندهی پي نه جو له
لايان همو نيربنهي کونده که وه
استقبال کراين . همو به ده شته وه
به پيرمانه هه هاتبون .

کرنخادي (محمود يابه) ناويک بو
محمود يابه آغاييکي سه ره به خريه و له
که له رئيسه کاني دز دهي علاقه
بيکي وا به هيزی نيه . له ده ره وه ي
ديو انخ نه که ي له سر دوشه ک داينام
له شکلا ناشرين و له عمر دا ناوه
بني به . له پيشه ابه اياويکي دروزن
وخر ايم زانی . به لام له گه ييشتمه
هه واپر زایم له لايه ن کردانه وه
زور راست گو وبه وفايه . له بهر
نه وه اگر له لايه ن سه ره که کاني
دز دهي وه پيوستي حل کردني
شتي کم بو واپي زو فکر و قذاعتي نه وم
وه رده رت . نه ول کرته ي به مني
کيت نه مه بو : « تو واپو هه واپير
ده جي . له وي برادري من رئيس
بلديه احمد افندي آيني . اياويکي
جا که و کر مه کيت نه کا » . نه مه
اړل کرته بو به ييشتم له لايه ن احمد
افندي يه وه که به برادري هه ره

بسور ييت . ماجر نوبل بو ام
کاره په سه ندي کردم .

که رامه وه آلتون کورپري و له
پاش مازدويه تيکي زور بو په يدا
کردنی کاروان و نقلیه له که
ناموریک و دو تلغرافچي انگليز
وه ندي هندي روژي ۱۰/۱۱/۱۹۰۹
سعات يه کي پاش نيوره و رو به
هه واپير هه لستام .

له وه ده مه که بزوم تومزه فه ماني
دامه زراني (مهري) بو هه واپير
هه ابو که به گه ييشتني نه و من
بگه ريمه وه جي جار ايم . له
ريگاشه و مان به سه را هه ات له
آقارمی کوندي (قول تپه) ي
دزدی .

له که چند نفرک روم کرده
گونده که . له پاش نه وه که چند
ميلیک رویشتم که به جي که س نه
سه ييشتين له دوه زه به چوم به تنها
کردنيک که وت . هه ندي که رو
گاي خسته و ييشي ولي ده خوري
که راستي گونده که مان لي پرسي
له دووري چاره ک ميلیکه وه ده ستی
کرد به (هرهو ...) وبه قيراندن
ريگاي گونده که ي پيشان داین .

په اوترو آز تر وله واني ناو جيا و
کوستانه کانش عاقلتر و دانترن .
روژ آوا که مهلا بانگي دا دهورو
يشته که مومو بو نوپژ هه لستان و
پاشي نوپژ محمود آغاشپوي ميواني
پلاو کرشواوی بو هينان. نه وه
نددي پی نه جو که و تينه ري .

به ياني که ريگا دهورو يشتين .
خبريان دا که له يشته وه هه ندي
نفری تورک هه به . زو که رايته ه
و که يشته خانو بيک که هه ندي
دانه و بله ي تيدا بو . وجه تد نفری
پاسي نه کرد .

نهم نه توانی جه ند ژه ندرمه بيک
بو محافظه دی ددغله که دامه زرينم و
حه زشم ته نه کرد هروا به جي بهيلم .
له بهر نه وه خبرم بو آغاي کوندي
تريکتر بنان نارد . علی آغا ناويک بو
کوربکي لاو هر هه ژده سالان ؛ بو .
کورته کيکي آوريشمي ره شي له بهر

کرد بو و به پشتونیکي جوار انج پان
تونند خوي کړی دابو . ددغله که مان
تسليمي کرد هه تا له هه وليره وه
محافظه ي بو بنيرين . نزيکه ي دوسيه
سمات له زه و ميکي روو تو قوت
دهرو يشتين که هيچ کوتايي نه ههات
هه تا له سهر کرديک له دووري جزار
ميل کرديکي خره اته بهر جاوم که
جوار دهوره ي به خانو بهر دهوره
درا بو . نه وه هه ولير بو شاري کړی
مبارکي ؛ وه له کله نه و ددشا جه ند
جاری توشي سيلوي له شکر ي
بيازان بو بو له زه ماني آسوريه کانه
وه به عه بني ناوه وه . ابو . هروه کو
نه کورراني (اشتر) ی معبودي
آسوريه کان ؛ کوررابو . آ... ليره
اسکندری هزن داراي شکاند و
دبسانه وه ليره سه رده ميک به ناوبا .
نگتيرين و که وره تريني کورداني
ناودار له ميژوي ، صلاح الدين مهزن

حکي نه کرد .

به ريگا ايکي جوتا نزيک شاره که
بوين . له دووايدا هاتينه پانايکي
بچوک که لايکي جايخانه بو وله
لا به که ي تري . أمـ و راني بلديه
راوه ستا بون . له يش ههـ که
سيکا رئيسي ژه ندرمه دهستي کوم
وله دواي نه و احمد افندي
رئيسي بلديه و متصرفي تورک... له
دائره ي بلديه جاي و قاوهم خوار
ده ده .

ديواني حکومت له دهرکي به شي
به رزي شاره که بو . له ويوه شاره
که و دهوره پشته که ي منظره بيکي
زور جواني پيشان نه دا ما

(رزکار بو)

ماويه تي

***

چاپي

زاري کرمانجي هه ولير

بو چاپ کردني هه و نويسراويک آماده به

قيمتي ناليك

ديان نروزيكي بو به رداوه و سمايل خواردي ههروهاچه نلسچازان بوي بهرداوه هه تا سمايل تينوهني شكا .

باني روي كرده كوره كه ي و ووني : كورم سمايل تو نه گهر بو ههل كرتنه وهي ناله نه سپه كه جاريك خوار بو يتايه وه ههلت گرتبايه ، ايستا كه بو هه لگرتنه وهي تروزيه كان نه مه نده جار خوار نه ده بو يته وه . نه ده درسيكه بو تو ، له ايشان زحمتيك بكيشا بايه ايستا كه نه هه مو زحمتانه نه ده كيشا . كور جواني داوه ! :

بهلي بابه وايه نه مه درسيك بو بو من چونكي من تازه له ژباني خوم له تجربه دام ما

هه ولير : قوتايي مکتب متوسطه

يونس مصطفي عمر

* * *

نه بو نه ختيكي لي بخواننه وه هه چ دى يك له و نزيكانه نه بو تاكو بچنه نه ودي به كه له وي او بخواته وه . جگه له خو گرتن وصـ پر و تحمل چي چاره بكي نه ما ..

كه باني آگادار بو تماشاى كرد كوره كه ي له تينوان زور هه لاهه دستي برده نيو باغه لي خو به وه ويه نه تي تروزيكي فرمايه زه وي سمايل كه تروزيه كه ي له ارز دي بو هه لگرتنه ودي خوار بو وه . وه لي گرتنه وه و خواردي . هينديك تينوي شكا له گهل خوار دي نه و تيرزوه هاته وه هه رخي له پاش هينديك سمايل دوباره تينوي بو وه . باني تروزيكي ديكه شي بهرداوه سه ر زه وي ديسان سمايل خوار بو وه وه لي گرتنه وه و خواردي ، به لام به خواردي نه تروزيه تينوهني نه شكا . باني

پياويك كوربكي هه بو ناوى سمايل بو له دي به كه به وه چو و دشار . باني سمايل له ريگا ناله نه سپيكي چاوي كه وت . به كوره كه ي گوت : كورم نه ناله له خاك هه لگره وه به كه لك ديت . سمايل سوي نه دا قسدي باني ، ناله كه ي هه لته گرت وه به جي هيشت به لام باني سمايل بو خوي دا هزي هه لي گرتنه وه . له دواي چه ديك كه ي يشته شار . باوكي سمايل ناله كه ي فروشت داي به ده پول (پاره) نه ويشي دا به هينديك تروزي . له دراوي بيك هينـ ني ايش و كاري خويان وختي نيوه رو به دي به كه ي خويان گه رانه وه . كه هينديك له شار دور كه وتنه وه سمايل زوري تينوبو چونكو وخت هاوين و گهر مابو . كه ميك مابو له تينوان بختيكي وله و نزيكانه ش چي او

نازدار

— يان —

— ژني ڪورد له لادي —

— ۲ —

به قلمي : محمد علي ڪوردي

۳ — زوره باني —

دنيو : واز له زوره باني بينه ، پيم وايه ٽوله — شيخو — که له ته نشت دانشتوه به هيز ٽوني له ۱۵ دقيقه زياد تر خوري له بهرم نه گرت هتا ديتان به سهر سرمه وه ٽهي رفيم ، وه ڪرچون گورگ مهر ته رفيني ، حوتان چاوتان ليو .

ايڪ له لاوان : دنيو نازدار وائ زاني وه ڪرچاران هر خريڪي گالته وياري ٽه پيت ، نازاني باوڪي له م بينه داله گل — نژادي — براي ٽهي نيري بو — قلاتي نازدار — ٽه وكونده که — مير زيندين — به ناوي نازدار آوه داني ڪردو ته ره ، دياره له وي مسؤليه تي گهوره له سهر شاني — نازدار — آيت ، چونکه نژادي

براي له و بچو ڪتره ، وه تجره بهي دنياي که م تره .

نازدار : چاڪ ٽهوه ٽه زانم ، به لام ايمه ڪوري ٽهم ساعته مين ، ٽه ما نه وي شهوه که مان به خوشي رابو ويرين ، بو سبه ني ايشي جو وا يه ز هيه .

فرمودنيو — بازوره باني هڪ بگرين ، بزائين ڪامان به قهوت ترين ، وه ها ٽومان نابه م ٽه ترشي . دنيو چاره ي نه ما جو واي نه داتهره بو ٽه مه ڪچ وڪوره ڪني گوند عيي لي نه گرن وه به ترسه نوكي دانه نين .

لاويڪيان بو ديو اخاني — مير زيندين — فار دبو ٽهمه خبر بداته ديو اخان که ٽهم شه ناز دارو دنيو ملانه ٽه گرن ، هتا بزائين ڪاميان به

قهوت ترن (چونکو دميه که له سهر ميريه تي ڪيشه يانه) .

— مير زيندين — به خووي دارو دهسته كي وحيواني له ديو اخاني هاته دهري ، وه له تاو ديدابو به هاوارو بانگ هتا حمو ٽنوپيا وي ديکه يان له ميداني بر دمي ديو اخان ڪو بو نه وه ، وه به يپوه آله يان بهست ، وه ڪو جون (رومانين) ٽه هاتن بوسه يري شهري شيراني ودهري که له گاجوتان .

حجي به جي حڪميڪيان د'نا که به اشاردي وي دهست بدهنه يڪتري وه به اشاره ي دي دست ايڪ برددن ، وه بو ڪاميان حڪمي ڪرد هر ٽه دهني .

هر دو پاله وان — نازدار و دنيو — له نازه راستي آله ي سهر که ران

راوه ستابون، به فرمايشي حڪم ٻو
يه ڪتري جون، وه بانگي يه ڪتريان
کرد (آ مات له خرت بيت) انجا
هر دو ڪيان دستيان له پشتيندي يه۔
ڪتري قائم ڪرد وه زوراي دست
پي ڪرا.

مير زيندين: هائي ڪچي خوي
ٿدا ٿي ڪوت:

— ها ڪچي خوشه ويستم نازدار
سخجا امان نه ڪي، له — دنيو۔ قله
وتدي، به عمر گه وره تري، له ويش
زياد تر له خوش داي، ٿه گر له
عردي نه ده ي به — مير يه تي —
ناگي.

— زوري پي ناجي دلنات
خوش ٿي، چپلم بولي ٿه زن،
وه ختي ديتان پشتي — دنيو۔ خو۔
لاوي بوه، ده کوجون پيش
دوم نڪ — ڪو — شم وه هلي
ڪرد، ماه — يروت — م له گل
باوڪي حسڪو خه لاتيان ڪردم.

باوڪي — دنيو — (جوتيا ديڪه)
ڪرري خوي هان، داوه ٿي
گوت:

— ڪرم دنيو: مهلي ٿه وه ڪچي
— مير — زيندين — ه، وه ختي

ايمه وه ڪو ايوه لاو بوين وه لافي
جھيلان لي ٿدا — مير يه تي۔
جھيلان هي نسه بو، مير زيندين
وخلڪي دي ٿه زانن، هر به وقه و تي
جو وانيه ٿم حمو باغ ويستا ٿم
بو تو درست ڪردوه.

به لي هينان و بردن زور بو،
هر دو پاله وان هان دران، نيو
ساعتي پي جو هيچ ڪاميان باويان
له يه ڪتري نه ساند، زورماند بون
آرتي رهش وشينيان دهر ڪرد،
له برء، وه — حڪم — ٿه مري ڪرد،
ده دقيقه بجه سينه وه.

ده دقيقه ٿه واو بو، هلاسته نه وه
بو ميدان، به لام: — نازدار۔
جھيلڪي گه وره ي ڪرد، ديتي۔ دنيو۔
آسمائي لي نيه خه ربيڪي خو قائم
ڪردنه، به هل ڪه و تي زاني له ناڪو
بو بهر سنگي خوي راڪيشاوه
بران يه ڪي دا وه به ته ڪان دوري
فريدا.

بو بو جھله وه وار: چونڪه دنيو
دور له نازدار له يه ورو ڪه وت:
— نازدار — هاواري ڪرد:

— هر بڙي باوڪم — مير زيندين۔
هر بڙي مير يه تي بو ايمه به راستي

وبه ياري.

— ڪچم: دعيه لي مهده، ياري
وه ڪر شهر به نوره يه وه فيل و
جھيله يه.

دنيو: روزگار دورو دريڙه،
به برو بوه، ٿه مروه بو تو يه سبه تي
له سر ٿويه.

حڪم: ٿم ياريه به تاله چونڪه
فيلي تيدا بو، وه له ٿر قانوني
زوره بانيدا نه بو بايني.

مير زيندين ودارو دهسته ڪه گه
رانه وه بو ديو خان، جھيله
ڪايش گه رانه وه بوجي خويان،
وه به آله ڪچ و ڪور شانهوشان له،
بني يه بٿري دانستن به لام دنيو
له ته نشت — نازدار — ي دانپشت،
گه به لي ده ڪرد ڪه بوجي ٿه
فيله ي ڪرد.

۴ — روزي له بهار —

نازدار: وازينن له م باسه، سبه تي
بو ڪروي بچين وه جي بڪه ين.
دنيو: جي ٿه فرموي.

— ده ميڪه ڪه نگر و ماسٽان
نه خو ورا دوده، نسه زوري جهز لي
ده ڪم.

ڪوريڪ: يه خلالي مينش (ڪه

نگر باميه)م زور پي خوشه ، به راستي كه نگر باميهي بهاره .

كچيك : ننه (كه نگر ماسي) م پي خوشه به راستي كه نگر سوره وه كرا وله گل زه ردينه ي هيلكه ماسي بي ايستكه .

كچيكتر : نسه كه نگر م به كلي له گل خووي پي خوشه ، نه لي هاروي سپيه .

دنيو : كه وابو سبه بي قرار مان دايت بچين بو كنگر .

نازدار : بو كوي بچين ددزائن كه نگر له جو عرديك هيه ، به لام حوي يه كه نيه .

دنيو : له عردي كيو وخيزه لان كه نگر شيرنو آودار وئه ستور نه ييت ، له عردي كيلگه دا كه - نگر به قهوت و باريك دريژ نه ييت به لام هي كيلاو ره كي قالي نه دات .

نازدار : بابچين بو (دولي ژيان) وئه وكيوانه ي دهوران دور ي ، الهين كه نگر زوري هه به عرده كه شي خيزه لانه ، بفرو بسته له كي زستان هلي وه شانده .

دنيو : شهومان باش ؛ بابرونه وه

بو ماله وه هتا ايشكان تيز بكه ين . يان پيشكي تازه درست كين .

سبه ين ايش روزه لاتي ديمان - دنيو - هيري لاون به ناو گو نه بيدا ده مري ، وه به كه به ايك كرو كه ان به ناوي خويان بانگك نه كات .

حومان له ايك جيه گه كو بونيه وه نه يشتينه ۳۰ كس ، هره بچوكان عمري له ۱۲ سالي كه متر نه بو به لام كه سي به ژنو مالمان تيدا نه بو ، يه كه سهر حومان روشتين بو (دولي ژيان) وه كو شه و قرار مان دابو .

هر كه سه نيو روژي خوي : دو ناني گه ني ته ندوري له گل نه ختي روني كه ره ، يان نه ختي په نيري زستان ايجاره ، خستيه ناو (توره كه ي) ملان .

له ودر ودهشته بلا بو نيه وه دهستان كرد به كنگر هل قندن ، دو ساعت پي نه جو حومان توره كه مان پر كردي ، وه ختي روژ له جاوي جه پلاي دا بو جاوي راست حومان له دهشتيكي سهوزو شيني آوداردا ، له سهر سهر جاوه ي

آويكي سپي بو نيوه روژ خو واردن كو بونيه وه ، ديم نازدار ده ليت :
نه م روزانه روژيكن وه كو خهون را ددبرن : سار هل بره ، هر دوجاوت بكه وه ، ينواره ناو نه و دهشت ودهره ، نه و كيوو شاخانه ، نه و دول وبانوانه :

د يني : بهاري سال له گل بهاري جوواني له كل بهاري ژيان له م جيه گه دا كو بونيه وه . (آخ جند خوشه به كيف وشادي تيدا بگر ي) .

ته ماشاكن : دد يني : كچو كور ليره وله وي تاك تاك وپول پول بلاو بو ونه وه . نه و كجه (بالوره) لي ده دا نه و كره (لاوك) نه لي . نه مه (حيران) ده بيژي . له سهر نه و ته پولكه وبانوانه . له سهر نه و شاخ وبهرزا نه هرده لي كه وي بهارن - يان بلبل ناولق وپو پي دارن م

ماويه

**

هولير له مطبعه ي زار كرمانجي

دامه زرا (چاپ كرا)

تکا

له همو خوینده واره خوشه ویسته کانی رونا کی معلوم و
آشکرایه که نه م مجله یه مجله یکی علمی و ادبی و اجتماعی یه .
تکامان وایه له م ذاتانه ی که لاپه ره ی مجله که مان
به مقالاتی به رز تنویر ده فیه رمون : مقاله کانیان تنها علمی ،
ادبی و یا اجتماعی بیت

روناکی

ره و شت و ده ستوریکی به رزی هه یه

زابد و وایسا به ناسین ده دا

به ره هه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوپن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

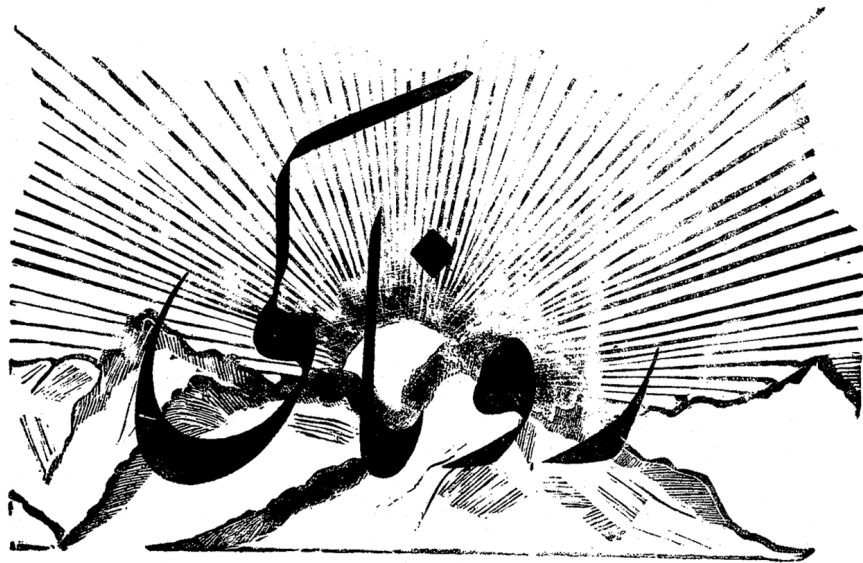
« ره و شت و خووی کورد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خیو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

و رابد و و فیه ره ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

فهرست

	لا به ره
اجتماعیات	۲
ادبیات و آثاری ادبای کورد	۴
ح.ح	۶
ح.ح	۵
ح.ح	۷
ح.ح	۱۰
عمله يك م.ع کوردی	۱۲
شقلوه ع.ع	۱۴
جمال احمد قوتایی متوسطه هه و لیر	۱۵
ب.ج	۱۶
ب.ج	۱۷
ار بیل اجراء مأموری	۱۸
ار بیل اجراء مأموری	۱۹
ار بیل اجراء مأموری	۲۰
۱۲ شباط ۱۹۳۶ له رواندز: له چاپخانه ی زاری کومانچی دا چاپ کرا	

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی

بوهمو چنیک محابره به ناوی

هه ولیر اداره خاندهی روناکي

(هه ر نسخه يك ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کوار يکي هه فتهی علمی اجتماعي وادني کوردیه

بدل اشتراك پيشه کی یه
سالی به ۷۵۰ فلسه
بوده ره وه اجرتی پوسته ی دینه سه ر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ريك ده که وین

***

اجتماعیات

پیویستانی آدمی زاد چی یه ؟

- ۵ -

له سنور يك دا رابگری و بیوه ستینیت
و یا خود رو له که می بسکا و یان
حدود یکی بوداندری بونهایت
پی دانی چنیک پیدا بگری .
- کیفیت اجتماعی آدمی زاد به محدودی-
دوه م : آدمی زاد به که م آویک
و پارچه نانیک همو احتیاجاتی خوی
دفع ده کاوله وه پتری ناوی ، آو
وه رگرین : نه گه رچی له سه ر خاک
آوله همو چنیک زورتره که پیویست بو
له دوی ده گه ری و تقلا ی بو آدا ،
که ده سقی نه که وت پی دلگیر آبی
و پی نه خوش ده که وی وله ناو
ده چی ، که پیدا کرد و خوارد یه وه
تیر ده پی و احتیاجی نا ، مینی وله به ر

چاویان ده که وی .
[آره زو ، داخ ، تیری ، بیزی]
آدمی زاد به چی و به چند تیر
ده پی ، احتیاجی به چی ده پی ،
نازاندری و مقداری بود یار
نه کراوه و نا کری .
دیار نیه چند گا به جوتیار
و چند نه سپ به عه ره به چی
پیویسته ، چند مال و حشمت و
ملك به آغا و شیخه کانی کورد
و چند دانه الماس به میره کانی
هینده لازمه که دفعی احتیاجیان
بکا ، هر وه کو نازاندری ژن
به چند ده سته به رگ و خشل تیر
ده پی ، هر وها نه راندراوه ده س

دربزه کانی کورد یش به ویران
کردنی چند بنه چه که مال تیر
ده بن و وطن خواهه کان به چند
کورسی ده ست خستن داده مرکین .
هیند يك احتیاجات هه ن که آدمی
زاد لی تیر نابی و هر چند پتری
هیچ تیری ناکات ، آدمی زاد
له دراو (پاره) تیر بوئی بونی
و هر ده یه وی ، چونکی دراو همو
چنیکه ! و هر چیکه له به ره وه
که همو آره زو و دخلواز و پیویست و
اومید مه ندیک که هه پی به دراو
بیک دی و هیچ کسیک لی تیر نابی ،
بو نه ویش پایه يك داندراره ،
نه گه ر بیتو دیناریک بدری

به مليونيريك پي شادمان و به كيف نايي ، بلام به نجافلس به ره به نيك و دينارريك به ده ست ته نسيك بدری و نيو دينار به هه ژارريك بيه خشمري ، سپاسي نه كات وزور شادمان ده بن ، له وه واده را كه وي كه له دراویش تير بون هه يه ، اُگر وانه بوا يه نه و مليونيره ده بوا يه ديناره كه وه رگزی و پيشي شادمان و به كيف بي .

سيه م :

- احتياجاني آدمي زاد به رقه به ری - آدمي زاد كه شتيكي پيوست بو نه وي ديكي له به رچا و اكه وي و نايه ويت ، پياويك نه سپيكي هه يه كه چاوي به نه سپيكي ديكي كه وت چه زی لی ده كا و ده كری و نه وي ديكي له به رچا و ده خا ، هره كه كويك اوتمو بيليكي فورتی ۳۴ ی هه يه كه چاوي به قه مه ره . يكي ۳۰ ی كه وت تازه كرد نه وه ده وي و نه وه هه لده گری و نه وي ديكي به رده دات ، هره به و جوره ده كوشي بو وه ده ست خستنی له وه كه هه يه ني تازه تربي و بيكری ،

يان خانويكي دانشتني باشي هيه بلام يكيكي ديكيه قصر يكي زور به رزو جواني دورست كرده ، نه ويش بو وه ده ست خستنی نه و قصره جوانه تقلا ده دات و ده ی كری و نه وي به ری به جی دی . ليت ، هينديك جار انيش آدمي زاد به احتياجكي كه هه يه ني احتيا - جيكي ديكيه پي لاده با و به ده ستو - ريكي قانوني دفعي ده كا ، هره كه احتياج بي به گه نمه كه بيكاته نان و بيخوات ، به نايي هه رزن احتياج بي خوی دفع ده كا ، و يان ده يه وي بجيته دی يك به اوتمو بيل ناچی به بيان احتيا - جي دفع ده كا .

چواره م :

له يكدی گری دراون و احتياجی . يان به يك هه يه .

جوت به نده احتياج بي به گا و اوتمو بيل و به نزين وعه ره به چي و نه سپ ، را و كه ريش به تازی ، شوانيش به سه گك ، مد نيت نه و احتياجاته ي زياد كرده و به زور شت پيوستي هه يه و ده بي گه لی

شتی هه بي ، پياويكي مدني احتياج بي به ماسه ي سفر ، به سه ر پوش ، به چه ننگال ، به كه و چك ، به پيشگير ، به كورسي ، و به كاشي و ده وري ره نكا و ره ننگ هه يه ، له گه ل نه وه شا يه گول و گولدان له سه ر سفره ي خوان ، به ژوري خواردن و له وه ش پتر احتياج بي به وه يه ، به له وحه ي تابلوي جوان و به قاليچه ي گران بها ژوره كه ي براز يندر يته وه ، له وده ش پتر گيلاس شوشه ي آو ، چيني ، له وه ش پتر له ده مي نان خواردندا احتياج بي به تار و ساز و بيانويه ، نه گه ر نه وانه ی نه بي احتياجاني پيك ناييت ، نه وانه هه بو خوار - ده مه نيه ، جا ورد به وه احتياجاني ديكي به و پيه ده بي چند بي ، له وانه نه گه ر يكيكي نه بي دلگير و ره نجور ده كه وي و توشي نخوشي ده بي ، نه گه ر نه خوش كه وت ده مري ، بزانه مد نيت تا چي پاينه - يك احتياجاني پتر كرده ، بو سفره و خوانچه يكي خواردن چنده پيوستي (ماويه ني) (ح . ح)

ادبيات و اثارى

ادباى كورد

عبدالله بگك ادب

مصباح الديوان

شاعرى موكرى به ناوبا ننگ

عبدالله بگك كورى احمد بگك

له بنه ماله ي ميراني موكر يان

به (بابا به ميرى) ناوبا ننگيان

كردوه وله نه ته وه ي مير شيوخ

حيدرى موكرين ، له به ره وه

ته سر و كه به حيدرى مشهورن ،

ته و پياوه گه وره به له محالى موكرى

وله دى ته رمي بلاغي له دا يك بوه

وسالى ۱۹۱۶ م دا له ودى به مردوه

وله ويش نازاوه ، كه مردوه

له ته مه ني (۵۰) سالى دا بوه .

عبدالله بگك همو تحصيلي له ديه .

كه ي خوى له لاي ما مستاى

به تايبه ني بسوه ، وله علم و ادب و

فنون دا زور چاك سه ر كه و توه ،

له شعر و غزل دا به پيغه مبه رى شعراى

كورد ناسراوه ، له سجع و قافيه سنجي

و تشبه و وى چوين دا بي هم تا بوه .

مصباح چو نكي له لاي حكومتي

قاچارانه وه به مصباح الديوان ناو

لقب نرابو ، له نيو همو كوردانيشا

به مصباح الديوان ده ناسرى ،

له به ر فضل و هونه رو علم و فني

له لاي حكومتي ايراني قاچارانه وه

منصبى مصباح الديواني درايه .

مصباح له گهل زبانا ندا سه ر

كه و تبو ، هر له ديه كه ي خوي

فيري رسامي و فوتو غراف و تار

لي دان و كه مانجه و خطاطي و زباني

عاره بي و توركي و فره نكي نويسين

و خويندنه وه بيو ، له علمى طب دا

ناوبا نكي كرد بو ، بلام به دبه ختانه

افليج و له رزه ك بيو .

هه لبة ست و شعره كاني ادب

همو عاشقانه به وسه ر تا پاى

به (نصرت) ي ژني خوى دا

هه لگوتوه ، نصرت كچى عزت .

الله خان مير په نجى خزمي سه ر .

دارى موكرى له دي ته ره گوبز

له دا يسك بسوه و ايسستاش ما وه

له كوردستاني ايران وله نيو گه وركاندا

ژني آغايكي گه وركه .

نصرت به ناز و عشوه و جواني و

قشه نكي وشوخي و دلبري و نازكيه وه

كوردستاني موكرى شله ژاندا بو ،

و به همو گوشه يسكي كوردستان دا

ناوبا نكي بلاو بيو ، هر وه كو

ادب له شعر و نظم دا پيغه مبه ريكي

شعراى كورد بو ، نصرتيش

له جواني دا له ميردى خوي پيش .

كه و تبو ، ته و به شعر و نظم و گوتبه

و ته م به مو نظمي خط و خال و

شيرين جمال و ريكي ته ندام و

سه روزولف و گه ردني بلورين .

مصباح له په نجه كاني دا به م جوره

بي دا هه لده لى :

آرايشي عالم به گولستاني جمالي

بو خلف به سنده به حسن و كمالى

هر جاره كه تيليكي ادا ليوي مراري

پيكاني خنده نكي ته گه هي نيرگسي كالى

کاری له دلی عاشقی شه یدا وه کوخه نجه ر
شعر و نظم و گوته و هه لبه سته .
کاني مصباح چی گله بي و چی شین و
زاری بو بي هموله به ر نصرت بوه ،
یان لي دور که وتوه و یان نزیکی بوه
یان لي توراوه و یان له گه لی ریک بوه ،
له همو بزوتنه وه یکی نصرت دا شعری
بو هه لبه ستوه ، ایمه که زور چاک
له سه رهورد و گوزه رانی مصباح و
نصرت که آگادارین و به چاکی
تیگه یشتوین و زورترین به سه رهاتویاندا
جگه له بیستنی خوم ده زام و و امان
بو آشکرا بوه که عبدالله بگ بی جار .
یک گورفتار به هه وای له و خانمه
شوخ و شه ننگ و دلرو یا به بوه و همو
شعره کانی هر بوئه و بو ، به د به ختانه
چند ادب گورفتارو پابه ندی له و بو ،
ئه ویش به به راوه ژوبی له و پتر
له گه لیا ناریک و لینج وره میده و
زوپر و دلگیر و دور که وتوه وه ابو ،
همو ده میک به پشیوی و شورش و
گیره بو له ته کیا ، له وه پتر هیزی
دا بو به عبدالله بگ که شعره کانی
ریک که وتو و سوار و توند و شیرین
و هه لبر ارده و جوان بی ، له دوامین

غزلیکی دا ده لیت :
پیم آلین سحره شعاری جاده شعری ادب
باخبرنین ذکر سحری چشمی سحاری اکا
له و شورش و نار یکیه ببو به آور .
یک وجه رگ و هه ناوی مصباحی
سوتاند بو ، نصرت له وه گه یشتبو
که سوتاه به تی و ممکن بو نصرت
ده یه و یست عبدالله بگ که شعر
و ادبیات دا سه رکه ویت ، بویه
هینده آزاری ده کرد ، له غزلیکی
ده لیت :
دلبرینداری خده نگی غمزه پر نازته

جاری نافر موی بزانی چون برینداره ادب
که له و خقی خوشی و کیف دا بو بی
گو تو یه تی :
بو چیمه مه ی و شیشه له هر جیگه که تو بی
عشقت هه و گردن بت و دوچاوته گلاس
مصباح همو دیوانه که ی یان
له خوشی و یان ناخوشی و تورا نی
نصرت هه ، و یان نزیکی
بو بی و یان لی دور بو بی ،
غزلیکی به و سه رهورد دا
هه لگو توه ، له مه ش شعر یکه
که له تورا نی نصرت دا بوی هاتوه .

له غزلیکی که بی ده لیت :
له د وای توران که نصرت گه راوته وه لای له م شعره شعریکیه تی
له غزلیکی که بی ده لیت :
ئه ری ته رسا به چه ی گورجی ره وش مذهب مسیحانی ؟!
فه ره نگی خوی نصارا طینتی گه بری کلیسایی
به لای ایران و فتنه ی روم و شوخی تورک و ماهی کورد
نگاری بلخ و شاهی هیند و زوس و چین به رعنا ی
به هر جور یک بی ادب له کوردستان دا شاعریکی
غرا و ادبیکی زور گه وره ی کورد بو ، ته رزی قسه و ده ستو .
ری نظم و رد و شتی قافییه ی سوار و چالاک و ته رو آ و دارو

- پاشماوه ی لاپه ره ی ۲ -
به سه ریکه وه ناوه .

پینجه م :

هر کس له دوای بوبن وده ست
خستن له احتیاجات تیر ده بی ،
بلام نه وه له وجوددا اعتیاد که سب
ده کات ، نه گه ر نه بیت پی -
نه خوش ده که وی و به بونی کیف
خوش ده بی ، له ده وری رابرد ودا!
ره نجبه ریک له آورو پا دا نه خوار -
د نیکی باش و نه قوند ره و پیلاو و نه
به رگ و داپوشیان هه بو ، نه چای
و قاوه و تون و نه گوشت و نانی گه ن -
میان ده خوارد ، به ژیا نیکی ساده
رایان ده بوارد ، بلام ره نجبه ری
ره وان و بی گری و چست و پر له معنایه ،
بو نظم سواری کسک نه شیاوه
به رامبه ری بکات وله سلیمی و خوشی
و ریکی دا هر شعریکی سحر یکه
هر وه کو له م کواره دا غز له کانی
که م وزور په رت نه که بن نه گه ر
بومان سه ر بگری ، له به ر نه وه
ویستم که میک له سه ر بهوردی
بدویم .

ح . ح

نه سرو که ی آورو پا فیری همو
خواردن و به رگی چاک له بنه ر
کردن و ناز و نعمت بون ، نه گه
لیان ببری ناژین و نه خوش
ده که ون وده مرن ، عد دیک
که زنجیره یک له دوا یک به بنه -
چه که بروات و به ده ستور یک
رایوپریت ده بیته ارثی ، له به راوه
هیندیک ملت له باب و پاپیر یانه وه
فیری میرات بون وده ستیان
که وتوه ، ناناوانن وه کو ایمة
برین و رای بویرن ، بلام هیندیک
وختان به راوه ژوی نه وه هیندک
ملت له احتیاجات دا به ده ستو -
ریکی دیکه فیر بون ، هر وه کو
له بنه ماله یا ندا بوه ، و یان له بنه
ماله یانه وه فیر نه بوه ، نه وه ی
کرد و ته عادت و ره وشت ، به که م
شنيک به ری ده چن و به سه ری
ده به ن ، هر وه کو گه لیکن
له ره وه ندان به به رگیکی سوک و
نه رزان له به ر کردن به سه ری
ده به ن ، و به خوارد نیکی که م و
بی آزیت به ری ده چن و گوزه ران
ده که ن ، بو نه و جوره آدمی زادانه

نه ره نده به اهمیت نیه زور چاک
ده بو نه گه ر له ده ستم بهاتبایه
و بمتوانی بایه به زنجیره و ریکی
پیویستی آدمی زاد م یک به یک
نیشان دا با و همو احتیاجاته کا -
نیانم بر مارد بایه ، چو نسکه زور
دیره به سه ر گوته که مان که امه یه
ده دات و دیره و دوروی پی ده خا ،
بو نه وه ی خوینده واران لی بیزار
نه بن وله خویند نه وه ی سستی پیدا
نه که ن ایمة به ده ستور یکی کورت
ده برینه وه ، یکه مین پیویستی
که لیک به که لک که هه یه نه مه یه
که نه ویش خوارده مه نیه ، به هیچ
کلوجیک بی نه و نابی ، له دوای
نه وه بو پارازتنی خوی له دورنده
چه ک و آلتنه ، نه گه ر ته ماشای
ده ورو پشتی تاریخ بگری دیتنه به ر
چاو که آدمی زاد له وده مه ش دا
پیویستی به چه ک بوه ، بوخو پارازتن
له دورنده تقلا ی دا وه و چه کی
ده ست خستوه و آلتی پیدا کردوه
و دورنده ی له خوی دور خستوه
ویان گیانی خوی پی پارازتوه ،
نه ویش دوه مین تقلا ی بوه ،

له پاش ده ست خستی پیویستی به رگ و خوداپوش و پارازنی ژیان له سه رما و گه رما ، چونکر له پیشا نه وه پیویستر بود جاله پاشان چه کیان پیدا کرده .

تطورآی سکنا

آدمی زاد بوخو پارازن له سه رما به رگی پیدا کرد و بوگیان پارازن له دورنده چه کی پی ده ویت وه ده . ستی خست ، له پاش نه وه احتیاجی به نیشتمان بو ، نه شکه وتی کرده جیگا دانیشن و له وی دا ژیان ، که م که مه هتا رویان له ترقی کرد و احتیاجاتی به رگ و چه ک و نیشتمان . نیان پتر بو ، هر خاک و مملکتک به پی آووه و او منطقه احتیاجاتی به جیگا ، کویستان و جیگا سه رما احتیاجی به خانوی گه رم و سه خت و به رگی نه ستور و گرانه و خاکی گه رما سیر به خانویکی ساده و به رگی سوک و ته نک .

خشل و آسنجاو

له خاکی متوحشه کاندایه رگ هینده پیویست و مهم نیه ، هر وه کو به آسنجاو و خشل اهمیت ده دن ،

گه لیک آدمی زادی واهن روتن بلام قاشیله و موروی سوروی ایسکی ماسی به ریز به ملیاندا هه لداودسن و له خوارد ندا قورد و کرم ده خون و به سه زی ده به ن ، بلام پی آسنجاو ناژین .

آدمی زاد له پیشدا به کول و به بیان نقلیات یان ده کردله پا . شان به سواری پیرو له دوی توندی و گه یشتنه جیگا ، له دوی نه وه به به زوک (اوتو بیل) و فزوک (طیاره) و به شتی زوتر گه یانندن احتیاجاتیان پتر بو ، هر وها روژ به روژ به لکه م ده م به ده م احتیاجاتی پتر ده پی ، و بوی مانده ، هتا یکیکک ده ست ده خا احتیاجاتیکی دیکه پیدا ده پی ، و هر وها ده روات و ده جیت ، نه وه شتیکه دوامینی نیه و نا بیترینه وه .

پیویسته کانی نه هر وکه مان که له به رچاوه و ده ی بینین ، نه وه گه ردونیکی گه روکی لامتناهی .

- قسه ی به که لک -

نه گه ر دو پیکه وه یک بن نه یار له خا کیاندا نه ده گونجا . هیندیک به هزاران گونا باری ، یکه مین گونا به ناو چا که ی بلا و ده کاته وه .

پیا و د و جورن ، یکیک له تاریکدایه و هوشیار ، دوه م خه وتود له به رهه تاو . زور پییم گرانه له ده ست ژان و بریکک بنا اینم که پی شادم و مایه زنده گانیم پی له دوامین . نه وانه له دلیم دورنو که دورن و دورن له دل .

گه لیک روی پارچه آوریشم هه یه کراوته نیو آخنی په روو سپیاله ولوکه .

نه وانه بو به خشش و دان سپاس که رن چنده ناهه موارو ناحه زن له به رچاو ، بو پارویک پیتدا هه لده لی ، ده ریکه چونکه به نیو پارو به دوژمنتدا هه لده لی ، دلی خوئی جاریکک نیشان مه ده هتا هزار جار دلت پی نه فروشی .

ترسنوکی منالان

که او یش له نصیحتی باوک و دا کیه وه
وه ری گرتوه .

ترسي ماموستا ، زور له منالان
له ماموستا ارسن به صورتیکی وها
که چه ز له باسیشیان ناکن ،
که ماموستا شخصیکه زور له عمری
له گل او منالانسه دا را ابویری
که لازمه به دلخوشیه وه او منالان
بچن بوقوتابخانه بولای ماموستا ،
امه زوری له وه وه هاتوه که دا یکی
ایترسینی به ناوی ماموستا هر .

وقتی ویستی ایشیک نه کا الی
به ماموستات الیم به م صورت
ام فکرة له ناو منالان بلاو ایته وه
۴ - له هموشتی خراپتر ترس شتی
خرافی و خیالیه که دا یکی نه خوین .
ده وار مناله که ی ارسینی به باسی
بعضی کمات که له قاموسدا نیه وه کو
(دیو ، درنج ، شه و له با نه ه ..
تدا) مثلاً دا یکی ویستی کوره که
یا مناله که ی زور نان نه خوا چونکی
مضره بو صحتی ، پی الی اگر بیتو
ایتر نان بخوی دیوه که بانگ
اکم بوت ، بالطبع او مناله
له پیش زانینیا که دیو چیه اُرسینی

دا یکه (نه خوینده واره بالطبع)
خوی له تاریکی ترسی ، جار یکی .
تر ایلینه وه که منال له تاریکی
نا ترسی ، اگر دا یکی ایته وی
مناله که ی له دوا روزدا بی به -
صاحب عقلیکی ته واو و پیاو یکی
آراو به غیرت فیری ترسنوکی
نه کا له تاریکی .

۲ - ترسي دکتور ، دکتور
معلومه یه گانه کسیکه که فریای
منال ا که وی له وقتی نه خوشیا ،
له گل امه شدا زور جار هندی
له دا یکان منالان ارسینن به وه
که ده بیرن (بچم دکتورت بو
بانگ بکه م) چند قسه یکی
نالایق ! له گل نه وه دا که لازمه
باسی دکتور لای منال نه کری
الی به تقدیره وه اعجاب وه نه بی .
چند ناخوشه که منالی اگری
وهاوار اکا و خوی ادا به ارضا
که وقتی دکتور ایینی هاتوه بومعاینه
و چند فرح به خسه او وقته ی
که منال ببینی پی بکه نی به ده م
دکتوره وه و به هیواش ده سستی
بودر بز بکا که معاینه ی بکا

ترسنوکی له کوی وه بو منال
دیت ؟ آخو ترسنوکی له دایکی بوه
اگر به ترسنوکی له دایکی نه بوه نه
له کوی ام ترسنوکی به ی هیناوه ؟
زور له ترسنوکی منال پیدانابیت
الا له نتیجه امر و نه هی دایک و
باوکیا نه وه نه بیت ، که او ایتسر او
امر و نه هینانه له برچا کیتی و منفعتی
مناله که یان نه بی نایکه ن ، بلام
راسته و راست به پیچه وانه مرامیانه
دیته برهم .

تقریباً ترس زوری منالان منحصراً
ایته سهر بعضی شت که له وانه .
۱ - ترس له تاریکی ، بوچی منال
له تاریکی ارسینی همو منالی که له
دایک بو بی شبهه له تاریکی نا ترسی ،
له گل او شاه زور یان له تاریکی
ارسن پاش توزی گه وره بونیان ،
زوری ام ترسنوکیه له وه وه هاتوه
که او دایکه یا (دایه ن) که او مناله
به خیر اکا به جی ناهیلی به نوستو .
یه تی له ژور یکی تاریکا بلکوله لای
که میه وه چرا یکی شه وق کزی
هر به لاوه دا نه نی و ام چرا دانانان
له ژوره که دا زوری له بر او یه که او

شەری مستقبل

- ٥ -

که دایه دیو چیه ، بوی اگیر یته وه که دیو دعبایکی زور ناشرینه و زور باسی بترسی ا کا انجا الی که انسا . نیش زور جار اخوات ، به م صورته کوره که ی له نه خوشی معدنه رزگار ا کا بلام نه خوشی فکری بو اهینی ، انجا کوره که له سر ام فکوره ده ماغی نشوئا ا کا به صورتی ناتوانی شه و پروا له دوری چوار مـتره وه آو بخواتنه وه و یادور بـکه ، ویتنه وه له دایکی ، شه و به خیاله وه خه وی لی نا که وی و انواعی خه وی بترس و ناخوشیش ابینی له و وقتنه دا که انوی .

٥ - ترسیکی تریش له پولیسه ، اویش همیسان به تأثیری دایک ابی که امه زور ضرر له منالان ادا ، اگر بیتو منال له پولیس نه ترسی وه و قتی گوم بو هر مامه پولیس یکی دی اتوانی لی بترسی بو اوه ی مالی باوکی پیشان بدا .

بغداد : قوتابی ف . م

و فیکه ی پولیس و پاسه وانان و زه نگی تلفون و هاوار و قیری شمند فر هاته جوش و خروش ، که ام هموانه خبردار و آگاداری خلقیان ا کرد که پایتخت توشی تعرضیکی هه وای ده بی هر کس چاره ی سه ری خوی بکا ، ده ست به جی همو چرا و الـکتریکی نا و شار کوژاندرایه وه ، و هر کس له ژیر نوینی ده ره ری وله نا و تاریکی شه ودا خویان کوتایه ژیر زه مین و لغمان که بورژیکی واکرد بویان ، او کسانه ماسکه ی غازی منحنقیان هبو کردیان به ده م و چاویانه وه ، اوتمو بیل و موتورسایکله کانی عسکری به تیر ی بروسکه له سه رجاده کان له نا و تاریکا یدانی ده په رن ، و ظابط و عسکری مند بوتیان سه وقی قطعه کانیان ا کرد ، له پاش ئه وه که بوری (چونه ژیر سلاح) لیدرا [پورژوکتوره] کانی بطاریه ی

هیچ ترس و اندیشه نه که وته ناویانه وه ، تنها مرتبه توپچیه . کانی شه وی روزنامه (....) وختیک لاپه ره کانی روزنامه یان ابه ست که گویان له م ده نگیه بو له پولیسیان بترسی اری : ام گره گری ده نگی طیاره یه چیه ؟ و اجوابیان درایه وه ایمه ش نازانین و اخر یکین له قوماندانی طیاره کانی (پایتخت) به تلفون ابرین ، قوماندان له لاین ظابطی توپچیه وه به تلفون له خه وه له سینرا ولی - پرسرا ، جنابی قوماندان گویان له ده نگیه ده نگی موتور ی فیلوی طیاره یه که به ره و شار دین عجبا فیلوکانی ایمه یه ؟

جواب هر ایمه نین ، زو به زو امری چونه ژیر سلاح بده ن حازری شه رین ، منیش اوا هانم بو قرار گاه ، شار وه ل و ده ی تی که وت ، ده نگی بوری عسکر

مدافعه هه واكڊ وتنه كار، له ارضه وه
 بو آسمان ستوني تيشكى الكتر يكيان
 هه لبري و له ناو تاريكا پيدا ده .
 ستیان کرد به کشفیات، له مد تيکي
 که م دا اول قدمه فيلوی دوژمن .
 دوزرايه ده و زو به زو تخمینی مسافه
 کرا و طوپه کاني طياره شکين هار .
 ژه يان لی هه لسا، له م لوله دربره
 طوپانه ي و وچان آگر و گولله ده ر
 نه چو، له نوکی تيشکی پورژکتوره -
 کان طياره کاني دوژمن له ته نيشت
 وله لايان وله سه ريان وله ژيريان
 ته قيني مرمي طوپه کان و دوکد ليان
 به آشکرا ديار بو، به چند ايضا -
 تيکي راست چند طياره يك به سه ر -
 مه قولات له ناوگری آگر دا بوخواره وه
 خورور کران، هر چند بطار يه کاني
 طوپ که وتنه فعاليتکی ته واو، گرو
 آگر و شراب تيريان مرمي و بومبا -
 يان به رى آسمان گرت، بلام
 له ناو ام هو تهلکه مد هسه دا
 طياره کاني دوژمن خويان گه يانده
 سه ر آسماني پايتخت و ده ستیان
 کرد به رژاندين و باراندي بومبا ي
 تخريب و سوتان و غازي منحق

[غازي خنکين]، خانو به ره
 آگری تي به ر بو و کوشک و مغاره
 کاني تجارت که وتنه ناو گيلپه و
 بليسه ي آگره وه، نه و کسانه ي
 ماسکه ي [تيقاب] ي غازي
 خنکينيان نيه به راست و چه پ و
 أملا و اولاکه ون و اخنکين .
 قوه انفائيه ماسکه يان له رويان
 ناوه بو ام گه ره ک و او گه ره کی
 شار به تيری تي په ر ابن بو کوژا -
 نه وه ي سوتان، بلام کام لا
 بکوژيننه وه هو لايک آگردان
 و آتش کده جهنم بو، نه وانه ي
 که خويان کوتاوتنه ناو ژيرزه مينان
 و انباران به برس و له رزه وه چاوه -
 رواني نتيجه اکن، منالان و
 ژنان به گريان و فغان و وه لوه له و
 ترسيان و هيجان دل رقاني اهينا يه
 گريان، پياوان به ده ننگيکي
 له رزينه وه سه بوري اوانيان ادا يه وه
 هر کس په شوکا و شيواره نه لين
 مه ترسن هر ايستامسئله جي به جي
 اکريت و امنده ي پي ناچي
 دوژمن مغلوب ده کری، او طيارانه
 که بومبارد مان اکن خويان

له آگری مانمه طوپچي مدافعه ي
 هه و لا اده ن، و به رزو و نرم
 ابنه وه و خويان له آگری طوپچي
 اپاريزن، له م هرج و مه ره چه دا
 طياره کاني مدافعه هه و اله م مسئله يه
 آگادار کران هر وه کو بروسک
 له طياره خانه ي سرى نزيک شار
 هه ل فرين و وه کو هه لو په لامار و
 هه له تيان برده سه ر طياره کاني
 دوژمن که بومبارد مانيان ا کرد،
 نه و طياره راو که رانه که بو پارازتي
 طياره کاني بومبارد مان پاسه واناني -
 نسان ا کرد له گه ل طياره مدافعه
 بره ننگاري يکتری بون
 و به شدت تيك گير بون، له آسماندا
 باز و هه لو چنگه لوز بون، او طياره
 چپانه که مدافعه و طني خويان
 ا کرد و به جه ريکي واکه و تنه شه ر
 هتا طياره کاني راو که ريان په رت و
 بلاو کرد و خويان گه يانده طياره -
 کاني بومبا ي قورس و به ده ست
 دربري متره لوزيان اوانيشيان
 داپه لوسي، هيند يکيان خسته سه ر
 زه و يه کاني قراغ شار و هيند يکيان
 که و تنه سه ر شاره وه، له بهر بومبا -

کایان به رهه و ابون و فو و تان و بونه سببی روخانی گه لی خانوبه ره و به مرانی گه لی گیان، له نتیجه ی ام تعرضه مدهشه فیلوی طیاره ی د وژمن مجبوری کشانه وه کراف، اجا له ناوشاردا قوه انفائیة که وتنه جوله جول و حرکت بو کوزاند نه وه او آگرانه که له ناوشاردا پیدا بو، هلال احمر بریندار و کوزراوانی کو اکرده وه و سوقی خسته خانه کانی اکرده، او جیگایانه ی که زه هر او ی بو بون مأمورینی صحیه پاکیان اکرده وه، له گه ل توقیني اول بومبا مأموریکي سفیری (س) بو وزیري خارجه ظریفکی به جی هیشته، ام ظرفه که کرا یه وه نوطه. یکی حر بی تیدا بو که دولتی (س) اعلانی حر بی تیدا آشکرا کرد بو له گه ل دولتی (ج)، وزیري خارجه له گه ل ام نوطه یه استفاده ی خوی تقدیم کرد، له حالیکي وا که توشی تعرضیکي ناکا و بون، به طبیعتی حال رئیس الوزراش استفاده ی خوی تقدیمی ملک کرد و بونیوه روی او روزه حکومت تبلیغیکي رسمی بلاو

کرده وه .

۱- دوینی شه و دولتی (س) به تعرضیکي هوایه وه اعلانی حر بی له گه لمان کرد وه، ام تعرضه هوایه بود وژمن (۳۰) طیاره ی به خسارت دا .

۲- فیلوی طیاره کایان برامبر ام تعرضه که د وژمن بوسه رایمه کرد وله به ری پیانه وه همواره گه وره کانی د وژمنی بومبارد مان کرده و تخریبایکی زور گه وره. یان داوه .

۳- له پایتختی د وژمن وله چوار. بدا هر چند بنای عسکری و حکومتی و استاسیونه کانی شمد فر وده بو کانی وارزاق و ظابریقه گه وره. کان و مخزنی آوان توشی بومبار. دمانیکي به شد تمان بون و د وژمن خسارت و تلفیایکی زور یان توش بو و د وژمنی احمق جزای خوی به زیادی وه رگرت، خسارتی فیلومان زور نیه و اوردوی جنگاوه ری هوامان بوبه جی هینانی وظیفه ی مقدسی خوی له دوام کرد ندایه .

۴- نفیری عام اعلان کرا که هر. کسی خوی به مکلف ازانی له دا تره. کانی تسجیل خوقید کردن له وطن پروه رینیان را اپرمون .

۵- ام جوړه حرکتی به د خوانه ی حکومتی (س) له لاین (عصبه الا. م) ه وه پروتستو کرا وه .

۶- له سایه غیرتی میلیمان و به قوتی بحری، هوایی، بریمان د وژمن که ایه ویت به چیزی وطنان داگیر بکات به مغلوب بونی ایمانمان هیه .

[۱۵ مارت ۱۹×× :مدیری

مطبوعات

[امضا]

بلام حکومتی (ج) له گه ل امه شدا که ام بلاغه رسمی یه ی اعلان کرد، له پایتخت و شاره - گه وره کاندایات و تخریبایکی ته وا هبو، اما بو اووه که قوه ی معنویه اهالی نه شکینی و د وژمن آگادار نه کری له حقیقت علی. الاصول بلاغیکي وای نشر کرد، بلام دانیشتوانی شاره کان چونکه به چاوی خویمان فلاکت و تخریبای. تیان دی بو، بلاو بون و نه بونی

شه ری مستقیم

- ۵ -

وفیکه ی پولیس و پاسه وانان و زه نگی تلفون و هاوار و قیری شمند فر هاته جوش و خروش ، که ام هموانه خبردارو آگاداری خلقیان ا کرد که پایتخت توشی تعرضیکی هه وای ده بی هر کس چاره ی سه ری خوی بکا ، ده ست به جی هو چرا و الکتریکی نا و شار کوژاند رابه وه ، و هر کس له ژیر نوبنی ده رپه ری وله نا و تاریکی شه ودا خویان کوتایه ژیر زه مین و لغمان که بوروژیکي وا کرد بویان ، او کسانه ماسکه ی غازی منحنیان هبو کردیان به ده م و چاویانه وه ، اوتمو بیل و موتورسایکله کانی عسکری به تیژی برو سکه له سه رجاده کان له نا و تاریکایدانی ده په رن ، و ظابط و عسکری مند بوتیان سه و قی قطعه کانیان ا کرد ، له پاش ئه وه که بوری (چونه ژیر سلاح) لیدرا [پورژو کتوره] کانی بطاریه ی

هیچ ترس و آندیشه نه که وته ناویانه وه ، تنها مرتبه تو بچیه - کانی شه وی روزنامه (....) وختیک لاپه ره کانی روزنامه یان ا به ست که گویان له م ده ننگه بو له پولیسیان پرسیداری : ام گره گری ده نگی طیاره یه چیه ؟ و اجوابیان درایه وه ایمه ش نازانین و اخریکین له قوماندانی طیاره کانی (پایتخت) به تلفون پرسین ، قوماندان له لاین ظابطی تو بچیه وه به تلفون له خه وه هه لسترا ولی - پرسرا ، جنابی قوماندان گویان له ده ننگه ده نگی موتور فیلوی طیاره یه که به ره و شار دین عجبا فیلوی کانی ایمه یه ؟

جواب هر ایمه نین ، زو به زو امری چونه ژیر سلاح بده ن حازری شه رین ، منیش واهام بو قرارگاه ، شار وه ل وده ی نی که وت ، ده نگی بوری عسکر

که دایه دیو چیه ، بوی اگیرته وه که دیو دعبایکی زور ناشرینه و زور باسی بترسی اکانجا الی که انسا - نیش زور جار اخوات ، به م صورته کوره که ی له نه خوشی معده رزگار اکانبلام نه خوشی فکری بواهی ، انجا کوره که له سر ام فکره ده ماغی نشوما اکا به صورتی ناتوانی شه و بروا له دوری چوار مئره وه آو بخواته وه و یادور بک ، وینه وه له دایکی ، شه و به خیاله وه خه وی لی نا که وی و انواعی خه وی بترس و ناخوشیش ابینی له و وقته دا که انوی .

۵ - ترسیکی تریش له پولیسه ، اویش همیسان به تأثیری دایک ابی که امه زور ضرر له منالان ادا ، اگر بیتو منال له پولیس نه ترسی و هر وقتی گوم بو هر مامه پولیس یکی دی اتوانی لی پرسید بواوه ی مالی باوکی پیشان بدا .

بفداد : قوتابی ف . م

هه ول ئه ده م .

چواره م : و ابکه خلك باورت پي بکا
۱ - به قسه و کرده وه شریف ئه بم

و درو وریایي نا که م . و خوم
نا گورم و حقیقت له وانه ناشا .

ر مه وه که حق زانینیان هه به .

۲ - به ته مای ئه وه که ده رنا که .

وی هیچ نوعه خراپه یك نا که م

وه کو ناتوانم حقیقت له خوم

بشارمه وه له کسیش ناشارمه وه

۳ - هیچ شتیك به بي اذني

صاحبي نابه م .

۴ - که وعدم دا ئه ی که م ، اگر

وعده که م بو شتیکی خراب بي

زو اعتراف به خراپیه تی ئه که م

و جهد ئه که م بو دفعی او مزوره

که له خلافي . وعده که مه وه دینه

ظهور و داما به قسه و به کرده وه

وا ئه که م که خلق له گه ل یکترا

چا که بکه ن .

پینجم : به راستی یاری بکه .

۱ - له یاریدا قد فیل و حیلله نا که م

و قمار نا که م ، ئه گه ره به راستی

یاری نه که م بو ئه و کسه ی

که اید و رینی لدت و خوشی

یاریه که نامینی و بر ئه وه ی

که ایبانه وه هنری تیا نیه ، او

وقته یاریه که ایته ایشکی حقیر .

۲ - له گه ل دوژمنم به ادب معامله

ئه که م .

۳ - له گه ل جماعتیکا که یاریم کرد

تیا بو موقیتی خوم هه ول

ناده م ، بو موقیتی همو متفقه .

کاتم هه ول ئه ده م و به م

چشنه وریایي و چالاکی ئه که م

۴ - که دوراندم توره نام ،

که بردمه وه متوافع ئه بم (خوم

هه لنا کیشم) .

ششم : واجباتی خوت به جی بینه

۱ - جهد ئه که م بو زانینی واجباتم

و بو زانینی ئه وه که کردنی

لازمه ، چه سهل و چه گران

واجباتم به جی دینم .

سسته کان و تمله کان له سه ر

أرك و ره نهجی خلك اژین و بم

چشنه ژیاپی یکترا گرانتر اکن

و بوخویان و ولاتیان ضرریان هیه

جوته م : ایشی چاك بکه

۱ - ئه بی له گه ل کاری خوم

علاقه داریم .

۲ - هتا ممکن بی شتی چاك فیرام

و هتا بتوانم سی ئه که م بو زانینی

ئه وه که لازمه بزانی .

۳ - من دلیم به وه خوش نا بی

که کاری خوم به نیوه چلی به جی

بیلیم ، که ایشه که م تفتیش کرا

و چاك بینرا چونکی : مه به ستی

من ئه وه یه که ایش له اصولی

خویا بکه م و عاجز نا بم ، پیچکه

پردیک به اهمال دورست بگری

له به ر نقصانی بزماریک فلا کتیکی

گه وره رو ئه دا ، ئه بی زمانه

کاری من تاقی بکاته وه .

هشتم : له گه ل خلقا باش به

و دوستانی بکه .

۱ - له گه ل ئه وه شدا که اعتماد به خوم

بکه ل ، له گه ل ده ور و پشما ئه بی

ریک بکه وم ، ئه بی له گه ل

خلقی ترا به چاکی تی بکوشم .

۲ - له وقتی ایش کرد نا هتا بتوانم

یاریده همو کسیک ئه ده م .

۳ - ضر بکه م یا قازانج ئه بی لای

حق بگرم تا کو براده ره کاتم ،

ها و شماره کاتم قاعده یاریده

کردن و فوائدی تی بگه ن .

اگر به رست

- ۵ -

أویش له بوژیانه وهی اوشه ش
روژه به که خودا دونیای دورست
کردوه .

جه ژني گه وره و پیروزیان
اکه وینه دوا روزی سال ، له م
جه ژنه دا خیری زور و جلکی جوان
له به رده کریت ، شای و زیافت
له همو لایه ک داده مزریت ، آتش

ترن صادقیم ، نه گه ر من
به تنیا صادقی عائله م بم ناتوانم
صادقی مکتبیم بم ، نه گه ر من
به تنیا صادقی مکتبیم بم ناتوانم
صادقی ولاتم بم ، نه گه ر من
به تنیا صادقی ولاتم بم ناتوانم
صادقی بشریتیم ، که وای
نه بی تیی بکوشم بوأوه که له هموی
زیانر صادقی بشریتیم .

چونکه : به م چشنه صداقتی
عایله م و مکتبیم و ولاتم پیک دی
قوتایی متوسطه ی هه ولیر
جمال احمد

بم ، نه بی اطاعتی قوانین مکتب
بکه م و بو نه وه که قوتاییه کانی
تریش اطاعت بکه ن ، نه بی
تشویقیان بکه م .

۳- نه بی برامبر به دد ورو پشتیم
وولاتم و باوک و با پیرم و برامبر
به قوانین و نظاماتی موجوده
که سپیراوه راستیم

۴- هر چند له ده ستم بی تیا کوشم
بو نه وه که حرمتی قانون بگرم ،
نه بی صادقی و ظنیم بم ، به زیانم
و به مردنم نه بی ها و ولاته -
کانم له ریگای خراب رزگار
که م ، له ترقی مصیبتا نه بی
خدمتی ها و ولاتم بکه م ،
و بو به رز بونه وهی ها و ولاتم
نه بی کومه گیان بکه م .

۵- نه بی برامبر به بشر صادقیم ،
نه بی سعی بکه م که ملته که م
بودل خوشی و چاکه ی همو
کس تی بکوشی ، منیش ا بی
نه وه نده که بتوانم بود وای
مناسباتی دوستانه ی ولاته که م
له گه ل ولاته کانی تری بکوشم ،
نه بی برامبر به وانه که له ولاتی

۴- که له گه ل خلقا که و تمه
ایشیکه وه نه بی وریام ، که وریا
نه بم ایش که ره کان هه وه سیان
نامینی و ضرر به ایشه که اگا
نوه مین : دل پاک به .

۱- هو فکر یکم نه بی یه ک بی ،
نا بی رق و قینم له کس بی ،
خلک له گه ل من هر چونی بی
به چاکه و به روی گه ش دل
نوا بی هو کس بکه م .

۲- له هو ایشیکدا نه بی پاک
بم ، پاک و ره و شتی چاک
خرابی منع نه کا و نه بیته سببی
یاریده ی نه و کسانه که ضعیف
و عاجزن .

ده م : راست به

۱- نه بی برامبر دایک و با و کم
راستیم ، نه بی به قسه دایکم
با و کم و گه وره م بکه م و هر
چند له ده ستم بی نه بی یاریده
استراحت و خوشی و سعادت بی
هو فردیکی خزم و کس و کارم
بده م .

۲- نه بی صادقی مکتبیم بم و بو
چاکه ی هو قوتاییک خه ریک

که ده کانیان زیارت ده که ن و أم
جه ژکه یان به خوشی و شادی رایده.
بویرن ، مجوسی ده بی له هومی هره
ژیری خانوه که داله دیک بی چونکی
تعالمی دینی مجوسی ده لیت لازمه
انسان ژینی له ذیلی وه ده مست
بی بکات ، نابی له ژیا ندا به رز
بینه وه و پیش بکه وی ، تاوه کو
بیری چاک ، گوته ی چاک و کرده.
وه ی چاک نه بی ، مندا له که که .
حه رته ی چو یه کی له منجمه کان
بانگ ده کریت و تماشای به خئی
ده کا و چند ناویک پیشانی دایک
وباوکی ده دا ، نه وانیش یکیکی
هه لده برین و ناوی ده نین .

کاتی ژی گه یشته حه وت
سالان کاهن دیت و به نیرانج
(میزی مانگا) ده یشوا و به -
(کوستی) که پشتینه که ژنایی کاهن
به (۷۲) به ن ده هوننه وه و پشتی
پی ده به ستن ، نه م پشتینه (۷۲)
آیاتی سوره ی (یاسنا) تمثل اکا
که یکه له سوره کانی کتیبی مقدسی
(زه ندا قستا) ، کاهن که نه م
پشتینه ی به پشتی مندا له که وه به ست

چند د عایکی به سه ردا ده خوینی
وله پاشدا چه ره سی و بریشکه و
بوئی خوشی به سه ردا هه ل نه دا
که نه م ایشه تاواو بو نه و ده مه
مندا له که ده بینه مجوسی و اچینه
سه ر دینی زه رده شت ، برام بر
به خودا سوئل ده بی ، و حسابی
له گه ل ده کری ، نه گه رمنالیک
له پیش نه م عمره دا بمری اچینه
بهشته وه .

مراسمی مرد و له لای مجوسیه
کان زور گه وره یه ، و زور به وقار
و به هیبت پیکی ده هینن ، نخوشیک
که هاته کانی گیانه لا کاهن
دیته سه ر جیگای و چند آیتیکی
(زه ندا قستا) ی به سه ردا
ده خوینی بو نه مه ی که خودا
له گونا هانی بیوری له خودا آپار .
یته وه ، له پاش نه مه ی که مرد
نویزی مردوی له سه رده که ن
وله خودا ده پارینه وه که بیخاته
بهشته وه ، له پاشدا ده بینه هومی
هره خواروی خانوه که یان
که له وی له دایک ببو ، پاک و
خاوین ده یشون و بوئی خوشی

بی نه دن و جلیکی سی و پاکی
له به ر ده که ن وله سه ر دارمیتیکی
آسن دایده نین و لاشه ی سه -
گیکی مردوی له ته نیشته وه
داده نین بو نه مه ی ارواحی جنیشی
لی دور بخاته وه ، خزم و کس و
کاری مردو و له گه ل هاوری و
ناسیاری یکه یکه ده چنه زور
وله به رده می مردوه که راده وه ستن
وده ستیان هتا سه ریان بلند
ده که نه وه و سلاوی مردو به جی
ده هینن ، له پاشدا چوار کس له کس
و کاری مردوه که که جلیکی سی و
بونداریان له به ر کردوه تابوته که
هه ل ده گرن و له گه ل نه وانه ی
که حاضرن ده بینه (دخما) یعنی
برجی بی ده ننگ ، له پاش سی
روژ که س و کاری مردوه که ده چنه
سه ر برجه که وده چنه ناو آتش
کده که ی (آتش بهرام) که جییکه
شه و و روژ به بی کوزانه وه آگری
تیدا داده گیرسی .

له به ر ده می نه م آتش کده یه دا
راده وه ستن وده ست ده که ن
به دعا خویندن بو روحی مردوه که ،

زبانانی گیتی «عالم»

(له زبانانی نردوه کراوه به کوردی)

ئه گه ر بو یستری اشتقاقیکه
(ماویه نی) ب . ج

اعلان (۲)

شهاب چلبی بن حاجی عبد القادر
چلبینک عرب محله سنده مقمه عاتمه
بنت عبدالله ذمتنه اولان اله
جغندن دولانی حجز اییدیلوب
مزایده ده بولنان عرب محله سنده
واقع جبهه جیش طریق عام و جانی
یمنی ملا محمد امین سورسوره خانه سی
۳ ر ۴ ویساری حاجی قادر زاده
لرک یکی خانی ۴ ر ۳۳ و ارقه جهتی
ابراهیم چلبی بن داود چیچوخانه سیله
محدود و ایکی اوطه و برایوان فوقانی
و براوطه و برایوان حاوی بولنان
خانه نک نصفی اوتوز دینار بدل
مقابلنده مشتریسی شهاب چلبی عهده
سنده احاله موقته سی اجرا قلمش
اولان مذکور نصف خانه نک تکرار
اون بش کونمدتله مزایده یه بورا قلمش
قرار و برلمش اولدغندن شراسنه طالب

به رز (پیش که وتو) (۲) زبانانی
نه وی (پاش که وتو) ، ئه وی
دوانی نه وی تروپاشکه وتونری
همو زبانانی نیشان ده دا وه کو
زبانانی زه نیجه کان که له خواروی
آفریقادا گفتگوی پی ده کری
له گه ل زبانانی آمریکا که هیندییه
سوره کانی ئه وی گفتگوی پی -
ده که ن له گه ل زبانه کانی چین
و زبانانی تریک که ووته کانی له یک
مقطع دورست کرابی و له بینی
اسم و فعل و حرف یان دا هیچ جیا -
وازیک نه بی ، بلام زبانانی
به رز به سی به شه وه به ش کراوه :
(۱) زبانانی آری (۲) زبانانی
سامی (۳) زبانانی تووانی یه
تووانی : تووانی عبارته له زبانه -
کانی مغوله کان و قفقاسیه کان و
ئه غراوانیه کان ، به رز ترینی ئه م
زبانانه زبانانی تورکیه ، الفاظی
ئه م زبانه قاپلی تعریف نین ،

زبانانی گیتی به دو به شیبی
گه وره وه به ش ده کرین ، (۱) زبانانی
له پاشدا کوری گه وره ی مردوه که
ویا (وارنی) دینه ده ری و سویند
ده خوا که همو مراسمیکی مردوه که
چی بی به جی بهینی و له پاشدا
لسته ی تبرعاتی که خاوه ندی مردوو
بو خیری روحی مردوه که ریکی
خستوه و ده یدا به کاهن .

له مالی مردوه که دا کس و
کاری بوئه مه ی که مردوه که یان
همو ده می له بیری قبریک دورست
ده که ن و به یه رژی آسن ده وره
ده دن و به اینجانه ی گول چوار
ده وره ی ده رازیننه وه ، همو روژ -
یک سی جار له به ر ده می ئه م
قبره دا دعا و نویر ده که ن بو او
که روحی مردوه که له و دنیسا دا
آسوده بی و بتوانی به سه ر پردی
(جنوه) صراطدا بو بهشت تیبه ربی
ب . ج

اولنلر يوزده بش ضم ايك وتأمينات
قانونيه بي ويرنك شرطيله اربيل اجرا
دايره سيله منادى محمود غفوره مرا -
جعتلرى لزومى اعلان اولنور ١٦ر١٦٩٣٦
ار بيل اجراء ما مورى

اعلان (٢)

ان كلمن يدعى حق التملك اوله علاقه
في الدكان الواقعه في سوق اربيل المحدوده
يميناً به كان صاحب السند ويساراً
بدكان عارف بن احمد افندى وخلفاً
واماماً بالطريق العام هي صرف ملك
وتعود للسيد حسين والسيد عزيزولدى
السيد محمود بموجب سند الطابو المؤرخ
١ ب ٣٢٤ وعدد ١٥ الذى قيده موجود
وسنده مفقود وكان المرقومان قد رهنوا
الدكان المذكوره عند سعد الله بن محمود
وان الرهن المذكور قد جرى نقله الى
شباط ٣٣٤ ولما كان القيد المذكور قد فقد
ولا يعلم ماجرى عليه من المعاملات لهذا
جرى الكشف وتحقق تملك المرقومين
السيد حسين والسيد عزيز بموجب القيد
المؤرخ ١ ب ٣٢٤ المذكور وكان الممر -
قومان قد دفعا بدل الرهن واجرى الفك
في شباط ٣٣٤ المفقود وهي لهذه اليوم
تحت تصرفهما ووضع يدهما حتى الان
ولامنازع لهما بذلك فعليه كلمن له تعلق

في الدكان المذكوره فاليراجع دائرة
طابو اربيل في خلال ثلاثون يوماً
من تاريخ هذه الاعلان والا فبعد
القضاء المدة سنقبر المناقله . مناقلة
الفك ونجرى تسجيل اندكان المذكوره
تثبيتاً باسم المرقومان السيد حسـين
والسيد عزيزولدى السيد محمود
وللمبيان حردنا هذا الاعلان .

مدير طابو لواء اربيل

اعلان (٣)

ان اثني وثلاثون سهماً من اعتبار
سته وتسعون سهماً من الدار المرقمة
٥٨٢ تسلسل الكائنة في محلة العرب
العائدة الى نورالدين ولطيفة
وشكريه اولاد عبد العزيز افندى
وعائشة خان بنت احمد موضه
تأمينات عند رشيد بن خوجه
قد انوضعت بالمزايدة مقابل بدل
الراهن وربحه فنـ تاريخ
هذا الاعلان لمرور خمسة واربعين
يوماً علي الطالب للشراء ان يراجع
دائرة الطابو والمنادى محمود بن غفور.

مدير طابو لواء اربيل

اعلان (٣)

شرفاً دار ورثة ملا عباس بن
حه ٢٢ر٣٩١ ت ٣٩١ ويتم بدار

شمس بنت خورشيد ٢٢ر١٩ ت ٣٤٩
شمالاً طريق خاص ويتم بدار
اسماعيل بن صالح وشركاء ٣ر٢٢
ت ٨٧ غرباً دار ورثة عبو آغا بن
يونس آغا ٣ر٢٨ ت ٩٤ ويتم
بدار درويش بن عبدالله ٤ر٧٣
ت ١٧٧ جنوباً دار ٤ر٧٣ ت ١٧٧
المذكورة ويتم بدار الحاج رستم بن
الحاج الياس ٤ر٧١ ت ١٧٥ ويتم
بدار ورثة مختار اوصى بن الياس
٢٢ر٧ ت ٣٥٥ ويتم بدار المرقمة
٢٢ر٣ ت ٣٩١ المذكورة .

عرب محله سنده مقيمة رابعة بنت
ابراهيم نامه مديون تحت حجزه
آنان متوفي خضر چلبى بن عبدالقادره
عائده حدوى بالاده بيان اولنان
عرب محله سنده واقع وبش او طه ايله
وبرحوليدن عبارت خانه نك نصفى
مذكور دينه قارشو صاتيله جفندن
شراسنه طالب اولنلر اشبو اعلان
تاريخندن اعتباراً اوتوزگون غارفينده
ار بيل اجراء دايره سيله منادى
مراجعتلرى اعلان اولنور ٨٠٤ر٢٢٢ر٩٣٥
ار بيل اجراء ما مورى

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابردوی ایستاده ناسینیت

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوبن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

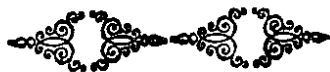
« ره وشت و خووی کوزد تازه ده کاته وه

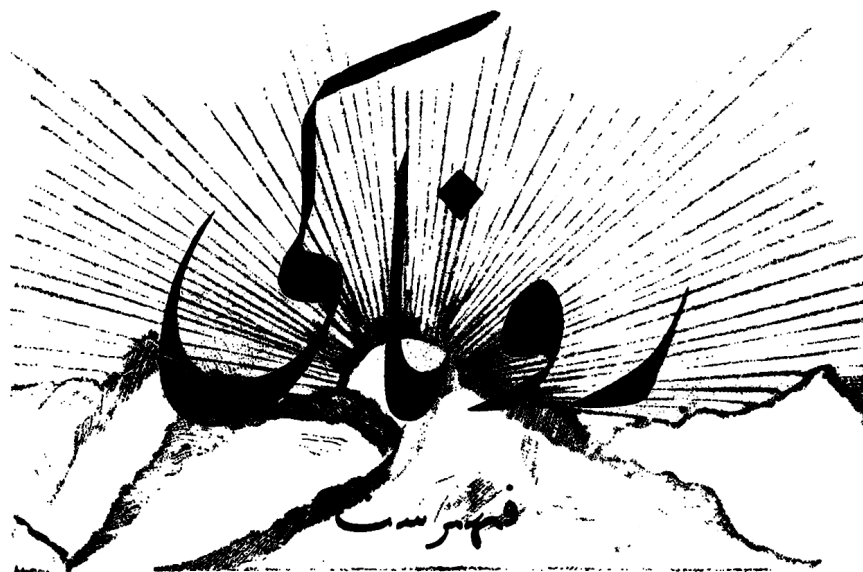
« ناوی ناودارانی کورد به خبو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورابرد و و فة وهه ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

لا به ره

ح. خ	اجتماعیات : بیویستی آدمی زاد چی یه ؟	۱
حسین حزنی	ادبیات و آثار ی ادبای کورر	۳
(جه مشید)	بو م ع کوردی	۷
حسین حزنی	حقی قسه مه	۸
له بنداره عملیک م. ع کوردی	بو خذمی زونا ک	۹
حسین حزنی	موسولینی	۱۰
ه. وریا	مکتب	۱۱
ب. ج	آگر په رست	۱۳
شقاوه : ع. ع	شهری مستقبل	۱۵
ار بیل اجراء مأموری	اعلان	۴
مدیر طاپو لواء ار بیل	اعلان	۱۶
مدیر طاپو لواء ار بیل	اعلان	۴
ار بیل اجراء مأموری	اعلان	۴
۱۶ کانونی دووه م ۱۹۳۶ له رواندز له چاپخای زاری کرمانجی دا چاپ کرا		

مدیری میژل

محامی

شیت مصطفی

بو هو چنیک مخابه ره به ناوی

هه ولیر اداره خانگی روناکگی

(هه ر نسخه یک ده فلسه)

روناکگی

ROONAKI

کواریکی ههفته علمی اجتماعی و ادبی کوردیه

بدل اشتراك پيشه کی یه
سالی به ۷۵۰ فلسه
بوده ره وه اجرتی پوسته یی دیته سهر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

اجتماعیات

پیو یستانی آدمی زاد جی یه ؟

ده ستوره آدمی زاد زور تیکوشاوه
واسبا پی بیکهینانی پیو یستانی
هیناوته رو، موتور، آلت و ادوانی
ما کینه و نه وجوره چته یان دورست
کردوه هر وه کو له به رچاوانه .
اوصافی احتیاجاتی آدمی زاد
یکه مین : له ژماره هینانه زانین
به ده ر وله اعداد غیره محوده .
آدمی زاد پیو یستی گه لیک زوره
بلام حیوانات له وه نده پیو یستان نه
مندا لیک که له دایک بو ته نها
شیر و به رگیکی زور که می پی ده وی
اما هتا گه وره تربی احتیاجی پتر
ده بی و چتی دیکه شی ده وی ،
به وجوره هتا پچو کتره پیو یستی
که متره ، هر چنسد گه مره تربی

ده ست و پیدا کردنی او پیو یستانه
آسوده ده بی وله ماند و بون
ده حسینه وه ، بو نه وه ی بگا ته
آره زوی وه ده ست خستی
پیو یست و احتیاجیات له ور یه دا
گه لیک ماند و ده بی و ازیت و
نارحتیکی قورس ده کیشی و کوسپه
و به ره لستانی دیته پدش وله نهی
ده خا ، هوشی زرننگ و زانینی
به رزی آدمی زاد گه لیک تقلا ی
داوه و تیکوشاوه که نه و ازیت و
ماند و بونه سوک بکا که بو پیو یست
ده کیشری ، له دوا ی به راورد
کردن ده ستور یکی داناوه که به که م
تقلادان و ماند و بونیک پتر ده ست
بخا ، بو به راوردی و تطبیقی نه و

پیو یست نه وه یه که آدمی زاد
تقلای بو ده دا و بو وه ده ست خستی
تیده کوشی و ماند و ده بی ، هر کسک
آره زوی ژیان بکا و بو زنده گانی
پی گه یا ندن او میده و آر بی احتیاجی
به گه لیک چت ده بی و زور شتی
پیو یسته و ده یه وی هه پی ، له گه ر
نه و پیو یستانه نه خاته ده ست و
پیدایان نه کات توشی ژان و ایش و
ازیت ده بی و به نه خوشی ده که وی
و گورفتاری کیشسه و ده رد دیت
وله پاشان ده مر ی .
هر پیو یستی که بیه ویت و نه خر
یته ده ستی ده بیته آره زو و هه وه س
و دظواز و مراقی بو ده کیشی و چاوی
له دوی ده بی ، له دوا ی هینانه

پیو یستی پتره و احتیاجی زیاتره .
 پیاوANI پیدشو ته مها احتیاجیان
 به خوارده مه نیکی گه لیک ساده هه بو،
 هر چند بو مد نیت سه ر که وتین و
 ترقیان کرد پی احتیاجیان به و پی به
 پتر بوه ، ایمه امر و که پیو یستمان
 گه لیکه و احتیاج جهان به چت هینده
 زوره نایته ژماره : تحصیل ، خویندن ،
 آسوده گی ، پا گزیه پی ، سیاحت ،
 به رگ ، خانو به ره ی چاک ، زو
 گه یشتنه جیگایان ، مخا بره ، گول
 په روه ری ، خورازاند نه وه .. ..

به راستی نه وانه له ده وری باب
 واپیر ما ندا نه بوون که پیو یستیان
 بو پی ، بلام فرزه نده کانی ایمه
 به بی گوته له ایمه پتر پیو یستیان ده بی
 چونکو هتا نه وان پی ده گه ن چقی
 ره نگاوره نگی دیکه پیدا ده بی .
 ایمه له سه ره تایی ژیا نمان دا
 نه سپیک بو سواری و به رگیکی ساده
 بوله به ر کردن به س بو ، امر و
 هر روزه به زوکیکی (اوتمو بیل)
 تازه به هینده پاره و چند ده سته
 به رگی ره نگاوره نگی رسمی و خوار .
 ده مه بی همه چیزه و آوازه و رادیو

و نه و جوره چتانه له پیو یسترینه ،
 نه گه ر به راستی بزانی ییک
 له نه ستیره کاندای مخلوقیکی راقیتر
 له ایمه هه به وه ایمه چا کتر
 ده ژین و جقی زور با شتریان هیه ،
 ده مانه وی وه کو نه وان بین و نه و
 احتیاجاته ش دیته سه ر نه م
 احتیاجانه مان ، نه و هزاران
 احتیاجاته ره نگاوره نگی ی
 بی نه یه ته که هه به به مد نیت و
 ترقی ده زاندری و سه به رزی
 نه ژمیردری ، داخوا نه وانه
 سعاده تن و آدمی زاد بو ریگای
 سعاده ت ده به ن ؟ بلی به به راه ژو
 نه وانه ریگای سعاده ت و آسوده .
 گی نین ، ریگای وه ستان و
 ماند و بون و ازیتن ، نه وانه آدمی
 زاد دو چار به ازیت و کیسه
 ده که ن ، هر چند بو وه ده ست
 خستنی نه وانه آدمی زاد تقلا بدا
 وه ده سستی نه که وی توشی د لگیری
 و نا گوزبری و نه خوشی ده بی
 و مراتی بو ده خواوخه می بوده کی .
 شی و یک به یکی نه وانه پیا و
 فریو ده دات و ده خه له تینی و

بود لگیری و ره نیج هانی ده دا .
 وانه زاندری که نه وانه ریگای
 سعاده ت و آسوده گین ، هتا پیو یستیک
 ییک دیندری و زیک ده خزی
 احتیاجاتیکی دیکه روده دات ،
 که و ابو نه وه سعاده ت نه نه گه ت
 و به ده ریبه ، چونکو پیو یستیکی
 هه تا هه تایی و احتیاجاتیکی
 لامتناهی و نه براوه ته وه یه و نای
 گانی و دوائی نایت و ته واونایی
 و نا پچرینه وه هر ده روا .

نه گه ره وه ش به ته و او ی
 ده ست خات هی دیکه پیدا ده بی
 و بو ده ست خستی نه وه ش ده کوشی
 و تقلا ده دات ، هر به و جوره ده روا
 و ته واونایی و پی ناگات ، نه ویش
 له ماند و بون رزگار بونی بونیه
 و ده کاته سیل و بنیسه و نه خوشی
 و ده کوزی .

له اجتماعیات دا هر کس پایه ی
 هتا بلند تری و خاوه نند داری
 به رز تری احتیاجاتی پتر ده بی ،
 واتی نه گه ن و آره زو مه ند نه بین
 که روزیک ده بی نه و هو پیو یستانه
 (ح . ح) ماویه بی

ادبیات و آثاری

ادبای کورد

بوهمو قوم و ملتیک ادبیات و آثاری ادبی بوسرایی عالی به هیزو به بویه ، خوی ادبیات ملت هر چند که وتی و سه رای فه رمان ره وای مادی نه و روحانی له گهل نه وه شاد یسان به همیتیکی پر هیز آوه دان ده کر یته وه .

ملتی یونان له گهل نه و بی هیز- یه شدا که هه بو چند عصر بوین و چپی بوینی ملتی خوی ون کرد بو ، بلام ادبیات و آثاری یونان له خاکی روز آوادا هه و ده م وهه و بیری بو خوی پیدا کرد بو و که م که مه به هیزی ادبیات خونیان ژیانده وه و خونیان نواند .

ایران به جاریک خوی له بیر کرد بو و ماره و نه بو ببو له ده ست نه م و نه و دا گورفتار و به دیل گیرا بو ، بلام ادبیات و آثاری فارس نه وانی زند و کرده وه ، نه گه رچی فارس وه کو هیولاکی

ناوی هه بو خوی نه نواند بو . ملتی عرب چند صد سال بو که وتبوه بن چنگی نه یار به سایه ادبیات و آثار به همو جوریک له روز هلات و له روز آوادا خوی ژیانده وه و وه کو پیش خوی بوژانده و ده بو به خاوه ندی خوی به و ده ستوره راسته و راست هر قوم و ملتیک و یستیکی که خوی بنوینیت و ملتی خوی راگری ده بی اهمیتیکی قورس به ادبیات و آثاری خوی بدا و به همو جوریک بی رازینیته وه و بیخاته به رچاوان تا کو بیته مایه ی افتخار و سه رمه شتی قومه کی و له میدانی خو نواند ندا اثباتی سلاح شوری و سوار چالاککی بسکات و به رامبه ر به نه یاری معترض شان و شوکت نیشاندات به لی به راستی کورد له ادبیات و آثار به جی هیشتی دا کورتیان

نه نواند وه و بو به خوی کردنی نه م زبانه شیرینه خوش لهجه یه ماند و بون و هینا و یانته ژیر نظم و انتظامه وه ، هیندیک به داسستان و سه رهورد و هندیک به هه وای خت و خال و گه ردنی بلور هه لگون و گه لیکیان به ملت و وطن و نیشتمان خواهی نه سی قلمی خونیان له میدانی قاقه زی سی دا آژوتوه ، بلام به د به ختانه آثاری ادبیاتی کورد له ده ست نه یاراندا ذلیل و خوار و که نه فت و سوک ماوه ته وه و نه که وتوته بازاری پرده واجیه وه ، نه یاری به د بین بوریا فروشتنی جه گه ن بافی متاعی بی بهای خوی منسوجاتی زربافت و آوریشم چنی ادبیاتی کوردی له به رچاوان سوک و بی بها خستوه و ملته که شیبه به خه و به ندی چاو بستنی کردون و نه و چته گران بهای نازک و شیرین و خوش لهجه جوا نه خونیان زور به سوکی به خوی کرده .

له بهر څه وه ادبيات و آثاري
 كورد گه ليك پي په ست كراوه ،
 گه وه رآساي له نيو خولدا مانه وه
 به كار نه بردني وه پاشي خستوه ،
 و خاوه ندي ادبياتي كورد به تحقير
 تا شا كراون و به سوكي را گيراون .

احمدی خانی

يكه مين پيا ويكي همت مه ندي
 نيشتمان په رستي ملت خوا ه كه به آه
 و حسرتي څه وه وه له نالين و گرياندا
 بويي وله وه وشيار بو بيته وه شاعري
 ناودارو به غيرت احمدی خانی بوه
 كه چوار عصر له مه و پيش هاواري
 كرده و وقير اند و يه و گوتويه .

خاني ژكالي بي كمالی

مه يداي كمالی ديت خالی

يعني نه ژقاب و خبری

بهلكي به تعصب و عشیری

سافي شمراند څه خار دوردی

مانندی دورری لساني كوردی

اينسا به نظام و انتظامي

كيشايه جفا ژبووی عايجي

دا خلق نه بيرن كو اكراد

بي معرفتن و بي اصل و بنياد

به تابه تي له م عصره دا له عالمی

مدنيت دا سند و حجت و براتي
 ملتان زبان و ادبياتي څه وانه ،
 به بي څه وانه يعنی بي حجت و برات
 و سند دعوا گوی نادريتي
 و نابیندریت و كس باوری
 پي ناكات ، څه گه ر زاندره
 كه برات و سندی لي څه ستاندره
 بو اثباتي څه و دعوايه و پيشك داني
 هيند يك له گه وره و نساوداران
 كه ژباني خويان صرفي څه وه كرده
 و آثار و ادبياتي كورديان له بهر
 چنگي نه ياران ده رهيناوه ،
 و گه وه ره گران بهای ملتیان
 له ژير خاك پي په ستي ده رختوه
 و نشریان كرده ، بلام زوريش
 ماوه كه ده ست نه خراون ، هر-
 له ناو خاك و خولی خه م كوساريدا
 به بي يار و خوی كه وتوه و سوک و
 بي به ' نه گوشه ی حجره ده لالاندا
 بوريا وجه گه ن فروشه كان كسیف
 ها و پر تراوه ته ژير حه سیر و
 جه گه نه وه .

احمدی خانی خبوی (مه م وزین)

كه تاجي سه ری كوردانه و گه وره-

ترین پیاوی ادیب و شاعری

به ناو بانگه ، کتیبی مه م وزین ی
 سالی هزار و صد و پینج نویسیوه ته وه ،
 خانی پیاویکی گه ليك به دین و
 خودا په رست و عالميكي زور گران
 بها بوه ، له علومی دینیه و حکمیه و
 ادبیه دا زور توانا بوه ، له ملیت و
 نيشتمان په رستي دا له فردوسي ايران
 به رز تر و پر ميشکتر بوه .

سالی هزار و شپست و يك هاتوته

د ونيماوه ، ده لیت :

له ورا كوده ما ژغيب فلك بو

تأريخ هه زار و شپست و يك بو

تأريخي نویسینه وه ی مه م وزین

كه ۱۱۰۵ بوه له دواميني مه م وزیندا

ده لیت :

ايسال گه هشته چل و چاران

وه ی پيشره وی گونا هكاران

بلام به د به ختانه تأريخي به يه زدان

شاد بوني څه و گه وره پياوه ده ست

ته كه وتوه ، بلام ده خه ی پيروزو

پرمه يمه نه ني ييني گومبه زی

مباره کی له بايزده ، من به چاوی خوم

چاوم پي كه وت كه كورده كاني څه و

ده ور و پشته قيبيله آسا به ده وره دا

توافيان ده كرد ، و مشهور بيو

که هر خوينده وار يك حه وت ده نك
ميوزي ره ش بيا ته سه رگوره كه ي
وحه وت شه و له سه ري بي وهر .
شه وه ي ده نكيك ميوز بخوات و
بخه وي له پاش حه وت روزان همو
علمي جهان فير ده بي ، به راستي
زيارت گاهي گه وره ي كوردان بو
ئه و گه وره كورده گه ليك
اثرى به قيمت و سود مه ندى هه نه
كه همويان به زباني كوردى تأليفي
فه رموه ، يكيك له وآثار انه ي
مولود يكي زور باشه ، دوه م (نه و
بهاري پچوكان) كه له سالى ۱۰۹۴
ه دا نويسيويه تيه وه ، ده ليت :
من ئه و اثره گران بهايه م
نه ژ بو صاحب ره واجان
به لكي ژ بو پچوكي كرمانجان
نويسيوه ته وه .

مير وى ژياني ئه ومان ا گر .
چي به ريكي ويكي ده ست نه كه وتي
بلام له آثار واد بياني ئه و دياره
كه احمدى خاني به ادبيات وه كو
فردوسي توسي تقلاى داوه و گه ليك
له و ريگايه دا ماند و بوه و عمرى
گران مايه ي به و ده ردوخه مه وه

به سه ري برد وه ، وهر چو ته
لاى مير ميرزاي جزيرى هينده
روى نه داوه تي كه ده ليت :
لي حاكم وقت معرفت ناك
مسموع نه كرد به سمع ادراك
واده رده رده كه وي چه ته لاي
ودا وى يار مه ني لي كرده ،
ده بي احمدى خاني زور ته نكه .
تا و كرابي له سه ر مليه ت و شعرى
وطني ، په نساى برد و ته به مير
وگوى نه دراوه تي هه ر وه كو
له سه ره وه گوترا ، به م جوره
سكالاي خوى ده كات .

گه ردى وى نظر بدامه جاره ك
ا كسير توجها مباره كك
اف قول هه مى د كرنه اشعار
اف پول هه مى د بو نه دينار
اما نظرا وى زيده عامه
له و خاص نظر ژ دل نه دامه
احمدى خاني هينده مفتوني شعر
واد بياني ملي كوردى بوه وله گه ل
ئه وه شا كه هينده زانا و عالم بوه
جگه له كوردي حه زي نه كرده
كه به زباني ديكه شعر بليت و
تأليفات بكات ، ئه گه رچى

له و عصره شدا زباني كوردي هبچ
باوي نه بوه و نان و عزت و شرف
له زباني بياني دا بوه كه ده ليت :
قلبي مه نه ككر قبولى حيله
قه د بو غرضي نه بو وسيله
بو ئه وه كه پشتيوا ني نه بسو وه
و تأليفه كانيشي وه كو تا ليفه كاني
من بي قيمت و بي اعتبار بو وه ،
ده ليت :

كرمانجيه صرفه بي گومانه
زير نينه بين سبي ده مانه
نه قدي مه نه بيرزه كه م بهايه
بي سكه ي شايه شهر وايه
گه ردي ببوا به ضرب منقوش
نه د ما و هه بي ره و اج و مغشوش
بلام ده ره جه ي تأثير واد بيات
آثاري احمدى خاني نه گه يشته
فردوسي ، ئه گه رچي له و پتر
كوشا ، فردوسي به قلم و نويسي
خوي ايراني ژيانده وه ، احمدى
خانيش له و ده مه ته نكه كه كورد
له مرد ندا بو نه ي هيشت بيري و
وشيارى كرده وه ، هه ر چند
د سايس له همو لايكه وه په نجه ي
پوچ كرده نه وه ي خستبوه نيو

چنه رگي كورده وه ، له به رغه وه
احمدی خانی به نا او میدیه وه رقی
له گه ورة کانی کورد هه ستاوه که وا
به گه رمه ده که وتنه ژنر په نجه ی
دوژمنه وه وه کو امر وی من به دلخ
خه می گه وره کانه وه ره نچور ؛ وه
که ده لیت :

تبعیتی وان ئه گه رچی عاره
ئه و عاره له خه لقی نام داره
ناموسه له حاکم و امیران
تاوان چیه شاعر و قمران
احمدی خانی زورد لگیر و متاثر بوه
ملت په روه ری و وطن خواهی ئه و
و بی باکی و خیانتی گه وره کان
که ژبرده ستیان په سند کرد ئه وی
هیناوته جوش ، به جوش و خوروش
ودلی سوتاو و آه و هناوی برژاو
به چاوی گریانته وه قبر اندویه تی
از مامه د حکمتا خودی دا
کرمانج پدده و له تاندنی دا
آیا به چی و جهی مانه محروم
بالجمله بوچی بونه محکوم
وله لایکیشه وه که له آزای ورشیدی
کورده کان ورد بوته وه وله گه لملتی
دیکه که شوری کردوه له همولایکه وه

سه رکه وتون ، به گه وره کانی کوردیدا
هه لگوتوه و سپاسیان ده کا .
هه ر میریکی وان به بدلی حاتم
هه ر میریکی وان به به زمی روسته م
بلام که له فلاکت و په ریشانی
کوردستان وله آزای و زرنگی
کورد و به خششی نا به چاو شبر .
زه یان بیر کرده .

ئه ف غیرت و ئه ف علوی همت
بو مانع ی حل ی باری منته
بو پییکه همیشه بی تفاقن
دایم به تمرد و شقاقن
له به رغه وه که زبانی کوردی
ره و اجی نه بوه و نه کراوه ته
زبانسکی رسمی له ادبیات و
نویسین دا بی قیمت ماشا کراوه
چیسکه م کوقه وی کساده بازار
نینه ژ قوماشی را خری دار
له داخی ئه وه که گه وره یک و خه م
خواریکی کورد نه بوه به دلشکاو ی
و گرژبوه ده لیت و فرمیسیکی
نا او میدی ده رژینی .

گه اردی هه بووا مه سه رفرازه ک
صاحب کره مه ک سخن نه وازه ک
نه قدی مه دبو به سکه مسکوک

نه دما وه بی ره و اج و مشکوک
احمدی خانی گه وره ترینی
شعرا و ادبایانی کوردستانه ،
به روحی مللی و نیشمان په رستی
تیر بیو ، کتیب و آثاره گران
بها کانی ئه و خوین گه رم و دل
سوزه کورده ، هر چند کوردی
به جاریک سه رنه خست بلام
له نیوه گیانی دا ده سستی گرت ،
ونه ی هیشت ادبیاتی کورد
بمیری و پوچ بیته وه ، چونکو
له ده وری ژبانی ئه و دا کورد
به جاریک بی په ست کرا بو
و ادبیات و نویسینی له نیو چو بو ،
ئه گه ر فریای نه که وتبا و به رو .
حیگی پاک آودیری
نه کرد با داری پر بهری
گران بهای ادبیاتی کورد
و شکک ده بو وده سوتا و ده بو به
زو خال و له نا و ده چو .

حسین حزنی

قسه ی به که لک

له وه به ترکی ده بی له گیر فانی
خویت بو ده رخا و بداتی وله دلت
ده رخا و بی با . ?

بوم ع کوردی

له ژماره ی (۱۶۱۴) ی (العالم العربي) دا له ژبر باسسي « مجلة رونایکی الكردية » دا چند قسه یکم له بابت گوڤاری رونایکی و نوسراوانی کوردی و که م ته رخه می کوردان به رامبه ر به زبانه که یان و بلاو کرد. نه وه خوینده وارانې... خویند نه وه ، قسه کان زور یان راست و به جی بون ، له وه شا سپاسي (م . ع کوردی) نه که بن که هانمان نه داته سه ر نوسین و چاپ کردن و بلاو کرد نه وه نوسرا . وانی کوردی ، بلام هه ندیک له قسه . کان چونکه پیچه وانه ی راستی بون به پیو یستم زانی به ر په جی بده مه وه و راستیه که یان پیدشانی خوینده وارانې رونایکی بده م .

نوسه ر نه لی « سیه ری زمانی کوردی خه ریکه له هه ندیک شوینانی حکومتی دا بکشینه وه ، یکه میان معايرفه ، گوناھیش او بالی به نه ستوی کس نیه به هه قسه که رانی زمانی کوردی نه بی که نوسراوانی ده بستانی

یان به زمانه که ی خو یان دانه ناوه تائستاش لیر نه یکی وایان پیک نه هیناوه که نه م فه زمانه به جی بینی ، هم شیی له به ر نه وه به که بو هموشتیکی پال به حکومته وه نه دن ، نه و حکومته ش کار و باری له وه پیدشتری له به رده مایه . نوسراوانی عر بیش حکومتی و ناحکومتی هر چی هه یه به سایه کوششی قسه که رانی زمانی عر بیه وه پیک ها توه ، حکومت له مه دا ده ستیکی نیه ، هانی کسبشی نه داوه که پیکي بینی ، « بلام نه که ر نوسه ری خوشه و یست توزی معارفی عراق پیدشکني تی نه گا که حکومت لیر نه یکی به ناوی « لجنة التأليف والترجمة والنشر » ه وه دامه زرانده وه ، تائستاش نه که ر نه لیم هموی زور له نوسراوه عر بیه ده بستانی کان له سه ر په سند کرانی نه م لیر نه به به دراو (پاره) ی وارانې معارف

له چاپ دراوه ، جگه له وه شسزای که وره که وره ی دانته ر و عربی نوسه کانیا نی دراوه ، نه که ر نوسه ر بیه وی به سه دان ناوی نه و نوسه - سراوانه ی بوده به م ، دوا نوسراوانانبا که (متی عقراوی) بو که به دراوی وزارت معارف (۴۰) هه زار دانته ی لی چاپ کرا ، ئیستاش خه ر یکن به دراوی وزارت الفبا که ی ساطع الحصری له چاپ بده ن ، خو نوسه - سراوانی ساطع الحصری که به دراوی معارف چاپ کراون نایه نه قلم ! .

که واته چون نه لی وزارت معارف ده ستی له چاپ کردنی نه و نوسراوه عر بیانه دا نیه وهانته ی دانه ره کا . نیان نادا له چاپی ده ن !? ..

بلام دانه رانی کورد وه کو نوسه ر نه لی له کومه له دا کورتی یان نه هیناوه ، نه وانیش خو یان وه ک دانه ری عر ب به خاوه ن به ش نه زانن نه که روزارت یارمه تیان بدات ،

آغادل ردنجیده نه بی؟

حقی قسه مه

شه قامی مظفر به ر ماله که نور.
الدین ته واو بو، بلام له به ر دلی
نه خوشه هه ژاره کانی نه خوشخانه
آغا تیلایکی چاوی مهربانی و
که وره بی بداته نه و تیماسکه
که له دورریانه که دا به ویرانی و خوار
و خیچی ما و ته وه.

ولی ورد بینه که به زبانی حال
هاوار ده کات و به زه ی به خویدا
دی که چاوی به باغچوله کانی
نیوه راستی لای روز آوای خوی
ده که وی که چند جوان آودبری
ده کرین ودلی به خوی ده سوتی
که چون چاوه دبری نه و شه قامه
ده کری و به خاوی راده گیری،
چو نکوسه ره ری موصل و نه نکاوه به
و خلکیکی زوری به سه ریداده روا
که خوی و اسپرزه و په ریشان
ده بینیت شه رضاری ده کیشیت!
هر وه کوله لطف و مرحتی متصرف
و کوشش و همتی مهندسی اشغاله وه
نزیک ۳۵۰ متره له دربرئی و ۱۳ متره

۵- شا کر فتاح «خویندوه»
یکی داوینی په سند یان کردوه
وله چا بیان داوه، بلام هیشتا
نه یان ناردوه بوقوتابخانه کان!
نه مانه که میکن له وانه ی که پیش-
که شی وزارت کراون.

آیا هیشتا کورد نوسراوی
دانه ناوه و پیشکه شی وزارت
معارفی نه کردوه؟!..

نه که ره حکومت نه م فه رمانه
به شتیکی گه وره نه زانی آیاچی
به گه وره نه زانی، دوا روزی
جگه رگوشه وی ملیونی کورد
له عراقدا له سه ره خویند نیکی
باش به نده، نه که ره وزارت
معارف یاریده ی بلاو کرد نه وه
نوسراوینی کوردی نه دا، نه بی
نیمه چه هیوا یکان به خوینده-
واری ده بستانه کان و مناله کا.
نمان بی؟..

نه م له ماموستا م. ع کوردی
نه پرسم!

(جه مشید)

***

گه لی نوسراوی ده بستانیان
پیشکه شی وزارت کردوه، بلام
چونکی وزارت معارف له چاوه ی
میزی که م ته ر خه می دا چند ساله
هیشتونه وه، نه وانش کولیان داوه
بی گوزه رانش بچینه سه ر، به ته وا-
وه بی ناچار بون واز له ببری دانان
و نوسین و نوسراوینی کوردی بین
تا وزارت دیته وه سه ره ریگای
راست!..

بوقسه که م ناوی نه م دانرا-
وانه نه خه مه پیش چاوی نوسه ر
و خوینده واران:

۱- توفیق وهی بگ «ده ستوری
زمانی کوردی» ی دانی په سند-
یان نه کرد.

۲- رفیق حلمی بگ دوو نوسرا-
وی «حساب» ی دانی په سند-
یان نه کرد.

۳- سعید فهیم افندی «الفبا»
یکی دانی ئیستاش که سیه ساله
لیان نه پرسبوه ته وه.

۴- حامید فرج افندی «الفبا»
یکی دانی ئیستاش پینج مانگه
لیان نه گبراهه ته وه.

بو خدمتی رونا کی

ژماره ی سییه مم له مجله ی

له پانانی ئه وشه قامه نایا به کراوه .
ته وه وقیرتاو کراوه ، هیوامان وایه
که ئه و نه خته یه ش له به رده رگای
نورالدین آغاوه به به رده می نه خو .
شخانه (مستشقی) داتا به رباغچه
به رده راش ریک بجزی ویه ته وا .
وی قیره تاو بگری وله سه رقه راخی
شه قامه که وه هه تا (شیوه قاضی)
سیه چرای الکتریکی لی داند ری .
آغا ئه گهر له م معروضاته مان
لالوت و نیو جا و گره نه بینین چند
معروضاتیکی دیکه شمان که هه به
به ره و دوا ورده ورده عرضی ده کری ،
بو باور هینان به م قسه یه م فضیلتی
ملا محمد افندی قاضیش شاهده
که باغچه له کانی شه قاضی مظفری
لای مالی نورالدین آغا و بیطرخانه
حه زده که ن خوار و ژوویان وه کو
خویان بی تا کو چا وینی نه کرین و
به چاوه وه نه بن .

حسین حزی

رونا کی چام بی که وت ، دیتیم
پره له مقاله ی تأریخی و ادبی و
اجتماعی ، انجا ئه بی زور تشکری
مدبر و محرره کانی بکریت له به ر
ئه م خدمته چا که که بوها و زمانی
خویان کرد و یانه .

له لاپه ره ی هشتم و نویه م
مقاله یک نوسرا بو ، خاوه نه که
سیاسی رونا کی ئه کات ، وغیره تی
نیشتمانی کورد ایزوینی بو ئه مه
به مال و دل یاریده ی رونا کی
بدن هه تا گه وره بیت .

ئه زانم قسه که ی حقه بویه
منیش تصدیقی ئه که م و ئه م
چند ووشه یه بوها و زمان و ها و
وولاتی خوم انیرم هتا - روکیان -
له بیر نه چیه وه :

حکومتی خومان خولا بلندی
کات رسماً ریگه ی بو کرد و نیه وه
که زمانی کوردی له ایش و کاری
رسمی داده عمل بینن ، بلام نوسین
و قاقزی داتره کان زمانی کوردی
به رز ناکاته وه ، اگر ها و زما .

نه کانی کورد خویان به کتیب
دانان یاریده ی زمانه که نه که ن
وله هر بابه تیکه وه نه نوسن ، زمانی
داتره کان که تنها چند مأمور یسک
ئه ی خویانته وه هیچ ترقی به زمانی
کوردی نادات وله نه زمانی ایسته
به رزی ناکاته وه ، اگر له ناو ملندا
کتیبی وها پیدا نه بیت : تاجر
له آوده ی خویا و بقال له دوکانیا
و قوتابی له وختی بی ایشیا به و
کتیبانه وخت را نه بیرن .

کتیب دانان اصر و بو کوردان
زحمت نیه چونکو له ناو مانا کتیبی
یگانه له هو زمانیک زور هه نه ،
انجا اتوانین ترجمه یان بسکه ین ،
وله فکری خومان زورشت ده ر بینین
هیچ زه ری نیه که زمانی کوردی
اصر و له جهتی اصطلاحانی (۱) علمیه وه
کورته ، چونکه ئه وه ی حموی
نه زانری حموشی ترک ناکری ،
ایمه هندی بکه ین اویدی مستقبل
(۱) وه کوگوتنه ی من که نیوه ووشه ی
عاره بیه بلام پیم وایه هو کوردی تی آگا .

بومان ته واو اكات .

أبينم سيبه رى زمانى كوردى له ناو نوسين و خويندني حكومتى دا بره بره كورت ابيته وه ، ايسته له دا ثره معايردا هيچ اهتاميكى پي ناده ن ، اميش گوناھى كس نيه گوناھى خودى كورده كان نه بيت : چونكه ايمه هتا ايسته به زمانى كوردى كتبيى مکتبمان دانه نان و ليرنه . يکشمان بو کتیب دانان دورست نه كرده ، چونكه له حمرو شتيكا ايمه چاومان له حكومته ، امانه وى حكومت كتبيى كوردمان بو دابني ، حكومتدش ايشي له مه ضرورتى له پيشه وه به .

ئه و كتبييه عربيانه كه هه ن آيا رسمى بن يا غيرى رسمى بن حمويان به كوششيى كوراني زمانى عربى پيدا بون ، حكومت هيچ علاقه ي له مه دانه ، انجا ايمه ش كه وه كو اوان نه كه بن ناچار ابي مناله كانمان له مکتبى عربى بخوينن من اليم كه ميه تي كتبيى كوردى گوناھى ئه وانة نيه ئه توانين كتیب دابنين ، بلام

موسوليني

- ٤ -

خوي ، و بو پيدا كردني وه رگه - رانيكي قورس ني ده كوشا ، بو ئه و فكهرة تازه يه پي گه يشتوه كانى ايتاليا زور زو به راستي هه وادار بون و ريشه ي فكهري موسوليني له دلياندا جيگير بو و بو گه ليك عنصرى ديكه ايتالياش ده ماري هاويرت .

سالي ١٩٢١ موسوليني گه يشته پايله ي وکالتى مجلسي شوراى ماي ايتاليا وله و مجلسه دا بو به سه ر ده سته ي وکلای ناشيست كسي و دو كس بون ، كه له مجلس دا بو به هوى يارمه ني هاوده نكه كا - نيه وه چندجار مخالفتى وزارتى ايتاليانى كرد وله ده ست خستنى هتا ٢٠ ستمبر ١٩٢٢ له شاري (اودين) سبه نطقى دان و بون به مايله ي وه رگه - رانيكي گه وره بوملت ، ٤٤ اكتوبر له (ناپل) نطقى كي ديكيه ي دا و ايتاليا كانى به مزگينى سه ركه وتن دلخوش كرد ، روزى ٢٨ اكتوبر

له رگه ودا بون ، تقلاى دا وله وه راي گرتن و كرد نيه هاوده نكي

گوناھى خوينده وارى كورده : چونكه كتیب دانه رى كورد اترسي كه ده دينار له دانان و چاپ كردني كتیب خرج بكا ، له وه دوا به هزار كيشه و بره ١٠٠ دانه بفروشت و دانه ي به په نجا فلس بدات ، ئه وسا ضررى پاره ي نيهه ابيت ، و عزيت و ره نجى شه وه دربره كانيشيى له كيس اچيت .

كه واپي من ئه م گفنگويه بو كتیب دانه رو خوينده وارى كورد انيرم بو ئه مه ريگه نه دن - روناكى - بكوژينه وه ، چونكه له خويانه وه بو خويانه و مردني مرد نيانه له كن ئه و كسانه ي كه قدر و قيمتي ژيان ئه زانن .

- به لكو گويان لي بيت -

له بغداد وه : عمليه ك

م . ع . كوردى

مکتب

مکتب جیگا ایکی مقدسه ،
 نه م همو ملتانه که نه سرو له رونای
 مکتبدا له سرودان او یستیکه زور
 پیش که وتونه ، مکتب جشتیکی
 تازه نیه ، به لکو چند هزار سال
 له مه و پیش له ایشدایه .

اول ده فعه که مکتب گزه نگی دا
 له ارضی بابل دا شعله به خشی کرد
 و همو ملتی شسرق به شوقی مکتب
 هاتنه وه هوش ، وده ستیان کرد
 که مدرسه زیاد بکن ، له اولی
 زمان مکتب زور صعب بو ، امیش
 له به رام سبیانه بو .

سه بان وره نجبه ره کانی چاوه دیر
 کرد له و پتیش بوجوت به نده و
 ملک داره کان چاکه ی هه بو ،
 جیگا چاند نه کانی بوریک خستن
 وزنه و خا که پیسه کانی همو پر کر .
 ده وه و گه یانده به قابلیه نی چاندن
 کردار کردن ، وزور هیزی دا
 به خاوه ند خاک و جوت به نده کان .

حسین حزنی

انتشاری کرد ، نه سروکه ایتالیا
 گه یاندراره ته پایه یکی به رز .
 موسولینی هر چند له گه ل
 کومه له کانی مخالف دا توندیشی
 کرد بلام له به رامبه رنه وه له گه ل
 (پاپ) که له قصری (واتیکان
 رم) داده نیشی رو خوشی و
 هیمنی و نه رمی نیشاندا ، له به ر
 نه وه پاپ له گه ل نه و بیرو کر .
 ده وه وقسه ی چاک بو و خوشی
 ده و یست ، موسولینی له ورزه ی
 که که و ته وزارتته وه به بی نه وه ی
 موسیالیسته کان و اشتراکیه کان
 ته نگه تا و کات له چاکه و سودی
 ره نجبه ره کان و آسوده بی جوت
 به نده ولادیه کان تقلای دا ،
 وزور چاک پشتیوانی کردن ،
 هتا روزی که چوه رم و له سه ر
 وزارت دانیش و گوتی : (نه پو
 دران فاشیسم که هه واداری طبقه
 اشراف و زورده ست) هه ، چاکه
 موسولینی له بابت چاک آسوده بی
 ره نجبه رو کارگه روسه پانه کانی
 دیهات و شاره کاند که لیک
 به رز بو ، هینده که کارگه رو

له گه ل هه وادار و هاوده نگه کانی
 چوه نیو شاری (رم) و حکومتی
 قانونی هاوبرت وله لان پادشاهه
 گه یشته پایه ی رئیس وزرا .

موسولینی باوه ری به مه یه
 که قدرت و گه وره ی و شان و
 شوکتی ملت به توانای و هیزو
 ده ست دیرزی دولته وه به ستراوه ،
 بو گه یشتنه دلخوازی یکم ده بی
 هی دوه م بگیریت و به رز کری ،
 و دولت و حکومت به هیز بگری
 و خاوه ند توانا بگری و محترم
 را بگیرد ری .

حکومت ده بی له سه ره تا دا
 ملت بی بگه نیت و گیان و بدنی
 زن و پیاو و کورو کچه کان په روه رده
 بکات .

حکومتی ایتالیا به رامبه ر به دو .
 لته کانی دیکه انتظامی شایان و
 هیزیکی توانای وای نه بو که باوه ری
 بی بگری ، موسولینی به و فکوره
 خا وینیه وه توانی ایتالیا بگه نینته
 پایه یکی که . نظر صحی و نظافت و
 را گرتن و هیزد! بی بکات ، فنون و
 صنایع و رفاهیه تیکی زور له ایتالیا دا

۱ - افعالی مدرسه زورگران بو که م کس ای توانی افعالی مدرسه به جی بینن چونکه تمرینیان له سه ر برسیتی و ماند و بون ولیدانیان ده کرد

۲ - الفبایان زور متنوع بون که م کس ای توانی که فیری بی .

۳ - کتابه کانیان زورگران و به قیمت بون چونکه له سه ر جلدی حیوانات ده یان نوسی طبیعی به قیمت بو که م کس ایتوانی که کتاب بکری ، اما له گه ل له وه شاپاوی عالمیان لی پیدا بو به سایه ی مکتب له عراق له معابده کانیان تدریس ده کرا وله عین وقت له لای (عبرانیة کان) له کنیسه کان تدرسی درسی کتبی سماویان ده کرد و به صورتیکی واضح کتبی سماویان تدریس ده کرد دهه م مدرسه حر بیان هه بو فیری وه شانندی (گورزو شیر و تیرورم) ده بون به سایه ی ام مدرسانه یان پیساوی حر بیان زور بو و به ناو بانگ بون له حرب ، بلام له غرب ملتی یونان نونی مدرسه یان گه لی بالا بو و قانونیکی اساسیان تألیف کرد بو بو هه ملتی یونان که منالیان

له عمری حه وت سالی دا دا خلی مدرسه ده کرا و درسی (فلسفی ، معماری ، طبی) تمرینیان ده کر ، به م جوړه به هوی پیاره عالمه - کانیان آثار ی تأریخی ام قسانه مان بو تصدیق ده کا ، له م عانه دا ملتی روژ آوا له نیو تاریکی جهل به صورتیکی همجی ده ژیان و فکری مد نیتیان پیدا نه کرد بو و له قرنی وسطی دا به هوی فوزی اسلامه کان علمی علم له شرق دا بلند کران و جامعاتی گه وره گه وره یان کرایه وه وله اقطا - ری د نیادا بو تحصیلی علم ده هاتنه عراق و مصر و سوریه وله جامعه کاند پی ده گه یشتن و ده گه رانه وه مملکتی خویان .

له غرب به هوی دولتی امویة اندلس ، له اندلسدا (اسپانیا) علم و عرفان د نیای روناک کرد بو و مکتبی عالیان زور بو ، آوروپا - یه کان مناله کانیان ده نارده اندلس و تحصیلی علمیان ده کرد و ده گه رانه وه اقطاری خویان و درسیان ده گوته وه ، به م نوعه

مکتب زور بو له آوروپا و به هوی (یوخی غوطبه رخ) که عالمیکی ایتالی که آلاتی طابعه ی اختراع کرد و کاغز دورست کرا ، به م نوعه مکتب نشر کرا و اهه میان زور پی کرد و به میلیون لیره یان صرف کرد هتا گه یشته امر و که که وا له نا و شوقی مدرسه دا به رها هیت ده ژین ، ام هه آلاتانه یان که اختراع کرد هه به سایه ی ام عالمانه یه که له م مکتبانه پیگه - یشتون .

احوالی مدرسه له گه ل عضرو انسان له تبدیل و روژ به روژ له ترقی - دایه ، امر و که جامعانی گه وره گه وه ی شرق گویز اووه ته غرب و ایستیکه ش که ناو یان دی و اهه - یکی فکری له فکری گه نیجه کانیان روده دا ، کانی علم و عرفان له شرق آووزی کرد بو له آوروپا سری دا ، او ایستیکه به سایه ی پیاره دانا کانیان دوباره الحمد الله ده سستی کرد به ژیا نه وه وله که ونه مفتاحی خوی که عراق و مصر و سوریه یه او میدمان وایه که دوباره

اکر به رست

(ترجمه به)

« بیری چاک ، گوته ی چاک ،
 کرده وه ی چاک » گه م سیه شته
 مبادی آینی زه رده شت ویا آینی
 مه جوسی ویا خود آینی آگر پرسته
 مه جوسی اتباعی زه رده شتن گه و
 په یامبه ره یه که له ولاتی ایران دا
 (۲۵۰۰) سال له مه و پیش پیدا
 بوه ، کتیبی دانا که بی ده لاین
 (زه ندا فیستا) له همو کتیبه دینه
 کونه کانی تر بد یعتره .

زه رده شت له کتیبه که پیدا
 مبادی دورست که ری گیتی به م
 چه شنه گوته : خوداوه ندی مه زن
 که ناوی ناوه « گه هورامزدا »

انشا الله جله وی علم و عرفانمان
 بکه وینه چنگ و دوباره پیماوه
 عالمه کمان ده ست که ن به تألیف
 کردنی کتی بارزه و ناوی شرق
 وه کو اسیه یکی شعله ریزی بچر -
 یسکته وه له آسمان .

ه . وریا

خودا یکی تاک و ته نهاییه زیندوه ،
 ته وانای به سه ره همو شتی کدا
 هه یه ، گه ردوونی به شه ش روژ
 دورست کردوه وروژی حه و ته م
 ماند ویه تی خوی حه ساند و ته وه
 له پاشدا انسانی دورست کردوه ،
 خودای شه ره له م ده مه دا رقه .
 به ری له ته ک دا کردوه له پاش
 شه رو شور یکی دوور و دربر
 گه هورامزدا به سه ره (گه هره مه ن)
 دا خودای شه ره موفق ده بی
 و فری ده داته ناو جهنمه وه ،
 ایتر جهنمی کردوه به شوینی گه و
 کسانه که شوون و ته گه هره مه ن
 ده که ون ، گه وانه بیری چاک ،
 گوته چاک و کرده وه چاک
 ده که بن به ره مزی ره و شتی خویان
 وه شوون و ته گه هره مه ن ناکه ون
 جیگایان به شته .

دینی زه رده شت له وختی خودا
 له ناو ایراندا بلا و بوه وه و بوه
 دینی رسمی ، اسلامه کان که ایرا -

نیان گرت گه م دینه یان کوزانده وه .
 مجوسییه کان زوریان له سه ره دینی
 خویان مانه وه وهیند یکیشیان
 چونه هندستان ، به م ته رحه
 ژماره یان ده ستی کرد به که م بونه وه
 تاوه کو ایستا له ۱۵۰ هزار کس
 که مترن له مه ۱۰ هزار یکی له ایران
 و گه وی ده مینته وه له هندستان ،
 گه وانسه هندیش زوری له بومبای
 داده نیشن .

مجوسییه کان له لاین زبره کی ، چالاکی
 و ژیری هوه سیان بو تجارت ناو
 بانگی زور بلندیان چنگ که وتوه ،
 له تجارتدا زور ماهرن له هندستاندا
 هره تاجری چاو کراوه له مانه یه ،
 جگه له مه پیماوی گه وره و تی گه .
 یشتوو یان زوره و زوریان شوونی
 به رزومر کزی چاکیان دا گیر
 کردوه ، سیر (جستن جی جی بوی)
 له گه ل سیر (دینشوبانت) که هر .
 دو کیان له گه وره کانی مجوسن ،
 له لاین حکومتی بریطانیا وه لقبی

سیریان دراوه نی ، سیر (تاتا) ش
که زانستیکی به ناو با نکه له هند ستا .
ندا دامه زرانده وه و پیاو یکی گه وره یه
مجوسیه کان متعصب نین ، رجعی
نین ، مد نیتی غر بیان به همو معنایک
وه رگرتوه بو ته واو کردنی خوینده -
واری منالانی خویمان ده نیرنه آورو یا
و آمریکا .

له ناویاندا محامی به ناو بانگ
و دوکتورانی پی گه یشتهوه ل که وتوه ،
له کومه لی عمومی بریطانی دا ته مها
دو عضوی هندی له م مجلسه داهیه
که نه وانیش مجوسین ، مجوسیه کان
جوانن و بالایان ریک و پیک و جوانه ،
جوانی ابرانی کونین پاراستووه ،
چونکی له گه ل هیچ ره گته زو
هوز یکی تری بیگانه دا تیکه لاولو
نه بوون ، پیاو یان بالا به رز ، ده م و
چا و جوان و دلگیر ، زیره ک ، گه نم
ره ننگ ، لووتیان وورد ، چاویان
روون ، برویان پان ، پویان له ستوره ،
ژنیشیان جوان وده ست و بیان نه رم
و چاویان جوان وره ش پرچیان
پروه رشه ، ده هونته وه و به مرواری و
گه واهیرده رازیننه وه ، سه ربستیکی

ته واو به ژنیاں دراوه ، پیاو یان
حرمتی ژنیاں زور له لایه ، روی
خویان داناپوشن و تیکه لی پیوان
ده بن ، له مالی خویان ایش گوزارن ،
پیاو یان جلکی پاک و پان له به و
ده که ن و سه ریان به میزه کی ره قی
ره ش داده پوشن بلام کاهنه کانیاں
میزه ریان سپیه ، مجوسی به دو
طبقه جیاوه به ش ده کری ، (۱)
طبقه کاهنه کان که نه مانیش سپیه
درجه ن ، (۱) کاهنه به رزه کان
(ده ستور) (۲) کاهنه نا ونجیه -
کان (موبند) (۳) کاهنه پچو -
که کان (هر باز) .

دوه میان طبقه گه له (شعبه) ،
رتبه کاهنی ارثیه ، یکی باوکی کاهن
نه بو پی نایبته کاهن ، اداره ی
احوالی مجوسیه کان کومه لیک
تاشای ده کا که نه ویش پی الین
(به نجای) نه م کومه له له شه ش
کاهنی درجه ده ستور و (۱۲)
کاهنی درجه موبند دورست
ده کری احکامی نه م کومه له یکا و
یکه و همو کسیک ملی بو که چ
ده کا ، مجوسیه کان نابی له یک

ژن زیار بهینی ، بلام نه گه ر
هاتو ژنه که ی مندالی هیچ نه بو
ویاره و شتی خراب بو نه و ده مه
شکاتی خوی ده باته لای کومهل ،
کومه لیش نه گه ر به راستی زانی
ریگای ژن هینانی ده دانی .

آگر له لای مجوسیه کان ره مریکی
الاهیه له به ره نه وه له نسا وعبده -
کانیاں دا آتش که ده ی تیدا
دورست کراوه و آگری تیدا
ده کریته وه ، هیچ ده میک آگری
نا کوژیته وه ، تقویمی مجوسیه کان
له تارینی (بزدی گورد) ه وه
ده ست پی ده کا که دووا شاهی
ساسانیه کان بووه وله لاین حضرتی
عمره وه خلع کرا ، سالی ۶۴۰ م ،
سال له لایان (۱۲) مانگه هر -
مانگی یک (۳۰) روزه نه و (۵)
روزه ی که ده مینیتنه وه کراون
به جه ژن و داخلی حسابی تقویمی
مانگه کان نه کراون ، روزوله مبادی
دینی زه رده شته ، مجوسیه کان
به زستان (۶) روز به روزو ده بن ،
(ماویه نی)

شهری . مستقبل

که له طرف طیاره کانی خو یانه وه اجرا ده کری ، (ماویه تی)
شقلاوو : ع . ع

اعلان

شهاب چلبی بن حاجی عبدالقادر چلبینک عرب محله سنده مقیمه عائده بنت عبدالله ذمتنده اولان اله جفندن دولای حجز ایدیلوب مزایده ده بولنان عرب محله سنده واقع جبهه جیش طریق عام وجانی یعنی ملا محمد امین سورسوره خانه سی ۳/۴ ویساری حاجی قادر زاده لرك یکی خانی ۴/۳۳ وارقه جهتی ابراهیم چلبی بن داود چیچو خانه سیله محدود وایکی اوپه و برایوان فوقانی و بر اوپه و برایوان حاوی بولنان خانه نك نصفی اوتوز دینار بدل مقابلنده مشتریسی شهاب چلبی عهده سنده احاله موقته سی اجرا قلنمش اولان مذکور نصف خانه نك تکرار اون بش کون مدتله مزایده یه بورا قلمش قرار ویرلمش اولدغندن شراسنه طالب

خوی و هندیکیان بونادی و هندیکیشیان بورا بوردنی روزی تعطیل ییک شمو چونه دیهات و باغانی ده ره وه .

نیوه شه وی آه و روزه پاش سمات دو پایتختی حکومت له ناو خه وی شیرینی غفلتدا نه تلایه وه هرکسی له قهر و مال و کوشکی خوی به دلیکی آسوده له خه ودا بون ، کاتیک له آسماندا ته ره ته ریک پیدا بو و سکونتی شه وی اخلال کرد ، ام ده نگه ده نگه هتا هتا آشکرا ربو ، او کسانه گویان فیری ده نگی طیاره بو زو به زو ده رکیان کرد که ام ده نگه ده نگی موتور و آلاتی قیلوی طیاره یه که به ر وه شاردی ، نه و کسانه که به ایجابی وظیفه یان نه نوسمتبون بی جگه له وان خه و سو که کان له م ده نگه به خبر هاتن ، هموکس وای زانی که امه مناوه ره یکی شه وی یه

ایواره ییک قابینه ی وزرا کو بو . نه وه مذاکره یکی دور و دربریان به ده سته وه بو له بابت ناریکی بینی حکومتیان و حکومتی (سی) له م قونفره یه دارئیسسی ارکانی حریش حاضر بو له نتیجه مذاکره قرار یاندا که به آشتی ام ناریکیه بینیان حل بکن ، ذاتا شابندری دولتی (سی) یش له اهمیتی ام اختلافه که یشبو و آره زوی آشکرا ا کرد که مسئله به آشتی و دوستانه بریته وه و به م جوهرش تأمیناتی ادا ، تنها رئیسسی ارکانی حرب فکری دور آندیشی آشکرا ا کرد آیوت به همو نوعه تأمیناتی دوستایه تی نابی پشت بیستین و باوو بکه پن ، وزیر ی خارجیه جوابی دایه وه و وئی اوتأمیناته که حکومتی (سی) ایدبا به ایمه ا بی باوری پی بکه پن امه تأمیناتی شرفی حکومتی یه .

نهایت قابینه له پاش ام قراره بلاو بونه وه ، وزرا هندیکیان بو مالی

اولنلر یوزده بش ضم ایلك وتأمينات قانونیه ني و برنك شرطيله ار بیل اجرا دائره سیله منادی محمود غفوره مرا - جمعتری لزومی اعلان اولنور ۱۶ر ۹۳۶ ار بیل اجراء ما موری

اعلان

ان کلمن یدعی حق التملك اوله علاقه فی الدکان الواقعه فی سوق اربیل المحدوده یمیناً بد کان صاحب السند ویساراً بدکان عارف بن احمد افندی وخلفاً واماماً بالطریق العام هی صرف ملک وتعود للسید حسین والسید عزیزولدی السید محمود بموجب سند الطایر والمؤرخ ۱ ب ۳۲۴ وعدد ۱۵ الذي قیده موجود وسنده مفقود وكان المرقومان قد رهنوا الدکان المذكوره عند سعد الله بن محمود وان الرهن المذكور قد جرى نقله الى شباط ۳۳۴ ولما كان القيد المذكور قد فقد ولا يعلم ماجري عليه من المعاملات لهذا جرى الكشف وتمحق تملك المرقومين السید حسین والسید عزیز بموجب التید المؤرخ ۱ ب ۳۲۴ المذكور وكان المرمر قومان قد دفما بدل الرهن واجرى الفك فی شباط ۳۳۴ المفقود وهی لهذه اليوم تحت تصرفها ووضع یدها حتی الان ولا منازع لهما بذلك فعليه کلمن له تعلق

فی الدکان المذكوره فالیراجع دائره طاپو اربیل فی خلال ثلاثون يوماً من تأریخ هذه الاعلان ولا فبعد القضاء المدة مستقبر المناقله . مناقلة الفك ونجرى تسجيل الدکان المذكوره تشبیهاً باسم المرقومان السید حسین والسید عزیزولدی السید محمود وللبيان حررنا هذه الاعلان .

مدیر طاپو لواء اربیل

اعلان

ان اثني وثلاثون سهماً من اعتبار ستة وتسعون سهماً من الدار المرقمة ۵۸۲ تسلسل الكائنة فی محلة العرب العائدة الى نورالدين ولطفه وشكریه اولاد عبد العزيز افندی وعائشة خان بنت احمد موزه تأمينات عند رشید بن خوجه قد أنوضعت بالمزایدة مقابل بدل الراهن وربحه فمن تأریخ هذا الاعلان لمرور خمسة وأربعین يوماً علي الطالب للشراء ان یراجع دائره الطاپو والمنادی محمود بن غفور.

مدیر طاپو لواء اربیل

اعلان

شرفاً دار ورثة ملا عباس بن حه ۲۲ر ۳ ت ۳۹۱ ویتم بدار

شمس بنت خورشید ۲۲ر ۱ ت ۳۴۹ شمالاً طریق خاص ویتم بدار اسما عیل بن صالح وشركاه ۳ر ۲۲ ت ۸۷ غرباً دار ورثة عبو آغا بن یونس آغا ۳ و ۲۸ ت ۶۴ ویتم بدار درویش بن عبد الله ۴ر ۷۳ ت ۱۷۷ جنوباً دار ۴ر ۷۳ ت ۱۷۷ المذكورة ویتم بدار الحاج رستم بن الحاج الیاس ۴ر ۷۱ ت ۱۷۵ ویتم بدار ورثة مختار اومر بن الیاس ۲۲ر ۷ ت ۳۵۵ ویتم بدار المرقمة ۲۲ر ۳ ت ۳۹۱ المذكورة .

.....

عرب محله سنده مقیمه رابعه بنت ابراهیم نامه میدیون تحت حجزه آلتان متوفی خضرچلی بن عبدالقادره عائد حدودی بالاده بیان اولنان عرب محله سنده واقع وبش او طه ایله وبرحولیدن عبارت خانه نك نصفی مذکور دینه قارشو صاتیله جفندن شراسنه طالب اولنلر اشبو اعلان تأریخندن اعتباراً اوتوزگون ظرفنده ار بیسل اجراء دائره سیله منادی مرا جمعتری اعلان اولنور ۸.۴ر ۱۲ر ۹۳۵

ار بیل اجراء مأموری

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابردوی ایستاده ناسینیت

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوبن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

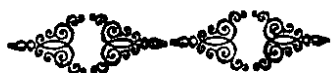
« ره وشت و خووی کوزد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خبو ده کا

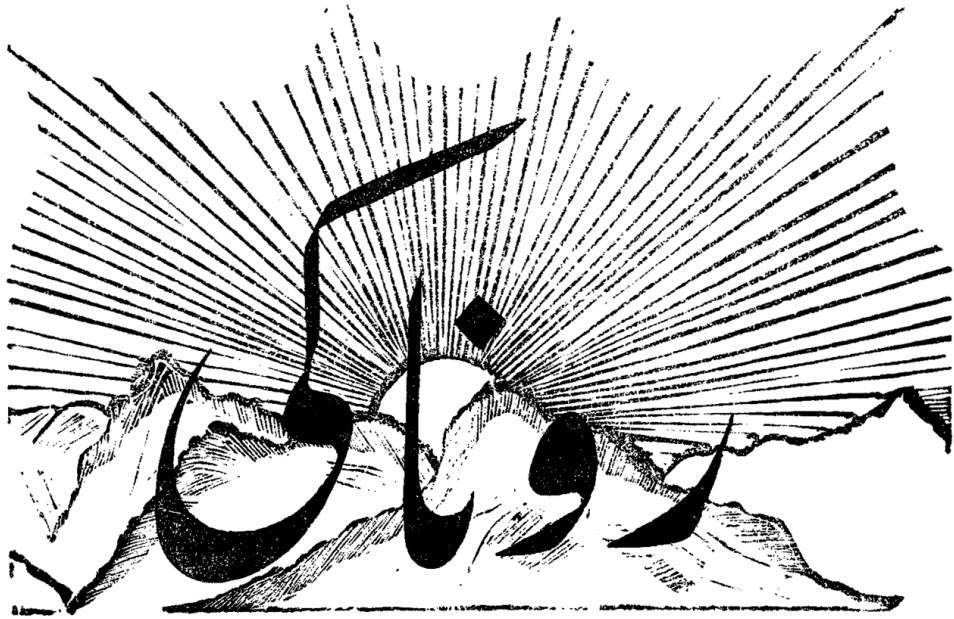
کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورابرد و وفة وهه نگ و شیوهی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

پي رست

لاڀهه

حسين حزني	فيلسوف مرحوم جميل صديقي زدهاوي	۱
حسين حزني	يهزدان دوخت	۳
	حاجي قادري کوي	۶
اسماعيل علي	اجتماعيات	۷
ق. م. ۰	سرگزشته يه کي بچوڪ	۹
حسين حزني	راسته کهي	۱۰
اربيل کاني	پنجه کي کاني	۱۱
محمد علي	نازدار	۱۲
محمد جميل روزبهاني	جواب بو ههل هيئي کاني	۱۶

بری مسؤل

محامی

ت مصطفی

یک مخابره به ناوی

اداره خانہی روناکي

بخه یک ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کواریکي هفتہی نامي اجتماعي و ادبی کردیه

بدل اشتراك پيشه کی په

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی په ستهي دینه سهر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

فیلسوف

مرحوم جیل صدیق زه هاوی

— له شعر و فله نه دوان. اساذي
 زه هاوی گوتی رباعیاتی عمر خیامم
 به عربی ترجمه کردو وه دهی بم
 مصر له چاپی بدهم. چونکه
 دار خوازی زوره ورواچی هه به.
 به وجوره هه ریک له جتیک دوا.
 اسعد صاحب کرتی مکتوباتی
 مولانام به هری حتی بگ نظم چاپ
 کردو وه نریک بینج صد لیرم لیلی
 دهست کات و له وه پیش به توری
 و عربی مناقبی مولانا شم طبع کردبو
 هه مو فروشرا هه روها له قسه شیرنه
 کانیاں وردده بومه وه وخیالم بوها
 که بوجی مهم ذاته که ورا نه خدمتی

و واتم زانی که میک دلگیری هه بو
 واهه لکوت اسناذ محمد کوردتلی
 عالم فاضل سوریه و فیلسوف و شاعری
 دیری زوری شیخ احمد الفراتی
 کوردی مالی و عالم و فاضل به ناوباگ
 اسعد صاحب برزای مولانا خالد
 کوردی جان شاره زوری که هه ر
 جواریان له روژه لات دا به شعر
 و فلسفه و تألیفات و زانا ناوبانگیان
 کردبو. کویسونه وه بینجه مین
 یان خاوه ندی ناو و نیشان سمید بگ
 کوری عبد الرحمان پاشا یوسف
 کوردی صالحیه بو. منیش له نیوا—
 نیاں دا بود له کفت و کانیاں لذت ددبرد

نه دا به وه که مرحوم
 زه لات به آمرز شی
 وه له نیو کورده کاند
 دهست پی کراوه که کویا
 یاهه بوجی به زبانی
 که ملتی خو به تی شری
 و بوجی خه ریکي
 و بابی نه بو وه چوو به
 و عربی تألیفات کردو وه
 و حقه !!
 مه که خوم جه نده سالیکي
 بریه له دمشق له اوتیل
 سادفی استاذی مرحوم
 زرد دجو زه مصر.

زباني خويان ناڪن تاليفات وادبيات
 و فلسفهيان به زباني خويان نيه؟!
 استاذي مرحوم روي تي ڪردم
 وڪوتي بوج دهنگ ناڪي؟ ڪوتم:
 نازاڻم جي بليم ايوه ههر جو ارڻان
 ڪه ورهه عالم و زاناي ڪر رڏن و خدمتي
 خوتان ناڪن. ٿه وه سهري ڪيڙ
 ڪردوم. محمد ڪورد علي ههلي دا به
 ڪه متاعي ايمه نيو ڪوردان ره و احجي
 نيه و نافر وشري.

استاذي زدهاوي ڪرتي به نئي راسته
 من ٿه ڪار رباعياتي عمر خيام بڪه مه
 ڪوردی کي ليم ده ڪريت. تو ڪه
 ٿم سال رس له بيڪي تاريخي ٿوردان
 تان له جاپ داوه جهنلت ڪومه کي
 ڪراوه. ڪه وا ايمه تشويق ده ڪه يته
 سه تاليف تي ڪوردي.

به راستي سهري شهر مه زاريم
 بهر داوه جو نڪور ساله بيڪي ۹۳ لا به ردي
 غنچه پي بهار ستاڻم له وساله دا جاپ
 ڪر دبو ههروا ما بو وايسناش ۹۸ ره ماوه
 محمد ڪورد علي و استاذي فراتي
 ساريان خته سهرم. بي دهنگ بوم
 به لام به دل بويانم نه په سند. ڪه
 ڪه رامه وه نيڙمانه خوشه ويسته
 ڪم، وله روانه زمطبعه يڪ دامه زرانده

و مجلهي زاري ڪر مانجي وهيند بڪ
 ڪيتم نشر ڪرد و له احو لي خوم و
 ڪرياري ڪيتب و مجله ڪم و قسه ڪڏني
 ماموستا ڪه وره ڪڏني ڪوردم بير ڪه
 وتنه وه. به جاکي باوهرم ڪرد ڪه
 مرحوم استاذي زدهاوي و ٿه و انيش
 حقان بو بلن ايمه جاوين ڪه
 خدمتي نان و جيگا عزت و حرمت
 و شرف بڪه بن جونڪ ڪورد متاعي
 ايمه ناڪري و جيگا مان ناداتي!!

ڪيتبه جاپ ڪراوه ڪڏني ايمه امرو ڪه
 ڪه بشتوته ۲۲ نسخه جار دد جلد ڪيتي
 ڪه ورهه نويس راون و حاضر ن و جاپ
 نه ڪراون ههروا ماون. وله احترام
 و نان روڙي صد پايه سهره و ٿيرم
 نهڪ به رهو ٿور. ڪه دا اي حقي
 نسخه بيڪي ڪيتب له ڪه وره بيڪي ڪرد
 بڪري ودهه زاني سوالي (ده وزه)
 ي لبي ده ڪري. ڪه له ڪه ليڪ جي آيان
 روي داوه. له ههره ڪه وره ڪڏني
 ڪرد ڪه له عاصمه به داواي بدلي
 آبه نهي ساليڪي مجلهي روناڪي ڪه
 ۷۵۰ فلسه لبي ڪرا بو فهرمو بويان
 به مهر قلدي باوڪم فلوسيم نيه به لام
 مانگ به مانگ ممڪينه بيمه. ٿه ڪه رحجي
 ۵۰ - ۶۰ دينار جيره ودرهه ڪري.

ڪه و ابو مرحوم زدهاوي و ٿه
 و انبي ديكش ڪه خه ريڪي تاليفاتي
 زباني ديڪه بو وون حقيان بو وه.
 و زور جا ٿيگه بشتون ڪه متاعيان
 به ڪوردي نافر وشري ڪه امر متاعي
 هيچ ڪه ميڪان نه فر وشر وه. و عزت
 و شرف له نيويان دا به خيو ناڪري
 و نويسه رو ڪه وه بيڪي ز نا به جي
 رويڪ بتواني به زباني ڪوردي
 تاليفات بڪات ٿه وه من جهنده ساله
 له ڪڏ تاليفت خريڪم جي آسوده کي
 ورحتي و احترام و حيا و ربا و بڪم
 له سا بهي ڪرد، ڪرد پهرسته. ڪانه
 وه دي؟ جڳهه له ضرر و ازبت و
 نگهت و جهرمه سهي و افترا و
 تهمت و بهد به ختي و ما ويران و به
 دنامي جي خوشيڪ ديوه ڪاهه ڪم
 ههروه ڪوله م روڙ نه د جاومان
 به فهر مايشيڪي فيلسوفي پيره ميردي
 ڪورد ڪوت ڪه له بری تشويق هه.
 لمي هينابو وه سهرم له (ڙيان) ڙمار
 (۴۷۶) دا!

حسين حزي

* * *

پهزدان دوخت

شهنكي پاكيزه ي دل به زي

هه واپري

- ٥ -

شاه ويا پادشا . مهرزه بان يان
سهر دار ويا سهر کرده بي به به م
خانچره ناو کي ده قه له شم هه ي
سه وره وخورشه ويستم نه وه ي ده
گرت و به بزوتنه وه شي ده ي نوآنده
آزاد کړشنا ي ورده که نين ده ي
گرت وله دليا باو دري هينا که
تيري ييري له نيشانه ي دل خوازاو
گوئي :

- يبروت بي هه ي نهو چه وان
وفزهندي دل به ندم آهور مزدا
پشتيوانت بي .

له دوايي روي له پهزدان دوخت
کردو به چاوو به برو بزاون ملي
که چ کردو هلی دای وگوئي :
سبينه زو آماده بيه ده چينه باره نامه
وده ربار هه مو آزادان و گه ران
وسهر دار سپاهانن و مهرزه بان و
پادشايان کو ده بنه وه . گه وره کچ

وگوئي :
هيچ دل گير مه به هه ي شوخي
دل آرامي خوشه ويستي پرنازو
عيشوه . نه من کليلي شاهنشاه م بو
ايشي تو دوز به وه بو آسوده گي
تو شهو بيداري ده کم نم دو
نهو چه وانه باسک نه ستورانه به
شيري خويان تو به خيو ده کهف
ودهت پاريزن له هه مو به لايک .
گه وره کچ کولي هه ستا و له
شهرمان هردو کله ي سور هه لگه را .
به لام ساسان ده ماري غيره تي
بزوت به دليکي گهرم وخواينه وه
هه لي دايه :

- نه من ياني خرم له بريگايه دا
ده خه مه پيناوه وه ، و بو آسوده ي
نه م فرشته خواينه دا نهو کي خه زچهرم
له سهر دلي نه وانه داده نيم نفس
به خراپه لبي بده ن . ده خوازي

آزاد کوشناوی بهو جوړه که و ته
انديشه و غه ميکي که وره وه که نهو
گه وره کچه چون رزگار کات . وله
شهر ي نه رده شير پادشاي حدياب
وآزور شاغ بي پاريزيت . وده شي
زاني که شاپوري دوهم زور چه ز
له خزم وکسي خوشي ده کات .
وده شي زاني که له دستوري آيين
مزدي سناني دا شاهنشاه باني هه تي
وبي که سانه وده ست به سهر مندالي
آزادان دده کيشي که له وه وردبو
وه چاکترين ريگاي رزگاري نه
وه به دلي نهو گه وره کچه له دلي
کوره آزادان يک گري بدات لهو
ده مه دا ساساني به بير دا هاته وه
وکه و ته بهر چاوي . که بو يک دل
سوزي بکن و به کاري يک بن
له پاش که ميک سهر ي بهرز کردو
روي کرده پهزدان دوخت

هه ستا سهر خوي وسپاسي به جي
هينا و هنتداري نواند و مال آوای
خوآزت له آزاد کوشناوي و ههر
بڙي بو درنه وجه وانه کلف کرد.
ورا گيراوي و بهر خورداري آره
زومندبوني بيان کرد؛ دهه که وت
باعوس له دوايه وهددر ويشت .

— سريري شاهنشاه —

که ده هات بگاته قطيـ فون
له دوره وده قصر بيگي گه ايلک گه وري
زل ديار ده کرا وانه زانه واقه لايگي
سخت و پر له برج و بارويگي به
شان وشوکنه له دهشتيگي پان دا
له گهل آسمان به راهري ده کلت .
ته وه قصري سپي يا دهر باري
شاهنشای ساساني بو که چاووهرش
له توشا دکردني دستوري بناو
جواني کارو دستکرده خاويني ورنگ
و دامه زراندني ، سهر مهر داب
و بڙ بو . که وينهي بهرز به شکلي
زور غريب به اهتامبيگي قورس له
سهر ديواره کاني دا هه لقه ندر ابو .

نقشه و وينه کان له سهر خشتي
سوره وه کرازي پر له مينا ي رننگاو
ورنگ و اگيشرا بو دست گ وت

وينهي راسته قينه به له وي رده ستاره .
له درواز بيگي زور گه وري که
چوار فائتن (عمره بانا) ي چوار
ته سپي ايگه وه بيذا بجيته ژوره وه
ده وري ددروازه که به خشتي مينا
کاري رننگاو رننگ هه مو حـ حـ ورده
شکل ورسبيگي لي دروست کرا بو
له ژور ددر زه که وه دوپه يگري
گه ره له سهر دو کوله که دروست
کرا بو له لايگه به ده له سهر ته و
وينه بيگي بهرز پر له ده ست کاري
زور جوان هه بو که رسي بياو بو
به دستوريگي پله واني وزه بهر
دستي هه لمي ده برده سهر دورنده
يلک به توندي ، ته وه وده شا ده چوکه
له لاین خداو پيشي به انگرامينو
(روح شير) ده گرت وتالو که ي
په لاري بو .

خانوي ددروه به تاييه تي بو پاسه
وانان که له هاتي شاهنشادا رابوه
ستن داندر ابو ههر چار ده وري
ژوره وه هه يوني به کوله که ي
به رزي به ردي نقش کراورازاند -
رابو وه هار چوار که نري ديواراني
پر له رسي حيوانات وپاله وانان و
گول و دارو بالندان کرا بو .

خانوي بيگي ديگه له ته نيشت ته و
خانوده وه هه بو پر له نوکه رو بيش
ده ت و خدمت گوزاران بو .
ديواره کاني به رسي گـ گـ ول و دار
جوان کرا بو . له لايگي ديگه
شيه ه به داعبا يني دورنده و دکو
بلنگ و سگ و کورگ و کورگه دن و و به
داعبا ي کيو وه کراسک و کورويشک
ويا وه کو ماسي له نيوجوم و ولاند
ومراوي وقازو قولنگ وسي ته و
جوره بالذـ نه تيد مه له ده کلف
وله که نارانه و دراو کور هه ريلک به
تارزي خويان بوسه يان گرتو و له
که مين دان وهينديک که من وثير
داويژن وله هه لمه تدان بله لايگي
ديگه شـ وه ژن وکو ، له داننه ترن
تارو دمبه له ک وکه مـ مـ لبي
د ددن وهينديک ساده کلف و
چه قه نه لبي ده ددن هه لده پرن .

له ته نيشت ته و خانوده وه دو
خانوي زور گه وري و زلي ديگه هه به
يکيک يان مه يتهر خانه ي به تاييه تي
وهي دوهم يان باغي حيواناته . و رچ
و پلنگ و گورگت و که رگه ددند
و فيل و هه مو جـ ره دورند دودا -
عباي گيانداري تيدا يه و بو ههر

جنسه داعبايك ژوري به تاييه تي
وجوان دامه زران دراوه . ددرگاي
شيشه آسن وسهختي وه كو قهقه سي
تي گيراوه .

له وريگ ايه وه كه بوده ربا دهر وات
شه تاميكي دورو دريژه نم بهردو
تو بهري به دار رازان درا وه ته وه
لكي دار به سهر شقا ه كه وه شور
بو ته وه كه نارو دهر روپشتي به
گول وريخانه وشيناودردي و آيا
جوان كراوه . هه تا ده كاته
ددر وازه .

ددر وازه ددر كايكي كه ليك كه وره
له ته خته ي هيند كه به عاج رازان دراوه
به زير دهستكاري كراوه .

كه چويته خانويكي دكه هي
شاهنشابه . بيري تير وهوشي زرنگ
وتيگه يشوي زانا سهری سورده می
نيت و واق وسهرا سيمه به رامبه
بهو كه برياو عظمتنه كه دهستي كارگر
وقاش تيدا جولاهه راده وه سنيت
تماشاده كا كوله كدي بهردي مهر مهری
لوسي سي له سهر كوته ره كانی كوله
كه بالاي بالنده يكي كراوه به -
چنگيه وه پياله يك مهدي به دهستي
راستيه ره تاجيكي سهر كه وتو (ظفر)

ي گرتو وه .

له لايكي ديكي ژوره وه به بكار
(هيكل) يكي گه وره آوري بپروز
وپاك دايي سينيت ومنيني دهدات
كه نهو آوره ناكوژيه وه . له
به رامبه ره وه هه يوانيكي گه وره
ودر ي وزل له سهر وندي هيلكه
يك به شكله وينه ونشي ودهستكاري
زور غرب جوان كراوه . بهي
كه ري پادشايي سوار كه سواري
نه سپي خري بووه دهستي دريژ
كردود بو پاي كه ري آهور امزدا
كه نهو يش سواره نهنگو ستيله ي لي
ودرده گري كه نيشانه به پادشاهي
وشاهنشاهيه :

- له ههر چوار كه ناري نه وهه -
يوانه نقش ووينه ي بهرز وزير كاري
زور مدهيشي لي به كه هوش وزانايي
تيد سهر گردانه له سهر وه هه يوان
وينه ي شاپوري يكه مه سوارى
نه سپه و آلاى له سهر سهرى شه يول
دهدات و وشه ده داوديل وگيراوه
كان له بهر دهستي دا كه وتون .

له وهه يوانه داههشت ژور هه نه .
ههرچ يواريان كه وتو نه ته لايك
وددرگاي ههريك له و ژوران هه

بهرددي آدريشمي گولا باتون
زير بافت ودهسكاري بيدا بهر بو ته
وه . ژور بيگان گنجي شاهيه . پرله
گه ههرو مرواري وچ كي گران
به هاو باردي ناديددي چا كه . نهو
ژوران نشاييكه ودرگانان بوسهريك
هه به . هه تا ده گاته ته ختي شاهي
نه وه به حرم سه را دايي دي له -
پشت نه وه وه باغيكه شيان وپرله
دارو درهخت وگول وريخان .
جوگه و جوباز سولا وك كه دروست
كراوه يزانوته رو . كه سيك له حشمت
وعظمت ودواتي ساس ني هه كل
آگادار نه ي له تم قسانه ي ايمه تعجب
دهكا به لام نارينخي فتوحاتي اسلامي
زور چاك نه وانه بيان دهكا كه
نه و دولته چهنده نه ورد بو وده

حسين حزني

ماويه

محامی

شيت مصطفي

تماشای هه مو دعوايك ده كا
محل له نريك سهرای حكومهته .

حاجي قادري گوی

خیر واینه اما بعلانی دیاره
مکتوبی بهراست وکه دهر و صاحبی قرزه
لای ژوریش نیون گول باین و سنبیل
لهم صورت و معنایه که صد جنستی لفظه
نه نواره خه سی و خاری دهر و دهشت به خواری
بهم خواریه حلقه یی دهری دهر گانه یی فیزه
من جمله وه کو خالی روخی دلبه ری (حاجی)
دابهزه دها بادی صبا هسته مه له رزه
هر لیره وه تادهشتی به هشت آینی (لاجان)
آهسته برو نک وه کو دیوانی ههرزه
تا داخلی خلوت دهی بهم جا به وکالت
خاکي قدیمی ماچ بکه بهم تهرزه که ته رزه
مأزون به نه وندیش وه کو آهم به نه زاکت
لاده یی سهری زولفی نه وه کو بیخه یی له رزه

چاپی

زاری کره انجی هاویلر

بو چاپ کردنی هه مو نو پسر او یک آماده یی

حاجی قادر له دهوری جه وانی دا شعری
عاشقانه یی زور گو تو وه نه و شعرانه یی که له دیوانه
چاپ کراوه که یی دا نیه نه مه یه له م کو واره دا
دیوان به دیوان په رتی ده که یی نه مه غزلیکی
خوش و شیرین و پور معنایه یی که ده فیه رموییت .
نه خه یی که شمسیه یی شاهه نشه یی نه رزه
تا جادری نیلی سهری سهر ته پله کی به رزه
سقیی وه کو گهر دونه شکانی وه کو انجم
په رده یی وه کو آوداری سما اتلسی سه رزه
اطنابی ره کور طولی امل لا متناهی
اوتدی وه کو کیوی او خدمه رکه زی فیزه
ابریشمی زهر تاره که وا مه ری منیره
یا جبل متین یا نه سیه افی گه وزه
یا خطی جدا و بی سطر لابه چپ و راست
یا ماری متلسم که ته لیدی سهری که نزه
ههر و دک الی جانه ستونی له سکوت دا
تهک تابعی غیره متحرک وه کور هه مزه
بو پیری فلک بو یته عصا هه ر وه کو کانی
بهم دیره که قایم بووه محفوظه یی له رزه
نه یی قامت و موین که مهرو بسته میانن
نه یی بهستی که واعین مژه حافظ له رزه

اجتماعيات

کرده وه تي کوشين

اسماعيل علي

مقاله ی دوهم

رابورد وگري لي بو کرا خاوندی
ولاغه که جوین ده دا به عسکره که
و ولاغه که ري بوار : وتي به
عسکره که اوه جريني به توو ولاغه
که ادا فلان . عسکره که راوساوتي
ایا ام جوینه ده یته سبي نه چوني
من دبو عباسیه ؟

ری بوار وتي : نا .

عسکره که وه تي کوا ته خوي
وقصه ی اهمیتی چیه ؟ ابام طاقت
خوي در بکات وباري بکات چو-
نکه به مه پي خو شحال ده بي .
خاوندی ولاغه که وری بوار زور
رهنگيان سوربو . عسکره که گه
یشته او شوبه ی که خوي ده ی
ويست اش خوی وتو خوي ده ی
ويست کردی يکي هیناوه گرایه
وه .

که خوی ده کات توله وي تيسک
نده ی « له پاش امه هيچ له موضوع
لاناداسر خوی راناوه شين ، توزي
زرده خنه ده کات ، که امه زوري
شت تیدا به . همو رده وه يکی
انگیز عملیه بويه سرده که ويت .
تماشاي مقاله به کم کرد کلم تيادی
منیش ترجمه کرد ده لیت .

له دوري احتلالدا عسکریکی
انگیز ولاغیکی به کري گرت که
سواری به بی بروا بويینی عباسیه ،
وخواوندی ولاغه که ش له گلی چو ،
خاونده که ی وای زانی که ام عسکره
عربي بازانی له برامه هر خاوندی
ولاغه که جوینی ده دا به عسکره که
ووولاغه که عسکره که زور چاک
تي ده گه یشت چونکی عربي ده زانی
بلام هيچ جوابی نه ادا به وه ، يکي

له گل کرده وه وتي کرشین پی
ويته علم و عقل بخريته کار ، وک
دولته به هیزه کان که همو بر وایان
به ایشی بچوک وگورديان « کردنه
نهوک گوتی بی کاک وقصه ی زل .
ده بینین بیاويکی انگیز زور که م
قصه ده کات که خاوندی علم و عقل
روشت و خوبکی وروشتلی زور
باشه به هزی خوی پیدای کرده
که م قصه اکات بلام زور زور اش
ده کات . که دا ده نشی ده بینین
زور له سر خو به ساردي به بی
خو پسندی قصه کات ، وله گوتنا
ده نگی خوي ترم ده کات بلندي
نکات ، اگر له مجادله و مناقشه
پاس یته ییش اگر چي به دلش
نه بی له کل امشا توره ی بکه يت
هيچ قصه ، نکات « الا اوشته عملیه ی

انگزه کان به قدر فرانسه کف
 ذکي نين بلام ايش فرانسه کان ده
 کهون به « اش عملي » المانه کان به
 قدر فرانسه کان ذکي نين بلام به
 آزاي و ايشي عملي ايش فرانسه کان
 ده کهون . انگلز ده لیت سست به ،
 به سستی له سر خو برو اش بکه
 بلام « ارادت به بی وشابت به تا
 ده مری » . فرانسه کن وک المانه
 کان زور تنگن و مغدورن بلام
 تنگي و مغدوری هپچي لي پیدا
 تابی .
 متصدم له مثالانه امه به .

« همیشه ددی کوملی شرقي
 ده بی به قدر توانین خوي شتی عملي
 و بچوک بکات بوچي ؟ چونکه له
 شتی بچوک شتی گوره پیدا ده بی ،
 وثابت بی تیا کوي نگری : واده
 گوتري ، واده کري ... چونکه
 گوتی بی کلک بی کلکه .

هاتوبنه دنیاوه بو مده یکه
 محدود بو امه که تی بکوشین
 و بچولین بو دوستانه ی که ده یته
 بو نه ی ژمان و خوش و بلندی نومل
 ولات ... مان .

وامه سپاسی خوای تعالی ده که

ین که ایمه ی به سر بستی هینا وه ته
 وجود « عقل ، قرة ، طبیعت » به
 ایمه ی داوه تاو کو بتوانین تی بکو-
 شین وله شتی چاک : له گوتن چاک ،
 له کردنی چاک جاونه پوشین . تی
 بکوشین بو علم و فن بوچی ؟ تاو کو
 عقلمان پی به هیز بی و بتوانین له
 « طبیعت یه تی له زراعت ، صناعت ،
 تجارت ...) استفاده بکه ین که ام
 تی کوشینانه خسوش و سر خستی
 ولات و نومل و پاشه ره ژي منداله
 بچوکه کان پخت ده کات . خوا له
 طبیعت زور شتی باش هینا و ته وجود
 بو ایمه مثالا :

۱- بري نباتان : گنم ، جو ،
 برنج ... وه کوله کانی تی .

بري درخته کان : میوه و بری تی .
 ۲- بري حیوانات : شیري ،
 خوری موی ، کوشتی ، به کار
 هنانیان .

بو کیلانن ، شت هل کرتن ..)
 ۳- بري طیر : هیلکه ی ، توی
 کوشتی ...)

۴- انسان بري نیه وک او
 حیوان ، طیر و درختانه . بلکه بر
 قوی خوي « کرده و موی کوشین

خوبی تی ، و اعتماد له سر نفس خري
 اگر انسان خوی تی نکوشی ، و نه جو
 لیت ، و نه کی ، و نه ویتی نه بی تی .
 نه طیر ، نه مر ، نه درخت و ...
 دینه بردستی وه ده توای خوري ،
 کوشتی شیري ...) یان ورکری .
 جاری بیاوی و شتر بی به دسته وه
 بو ورده ورده دوغای ده خویند که
 اشته نریک پیغمبر محمد) و تی یا محمد
 او امن و شتره که بر لا ده کام
 توکل به خوا . زور ایشم هیه له
 پاش مده تی ده کیمه وه بولای .

پیغمبر و تی : نا دانسه زور چاک
 بی به ستره وه انجابل توکل بخوا .

کوا بو ده بی انسان خوي زور اش
 بکات و خواش یاریده ی ددا .

انسان زور به هیز نیه وک هندي
 حیوان انسان ده خوا کوره ده بی
 وک نبات ، حسی هیه ده جولی . وک
 حیوان . صورتی شی وک صورتیک و ا

یه له دیوار . بلام انسان که حاکم
 طبیعت و حاکم ده مو حیوانات و نباتاته
 به بونه ی روش و خو ، علم تحصیل
 قصه کردن و هیزی تفکیر و لیک دانه
 وه یه تی بو هه مو شتی ما

ماو به تی

سرگزشته یدکی بجوک

به کي له وانه ي که له انکلتره
یوبته سیرا به وه وتي .

له شاري لندندا دراوسیه کي زور
دولندم هه بو که زور پیر بو ورته
که ش هه ر وه اوکو له یی کی زور
بجوکیان هه بو که عمری شش سال
زیاد نه بو هه مو االی دنیا وخو-
شیان او کوره بچوکه بو . گوئی
روژی له باغچه به کي بلدیه که له
گروه که که ماندا هه بودانیشتبوم له
گلیانا و دکوره بچوکه له که ش بو
خوی به دستوری هه مو منالی یاری
و گه م ی اکر له م لاره بو اولو
رای اکر د .

وه له هه مو جاو تر وکانیکی
او کوره به شمورنه بون وداته هه مو
شیان لای بو . وتی ایغه له گه توگو
کرد ندا بوین گوره که له عالی را کر
دندا به دمه وه زور خراب که وت
ودستی کرد به گریان گوئی ناوم دایه
خوم که هه لی بگرم وه ژیری بکه
هه وه مورج دا بکه پیره که ی به

دستی گرنمی وه دستیکی به دلیه وه
به له بر آزارو منأثری وبارکه که ش
له خراپنده وله بر متأثری ناتوانی
هیچ گه توگو بکا ، پاش او هی
کره که نه ختی گریا له خو به وه
هه لسا به سري و ژیر بو وه وه کو
جاران دستی کردوه به یاری کردن .
باش توی که کوئی کرانیان
نشوه وه لبدانی دلیان توی هته
وه سر خو دایکه که ی روی تی
کردم گوئی زور روادا که پی که نین
له ناخوشیه کي زوره وه ابي که
قورسیه کي زور گرم له دلاییدا ابي
لازمه نه هیلری . اگر ناخوشیه که
ناوندی پی له جیگای مخصوص
خویه وه دیاری ادا و کو جاو که
انسان پی اگری . واگر ناخوشیه
کي گه وره و قورس بو ریگما که ی
که هه ر بو ازه پی تنک ای و مجبوره
لداو ی ناخوش ریگما به کي نه وی
اگری که اویش ده وبه پی که نین
نیشانی ادا . پی که نین وه گریان

اگر چي جوین بلام ممکنه سرامیان
یهک بی . هه ر وه کو جن کریاوی
اکه نی بی که تبو ا سري گربانوی
که نین وه کوزیادی کاسه ی پر بو وانه
اگر دلت پر بو له خوش بی بکه نه
یا خود توی بگری جسمت تراو
استراحت اکا پی که نین له کل
هندي عواطفداتی که لاو ا بی که
سبی سرور و حزن نیه . وه کو
پیکه نیکی تلی تحمیر آمیز یا خود
ختداوی انسان له عالم حیواندا
زور پی اکه نی و ممکنه هه ر اوی بکه
نی وهندی پی که نین به واسطه ی
خستو که رانه وه به و خورشیه سوقیه ت
ادا بو پی منلی له باوکی واولی تکرار
کردنه وه حنو له اکا .

زور پی که نین نه خوش چي
اهلی . وزور ناخوش خوش
له دوا یه ما

ق . م .

***

راسته ڪڍي

استاذي فاضل ادبي عاقل فيلسوفي
گه وڙه ڀڙه ميريدي ڪامل رئيسي
جمعيتي زانست ره به ري لاوان ،
خاوندندان و خوران هم شاني ماقول
به عزت و شان ، تاقا نهی سليماني
عالمي زده مان ، به پشت و به هيز
مديري (زيان) جنابي حاجي توفيق
بگ . ويستم بهم دو ڪليمه به دل رديجي
خومتان عرض ڪم :

— ٺه قوم و ملت به خته و درو
خاوند ايش و ڪار و ايشه و اختراعات
و تاليفاته گه و رانه ڪه روزنامه و مجله
و مطبعه ي ريڪ ڪه و توو چاڪي بي
ژمار يان هه به . هه مو بويڪتر
پشت و به ناو هيزو دست رڻ
وله نيوانيان دا ڪه چي و خواري و
ناڪوڪي و هه ملت و به لاهارو خراپي
يڪدي نايندي هه ڪه س به دليڪي
پاڪه وه له ڪهل ايش و ڪار و تاليفات
و تطبيعاتي خوي خهريڪه وله يڪتر
وه ريش نه ڪرن يڪدي نارديجي نن
و روحي خويان به چتي پرو پوچ

متاثر ناڪن و هه مو به يڪه وه بو
آمانجيك چوين له ڪوشه وه و ته ڪه
لادان . هه ريڪ به تاليفاتي سود
مه نده وه خهريڪ دهن و به مقالي
به ڪارو چاڪ روزنامه ڪه يان پرده
ڪه نه وه !!! .

ايه به ناشو ڪر بي هيشتا نه بوينه
ته خاره ند مطبعه و روزنامه يڪ ڪه به
ڪه مترين روزنامه و پيسترين مطبعه ي
ملته بي جي وريگما ڪان بجي .
وه هيشتا نه مان توا نيوه ڪيتب ويا
رساله يڪ وه ڪو خهلق بينينه وجود ،
وه هيشتا نه بوينه ته صاحبي لاهه به .
يڪ ڪه سودي تيدا بي . له به رنفاق
و خو خوري ونه ڪيشان و حسودي
مطبعه ڪه ي ايوه هيشتا نه و مطبعه به
يه ڪه ميچر سون له سليماني داي مه
زراندو و ماوه . و مطبعه ڪه ي منيش
له وه پتر ڪه به نوڪي قلمي ڪاڪي له
حلب ريڪ خستيو هيجم له سهر
زياد نه ڪردو وه هه ريشان و بي
اسبابه و روت و قوت و وي حروقات!
له به ريڪتر خستن و پال يڪه وه

نان وازيت داني يڪتر نه به رڙا وينه
سهر تاليفات و مطبوعاتي ڪي وابه خيلي
به يڪ يدين و رقابتي يڪدي بڪه ين
ٺه ڪه رچي يڪدو رساله ي بي سهر و
به ريش بلاو ڪرايته وه له مجلسي
زانا ياندا روي خو نواندي نيه چي
جيگاي حسودي بي بردن بي
هيشتا ايه روح زندو مان بي رانه
ڪيرا وه چي جاي مردونه رديجان .
هيشتا نه ڪه يشتوبنه ته پايه يڪ بو
سهر خستني علم و ادب هه ملت به
رينه سهر يڪدي و بو نشري چتي بي
سود دلي يڪ رديجده بڪه ين !! ما
حسين حزي

اعلان

لبرامه ڪه بو التزامي . مبر طق طق
طالب درجوه و به ۶۰ دينار مور ڪراوه
له اعتبار ۲۷/۴/۹۳۶ ده روز مده
مزايده تعين ڪرا . اوانه ڪه طلب
التزامي . مبر مذڪوره به تامينات نظاميه
وه بو مجلس اداره قضا مذڪور ويا
لوا لزومي مراجعتيان اعلان ڪرا .
متصرف لواء اربيل

بنجر کی گانی

بی مثله جالت له هه مو مسلم وافرئج
بیهوشه دلم جانه له عشقی تو به بی پننج
تصویره خیالی تو له سینم وه کو شطرنج

چشم و خط و خال و رخ و بروی تو هر پننج
زیبایست بر آن عارض نیکوی تو هر پننج

هر چند نه کم آه و فغان نایی به امداد
بو شوق جالت دل و دینم بو وه بر باد
بلبل متأثر بو هه مو هاتنه فریاد

سرو سمن ویا سمن وعرعر و شمشاد
کشتند فدای قد دلجوی تو هر پننج

جاریکی بکەي زخم درونم چیه درمان
مال و سرو دینم له رهت بیکه قربان
تنهانه فم عاشقی حسنی تو به قرآن

شمس و قمر و مشتری و زهره و کیوان
هستند هوا خواه سرکوی تو هر پننج

مستم له فراقی تو دلم پرالم و ایش
لطفی بکە جاری بسه بو عاشق دل ریش
ناچم ابداً لم دره بو درکه یکی دیش

پیوسته من و عابدو زاهد شه و درویش
بو سیم کفه پای سکی کوی تو هر پننج

کر عاشق و شیدای حقیقت به صحیحی
و ک گانی سرت دانی له بو عید ذبیحی
خواریه له میدان عشق فهم و فصیحی

عقل و خرد و هوش و دل و جان، مسیحی
بر باد شد از حلقه کیسوی تو هر پننج
اریل گانی

نازدار -

پين زني موکرياني

- يان -

- ڙي ڪورد له لادي -

۳-

به قلبي : محمد علي ڪوردي

وه ، ڪچ و ڪورگه لي به (شيخو)
 پي ڪه نين ، جونڪه شيخو به دريڙاي
 ٿهو روڙه له گهل ايمه دا نه بو ،
 ودختي هاته وه ته ما شامان ڪرد
 هه مولهش و جلڪي خويناوين
 وهيج ڪه نگرشي پي نين ، نازدار به
 بيڪه نينه وه لي ي پرسی :

- ٿه وه جيت بوه - شيخو -
 بيم دا به توشي ڪار ما مز هاتوي ،
 ڪو وا گوشته ڪهي ؟

شيخو - ڪار مامزي جي وگوشي
 جي ته ماشاي جي بريسي ده داني
 ڪورگي ايس بڪدن .

نازدار - باشه بوجي به خنجر شر
 له گهل گورگ ٿه ڪهي ؟ ده زاني
 تفنگ وده . انجبت پين .

- به لي : وهختي ديم به گورگه
 لوقه غار ٿه دات تفنگيم ايوه نا وله

- شهرو تالان -

نازدار : حه سانيه وه ، ايواردش
 هات بپروينه وه بوگوند بزائين جي
 روي داوه : دنيا خوش نيه !
 دنيو : چه روٿه دا بوچي شتيت
 بيستوه !

- آڪلت له چيه - دنيو - بوجي
 نازاني (خسروخان) ناهيلي ايمه به
 راحاتي دانيشين ، جونڪه له شري
 ايشو دا زور ڪه سمان لي ڪوشتن .

- ايسته ٿه واقسه ڪم هاته دي
 وهختي گوتم تو - نازدار - ودختي
 ڪالته و ياريت به سهر جو . بپروينه
 وه بو ماله وه .

ايواري گه راينه وه بو ماله وه .
 هيچ باس و خواستان له بينانه بوغري
 باسي بهارو ڪنگر نه بي ، به لام به ختي
 له جيڪاي - شه و جلده دا - ڪوبوينه

له حو لايه ڪيشه وه قاسپهي ڪه وه
 زريوهي چوله ڪه به ، نه ترسي
 رقيب دوزمانه ، نه ترسي راوڪه ري
 بي ايمانه نه ڪه سمان بار به ره ، نه
 زوري ڪه سمان له سهره (چندخوشه
 بهارو سر بخوني) .

- ٿهي ڪه لي برا و خوشڪان
 ٿه وانا مان خو وارد شايمان ڪرد ،
 يا نه ختي بجه سينه وه انجا بروينه وه
 يزائين له ماله وه چه هيه ، وه چه روي
 داوه ، دلم له مشتم دا به .

دنيو : جيت بيستوه ؟
 - هيچم نه بيستوه ، به لام
 قازاني - خسروخان - وازمان لي
 ناهيني ، چونڪه له شهري ايشو دا
 گه لي بياوي لي ڪوڙاوون .

دنيو : ٿه واقسه ڪه ي من هاته
 هي ! بپروينه وه .

رانی راستیم دا ، دیتم ناتوانی چاک
 راکت ، که وتمه شوبنی ، وله مایینی
 دو شاخه برددا ریگه م پی تنگ
 کرد ، تفنگیکی تریشم ایوه نانه م
 آنگاوت شلاوی بو هینام ، منیش
 چارو ناچار خنجرم له کرم هل
 کیشا و بره نگاری هتم . دهستی چه
 یم خسته ناوده میه وه وبه دهستی
 راستی دامه بر خنجران هاته ساردم
 کرده وه ، ساعتیکی کیشا ، ایشم به
 مه چابو سهروشه ده کئی خومم له
 دهستم ها لاند بو ، بویه که لپه کانی
 له شیمان زور نه بریوه ، نه گر وه ها
 نه بویه هه مو دهستی دانه کروشم .
 نازدار - بوچی ها واریکت نه
 کرد که سیکت به یار به وه بیت ؟
 - به خورا له بیرم نه بو ها
 وار بکه م وه شرمیشم دیت له بر
 گوریک که به سه کی ازانم ها وار
 بکه م .
 نیوهی شهروان به باسی گورک و
 درندان رابو وارد ، چونکه اوا نه
 له ولاتی ایچه زورن ، به شهوتان به
 خیر شهوتان به خیر مالی آوایمان
 لیک تری خواست بو نه هه بروینه
 وه بو خاتری - شیخو - بجه سیننه وه

چونکه ماندو و برینه دارد ، و قراران
 دا سیننه یی نه رشه وه بو حه سانه بری
 بیت ، نه مان زانی شه ، آوسه زگیکی
 به دخو و رورهش دا ه نیت :
 چرخي گردن زور ظالموبی و فایه
 گولی بی خارو خوشی بی نا خوشی
 درست نه کردوه :
 له چیشته نساوی نه و روزه دا
 یه کی له شوانه کانی (میر زیندین) :
 به ترسی وله رزه وه ه ته وه له بر
 ماندوه بی زمانی بستی دریز کردبو :
 شووان - نهی جنابی (میر زیندین)
 نه وا عثیری (ناه دهشت) به لشکرکی
 زوره دنیه سرمان .
 میر زیندین - له کودیت نه هه
 زانی ؟
 شووان - شووانه کانی گوندي
 .... ی خبریان به ایچه دا .
 - نهوان له کووبیان زانیوه ؟
 - نه لین جاسوسیان هه بوه .
 - مهلی جاسوسیان هه به له مایینی
 عشاثری ... و خلکی نهو گونده ...
 سوویندو په یمان هیه ضدی ایچه له و
 ساله وه که باو کمه و گوندهی سوتاند
 ممکن نیه نه وا نه قسهی راست به
 ایچه بلین ، به لام راسته له بهر بی

آقلی شووانان نه م نه وچه ایشانه بلا
 وئه بنه وه ، ایسه راتتاف له
 کووبیه ؟
 - شووانه کانی هاوریم راسپا -
 ردون که مهر بیته لاپالی (کیوی ..)
 من ه ته وه بو نه وه خبرتاف
 بده می .
 - چاکت کرد ، منیش خبرم
 بو هانوه ، به لام نه توانین به
 مایوی بزاین : ایسه لکریان گه
 یشتوته کووی ؟
 - به لی یستم دووبنی ایواری
 گه یشتونه سر جومی ... به لام
 له بر لیشاوی زور نه یان تووا نیوه
 به شهو پیر نه وه ؛ به لام م - بیرم
 - نه زانی - سرچاوه یی لیشاوه کان
 نزدیکه مادام بارانی کرده وه بو نیوه
 شهوی آو که م دهی ، له چیشته
 نگاری نه مرو دا پهرینه وه زور
 آسان دهی ، به لام هه تا نیوه رویی
 ناگه دزبندی ... ی .
 میر زیندین - دایک نازدارم بو
 بانگ کن .
 له دووای که میک دایکی - نازدار -
 حاضر بو ، له دهمو جاویا نیشانه یی
 آزایی وجدیت آشکرا بو ، له گهل

ته مه شا جووانی لادپي مي بي غهش
وره نك وپو له روخ-اري پاكيدا
ته پيزا، له ناوريزی پياو ماقولاني
ديدا وبهرانبري ميريدي خوي
(ميرزیدين) دانشت وگوتی:

— بوچي به شوپين متاناردوه
— زیندين) تو ته زنی من بو خوم
ايش وکاري ماله وه ته کم، وایسته
خریکم ناني نیوه روژتان بو حاضر
بکم، چونکه له دووای ساعتیک
— پیروت آغاي — برات له گهل
چهند پياوکی که ندي، خویان دینه
ایرد.

میرزیدین — ایسه واز له ایش
وکاروان بینه، ولهم شووانه پرسه
نازاین تدبیر مان چیه؟

شووانه که به صورتیکی ادیبانه
وه دهستی کرد به قسه گیرانه ده،
به نوعیکی وها که به رانسه ری
زیمیکي گهوره راوستاوه، هه تا
حکایتی خوي ته او کرد.

دایکی نازدار — تو آزانی-زیندين-
ته مه ایشیکي زور عجایب نیه، ههمو
روژي لهم نوعه مسائلا نه بو ایهره
ته دات، ایسته تو خوت وهه مو
پياوي به کارت سواربن ویچن

له دربندی ... ي ریگه به دوژمن
بگرن، ته گر خدا کردی وموفق
بون به -هله ریزان به پیر تانه وه
دین، ته گر ایوش مغلوب بون
زو خبرمان بو بنیرن، وله گه رانه
ود دا روبکه نه سرکی ی... ایمه جی
به جی مال و منال وشت ته به ینسه
سرکیوي وله وي جانران ههل
دهدین، که دوژمن هته دیوه به
غیراز خانوي جول هیجی دهست
ناکه وي.

تهم گفنگو به ده دقیقه ی نه برد
دیستان پيش رهوي سوار له دی
دهرجو، آنجا میر زیند نیش سوار
بو، چونکه ژن و منال و دارو
دهستك ولاغ و اسبایان حاضر
کردبون.

میر زیندين دایکی نازداری
را سپارد: که وهختی پیروتی برای
دیت ته ویش زو بگاته جیکه ی
شهری.

وختی سواردي ایله له گوندي
جووايز بو وه، جووار میل زیادتر
نهرویشن، له پيش ته وه که بگه نه
دربند و خویان قایم بکه ن وسپیر دا
مهنین بو به شر، چونکه دوژمن

به شهوله جومي ... ي پهری بو وه
تهوقسه وباسه که تیان گوت به شهو
ناپار نه وه دروبو وپو به وه هایان
گوت بو تا کر له نا کلو به سر دیدا
بدب.

له دهشتیکي بی دارو ده وندنا که
جوارد هری شاخ وکیو بو شهر گهرم
بو، له ههمولا به که وه دنکی گوته
له شاخ ته گرا به وه، انسان نه یده
زانی به ته وای جیکه هی شهر
کووییه، با خصوص دوژمن زور
بو و لشکری به ههمولا به کدا بلاو
کردبو وه.

به لام نه مه کافی بو بو ته مه که
ژن و منال له ناو دیدا بکه ونه خووه
بو مال کو کرده وه وولاغ حاضر
کردن وبارلینان.

ته وه — دایکی نازدار — ه دهست
وقولی ههل مالی بون، فیشهک
لغیکي ماووزدري له ناو قه دی خوي
بست بو وه ناو دیدا ده هاتو ده
جو وهاتی ژناني ته دا، پیم وایه
لی ی یقین بو که لشکری ایله فرار
ته کن چونکه ته وخطه دایان
نابو تیک جو بو ودرمنیش به جکار
زور بو.

شهر گهرم بو ، به لام صدحیف
 و مخانن دوزمن زور بو وه له نا کلو
 به سري دا داین وه پیاووي شهر
 که ری ایمه له ما یینی نه وه دو صد
 دابون له گهل هوانش که له گوندي
 - پیروت آغا - وه هاتون ، له بهر
 نه وه سیه ساعتی زیادتر پی نه چو
 پیاوانی ایمه دهستان کرد به گهرانه
 وه قونه شهر چونکه زانیان که
 شهر لهم دشته دا زور دهوام بکات
 اغلبیان به بی قائده نه کوژرین ،
 و دوزمنیش له سپهري خویدا جی لی
 نایه ت .

له بهر نه وه زوری پی نه چو
 پیادیک به ته ته ری هاته وه دی و
 خبری دا به ژنان که لشکری ایمه به
 قونه شره وه رو نه که نه شاخی ...
 ی به لام دوزمن روی له دیسه بو
 تالان .

له دو وایی تم خبره قط ساعتیکی
 پی نه چو دیسه که مان چول وهول
 بو ، مال و منال به واسطه یی ولاغی
 بهرزه و هیسترو که رو ناجوت
 بارکرا ، هموی چو بو کیوان
 وه کو عادی جارن .

له وی له سر کیوی بار خران

چادر هه لدران ، آوور کرانه وه ،
 نان و چیشته حاضر کران ، ژن
 و منال نان و چیشته یان هه لگرت و بو
 نه و جیگایه چون که سواره یی ایمه
 خریک بون به قو نه شر نه گرانه
 وه .

وهختی ژن و منال بو جی شه ری
 چون بو نه مه نان و چیشته ببدن
 به لشکر و یارم تی شهر که ران بکن ،
 دوزمن وای زانی که قوتیکی اضافی
 هاتوه له بهر نه وه اپتر نه یان و برا
 یینه پیشه وه له بهر نه وه هتا روژ
 آوا شهر دهوامی کرد ، له وه دووا
 به طبیعتی حال شهر کوژرایه وه
 دوزمن له دهشتیدا به بی جیگه و
 مکان مانه وه .

پیاوو ژن له نیوه شهوا هوانیش
 که یشتنه وه نه و جیگایه که مال و
 منالی لی بو ، دو کوژرا وجه ند
 برنیدا ریکیان پی بو یسه کی له و بر
 نیداران - نژاد - ی برای نازدار
 بو که نه وخته عمری ۱۷ سال بو ،
 دوزمنیش گهرانه وه وه وانه ییش
 کوژراویکی گهوره وجه ند بریندا
 ریکیان برده وه .

پیاوو ژن له مالی میر زیندین

کریونه وه . نه کیف خوشبوت
 چونکه نه و دو کوژرا وجه ند بریندا
 ریکیان له ژیر دهستایه ، خفه تیشیان
 زور نه بو چونکه شریکی جاکیان
 کرد بو و مصیبتیکی له وه گهوره
 تریان له سر خو لابر دبو ، طبیعی
 ضرر تا ضرر فرقی زوره .

سینه یی و شه وه ههر دو کوژ
 راوه کانمان له سر نه و کیوه ناشتن ؛
 ایواری گه را نیه وه بودی کانه
 هیچ نه قه و ما وه ، چونکه تم
 نه وعه شرانه له لای ایمه بوونه
 عادت له قدیمه وه .

به لام - میر زیندین - دهستی
 کرد به راو ته کیران که جوف
 مستقبلی خوی له ناو نه و خودوژ -
 منانه دا تأمین بکات ، چونکه
 زانی امانه له فرصت ده گهرین
 که بی قهوتینن ، له بهر نه وه به
 شووین خزم و که سی خو یانارد -
 - هوانیش زور که من - بو نه بو
 باشه روژیان تدبیریک بکات ،
 ویشتی یه کتری بهر نه دهن مگ
 - ماوبه تی -

جواب

بو هدل هيني گاني

بو حضوري ذي فضيات گهوردي خاوه ند كووار
شيت محامي مصطفى بك تيگه يشتوي هوشيار

پايه بهرزو وينه زوربن بو ترقي قوم ككس
بو ريان و كومه گي ايودن به دل فه ريار رس

(فكري) من واي لبي ددزاني پرسه كه ي (گاني) نه ددب
سهركي حه فا كلكي صد دوباره (۱) يه شپرين لقب
جاك نه فهرمويت بيتي اول چشمه يه (۲) ناو ندي ري
پيتي پاشاي كوي قافه نوشكا گهر دولبه ري

واده زاني پي دراوه دولتي ماكي جهات
حكمي فرعوني ددكاتن پادشاهي حكم ران

ليك بيكي گهر به سه ختي ههل قور بني تير بي
..... هه لپه ريش فير نه بي

گهر به جاوي مرحمت سه بهري ووتهم كه ي (گانيا)
آفرين مان پيرهوا بلکم له گه ل چاپ دانيا

كفري : محمد جميل روز بهاني

(۲) چشمه به عربي (عين) .

(۱) عرقي دوباره .

هواير له مطبعه ي زار کرمانجي داوا ۱۰۰۰ (چاپ کرا)

روناکی

ده وشت و ده ستور یکی به رزی هه به

را برد و و ایستا به ناسین ده دا

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوین بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

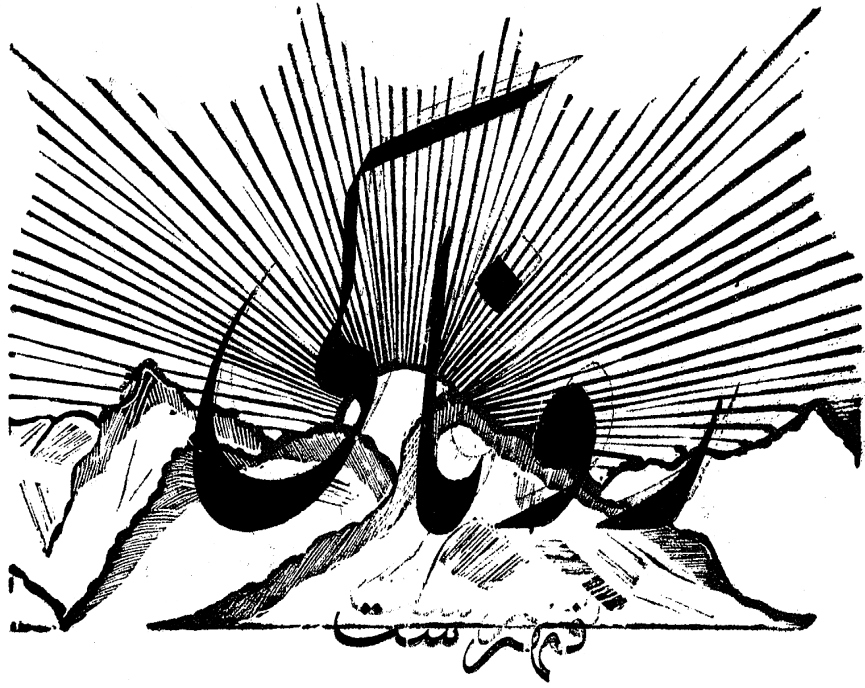
« ده وشت و خووی کورد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خبو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورا برد و و فقه رهه ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

رلسوزيکي نزيك	روناکي	لا به زه
	مجله ي روناکي و	۱
	مطبعة ي زار کرمانجي	۲
	روناکي	۳
	اقتصادياتي نيشتماني کورد	۵
	اجتماعيات کومله ي	۷
	مشکلاتي بي ايشي	۱۰
	به رزي و ناو	
	له قلبي اور و يادا	۱۱
	دولتيکي اسلام	
	به رزي و ناو	۱۲
	بزر کردني دلتيالي	۱۵
	غزلي عبد الله بك مصباح — نه ده ب	۱۶

موصول له چاپخانه ي موصول حديثه چاپ کرا

۲۴ تشرين يکه م ۱۹۳۵

مدیری مسؤل

محامی

هجل شیت مصطفی

بوهمو چتنگ مخا بهره به ناوی

ههولير خيوی زار کرمانجی

(ههر نسخه يک ده فلسه)

روناکی

ROONAKI

کوواریکی ههفتهی علمی اجتماعي ادبي کوردیه

بدل اشتراك پيشه کی به
سالی به ۷۵۰ فلسه
بوده رهوه اجرتی پوسته يي دینه سهه

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

ای روناکی !

بین زانین یارای گه یشتنی

ناوه کهت جوانه وباش ، پیروزهه روناگ ، هیواش ههر روناگ !...

ههوه نده به رزی به به رزیکی واپیروزهه ی ، گه ردی خرای ، ته م وتاریکی نه زانین یارای گه یشتنی

وهلنیشنی نیه پیتان .

به ته ماین که به درهوشینه وه تان هه ودهش نه هیان . وئه وژهنگ وته مه که (له نه زانینهوه) دل و دماغی

داگر توهه به تیشک دهرمان وزانست رو مال و زاخاوی بدهن ایترله خاکی سوران هه م ده رکه تنهت پیروزی بوو

هه موان ههر بینه روناکی زانست وژیان !...

دلسوزیکی نزیگ

مجله‌ی روناکی

و

مطبعه‌ی زار کرمانجی

هه موزانا وتیگه یشتوو کانی ملتی راقیه له وه گه یشتون وزانیوانه که مایه‌ی سهر که وتن و بهرز یونه و دو گه یشتنه آرد زوی بلندی هه موملتیک به مطبعه و مطبوعات هه ، جاله پاشان مکتب و خویندنه .

چونکو ملتیک مطبعه و مطبوعات هه بی ده‌ردی ده‌رمان ناکری و مکتب و خویندنه واریش هه سروکه به مطبوعات و مطبعه وه پیش ده که ویت و ده توانی خو بنوی نیت .

ملته سهرکه وتوو بهخته وه ره کانی جهان . هه آر زویکی دلی یان هه بی به هوی مطبوعات هه و نیشان به هاو زبان و هاورد گه زه کانیان ده‌دن ؛ و هه‌ر چیکی بیانه وی ده که نه کتیب و نامیلکه له چانی ده‌دن و ده‌ی خه نه به‌رچاو ، سودی ، اقتصادی ، کوبون ، یکدی ناسین ، خونواندن ، رابدوی ؛ چونی ، ده می ، هاتوی ، به سهر داهاتن ؛ و یان بهرز یون ، سهرکه‌وتن ،

بو پیشه وه بردنی علم ، بلندکردنی فن و صنعت ؛ زانین ؛ تیگه یشتن ؛ کرین و فروتن ؛ تجارت ، کیلگه وجوت به نده‌ی ؛ کارو پیشه‌سهر خستن به مطبوعات بی ده گه یندیری وهه لده سستی و به وه وه به راورد ده‌گری روزنامه ؛ زبانی حال و پشتوان و یارمه‌تی ده‌ری ملت و ده‌ست‌گری علم و فن و صنعت و نجاره‌ته ، له بهر چاومانه و ده‌ی بی نین که روزنامه و کو و ار (مجله) ده‌کانی ملته به رزو ناوداره کان به گه رمه بو بلاو کردنه وه نشراتی علم و فن و شیاری له خه‌وی ته‌م به لی و آگادار بونه وه له که‌سالت و جهالت و رزگار بون له نه‌بونی و ده‌ست ته‌نگی زفقیری چون بودوله‌مه ندی ته قه‌لاده‌دن و ویتی ده‌کوشن .

ایمه‌ش بوگه یشتنه هه و آرد زه‌وه‌که خدمتی علم و فن و اقتصاد و کوبونه وه و یکدی ناسین بکه‌ن . و وه کو لواکانی دیکه‌ی حکومتی عراق له لواکه ماندا مطبعه یک و روزنامه یک

دا بزرگی نین به هو و پشتیوانی معارف به‌روه‌ری و خیر خواهی و عمران و آوودان به رستی و علم و فن به‌رز و یستیونی سعادت احمد بگ متصرف غیسوری خوشه و یستان و به یارمه‌تی نیشان خواهه و ناوداره کانی کورده وه موفق بوین به وه رگرتنی امتیازی نشر مجله‌ی روناکی و دامه‌زراندنی مطبعه‌ی زاری کرمانجی له مرکزی لوا‌ی هه و لیر (اربیل) او مید ده‌که‌ین که نه و مطبعه و مجله یه زورچاک خدمتی بیکه‌تی عراق و سهر خستی ادبیات و اجتماعاتی ملت و اقتصاد و به‌رزبون و پیویستی لوا خوشه و یسته که‌مان بکا و بو نیشان هه که مان سوده‌ندو به هره و ده‌ری .

هه مو اولادی نیشان مان به‌هوی مطبوعات هه و سهرکه‌ون و خدمتی خاکه پیروزه که یان بکه‌ن .

(ر)

***

روناکی

روناکی چند خوش و په سنده ! هه
تلوی وولاته. کهم چه ندرونا که ! آسمانی
چه ندبی هه ووروصاف وپا که هه واکه ی
چه ندفینکه !

هه تا ایستا دنیا له به رچاوم تاریک بو
روژیک فکریم کو کرده وه و به تماشیکی
قول قوم بیکسه کهم هنایش چاو ، له
چه لاییک رونا کیم نه دیت . هه رلا
تاریک ، افکار به سستراوو بلاوه ؛
دماغان بوش راوستان ، به ناوی کوملی
و ییک بون که سیک ایش اجتماعی
خوی به جی ناهینن ، هه رییکی افراد
هیئت اجتماعیه به خوی وه مشغوله ،
واده زانن ژبان گهل وژیانی سه ربه
خوی احتیاجی نیه — له پاش نه و
همو دقتانه وام زانی و وحل کرد بو که
ایمروهه رفردی ملتی کورد بو به رزی
سویه ی خلقی وذهنی احتیاجی ارشادی
هییه .

گلی نه خوش اجتماعی ، وگلی
افکار فاسد هته هه تا ایستا تدقیقی یان
لی نه کراوه ، و به راپواردنی روزان
نه بین افراد ملت بلاو بونه وه تا —

که یشته نه حاله ی که ایمه تیداین ،
واتی ده فکریم بیکه سببی نه نه خوشیانه
نه زانین وجمودی افکاره . فولیتر ؛
کارل مارکس ، و بیکن ته نیسا ام نوعه
مبارکانه زنجیری افکاران ده شکینتی ،
ومیدانی افکاران به سه ریش مجالیان
بوده که نه وه .

آی محترمان اییکی
ایوهم بو بسه .

به رزی مادی ای برا گیان واسطه ی
سعادت مادی یه . له مهش به رزتر به
رزی افکاره که ده شبهه کلیلی ده ر
گاییکی قایم ، که بی کلیله که ی ده ر
گایه که چپی قیمتی واهمیتی نیه
ووریانی راستی به « تنویری افکار »
ده ست پی ده کا . ایروش وه کو
نوینو روژی خونندن و مطالعه ی
زوروزه وه ند بو هه ر کوردیک له مقای
فرضد ایه چونکه نه م برینه جگه له مه
چه ده رمانی نیه .

ایستازور به غریبی تماشای آثار
مدنیتی عصری حاضر ده که ین ، وده
شلین عالم چون اختراع ده کا ، ادیب

چون تی ده فکری وچون ده نویی ؛
وزور کیش هه بلکو ده لین بشر چون
نه م مدنیتی حاضره ی درست کرد!

نه م ادعایه حقه ، و نه م قسه یه ش
هه ر ملتیک و دک ایمه له پاشن لی تی ده
فکرن بلام ، نه گه ر بزانی نه م هه مو
آثار مدنیته نمره ی دوروزانه هه ل ده
خه له تی . چونکه امانه نمره ی سبی
سالیک وده سال نیه بلکو هین چه ند
عصر بیکه .

چه ند عصریک له پیشتر قوامی
منونی ایستاله دوریک وادا بون ، افکار
یان چاند ؛ مطالعه و خونندن
زورکه م و به ناوی علم وزانین هیچ
شتیکی نه یو ، که حالیان ایستاده شپه
حالی آیمه . وهه ر کس هیئت اجتماعیه
وای ده زانی ژبان تنیا به تنبلی دانستن
وخراردن و نوستنه

اما روی ارض هه دائم له گور بندایه
وهه ر آن بشر بو چاکه رووده دا .
حیاتی ش میدانی مبارزدی عقلی یه .
پیاو تیگه یشتوه کان « کة خادمی
بشرینن » حالیان دیت ولی یان

اقتصادی یاتی

نیشتمانی گورد

— به قلم حسین حرنی —

وه کو دهورو سالانی رابردو اقتصادیات نه خریدنه خسو طبیعه ته وه وهرروه کو پیشو اهمال نه کری که کرابو.

چتیکی دیکه که اقتصادیاتی نیشتمانی گوردی به باداد اوه مسئله یی دهست تهنگی وتهنگه تاوی وبارگرا نی یه له چیا کاندای بی آوی یه له دهشت وزورگه کاندای. له بهر نه وه کورده کان ناچار بون وله کیلان وچاندن پاش که وتون و به ژبانیکی ساده زنده گانی ده کهن.

درختی لیره وادی عبارتته له مازوو به رو، سیچکه. ته زوان. به بهر (بنیشت) تاووک وگو یژ، باوی — بادام دار مازوی کورد چوارده جوړه — مازو — به رو، سیچکه، دنوکه، خرنوک. سویرکه برامازو، گه له شینکه همزه بگی، گزگل تیسقل، پوزه خوکه، ترکه، بانکه، که وول.

تجارتیکی گهوره له سهر مازوی خاکی کورد نوشین هه یه وله کارگهی چه رم

لی ودرگرتن وجنسی خاکی حاصل خیزو ومقتضای هینانه روی فلاحتی گوناگون وه کو دانه ویله ومه رداری ومالات به خیو کردن وکیلگه ی هویه کانگه چتی گران به هاو به قیسه تی لیره واری آوادان و خاکی شایانی دار ودرخت پی گه یاندن وه مو جوړه گیوشینا وهردی صنعتی وغذائی چاندن وداعبا (حیوانات) ی راوی نیم خا که له هه مویان مهم تر و پرفایده تر وچاکتره، راسته وراست دهستی طبیعت له و خا که پیروزه دابوی گه یاندنی کانی (معدن) پر به هره چتی چاک ایجاد کردنی سودمه ندنه قصوری کردو وه ونه له چه ری. به کهم ته قه لاومانندو بونیک وه صرفیکی سوک واریدایتیکی باشمان له و خا که دهست ده که ویت. له دهشت وجیگانه رمه کان دادانه ویله وتوتون. وله چیاو کیوه کاندای مهر به خیسو کردن ودارودرخت چقاندن زور زو دیتته دهست. به لام

خاکی که نیشتمانی کورده جیگاییکه جوان وخواه ند حاصلاتیکی زورو پیررز سهر زمینیکه شین وخوش باصفا و دل گوشادو هیندیکی بهرز وهیندیکی زورگ وگردد هشت وکیوی پرگیو دارو دهون وپرو لیره وارو میشه وجهنگه لی سودمه ته چوم وروبارانی زوروشایاتی به هره

اجتماعیه به « روناکی » بریان که ینه وه و نه که راقبالیکی چاکان له هه موا فردی ملته وه بوخوندنی هه مجله یه دیت، هه حله قناعت وجدانیمان لا حاصل ده بی اخلاصیت وظیفه یی خومان آدا کرد و وجدان و صاف و پاکان ترضیه دا.

خداش عالم وشاهده غایه مان جگه له « خومن افکاری هییتی اجتماعیه » و بهرز کردنی شیویدی ذهنیان چمادی نیه. وجگه پیشان دانی « ریگی راستی » چه ریگا مان نیه.

أومه جی

سازي دایکار ده بري . به راستي مازو
وسپچکه وگه لوان مهمتری موادی
ته و پیشه یه یه .

گیای صنعتی وطبی: له لیله واره کانی
کوردنوشین دا جگه له دارو درختی
دی و آوی به میوه وسود مه ند .

هیندیگ گیای خورو له کیوو دهشت
زورگه کاندای دهست ده که وی که له
صنعت و فن وطب دا زور به اهمیته له

شیره ی . داران وله بنه گیایان لیله
واری وکیوی چتی صنعتی و خوارده نی
دهرده هیندري . وه کو (گه زوو —

گه ز گول — گه زنگه بین) که
دهکه وینه سهر داره کان و بنیشت که
جگه له داره بهن له گیایانیش شیره ی

دهرده خری ته و ماده یه یسکه مین
رقی گه وره ی خاکی کورد نشینی
عراقه که هیچ استفاده ی لی نه کراوه

هه روا به خورای دهروات .
کتیره وسه هلاب که له هه موکیوه
به رزه کاندای یه یداده نی و تخاره تیکی

قورسی له سه ره ته و دوانه دیسان
وه کو بنیشت که شیره یه له گوینی دهر
ده خری به نی آو دیری وچاندن وازیت

له گه ل کیشان هه رسالی هیندیکی زور

کتیره له گیای خورو آوی کیوی
گوی نی ودرده گرن بوده ره وه ی خاکی
خونی دهروات به راستی ته گه رتاشای

بکری و بخریته شکلی تجارتي وچاوه
دیری یه وه مایه ی سه رمالیکی جوانه .
واعباد وچوارپی: خاکی کوردنوشین به

هوی آوه هه وایه وه داعبای ره نگاو
ره نگی زوره هیندیگ که وی وهیندیکیان
کیوی و آزادان . له حیواناتی که وی به

پی استفاده و تعداد واهیتی اقتصادی
مه ره که به کومه له پی ده نی (ران)
ویان (میگه له) له بهار واله کیو و شاخه

به رزه کانی برگیاوشینسای و خوشدا
ده گه رین و کو یستانه پرشینای وله وردا
ده چیرن وله پایزدا رو به گه رمه سیر

وده شته کان ده برینه وه پلوانیان
بوده کرن .
دامینی کیوه کانی کوردنوشین به ده رجه

یک شایانی به وه رده کردنی حیواناتی که
وی یه که حکومت سالی واری دات
واستفاده یکی قورسی لی وه رده گری له

زورگه وده شته کانیش دا داعبای
دورنده و کیوی وه کو پلنگ وریوی
وگورگ وورچو وئه وچورانه ی هه یه

وله کیوه کانیش دا هه ره هن . به رازو

بزنه کیوی و شوور ده لهک وچو اله که
وسگاوی و سموره و سمور آوای و حیواناتی
راویشی گه لیکه هه رسالی له ده هزار

پتر پیستی ریوی وده لهک وده هه زار
پتر پیستی وورچو وگورگ و سگاوی و پلنگ
و بز نه مژده فروشری . به قیمة تیکی زور

که م له دهست کورده کان دهرده خری
وده بری کورد استفاده یکی وای لسی
ناکات که به رچاوی .

کورده کان له دانه و یله وچاندن
ویسته کانی راوی و دارو به ری و بز نو
مه ره به خیو کردنیان هیتمه به هره نابه ن

وکوشش و ته قه لایان به خورای دهروات
و به ژمانیکی زور ساده به ری ده چن ،
چونکو ! تجارتي زور . گه وردی خاکی

کورد نوشین که به اهمیت بی درجه ی
اول توتن و مازو خوری وه روگه نه
ده رجه ی دوهم . رون و په نیروهه نگوین

و میوزو گوینو چتی دیکه یه درجه ی
سیهم پیستی حیواناتی کیوی وه کو
پیسته پلنگ وده لهک وورچو و ریوی

وگورگ و سگاوی یه .
(ماویه)

اجتماعیات

گومه له ی

ژاد و بنه چه که ی کورد

— به قلم حسین حزنی —

و نو یسینی میژو دیریک نویسه کان
 و علمای جغرافیای اسلامی و منکشیفه
 کانی روز آواو آتاری ژیر زهوی
 و مدقیقی دانیشودره کان وله سه رهوردو
 بزوتنه وهی ایلات و عشایر و جه نگاوه ره
 کانی کورد ورد بوئه وه یان ، آشکرا بو
 و اثبات کرا و به راستی تیگه یشتن
 و یقین یان حاصل کرد که کورد ملتیکن
 آریانی نه ژاد .

به لام هیندیک له و زانایانه له بابت
 هاتو چون و مهاجرت و نه ژاد و ناوی
 وه و ملته گه و ره نجییه و کلیمه ی
 (کورد) وه که میک ده چار به اختلافات
 بون وه و یس و نه بی هیندک مهم و شایانی
 گوپی دیر پی . و یا خود دور له یی نه گه
 یشتن و نه زانین و حل نه کردن
 بو بیلت ،

نه وه ی که علمایانی امروزه له سه ری
 کو بونه وه و اتفایان کردو وه نه مه به
 که کورده کان له ییش نه وه دا چو بنه

بووه . سه زهوی و خاکی نیشمانه که
 شیان توشی . ده ستاو دهستی و نه م دیووه و
 دیو پی کردن کراوه . به لام خوش
 به ختانه له دوی تحقیقاتی قول و
 ورد بونه و ذیکی زوری زانا و تیگه یشتووه
 کانی انگلیس و المان و فرنگسوی
 و امریکان و به ته قه لایو پی کوشین
 یان تویزی که که و تبووه سه ر تأیخی نه
 ژادی کورد لایرا و آسمانی و بریکیان
 له هه ورو و و و کالی متعصب به رو
 و درانی بیانی ناک کراوه . روی تاریخی
 نه ژادی کورد روناک بو و مشت و مال
 کراو به سنی و کوششی پروفیسوره کانی
 روز آوا و به همت و غیر دتی نه و زاناو
 دانش و نه رانه تیغی ده بانی نه ژادی
 له ژه نگ و دلو و چالک خاوبن
 و زاخا و درا ، جه و هه ری گران به
 هایان آشکرا بو .

نه و زاناو ورد بینانه به هوی
 کتیب و نویسینی تاریخی یونانی رابردو

قوم و قبایله و ملتیک ی زلو و زلام و رشید
 و آزا یکی که له سه زهوی پان و
 رین حوضی علیانی هه ردو چومی
 فرات و ده جله و اراضیک ی گ و رد ی
 ایران و کیوی آزارات و ده و رو پشتی
 نه و زهوی و خاکان یان کردو و
 نیشمان و خاوه نه له جگه و درانی یکه
 و پیکه و هه یی وریکی — زبان و شیوه
 ره وشت و خو و ده ستوری ژبان و مذهب
 و کیش و موجودی تیکی زور به رزن
 به کورد ناو ده برین

به لام محیطی جغرافیایی نیشمانی
 نه م ملت و بروزی حیرادنی تاریخی
 له خصائصی و سجایای قومحایه تی نه
 وان دا گه لیک تأییری به خشی وه
 و کاری گه ره بووه جائه و تأثیراته
 اختلافی خستوته شیوه و له جگه و خو و
 ده ستور و کیش و آینی نه وانسه وه . به
 و اختلافاته شیوه و ره وشتی کورد که
 میک دو چار به تیکه لایو و پشیوی

ه وځاکه ي که اصره که نيشتمان يانه
ملتیکي آریایني دیکه له وځاکه دا
دانیشتو بون ه و ملتسه به (کاردو)
تاو براون ه و انیش به پي ه و چاخه
خواه نندی مدنیت و حضاره تیکی
زور گه ورده و به رزیون . له دواي دا
ده گه ل ه و قومی اریایني نه ژاده دا
تیکه لاویون و ناوی خویان له سهر
ه و انیش دانا ه روه کوله پارچه
به ردیکي اثری دوهه زارسال له مه پیش
دوزرا وه ته وه . که له آسوریه کان
ماوه ته وه . له ملتي کاردو — کارداکا
دو واوه (ترجمه ی ه و به رده دو حرفي
کا له دوامیني کلیمه دا دو باردی کردو
ته وه) ناو براوه . ه و ځاک و مملکت
ی که کاردو لپي دانیشته وه له سنوری
ده ریاجه ي (وان) لای جنوبي دریژ
پوته وه . گه لیک ه لاو جیگایانی سه
خت و توندی بووه . آثاری ه وانه ه
تازیک قرني پینچهم وشه شه م هجري
هه ر ما بون .

ناوی قومی کاردو و مملکتی ه و ان
کاردو بووه . له منقولاتی تیگلات
پیلیسر پادشای آشور له گهل ملتسي
کورتي داشهر کردنی اشارت دازه . له وه

و پیش وله وده ورده دا به ناوي گوتی
ملتیک که وتوته به رچاو ه و انیش خاوه
ندی مدنیت و حضارت بون .
گزنفون سهر دار نه شکر و دیریک
نویسی یونانی که به ده هه زار له شکر به
وه گه راو ته وه یونانستان له کتیبی
آتاباسیس قسم چوارم فصل سیهم
قطه ی یکم یی تألیفه که ی دا که
باسی گه رانه وه ی خو ی کردو وه . به
په سندی و پیدا هه لگوتن له آزایی
ورشیدی و دلیری قومی کاردوی
ناو بردووه .

له دواي ه و وه کلیمه ی کاردو له
کتیب و نویسراوه کانی یوناندا به گهرمه
ده که و یته به رچاوان . دیریک نویس
و مؤلیفه کانی یونانی ځاک و مملکتی
کاردویان له ژیر عنوانی کاردو دا باس
کردوه جیگادا نیشن و ځاکي قوم کاردو
له که نار لای چه پي دجله وده ورو
پشتی کیوی (- بودی . کردی . گوتی)
دا واقع بووه . آرامیه کان ه وده ورو
پشته یعنی سلسله ی کیوی جودی یان به
(بث - کاردو و حمو ځاک نیوانی ده جله
و فرات یان به) کارازتا - کاردو) و هه
منیه کان به (کوردوخ) و عرب به کان به

(به کرداه) و باخود (کوردای) ی یان
له کتیبی فتوح البلدان بلاذری لاپهړه ي
۱۷۶ دا ناو بردو وه .

استرابن زانای جغرافی یونانی که له
نزیک عصری میلاد ژباړه له کتیبی
شازده فصل یکم قطه ی ۲۴ داده لیت
قوم گوردین GORDEENS که له ه
ژادی قومی کاردو ن له به شیکي که
ناری دجله سهختی وه کو ساریز او ساتالکا
وقه لای پسا کایان هه یه له سه ر
شکلې سیه گوشه وله سه ر ته په کی
ځاکي دامه زران دراوه

کلیمه ی کاردو که م که مه له ده ست
جووه . به لام میژو نویسه کانی اسلام
ځاکي کاردویان به ناوی (جزیره ابن
عمر) و زمانیک به ناوي (بوختان) ه
وه ذکر کردو وه . دیریک نویسان
یونانی و ه رنی له با به ت ه و ځاکه
وه . وایان یاوه رکردو وه که گه لیک
آوه دان و به نفوس بروه و سیه شاری
گه وره وقه لای سهخت و محکمې به ناوی
ساریزا و پیناکا و ساتالکا ی هه بووه
ه وانه هه رسیه کیان له که نار چومی
ده جله بون .

بناله سه ر گوته ی گزنفون ه

له عصری ټه رده شیري دودم هاخامنشي دا دانيشتووه کاني خاکی کاردو له اول دا ژير باري و فرمان ره وایي پادشاي هاخامنشي يان په سندنه کړدو وه. آزاد وسره به خوږيانون. له کتبي (آتاباسيس) کتبي وارم فصل سيمه دا دورو دريژ له وه دو واوه .

به لام له کتبي کاني ټه رمسي دا وامان نيشان ددند که له قرني بيکه می پيش ميلاد دا ټه و خا که به ده ست تيگران دودم پادشاي ټه رمن گبر او وه سالی صدو پازده ي ميلاد دا (مانيساروس پارشای کاردو که و توت ټه ژير فه رماني ټه رمنستانه وه .

خاکی کاردو — کاردا پر له قسومي آرياني نه ژادي کاردو بووه ، ټه گهرچي ټه وقومه زه مانیک له ژير تاثیراتي بياتي دا بون وکه وتونه ته بن تبعی غیره وه. له گهل — ټه وه شاره وشت و خوی نه ژادي يان له ده ست. نه داوه له ربي به رزون و آزادی وسره به خوی ده ست خستندا کوشاون و خويان رزگار کړدو .

خوی نه ژادي ټه وقومه له روژي که ناويان به کاردو براوه به چاکی

داندر او وه دامه زراوه . ټه وکلیمه به ي کاردو به يعني کلیمه ي (کاردو) به زبانی سومهري و ټه کدی به معنا آزا و به هيز و کلیمه ي (کارادو) به معنا آزي و دلاوه ري ورشیدی هاتووه .

له نيواني کلیمه ي کاردو و خالدي به وي چوي شيوه پتر نيکی ليک چونن و مشابهتی ته واويان هه يه ، به زباني سومري (خالدي) و به زباني آشوري (اورارتو) ويان (اوراشتو) يان نويسي وه . و به زباني عبراني (آرات) و به زباني يوناني (کزاردو) يان بي گوتووه .

ټه وانه هتر ټه وقومه تن که نزيک قرني نويته مي پيش ميلاد رو به ده رپاچه ي (وان) له لاي جنو به وه دانيشتون و دولتي ستر به خوي مدنی و ريك که وويان هه بووه . و ټه ودولته هه تاقرنی شه شه می پيش ميلاد به شوکت زمني تيکی زورزل موجوديه تيان نواندووه . ههروه کو (کتبي کورو پديا — تربيت کوروش — تاليفي گزنفون جلد سيمه فصل بيکهم دوليت : له سنوري قرني شه شه م ميلادی دا ملت يکي نازهی آری (ارني)

هه له تيان برده سهر خاکی وان و ملتي خالدي يان رو به کيوه کان هه لسري (خالدي — کاردو) دولتي قومي آرياني خالدي — کاردو له ده ست ارمنيه کاندا انقراضی هات . آتاري سیه قرنی ټه و ملته که له خاکی خوياندا له دوايان به جي ما . له دواي شه رو شور وهه لاني ملتي خالدي — کاردو بوکيوه کان . ناوی ټه وانه يعني خالدي — کاردو ، له خاکی شمالي درپاچه ي (وان) که ولاتي (تر بيزند TREBYZONDE — تهره بزون) ی امر وکه يه دا ماونه ته وه. ټه و خا که له ده وري دولتي دودم شرقي (بيزانس) دا به (خيلات) (آختات) ناوبراون .

ماويه تي

کوردستان

له لاین معلمی تاریخ و جغرافیای دوره ي دو و همي مدرسه ی متوسطه ی شمبه ي ادبي مدرسه کاني خاکی ايران علی اصغر شميم همدانی يه وده فارسی کيتبيکي به ناوي کوردستان ه وه له ته ورين چاپ کراوه .

مشکلاتی بی ایشی

له

دوینا وا

مشکلاتی بی ایشی ایمروله دونیادا نه نیوهه مو دولته کاندای زور به اهمیت گیراوه . هیندهی له شه روجه نگی جهانی ده ترسین له بی ایشی بترترسیان هه یه له پیشوو عصری ایستادا له بو زور زو له م به لاگه وره رزگار بون گه لیک ته قه لا دراوه . حکمرته کانی امری بی وه کو انگلیزو المانی به توندی له بو په یدا کردنی دارو و معالجه ی بی ایشی تیده کوشن و کوششه که یان تا کو ایستا به خورای بووه . به لام من ده توانم بلیم به م ریگایه تشخیصی بی ایشی له ولا ته کهی خویان نه کنه ، مثالا له انگلتر اجرتیک له بو هموانسان داندراوه و نه م وسیله یه بعض دولته کانی دیکه ی وه کو فرنسا له عصری نوزده مین دا به بی اقراض عالی فرنسا تطبیق کراوه .

زور شایانی تأسفه که نه م مشکلاته مشکله یه علاجی وقتی یه که هیچ فایده یکی نه معالجه ده کری . هیچ شبهه یک

نیه که نه م علاجه اساساً نه خوشی یه . ایش به قوت و زور ته کات . بیتو تماشای احصائیاتی عالم بکنه نه بی نن که عددی ایشه کان روزی یه روز له زیاده نه مه کردن و نه مهش دلیلکی ظاهره به نه دیتن چاره یکی باش بو نه م نه خوشی یه گه وره یه .

لازمه بزاینن که زیاد بونی نفوس له سه زیاد بونی عددی به ایش تاثیر یکی زیاد ماکا . و هیچ شبهه یک نه که اما نه یی که زیاد ی نفوس سبه یکی اساسی بونی ایش نه ژمین له و مسأله دا نه گهر بیتو تیغ کرن ده بی نن زیاد بونی آلائی میکانیکی که به بی انسانیکی زور ایشی ده کا ؛ سبه بیکی جوهری یه بو نه م به لایه . چونکه زیاد بونی نه م آله ناز ؛ بی شبهه ده بیته مایه ی که م بونی ایشکهره کان ، یعنی زیاد بونی بی ایش به زیاد بونی مکاین ده کوردی . و به زیاد بونی نه م آله ده بیته سببکی جوهری له بو زیاد بونی بی ایشی چونکو به زیاد بونی

آلاتی میکانیکی زور له ایشی عامه کان وازده هینری هه تاله م خصوصه وه . ایشکهره کان ده بنه هیچ ولیان استغنا ده کری . چونکو هه مو وقتیک نتیجه یی ته کان له روی انتاجیکی بی کلفت وهرزاین . وله مه دا هیچ شبهه یک نه م غایه یه مکینه ده سیندری و مکینه له مه صاحبی فابریقه کان معروضی احترامی عمله کان نابن و نازبان ناکیشن . که وایه زیاد بونی آله کان وه کو له سه ره وه بیان مان کردو وه ده بنه سبه بی زیاد بونی بی ایش نه م له به ره مه ماله بو تداوی و علاج کردنی نه خوشی بی ایشی لازمه له بعضی آله کان واز بیزی و به بی عمله کانی به ایش نه م آله تانه تنظیم بکرن . له بو ایضاح کردنی نه م ده لاین مثالا له المانی داسیه ملیون بی ایش هه یه وله مه دا هیچ شبهه یک نه که له باش سالیک ده بنه چوار ملیون وله باش دو سال سیه سال زیاد نه بی . وله مه ش شورشی به یداده بی نه وه ک

له قلمي اور پيا دا دولتي کي اسلام

بي توچاوی له خريطه ي اور پيا
بگيرين له ناو دولته كاندا ناوي دولتي
آلبانيا اينين . ام دولته بچوکه
نفوس تقريبا مليونيك ابي واكثريتي
اسلامن و به نارناوت مشهوره
مرکزي ام حکومته بچوکه شاری
« تیرانه » يه نفوس ام شماره ۳۲
هزاره وگه وره تریتي شماره کاتي
آلبانيا به — نه رناوت کان ملتیکي
زور ذکي و به قابليتین فقط له گه ل
امه شدا له آ ناری سديتي اور پيا تقریباً
زور بي به شن حیاتیکي زور بسیط را
المان به لکم له هه مودونيه حسن نه
کوی . وله سه ردهه بیان مان کرد که به م
علاجانه ی که حکومته کان له بوي ایش
پان دانوه . هیچ فایده یکی نی به ونه
پوره له به رنه وه لازمه له بوته م حکومتانه ی
که نه خوشی بی ایشی له خاکه که
ياندا يلاو بوته وه بو حلاجیکي دیکه
سعي بکن نه ویش استغنا له آ لته
کانه ما (شیت مصطفی)

ایوپرن وله حکومته باشکو تود کاي
شرق هیچ فرقیکیان نیه له به رانه یه
که تأثیراتیکي خبرتي تأثیراتیکي زور
مهم انجشی واهالیه که ی اکه ویسته
حرکت و دائماً هراو هورپای عاتیا کم
نای شای ام دولته ناوي احمد زوغویه
وله م مدته ی پاتزه ساله که ام نه وجه
وانه ادارهي خستونه دست ، اهالی
یه که نه ختی استراحتی کرده — له
پیشدا که وه ختی ولایتی بوله ولایتیه
کانی حکومتی عثمانلی دائماً له حالتي
سه رکیشی دا ابون و هیچ وه ختی
سکونتیان محافظه نا ا کرد — احمد
زوغوله گه ل اوده که عمری گه یشتوته
۴۵ سال هتا ایستارتي ته هتیاوه .
له پیش بو شای کچي شوکت یکی
وزیری داخلیه ی داوخوازي کرد بو به
لام که بو به شاه ام داخوازيه ی فسخ
کرد وشوکت بگیش له باش نه وله
البانیاوت دهرکه وچودرهما ایستاله وي
داده نیشی وام شروره رایه ی که تازه

پیاپوه وله جریده كاندا اینخونین یه
پنجه ی شوکت یگي تیدا و او
اداره ی اکار عائله ی شاهي آلبانیا له
احمد زوغو و دایکی وشش خوشکي
مرکه ته مه نیان له بیتي بیست و
۳۵ سالی دان و هیچکیان شویان ته
کرده دایکیش ژنیکی زور به دینه دائماً
به نوریژوطا تي خوی مشغوله . احمد
زوغو جوانترین شاهه کانی اور پیا یه .
وهتا ایستا چمد جاری داوای کچي
له عائله ی شاهانی حکومته کانی اور پیا
کرده له به ر مسلمان ی خوی ومی یغری
حکومته که ی کس کچي نه داووتی .
حکومتی البانیا هر چنده مستقله
فقط نفوذی ایطالیا زور زونی کرده ی
تجارت و اقتصادیا تي یه دست پیاوه
ایطالیه کانه و دیه او انیش په کیفی
خوبان هلی اسورینن . باووه که له
تأثیری ایطالیا رزگاری بی له روزانه
نه یه وي داخلی اتحادی بلقان بی وله م
خصوصه دا مذاکرات دوام اکاله

ادبيات

به رزي وناو

ملت خوده نوي نيت وده دره
وشيت

هه ر چيڪو به رزي وناو چتيڪي
وابقيمت وچاڪ وجيگاي هينده بلندو
قووجه به گوشه وه وماندن وپون وٽه
قه لا نه بي دهست ناکه ویت ٻه
ويش له بنه جه که داگه وهه ريڪي
فرده له سرشت وفرچک دايه له گه ل
شيرغزاي نه ونهالا نه و به گوشه
وه تقوی يه ي دهکات . وله گه ل
زيان و زنده گاني به زرددي و ي
ده گاو به آره زو دخلواشاد ده بي.
ٽه ويش ريشه ی له ميشکدايه به
زرنڪي ووردبيني وتيکوشان او ديري
ده کري و به علم په روه رده ده بي
به وجوره واپي ده گه نيدري که
هه موکه سي يه سندی بکات

هه ر چيڪو شاعر واديب وزانايه
يه هوی ره وشت ريگاي که گرتويه
تي ويه خويي که هه يه تي به زرده بيتهوم
ودگاته يايه يڪي هينده بلند که هه
موکه سي ده ي بي ن ودهی ناسن

هه تا کوايست له نيوکوردانداچه
ند زاناوتيگه يشتو وچند اديب
وشاعر هاتونه ته وجود و خويان
نواند ووه و به ناوداري وکوشش بو
آثار به جي هيشتن زيانون وچتي گران
به هاو ياد گاري يه قيمت يان
ساز کردووه وله پاشيان يه جي ماوه
ورويشتون وله و ريگايه داگه ليک
ماندوبون بوي ده رچون . ده بي
خا کيشيان نه ما بي به لام آثاره
کانيان هه ماوه

هه ر به وده ستوريک له دواي يکدي
گه ليک که سي به ميرا يردتيان شادبون
وله سهر ره وشتي ٽه وان زيانون
ورويشتون . هي چويي به وه پتريه
زور ناودار بون وروژ به روژ قدر
وقيمت وجيگايه رزيان له به رچاري

وطندا زور متحدن وحتي پيکه وي
به راسه ره به عثمانليه کان سه کيشيان
کرد استقلاليتي خويان . ٽه ستاند نا
ک . ح
(اربيل)

بايتختي ام حکومه ته دا بو استراحتي
اجنبيه کان دو او تبلي بچوک و يک
سيتاو دوسي گازينوي هه يه . يک
جاده ي زفت ريژي تيا به . مکتبي
عالی تيازيه . . چنديکي متوسطه
ونانوي تيا به و مرانسزه کانيش له سر
حسبي خويان دوسيه مکتبي نانوي يان
تيا دامرزانده . وسيه روزنامه وچند
مجموعه ي ادبي وعلی تيا بلاوا بيته
وه وام روزناما له طرف شاهه وه به
خيوا کرين . وهر چندی له ژير نفوذي
ايطاليابه له بابت ثقافه ته وه قطعياً نا
هيان ثقافتی ايطاليا له ناويان بلاوا
بيته وه ودا ما له م خصوصه دا مجادله
وعنادي اکن وملت هه که له وه
ايطاليا خوش ناوی وهه موده می بو
درکردنيان هول ادهن .

ملي ٽه رهاووت ملتیکي سر به
خويه وزمانی مخصوصياً هيه هرچندي
ام ملت له طرف دينه وه کراوته
دو به ش
يعنی هنديکيان اسلام و هنديکي
تريان
ديان به لام دائما وه کو برا
زيانون ولی ري

ويادوڙي ايجادِي نِ وِله گه وره پي ده
دو پين

(جون درنکوتر) که يیکه اديبکی
انگليزو ناو دار يکه ددلیت : به رز
ترو به ناويانگ و خوشه و يستر نويسه ران
هوا نه ن (هومير، ايوب، سرفانتس؛
شکسپير، ملتون، مليير، فور، سورت،
جوت) .

به لي نه وانه به بي گوتنه به رزو به
تاؤن . له نيونويسه ره کاني جهان دا
جیگایيکي به رزو خوشه و يستی يان
گگرتووه و به ره وژور دانيشته-وي
شهنين .

به لام له بيرنه که ين که له نيونويسه
ره کاني ايه دا سه ره تاي مه هوان
(احمد خاني، حاجي قادر کوي،
ملا خضر رود واري، مصطفي بگ بي
خاراني، مولوي تاگوزي، علي بهر ده
شاني، احمدی کور، اختر، پرته وشاي
مه کاری، احمدی جزیری علي حریری
کاريزي) و (نالي، کوردی سالم،
حريق، مصباح - ادب، شيخ رضا
ظاهر بگ) مهر يک له وانه له نيوانمه
داچي جیگایيکي به رز بي مه يا نه وله
مه و خاکی کورددا تاؤيان بلاويوهوه .

هه ر چند وه کو شمرا کاني روز آواي
جهان ناويانگيشيان نه کرد بي لام له نيو
ملي کورد دا هينده ي شمراو اديباني
روز آوا جیگای به رزيان گرتووه . له
گدل نه و دشا نه گه ره کو نه وان
خاوه ند خزم و کسمی به هيز بونايه نه ران
پتره رزو ناودار ده بون .

هه گهر به اتبا شاره کاني ايمش وه کو
لندن وايننا و بهرلين و پاريس زل و پر
بونايه به بي گوتنه ولي وردبونه وه (احمد
خاني) له شکسپير و (حاجي قادر) له
هومير جیگای به رز ترده بو .

شکسپير له بهر نه وه ناويانگي کردوه
دا موکس باوه ري بي هيناوه ودلنيسا
بون که گهوره يه . هه وانه چي خوبنده
وار و يانه خوبنده وار بون ناسيو يابه
و خوشيان ده و يت چونکو له نيشوا
ريکي گهوره وله نيو ملتیکي زانواپي گ
يشتوو قدر ناس و عالم دا په ي دا بووه .

بو باور بي هينان و خوش و يستن
ليو يست ني يه که ملت هان بدری
چونکو گهوره کان وتيگه يشتووه کان
ملت به جار يک باور يان کردووه . وله
جیگای يکي گه وره وله نيو ملتیکي
يک يشتودا بي گه ياندر اووه هره هم يک

لي بدوين، نه وه ي باوهری ودلنيسايي
به گه وره ي و به رزي شکسپير هينايي
يا نه هينايي نه ماوه هه مو به يک جار
بوته مايه و باوهر بي هينان به رزي
شکسپير .

هه رچه ند وه نه بي نويسراو کتيبه
کاني شکسپير له نويسراوو کتيبه
کاني اوربا کاني ديکه پتره که وانيوچا که
و به رزي بلاويوتنه وه . به لام که لين
وده م و چاخ و جیگا و ملت که ي، آفريني
له نويسراوه کاني شکسپير کردوه
وسپاسي ده کات . نه ودي که

شکسپيري سرخستووه و به رزي کردوته
وه نه وه بوني له لايکه ودي وله لايکي
ديکه وه فکري هه مووه تي، يیکه تي،
سودي عمومي پتر کومه گي فکري کردوه
که و اخوشه و يسته وله بهر چاوی هه
هوان دلر باو به رزه .

هه گهر ايم به چاکی له سا بهروردو
سهر گوزه شنه کاني شکسپير وردينه وه .
ده بينين که هه هوه تي - عمومي چاوی
لي بووه . و به رزي داوه تي و به ناويانگي
کردووه .

نه وه له پتر چي بووه؟ چونکو نه وه
نو يسه ره به رزي گه وره و خوشه و يسته

وه نه بی بو بنایمی به تاییه تی و پاخو دی
بو دم و چاخ و وختکی به تاییه تی
نویسنی خستوته به رچاو وله و دوا بی
به لام هه موده میک بو هه موتی (عموم)
خه لک و بو هه موتسیره و ره گه ز به
اختلفی اجناسه وهی نویسیوه وو بو
هه مو آدمی زادیک وه کو یک سودی
هه مو انی نویسیوه .

لهم قسه و گرتنه دا وه نه بی مه به سم
ته وه بی که پیاو یکی لیروز و به ناوی
وه کو شکسپیر مقابل به هیندیک که
سان بکهم به لام مقایسه م بو ته وه که
احمدی خانی و یان حاجی قادری کوی
ته گه ره وه کو شکسپیر له خاکیکی و اوله
نیو ملنیک و ادا پیگه شتا بانایه
ده توانم بلیم و به وه ته و او ماودرم کرده
که احمدی خانی و حاجی قادر . نه ش
گه شتیانایه پایه به رزی شکسپیر
له ویش نرم تر نه ده بون

نویسه ریک ته نه با بوخوی و یمان
ته نه با بو یکیک و یان به چتیکی تاییه تی
دا هه ابلیت و به نویسنی ته نه سا
چتیک په سند بکات به وه به رزو ناودار
نابنی و به خو شته و یستی ناو نابری ته
که رچی جیگا یکیشی هه بی به لام

نا گانه پایه یکی هه موملت خوش یان
بوی .

فردوسی خاوه ندی شاه نامه چو نکو
هه مو کوشش و ته قه لای و مه بی سی له
شعر و کتیبه که یدا منفعتی عمومی و به
رزبونی ملت که تی . ته وه تا جیگایکی
هینده به رزو بلندی گرنووه که دقیق و
روده کی به و هموت قه لایه شیانه وه ته

که چي له پیش قردو سیش دابون
ده ستیان ته گه یشتوو ته بلله یکی
فردوسی .

ته وهی ایاه بوی چوین ته مه به
آشکر امان کرد که نویسه ریان شاعر و یان
ادیب ده بی بو انسانیت و تیکهل به
سه ره تایی ره گه زی خوبی بیچیت .
ته و جا به رزو به ناو ده بی هه ره وه کو
احمدی خانی و حاجی قادری کوی
و شکسپیر .

حسین حزنی

اهرای سوران

له لاین حسین حزنی مو کرمانی خوبی
چاپخانه ی زار کرمانجی به وه کتیبیک به
ناوی (میرانی سوران) ه وه تازه چاپ
کراوه . به کورنی دیریکی (اصرایانی
کوردی سوران) ه نریک صدویست لابه
به یکه کتیبیکی گه لیک سود مه نده .

هیندیک قسه ی و جیزه

بوزانا و اچا که له دنیا دا چتیکی لپی
دور که و ته وه و یان به سه رچو بوی
ره نجیده نه بی . و ته گه ره سه ری
دارزا وله پاشا لپی برا ، له وه که خوازی
و بورزا وله پاشان له پایه ی نه خوازی نه
گه یشت .

***

بوزانا هه به که له دوچت واق ما
ورپی بی نه برد کامیان چا که ، تما شای
آرد زویان بکات و خو بیاریزیت .

***

هه ره که سی خوبی به پیشوای خه لک
زانی له سه ری پیویسته نفسی خوبی
فیر بکا و به ره و شت و خو و دانش
قسه چا کی پشتیوانی بکا . بونه ما بو ستا
په ره ره کرده کردنی خوبی له وه که
بیسته ما بو ستا ی خه لک و په ره ره
یان بکات چو نه کو بوخوی محتاج نه له
وان .

***

بزرگدلی دل نیایی

خوزگه ملتة که م بگه یشتبایه ته
 لغو آره زووه که شمه وکه سانه له گهل
 یکدی دلیابون یان بزر کردو وه ویک
 به یکدی دلیابون بزر یان بگردیا .
 دلیبانه بون به یکنر ملتیک ده کانه
 ته نهاییک ودلیابون ته نهاییک ده کانه
 ملتیک ، دلیابون پارچه ده کانه کومه
 ودل نیانه بون کومه یک ده کانه
 پارچه یک وها که نه تواندری پیکه وه
 بچه سپینه وه بکه نریک به یکدی
 بگری هه ریک بولایک یاددی یا ونه
 شیت خوی به خیر کانه وه و به
 خوی بلیت چتیکم
 که دل نیایی نه بی جة ندسالورور
 وچه ند مال و دارای و بون وزلی ؛
 بوجه ندره شته و پیکه وه هوندراوه بی
 وچه ندری یکی وته بای وچه ند خزم
 خویشی بزور نابود ده بی که دل نیایی
 بزبزی . ! نه وه ش که چونماگه رینه
 وه ودل نیاییشی ناداته وه .
 له بنه ماله و دوده مانه یک ورد به
 چه وه که له گهل دل لانیایی داچونه

چون ده ژین وچرنی راده بوون .
 و تماشای هه وه بکه که میردله ژنی
 دلیبایی بزر کردو وه و ژن له میردی
 و به چا کی له ژبان رابواردنیان ور به وه
 که چون گوزران ده کن : هموده میک
 شه روشور و هموده میک باوه ریک نه
 هینان و گورران و چاوه نوری که لین
 که ویران و تیکدان بیته پیشه وه و
 جوی بنه وه
 هه روها یه له همو کومه له یک وله
 همویکه تیکدا : چی له مالیک داچی
 له دی یکدا . چی له شاریک دا ؛ چی
 له ملتیک وره گه زیک و تیره یکدا
 رو یدات
 هیچ دور نه چین که له نفسی خوی
 دلیبانه بو نفسی بزده کا . هه گه ر
 به به یکی وا دلیبایی نه بی نه مانوسیه ر
 ده شی بیته نویسه ریک ره وان و
 آزا ونه شاعر ده بیته شاعر یکی سه ر
 که و توی میشک رون . چسی زانایی
 وچی بیسه گه رپی وچی بازرکان
 وچی ری بوار گسه روک بی . چی

دانیشتووچی ره وه ندبی نه شی
 هه تا دلیبانه بی . گه لیک ده بیت
 رویوی وکله لین بزبووه و به بادا چووه
 — که دلیبایی بزبووی
 هه ر بلاوی و په ریشانی به سهر
 ملت دا هاتی له دل نیایی بزبووه وه
 یه : سه رکه له گهل سه ریک دلیبانه
 بو بی یکد گبرته بون هه روه ستایک له
 شاگرد ، گه وره یک له نوگر آغایک
 له رعیت ، شرکت له ره نجسه ر
 دلیبانه بو بیت یک یک یه یک بلاو
 بون و هه و دا بوده زگایه تیک
 چووه .
 هه موکو بونه وه یکی بنه چکه سه
 خت که تیک نه چوبی دل نیایی رای
 گرتووه . که باوه رکا اوله یکدی دل
 نیابون هه مو چینک به آره زو وغوان
 سهر ده گری ؟
 * * *

غزلیکی بینجی

عبد الله بك مصباح

دهد

دوی شه وشه وی شنبه که له برجی مه هواختر

آراسته بو سطحی سه راپه ره ی اخضر

من به نده له کاشانه ی تاریکو محقر

دودیده ی عبرت به مراد سقف مجمر

که غرق خیالات وگهی واله وومضطر

که ماتو سه را سیمه ی نهو رنک وکتیبه

که خیره ی نهو قدهوو نهو نقشه عجیبه

نه و مهری دوره خشنده بهم نه شکاله غریبه

بی زحمت نقاش و به بی رنک اکتیبه

چو بی به صفا خسته سه ره و صحه ی منظر

جاریکی خطایم به دلک عمزده ی زار

که ی هم دم وغم خوارمو وه ی محرم اسرار

تا که ی به هم وای عشق بتان وروخی دیدار

تا که ی به جنای و صلی گولانی بی دلار

تا که ی به دوا ی نهو وسوسه ی نفسی بداختر

ناگام وه ژورکه و تویکی مه هوشی تهرسا

خوی لعبت تهرساو به سار چادری ترسا

لهو چادری تهر سایه نومایان روخی ره خشا

وهک برتهوی شعرا له میان په رده ی خضرا

صد نلوی خولا به وشه وه لهو ما هی منور

نه وانه ی خواردن و قسه ی بی

سودیان کردوته سه ره شقی فیرکردنی

علم و فضل بوخه لك ده بی وویته وه له

خوی ویتی بگه یندیری که فضل و علم

خواردن نیه و خمو

***

زورکه م هه ن ده وروپشتی کرده

وه ی بکه ویته به رچاوی . هه ر

چپکی ده لیت سه رکیشی په وگویی

دیری یان ده خنه ، پرسیاری یان هه

لکوتن . جوابدانه وه یان دشیوار په

ندیان دورله راستی وگوته وکرده وه یان

موعظه یان له سوکی تا پا ریزری .

چاپوان له سه رکه وتن . و بو خرابه

ده جن و افتخارده که ن

**

که خه لك به نفسی خوت قیاس

ده که ی روه شتت راستکه وه . ویان

پومه چوهه تا وات بوزه په ن که

په سندی نه که ی

که سیک له چا که و خرابه ی

ایشیک نه گا بیکا حوله . حولیش

عقل لپی سوراوه

***

حیمن نرنی بوکران

اعلان

مطبعة ی موصلی حدیثه

سازو امانه یه بو طبع کردنی کتیب و مجله به
کوردی و عربی و انگلیزی و اوراقی تجارہ تی
و کارت به دلاستور کی باش و شیوہ کی جوان و خاوین
و قیمتیکی هدرزان مخابره راسته و راست بو موصل
له کهل فضیل محفوظ خیوی مطبعة دلاگری

روناکی

روشت و دل استوریکی به رزی هه یه
رابر دوی ایستانه ناسینیت

به ره به ریکی باش

به دلیکی خازین بوه بیکه تی عراقی ده کوشی روناکی

ادبیات وزانستی کورد کوده کاته وه روناکی

بیره وه ری بو کورد ده کات روناکی

ره وشت و خوی کورد تازه ده ته وه روناکی

ناوی ناوداران کورد به خیوده کا روناکی

کوواریکه له ژماره کانی دا دیوان ایستا

ورابر دو و فه رهه نک و شیو هی

کورد وزانستی اجتماعیات نشرده کا

پي رست

	لاڀهه
گ ۰ م	۱- اجتماعيات
فؤاد	۲- جهند کليمه يک له
حسين حزني	۵- په زدان دوخت
ق ۰ م	۸- پي که نيزه، گريانه
گ ۰ م	۸- هه رانه
کاي	۹- هه ل هين
روناکي	۱۰- هه رجي ده که ي
بيخود	۱۱- دوکان و بازار
	۱۲- غزليکي عبد الله بک مصباح
ح ۰ ح	۱۳- جه وائي پابه زده
يونس مصطفي عمر	۱۵- له چهری
اجراء و متصرف	۱۶- اعلان

بدل اشتراک پیشه کی به

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی بوسته هی دیته سهر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

روناسکی

ROONAKI

کوار بکی هه فته هی هلی اجتماعی و ادبی کوردیه

مدیری مسؤل

محامی

شیت مصطفی

بو ههو چتیک مخابه ره به ناوی

هه ولیر اداره خانه هی ژوناسکی

(هه ر نسخه یک ده فلسه)

اجتماعیات

میژوی ادبیاتی کورد

به لان دا خه که م چاغیکی (مدت) بی پایانه که هاما و ادبیاتی کورد له صدان نه وه دو اینجی هه موقابلیتی خویان له تالیفات و آثار دا صرفی خدمتی ریک و بیک کردن و شیوه بو دیتنه و دی زبانی دیکه کردوه و واده ناویان دامه له وان بون که هیج نه پهر ژاونه ته سهر ته و دی خدمتیکش به زبانی بیروزی خویان بکن .

ئه گهر له روی انصاف سهرنج (دقت) بد ریته میژوی داخل بونی کوردان ده معارف و تالیفات کردنی علوم و فنونی ره بگاوره نک و

خاوندندی جو ره لطافت وه وه اوصافیه ئیکه که له ناورسته هی جور جور و تیکلی نه ده بیاتی نه م جیله (قهوم) دا صفتی ممتاز و نشانه هی بی وینه و نایابی نه وانه .

جاله بهر هه مهی که نه م نه ده بیاته له لایه که وه خیسوی و نشانه ددری ده و تی کوردانه وله لایه کی تریشه وه وا بهسته یکی به روحی روژ هه لا- تیانه وه هه یه: مورد توجه زانا و تیگه یشتر و عالم بوه نه زادی کوردانی له روکاری اهلی زانین و ادبیاتی بیانی دا پررافت و سهر- بلند کردوه .

لای وردین و تیگه شتوو نکته زانان رونک و آشکرایه که ادبیاتی ههر قهومیك سهر چاودی ذوقی ملی و نمونه هی احساساتی قهومیته . نه گهرچی له گورانی که ونه وار (محیط) ، کویره و هری گهر دون و باو بوران و یژه لو که کی نه گبه تی به وه جلونی جهردیانی ژبانی کو- مهله بی تهغیراتی پی ده تا: له گل- نه مهش وینه هی بی وینه هی روحی نه ده بی ههر قهومیك له نه ده بیاتی به وه بهر چاوده که ویت .

نه ده بیاتی زوبانی کوردیش که جلوه تاسهی ذوقی ره گهزی نیشتمان مانه:

چند کلمه پک له

ميژوی وريا بونه ودي المان

به قلمي خاوند امضا

المانيا دا تطبيقات بکين له سهر
حالتی ایستای کوردان ، له بهر نه وه
دهی دین که چونکی له پک ده چن .
ایمرو معلومی عالم بوه که المانه کان
تومیکي ترسخره ودي نهوتون ،
عالمی مدنیت له ترسی شه وکتو دسته
لاتیان ، بی تاوان خو یکی یه
رتنو خو قایم کردن . حمو کس
هز نهکا بزانی نه مخته بی ماننده
چلون که یشتوته نه پابه بلندبه ،
بلام ممکن ناپی نه حکایه دریزه له
مقاله بیکنه بنوسری ؛ بلکه کیتی
گه وره گه وره دا انجسا دتوانری
بنوسری و نه بحثه بخریته بهر جاوی
کارشناسان و خورینده واران . له بر نه مه
ایرش له زینه وه هر سهز پوتیک
نه دوین .

مذشای قومی المان و داند تینان له
خاکی (نیشتمان) وطنی ایمرویا .

به خو هه لکیشان نازمیر ریت اگر
قومیکي بی هیزی پاش که وتو حالتی
خوی له ل ملتیکی هوهی بی
اندازه دا بر اورد بکا ، هر چنده
اختلاف کولی هه بی له بیندا ،
دی ان ممکنه دوشت له پک بکن ،
وقایعی تاریخی اثبات نهکا که قائمی
حادثات بشر ، مشابهن به پک ،
بو به اگر له موضوعی وریا بونه وهی

همت و هه ل و ته قایلان بو اکل
کردنی نه لغات نه داوه و به بی به ها
ژیانی خویان تی دابر اندو ته وه و به
اقداماتیکی دلیرانهی کوردانه هر
له روزی دخر له وه تا امرو له هه
قرنیک دا نه زبانان یان بدهستهی
زبانانی علمی و ادبی و عصری به وه
کرده م

گ . م .

ماوبه

نه ده بیاتی گوناگون به زبانی دیکه
وبه قولی لپی ورد بپرته و ده که له پیش
نه و دمی داتوانایی زانین و بیشکه پیشه
وهه له ستمان له هر بابه تیکه وه له
تاویان دا تاچه نه اندازه پک بوه
وه سرو که ش له به ریخی و فراوانی
فصاحت و بلاغت و تنهن و دستورانی
زبانی و دهره و شیوهی علوم و ادبیاتی
سرینه وه هر یکیک له زان خاوه نندی
چه توانانیکن . وه هم به تاییه تی
ناوی نه م مؤلفه نهی کورد که هر
یکیک چن تالیفاتی بهر زیان له
انواعی علوم و ریگیانی نه ده دب دا
به زبانی ؛ وان ریگ خستوه و زور به
اهمیتیه نه ناوی مخترعین علوم کورد
به نهزار بخریته بهر چاوه وه که هر
کامیک له وان بگری تالیف سانی ده
نه نوعی علوم و فنون و ریگیانی
د دستوری (صرف و نحو) زبانی
و شه قامانی نه ده دب و غیره داهیسه که
له پیش د له ناو زبانی دهر اوسی کانی
دا هیچ امریک له وان نه بو در پی یان
دانه نابوه نیو عالمی بو نه وه ؛ نه
ده می به بی نه و لا ولا له روز آشکر تر
نه یت که له او ادبیاتی کورد به چه
راستی و پاکیکه وه و تاچه اندازه پک

ټه جيته وه دورې حكومتې روماي
 قديم ، ټه وچله ناويان اقوام
 (جرمان) بو ، المانه كان تيره بيك
 بون له م عشرينه گه وره يه و علم
 متقمن له سار ټه وه كه له ايش دو
 ههزار سال يه روميلا ده وه ، له ولاته
 پانه ورا ته كني روژ هه لاتي بحري
 چه زردا (عشاير) تفرقه يان تي
 كه و توه پول پول بلاو بونه و بولاي
 آوروپا و هند ايران ، كه پي يانده لين
 عشاير (هند ، اوروپايي) ويا (آري)
 بايران ايمش كه (مد) ه كانن ،
 ټه وچله بهر و وطني عزيزي ايسته
 مان هاتون . و ټه م جرمانان هس كه
 تيره بيك بون له و گه لي گه وره به
 دو يانك دوته روژ آواي خوويان
 بولاي وطني ايستايان هاتون . انجا
 له مه زياتر به بره ر ه نيه له سهر بخته
 كه بروين له م زمينه دا .
 وختي كه شهوتي شهوكتي دولتي
 روم له حوضه ي بحري سپيد بريجه ي
 ټه دا ټه م عشايرانه دامه زراو بون
 له المانياي ايسته دا . ټه وه كانيان
 كه مايه ي زمان بون نه يانده زاني
 بايرانيان له كړيوه هاتون ، پره يان
 سنبو ، ناوي تازه يان له ناو دا

بيدا بو . به تيره و كومار له نهري
 ويستوله وه تا غربي راين ، ساحتي
 المانياي ايستايان پر كړد بو و تازه
 فيري زراعت كړدن بو بون . ټه م
 زانه تقريبا ۲۰۰ قبل الميلا د .
 وزوريشيان هيشتا حيوازيان به خيو
 ده كړد . ايشو كاربان شهر كړد بو .
 وزور در ربون شتي عجايبي طبيعيتان
 ده پرست . كه دولتي روما روي
 كرده كزي ، ټه م عشايرانه به كاوو
 خو حو اراضيه كني روميان
 دا گير كړد ، و ناو و نيشني دولتي
 روما يان له سهر زمين نه هيشت .
 و كو بايراغان كه (ماده) كان هاتنو
 بلاو بونه وه به ناو مناطقي ايستاي
 كړد ندا ، بونه صاحب دسته لات
 به سهر قديمه كني ولاته ، و به تدريج
 بون به بيك ناوي (كوني
 ولولو ، و قاساي) نه ما ، ناوي
 (كوردون) په بيدا بو . عشايره
 كني المانيس به دريژاي زمان له
 جرمانيدا دسته لاتيان زياد بو ناري
 تيره و كاره كانيتري بي گوم بو
 شارلمان كه شايبكي زور گه وره ي
 فره نگه ويستي له اقوامي جرمان
 دولتيكي پايه دار دست بكا . بلام

ټه ولاده كني غيره تو تواناي ټه ويان
 نه بو ، بويه به معاهدي (وردون)
 ملكي بايريان له ناو خو وياندا بش
 كړد ، بونه سيه دولت يني دولتي
 (فرانس ، المانيا ، ايطاليا) له ۸۴۳
 ميلادي له م تاريخه وه ټم ناواته له
 شكليكي قطعيدا شايعه له آوروپادا .
 لازمه ټه م ش بزانيان المانه كان
 كه دراوسي دولتي روميان به
 تاثيري ټام دراوسيه تيه ، آيين
 مسيحي المانه وه بناوياندا بلاو بونه
 به همت پاپا وقشه كان له ابتداي
 قرون وسطا دا حو المانه كان
 و هك قهومه كانيتري آوروپا بونه
 مسيحي ، و بت پرستان ترك كړد ،
 و كړ بايران ايه كه له سهر آيين
 زردشت بون له دواي دا گير
 كړدني ولاته كه مان له طرف اسلامه
 وه له زباني خلفاي راشديندا ، به
 تاثيري معامله ي باش امرای عرب به كان
 وره و شتي نرمان ، و تي كوشان
 قرآن زانو شرع زانين به شينه يي
 بايرانمان بونه مسلمان ، ديانت
 زردشتي له ناو كړد ندا اثر نه ما .
 له وختي بلاو بونه و هي دين عيسا
 بناوياندا حالي مدنيتي جرمانه كان

زور پست وپاشکه وتو بو -- اوم
 و. طرفیان نه بوه ، بویه دیانتی عیسی
 زور تأثیری تو ، کردون ، معارف
 ومدنیان له کلیسا وله دینه وه
 ورگرت ، له بینی چند صد سالیکدا
 آثاری بت پرستی قدیمی یان تیز ما
 اجا هرچی رفتار وکړدوه
 واجتماعاتیکان هه بو ، که به مختصری
 پی ددین مدینت عبارت بو له
 مؤثرات دین عیسی . عیناً کورده
 کانیش هم حالتیان به سرا هاتوه .
 . مدینت اسلامیه ره آثاری
 قدیمی زردشتی تیان هیشتون ،
 جونکی کورده کانیش له وختی فتح
 اسلامیدا روژ به روژه ره که وتن ،
 دیانت اسلامیه تارو حمان کاری
 کورده ، هه جه که ده زانین عبارت
 له وشتانه ی که بواسطه ی دیانت ه
 فیر کراوین . به نوعی که توتو به و
 آثارانه ی که له ولاته که ماندا له
 باپیرانمانه وه بجی ماوه به نظری
 حقارتو تجاوزه وه ئی داین
 (کاور کرد) ه .

بلام فرقیکی زور گه وره هیه له
 بینی حالتی اجتماعی واداری المانه
 کان قرون وسطی وکورده کئی

نه وحیددا المانه کان له ناوه راستی
 آو: وپا دا نه وحله له شکلی حکومت
 اقطاعیدا یکیان گرتبو . هیچ نه بی
 له دواله تدا هیئتیکي اجتماعی وکر -
 ملتیکي پته وبون . یه ناو (المانیا)
 بیک هه بو . گه وره یکیان به سره وه بو .
 انجا هم بیچه وانهی حالت ه بو
 کورده کانو المانه کان نتیجه ی
 بیچه وانهی خستو ته وه :

که نهضه که وته آوروپا وقه و مه
 کان له خهوی جهالو زانین هه لسان
 پیاوان ولاوان المان جونه ایطالیا
 خویندیانو علمو آدابی تازه یان
 که وته فکره وه ، وده هاتنه وه المانیا
 ده که ووتنا . تعلیمو تهذیبی المانه کان ،
 گلی اغاوات گه وره و بچوک دم
 تازه فکرانه یان پاراست وژیا ندیانن .
 نه یان هیشته قشه کان ظفریان پی
 بهرن . بویه زور به آسانی زانستی
 وخویندن بناو المانیا دا بلا و بوه وه ،
 گیانی ، مدینه تی ایستاجوه جسدیان ه وه
 له وه پیش به زبان لاتینی ده یان خویند
 له دوایدا زانینان که نه
 خویندن معنای نه وه به که هیچ
 پیش نه که ون ، انجازبان مللی المانی

یان کرد به اساس بو خویندن .
 کیتبو قاه وسو صرف ونجوي المانین
 درست کرد . مدینت له روژه ه لاتو
 روژ آوای المانیا دا خیرا بریسکه ی
 دا . بیکتی اجتماعی المانیا که له سره وه
 باسه نکرده بویه قه لغان هم پیشکه و تنه ،
 قه ومه کئی تریش له اوروپا دا که
 خریکی پیشکه وتن بون له برهم
 بیکتیه نه یاتوانی دست بکیشنه
 المانیا که خریکه پیشکه
 وتن بو . جیونکی فرانسوا
 وبریطانیا وبولونیا واسپانیا که
 نه وحله حکومت گه وره ی
 اوروپا بون طمعیان بگردایه یکی له
 اخبرای حکومت کئی المان .
 ماویه

**

محامی

شیت مصطفی

تمشای هه مو دعوا یکه ده کا
 محلی له نریک سهرای حکومت ه .

په زردان دوخت

شه نكيكي پاكيزه ي دل به ري

— ۴ —

هـ اوليري

تانی سپي یان به ددسته و گولپاشیان
گر تووه به گولا و وچتي بون خوش
به سهر میوانه کانیاں دا له پژانندو
که رو موو بهرگی خویان بون خوش
کن له پاشان گه رانه وه تالاری
دانیشتن . قسه له رومان و مردنی
قسطنطین پادشای رومانیا کرا و
مؤبیده له باددی مهی که میک چاوه
یچو که زیته کانی سور هه لگه راوه
گوتی : بهم نزیکانه له شکرمان
ده چپته سهر نصیبین وشاره کانی
جزیره . خول به سهر نه وانه دا ده
که ین که خراپه ای ایمه یان کردووه
خول به سهری دوزمن . بی اوری
پاک .

له و نیوانه دا ساسان و قره داخ
ده ماری چه وانیاں بزوت و رقیان
خوارده وه و گوتیان که انکر امینو
یارمه تی مان ده کات که به برو سکه و

و پایری خویدا له نیه خزم که سی
و خویشانی دا دانیشتو وه . هه موان
له خدمتی دا که مهر به سته و ددست
به سینه بو فه زمانی بهری را : دستاون
با خصوص له پایه تهخت داسیه بهری
شاهنشاهی گه ورد شی له سهره .

مؤبیده به ویست که گزنددی
په زردان دوخت بزانی تا کوله لای
شاهنشاه کومه گی بکات به لام
ولای کرشنا و به داپوشراوی
هیشته وه نهی هیشت تی بکات .
بی دهنگی که وته کومه له وه .
هیندیک جاران که نـیزدک و پیش
دهستان دموری شیر نیات و میوه
و خوارده مه نیان بو میوانان دی ناو
هیندیک جاران پالوده و مشکه فی و
ماستاویان ده گیرا .

له پاشان ههستان دهستیان
شوشت بهنده گان پهشته مالی که

وامن به اوری خاوین و با کیزه
سویند ده خوم بیکه . مین ایشتیوانی
نهو گه وره کچه نازنینه من بم و بو
هه مو کوه گیکی آماده بم جونکو
بابه گه وره و بابی حقیان له سهر
شاهنشاهی ساسانی هه به و نه براسام
یکه خرشه ویست و دلسوزم بو .

گه وره کچ له و ناو هینانه دا جله
کی و ساسان به جاویکی رقه وه له
هؤبید ورد بو وه . له و نیوانهش دا
خواردن و پارو کردن و جونی پاروش
له کاردا بو . به لام آزاد کوشناو له
سهره نادا منگی خوارده به لاجاویکه
وه تی ده فکری له دوا یی دا گوتی :

ههی گه وره یی من مؤبیدی
خوشه ویست لیره دا جی و انیه که
بیته گری و احتیاجی دکوبه گی
وماندوبونی ایوه بکات جونکو
په زردان دوخت له قصری باب

ششیره ی شراری خـ سـوی ریشه و
ددماری نه وانه ددرخت که نه یاری
آوری پاک و کیشی آشو . ان ده کا
وله په رستش امور امزدامان پاش
ددا .

ددماری غیرت به وجوره له
کوه له داده بزوت به لام آزاد
ککوشتا آزاد وسهر داری نه وه
ابکرهان بی دهنگ دانیشتون .
که کم که مه زورده خنده له سه رلیو
یان شه پولی ددا .

له پاشان میوان یک ودو مال
آوای یان خورازت و پیروزبایی یان
له و دوجه رانه تازه پی گه یشتو وانه
کردو رویشتن .

له دواي نه وه که تالار چول بو
تهنها کوشناوي وقت داخ و ساسان
و نه ووره کچ و دایه نه که ی مانه وه .
که له وه همو هفتگو یانه دا هـوردو
آفرت بی دهنگ بون کوشناو به
دلایکی پاک و مهربانیه وه روی یهز
دان دوخت کردو گوتی :

ههی خرشه ویستی شهنگ نامه وی
به پرسیار برینت بکولینمه وه ره بجه
دوت بکهم . و نامه وی به وه که له
نیوانی تو مامت دایه داگـیرت

بکهم به قسه پیرانه وه . به لام ددلیم
ایوه له ژیر سیبهری نه مـ پـیردا نه م
دهسته راسته که شیر ی بورا رتـنی
داد گهری و نیشتمان به خـیو کردن
هه اگر تو وه وله و ریگایه دا راستی
نیشان داوه به خـیو ده کـی . ههی
کـی من باوهر به من بـکه . سـینه
که وره پیاوه کانی شاهی ده چنه پیش
باره کای شاهنساه توش له کهل خو ما
ده به مه پیش ساسان و قره داخ له
که لمانادی یـن له وی تماشای کارت
ده کری .

آزاد کوشناو آرزوی هه بو له
کاروباری نیوانی نه و مای آکادار
بی به لام له به دی به نه گه ی هیشته وه
یهزدان دوخت تیگه یشت که ده بی
آکاداری بکات که بزانی مای جی
به سهر هیناوه بوی کراوه :

ههی مامـه زورسپاست ده که کم
به و مهربانیه که به رامهر به منت
نواند ، به لام دمه ویت که میک
له سهروردی خوم و مام آکادارت
بکهم وله کهل کوتنیدا حیگای خوشی
کریزته وه ودانیشـت . ده سـتی به
کیرانه وه کرد پیره و دونه و جه وانه
کانیش کوی یان ده داشیرین کوفتاری

وقسه خوشه آودارو بر معناو ناز که
کانی که دهی کوت :

مند ایکی پچوکی شیر خور بوم
که بایم مرد . که دایکم لی گوم بووه
له ته مه نی پینج سالانه دابوم . هیچم
له دایکم وهر نه گرت و نازانم جون
بو جونکوبی غم و خیال نه زان وله
هه مو بیره وریک دور بوم . نه وه ی
ده گوت و دانه فرمیسی وه کو
مرواری له جاوی ترگسینی به سهر
کوله ی گول گونی خون سایی دا
ده هاته خوار و تقی قوت ده داو
آخی ده کیشاو هه ناسه یکی بو کرر
وزی له هه ناوان دهرده که وت له
سهر خو قسه کانی ده گیراوه . که
ههر ده ی ده جومه وه . ال دایکم ده
دی له کریان و شین دایه منیش له
که لیا تیره کریام .

به لام نه م دهرانی کریانی دایکم
له بهر جی یه و جی به سهر داهاتووم
که واهه ور روزی شین ددکا .
دوسه دقیقه یک له و به سهر ده جو
ده که رامه وه سهر یاری و که مای
مندالی خوم هه تا روزیک له
خو هه ستام تاشام کرد جگه له م
دایه نه که ایستاله لامه دایکم

نه ماوه وگوم ٻووه. هه تا اسرو ڪهش
تازا نم چي ليهاتووه.

ڪه ٿه ڀشته ته مٺي ده سالانه
ٿه ايش وڙان ودهردي خوم ڪه
يشم وٽم دا به نمهر بانهش له ڪل
پهروهش وبه خيو ڪردنم ده ڪوشا.
ماميشم له ازيت وجهور و دلشڪاندم
دراي نهدي نا. ٿه وانهي ده ڪوت
وگريان و فرميسڪ رڙائيش پهي دهڙ
پهه دههات.

له ودها ساسان وه ڪولنگ پشوي
خوي ده خوارده وه وله آهورامز-
دای ده خوازت ڪه آزورشاخ له
پيشي بواينه دهست به جي دهه
ڪوڙت.

ڪوشناو ڪه ميڪ بي ده ننگ بو
هه تا ڪول و ڪوفي گرياني دا سره و
تهوه وروي تي ڪردو گوتي ڪچم له
سهر خبر به دهست له اوميد بهرمه ده
خريفي پاڪي ٿه براسام پاله واني گوره
له دهمار اتدا ده گهري.

يهزدان دوخت بهوه دلخوشي
خوي داوه. فرميسڪي له چياوان
استريه وه وگوتي مامم دهيه ويست
به ناخوشي من و نادليم، من له
ٿه ردهشير پادشاي حدياب (ههولير)

ماره ڪا پينج سالان به وه ازيت
وچهرمه سهري دام.

آزاد ڪوشناوي له وه دلگير بو
گوتي: ٿه ردهشير بهو پيريه خه ره فاوه
ڪه ده پهوي ڪچيڪي شوخ وشهنگي وا
ماره ڪات. وروي له به رزي ميسچ
ڪردو دهستي بو روز بلند ڪرد وده
له رزي و وٽي هه. ٿه ستيره ي
ٿه وورهه پر پرشهنگي روناڪ ڪه واي
من به ڪه تو تيشڪي آهورامز داي
وآ ڪاداري ڪه دوڙمٺي ڪه ووردم
آزورشاخ ودهسته براي. ٿه رده-
شير پادشاي حدياب نه يارمه. ٿه وهه
ڪوت تاجيڪي له سهري دابو به
زهوي راداوي دهنگ بو.

ليره دا ايمه جي بوني ٿه ردهشير
نیشان بنهين ٿه وعصره ڪه ايمه لبي
دهد ويين ڪه دهوري ساسانيه ڪان
بو خاڪي بز فرماني ساساني به بره
(اقطاع) بهش ڪرابون به خاوه ند
بره ڪانين ده ڪوت پادشاه. وبه شابه
ڪاني ساساني يان ده ڪوت شاهنشاه.

جائنه ردهشير خاوه ندي برهه ههولير
بو ٿه و خاڪه ڪه له ڙير فرماني
ههولير دابو به (حدياب) ناسرابو
ٿه ردهشير له بنه مالهه ساساني و

ڪه وورهه يڪي به بنه چڪه وده، ڪه ڀشته
وه شاپوري دوم ٿه وه پادشاي
حدياب بو.

روزيك چاوي به يهزدان دوخت
ڪهوت ڪورفتاري بو له آزورشاخي
داوه ڪرد ڪه فرمان ره واي ههولير
بو له لاین ٿه ردهشيره وه. زور
ترسه نوڪ وٽي جرت بو له ٿه رده-
شير ڪه ليڪ ده ترسا. ڪچه ڪهه
براي دا به ٿه ردهشير.

به لام يهزدان دوخت ته به
ويست ونهه ڪرد مامي به زور
ويستي بيدات. چونڪو په پاني به
پادشا دابو وبه ليني ڪرد بو.

يهزدان دوخت ناچار به شهوي
تاريڪ له ڪل دا به ته ڪه ڪه بلعوس
بو له قصر دهه ڪه وٽن وهه لاتن
روبه قطايد فون روپشتن. ٿه ڪه رچي
له شڪري ٿه ردهشير ڪه وٽه دوپان
نه يان ڪرتن ما
حسين حزني ماوبه

چاپي

زاري ڪرمانجي ههولير

بو چاپ ڪردني هه مون نويسر اوريڪ آمادنيه

پي گمښت وگريانده

هه رانه

هه لای به ناو بانگ

هه رانه هه له له منډالي دا قهده ربيکي
شا کړدي جلد روبيکي بو روژيک
وستا که ی باديکي پر له هه نگوین
برده دوکان . خه ریک بو وددوي
ایشیکي بکه وي به شا کړده که ی
کوت ته م آمانه ژه هري تيدايه !!!
آمان نه که ی بيخ وی بی ده مري
هه لای کوتي من چيم لي داوه که
وستا روشت هه رانه پارچه
کراسيکي فروشت و نانيکي پي کړي
هه مو هه نگوينه که ی پيوه خوارد .
وستاهاته وه وله پارچه کراسه
که ی ده که را ! هه رانه کوتي ليم
مه ده باراستيت پي بليم نازانم خه ر
يکي جي بوم له پردا يکيک پارچه
کراسه که ی رفاند ؛ ته منيش له ترسي
ته به ی که تو دي به وه ليم ده ده ی
کوت م بائو ژده به بخوم به کم له بيش
ته وه ی دا که تو بي به وه پي بوم

مقابل بهوشته که پي پي اکه ني .
وانواعی بي که نين زوره بلام
اغلب له خوشيه کي پچوکه وه روادا .
ازاني بوجي ته م هيشت هه لي
بشيبي وه خوشم هه لم نه ساند
جونکي اکر اجارده مان بساندا به
ژير مان بکړدا به وه که جاربيکي
ترکه وت بي هه لسانه به ژير کړد
نه وه هه ل نه اساو به م صورت و ماضي
نشونماي اکر له سر يار يده داني
غيره وله هه مو ايشيکيدا موفق ، بو
له که وره بو نيشيا به واسطه ی امه وه
له حياتيدا ابو به صاحب زورن
اخلاق خراپد کوته هه لي دوو غش
هه ... تا آ . ته م نمونه به که به
دا يکيکي داسوز وپروش له کل
منالي خویدا وجون له مناليه وه هه
تا که وره بوان نقطه به نقطه ی حياتي
ايک آدانه وه به صورت هه پي اکه ني ما
بغداد : قوتاي ق . م

انسان بو شتيکی ديارى دلسو
شکر پي اکه ني يا خود به بير هينا نه وه
به کي خوش .
او خوشيه که له دلدا به زوري پي
ناجي ديت بو جسم و بوو که له هه مو
اجزاي به به زياتر وبه خصوص
سرور و خوش ده ر آخا . وا بش
پنهاني تمسي بيشان ادا . دا مه به
کوشيتي هندي ما سولکه وبه کړدنه
وه ی هنديکي وکورت کړدنه وه وه
حريژ کړدنه وه ي بعض اکا . وبه م
واسطه به وه ليو اکر بنه وه که به
قوت هوا له سبه وه دينه ده ري به
صورتی که له هواي هناسه زبانه به
هيز بي له مه (قاقا) پيدا ابي و او
خوشيه وای لي دي که به جاري هه مو
له ش دا کړي زور که س سبي پي که
نين به مه ليک ادنه وه که الين له ر
ودانيتل تازه ي نه دبتو دا والين
اراده ي وزيايي له وکسه دا تامين

هدل هین

فلاش نه کاتن جمله اسراري نهان
خوي ده زاني تن له دونيا پادشاه
وقتي نوشي کرد سر گهردان ده بي
ژيري په نجه ي وي هه مو بوينه زبون
نامي لسي ناکري له تال وسوري ي
سيه حروفه ناوي بي پرده و جلاب

آشناي چاه قلبه بي گمان
که س هه بي وري له کن بي اشتباه
هه رکه سي نوشي بوسلطان ددي
چهند اربابي عقل اهلي فنون
صورتا ظاهر نيه بي نوري بي
سه ركي حهفتا کاي صديکي حساب

نهم لغز کي بي بزانيستن يقين
به و که سه (کاي) دهلي صدآفرين

ودو خواستيه لاي خوي ولي پرسي
ايتاش چي جارانت جبرائيل دپته
لاي؟ کوني بهلي. وتي چيت پي
دهلي؟ کوني هه موجاراي بيم دهليت
خواتوي زور خوش دهوي بو په
توي گه ياندو ده ته نهو جيگا بهرزه
وخوشه. نهوه بو هيچ بيغه مبهريک
واله بنه و پاله وه زيک نه که و تووه
که نهو جوړه نازو نعمته ي بو بيک
بيت. نهمان نه کدي له آشه ز خانه
ددرکه وي وله دست خوني بده ي
گ. م

دهست نه هاتووه و له برسان
وشک هه لگه راوه. کبابي بانگ
کرد و پي وت نهم بياوه بيه اش
په زخانه، جل و بهرگي خاوبني لاي
بپوشه و باش تماشاي که و خوارده
مهني و خورش چتي به تام و خورش
وبون داري بده ي و چاوه ديريکي
زور چاکي بکه تادپته وه سه ره
خوي.

کابرا که قهده ريک له ناوخوشيه
دراي بوارد زور چاک وه خو
که و ته وه، مأمون وه بيړي هاته

نهو ژه هره ي له قابه که دابوه هه موشم
خوارده وه هيشتاش نه مردوم،
جا چيم لبي ده کاي بکه نه وا
واوه ستاوم.

**

سلطان محمود طالحک

روژيک سلطان محمود رقي زور
هه ستابو طالحک ويستي له مره نجه ي
رزگار بکات گوتي: نه هري شام
ناوي بابت چي بووه؟ سادات
بي تیکچو وروي وهرگيرا: طالحک
دوباره چو وه پيش ورو بهروي بو
هه نهو پرسياردي لبي کردو وه،
سلطان گوتي بي آبرو له وده هه دا
چيت له وي دهوي؟! طالحک وتي
ناوي بابت وه دهرکه وت نه دي
توخدا ناوي باپيرت چي بو؟
پادشا وه ايکه نين هات.

**

دهليت نه منيش

بيغم بهرم

بياويک دا واي بيغه مبهري کرد.
برديانه پيش مأمون ي خليفه مأمون
گوتي نهو بياوه بيچاره و هيچ له

هەرچی ده گمى

دواىيني ره جاوکه

بشيوي يه وه گوتى ئهدهي جي
ددفروشي ؟

حكيم : دانيش - عقل .

فهرمان روا : ده ديناري دا يه
ويي ووت ياي هيندم بدهري بزاتم
حكيم : هه جي ده كه ي دواميني
ره جاوکه .

فهرمان رهوا : ده ديناري ديكه ي
دايه وگوتى كه ميكي ديكه ش .
حكيم : له هه مو كار يكد تالو كه
مه كه .

فهرمان رهوا داواى كه ميكي
ديكه شي كرد حكيم گوتى به سته كه
گويى بدهى نى .

فهرمان رهوا به توندى گهراوه
ملى كه وته خيالات وئه وودوبه ندهي
نويسيره وه له بشت سهري هه لاهه سي
شهوي هه تا سبينه له خيال و فكري
ئه و بياوه خهفته تي خواردون خهوت

فهرمان رهوا له وه سهري سورما و
اجار بو زور به وردى له و بياوه
گاو وكرده وهى ئه و پيشكني
كه ميك جووه پيشه وه وبه سوكي
رسياري كرد :

— توله م دوكانه ردى وته قه داجي
ددفروشي كه نه سهر مابته هه يه
نه سامان و له گهل ئه وه شا .
جل وبه رگيكي زور خوين و داب
دز گايكي به شان وشرفت هه به .

حكيم : وتي من جتي زور گران
به او جا كم له لايه كارياري خوي
كه په يدا بو دهى ده مي .

فهرمان رهوا : — وانى من هيچ
ناكه ويته به رجاوم كه ههت بي ؟
حكيم : جتى من نا بيندري وبه ر-
جاو نيه . قاميش وجه كن نافر وشم
كه بيخه مه پيش .

فهرمان رهوا : به سهر سامى و

واد، گيرنه وه كه له دهوري
ترا بر دوي زور له ميژ گه وره بياويكي
كورد فهرمان رهواي مه رزوبوميك
بو . گه ليك جار به خو گورين
وبه رگ . له شاره كاني خو يدا ده
گهرا كه آگا دار بي له ملت وجه-
وري ده ست دريژان و جا كه و خرا
پى ژير ده ستان بناسي وله ردوشت
كرده وه ي رنجبه ر وه هزاران
بگا .

روژيك له شاره كه ي خو يدا
به رگي گوري بو به نيو بازار دا جووه
خواري جاوى به دوكانيك كه وت كه
هيچي تيدانه بو . ته نها بياويكي
نه ژاد پاكي نيو جاوان خاويني به رگ
چوان وپا كيزدي لي دانيشت بو قلا-
نيكي موونه كاره باي به لايوه و
گرتوره زه ر به بي باكي له سهر لاتا
نيشتيكي پالي داوه ته وه .

دوگان و بازار

اوقاف له كوي

له لاین سید هادي مأموری اوقاف کوی شیبست
 وجوار دوکان وجای خانه يك وجوار سه كړ له سهر
 دهستوري تازه به جوار صدو حفتا و پینج دینار
 بيك هیزاوه . له مانگي رمضان سالي ۱۳۵۴ هجري
 دا كرتاي هاتووه شاعري به ناوبانگي كورد فضیلتی
 ملا محمود (بیخود) شعره جران وشیرینه خوشه
 كاني خواره وهی پیدا هل گو تووه . كه ده بیت :
 بحمد الله كه معاري ازله كوي تماشا كرد
 به صني سرمدی خوی دائره ی اوقاف آوا كرد

دهمي بوتوشي علت بو بو اوقافي قضای كوي

قدر كړدي كه دو قنور بيك هینا و پي مداوا كرد

خدا و لك بو علی سینا كه سید هادي يي بو نارد

به قانونی شفا آلام ودهردی تفر و تونا كرد

رد جاو كه . مسئله ی من و كه لان تهر ونه شتهر و نه و

قبه جوانه ی لوحه كه سستی كردوم .

فهرمان ره و ا سهر به و رده كه ی لي پرسی و ویش

بوي گیراوه . دهست به جي فهرماني دا كه لان تهر

هیزا لاي و پي گوت من خوینم بهر دا و جاك بوم

دهمي توش خوین بهرده ی به و نه شتهر خواهي

ناخواهي خوینی كه لان تهر ی دا بهردان و كه لان

تهر مرد . بويه ددین : ههر چي ده كه ی دوامینی ره جاو كه ما

نزيك تاو ههلات پخوي لي كهوت نهختي درهنگ
 وشيار بووه تماشاي كرد كه ميك سهر ي ديشي و
 كوانفت وما ندوه له شي دي شيت .

نزيك نيور و كه لا تهر ي شار كه تماشاي كرد له
 دهم و چاخ بو هورد چوه سهر له فهران ره واي
 پرسی گوتيان له خوه هه لنه ستاوه . كه و ته اندیشه و
 فكره وه جووه بهر ده رگا و احوالي پرسی ريگا درا
 جووه ژور تماشاي كرد كه و تو وه پرسیاری كرد
 فهران روا سهر به و رده كه ی بو گیراوه . كه لان
 تهر گوتي ئهم شو و منيش و ابوم جوم خوینم بهرداو
 جاك بو مهوه . ئه وه افندي خوینه نهك خيل !

بهله ز هه - تا جووه دهره وه خوینگریكي به تايه تي
 پردو له ريگا نه شتهر يكي به ژدهر آودرا يي دايه
 و گوتي ئهم نه شتهر به تايه تي هي فهران ره وايه .

ئهمه ش صد دینار حق خوت بهم نه شتهر خوینی
 بهرده بلا فهران ره وای خوشه و پستان ایستی ننگاي
 كبراي برده ژور و بوخوي دهر جو . كابرا

قولي فهران ره وای گري دا و خهريكي بو . له
 پریكا جاري به و نویسرازه كهوت كه له
 ژور سهزی فهران روا هه لا وده سرا بو .

كابرا كه و ته اندیشه و ترسه وه كه نه ره كو
 فروفيليك له و نه شتهر دایي دهستی له رزی ورهنگی
 زهرو هه اگه را و واق ما .

فهران ره و ا گوتي بوجي راوه ستاوی ؟

كابرا : گه و رده تماشاي ئه و نویسرا وهی پښت
 سهر تانم كړد كه دهلیت : ههر چي ده كه ی دوامینی

غزلیکی عبد الله بك مصباح

-۵-

له ب پر له ته به سوم به نسیمیکي به هاران
 آونگي به یانان بنشیني له که ناراب
 دهستی جي که سی لی نه درایی له جی جاران
 محبوب و تهر و تازه و رهنگین و مـنـطـر
 سینہ ی جی بلیم صبحی ده می فصلی به هاری
 یا به فری ههول شهو که به زستانی ده باری
 دو مه مکی وه کو جو ته هه ناری لقی داری
 دو گول به د: جی نار دوه و دک ده نکي هه ناری
 قواری آردی بیوه وه کودانه ی گه وه هر
 نافه ی شکمی و دک جی بلیم نافه یی ناقوم
 نافه یی له میان بوسته رو قاقوم به مثل قوم
 و دک نافه که بوی له غزالی خوته نی گوم
 خوی بی اثر و ماوه له آهوی اثری سوم
 بوی زفه به بی نافه پهره که نده به کیشودر
 القصة له شوقی دلی بر حسرتی مشتاق
 واکر نه نیو باوده شی خوم نه و کولی آفاق
 بویک ده هه نو که ردز و ستانه و که مهرو لاق
 جوتی بول له باطن بدن ام له نظر طـاق
 او ساعته عیشم به دو صد عیاشا به رابهر
 کاهی له کفی موهـتی دهستی توقع
 کاهی به نه تک مرجعت و دهستی تواضع
 کاهی له کولی زاری به اومیدی تمتع
 کاه باده دکو ساری لی لعلی به تجـرع
 کاه جرعه که شی ماچ ده می و دک هه یی خول له ر
 ماویه

لب لعل به ده خشان و دده هن حقه ی مهر جان
 مقبول و اوسند دیده به هه ر طبع و به مهر جان
 آمیخته نطق به شه که ر و دک به شوکر جان
 شیرینه و دک او دم که له ده ر بته وه به ر جان
 ده بزانه جی شیرینه ردوان بیته وه به ر به ر
 دم تازه شکر فیکي شقایق له نه زاراب

له پاشی مزگوتی گه وره و تیکه دهستی کرده انشآت
 له ناوشار انزیک حه فنا دو کانی تازه ی انشا کرد
 که نه بازاره و دک قصری به هشتان بودر وست کردن
 زه مانی حورو غلانی سهر اپا پرله طوبا کرد
 شه گهر لطفی بی ما فوق ایترشایایی ترفیعه
 که چونکو بو حکومت واریداتی زوری په پیدا کرد
 له سایه ی راتی ما فزقه هم مأموری اوقافه
 له کویسنجق که و افوقی وظیفه یی خوشی ایفا کرد
 جی ما فوقی که و دک روسته مه له میدانی دلیری دا
 به تیغی جهوه ری دیوی سپی ظلمی بکالا کرد
 ولی نعمت، مدیری عام، کیسی؛ عیسی دوران
 رؤف بک، یعنی نه و ذاته که و اوقافی آوا کرد
 که قادر سالی تاریخی له ماموستای خیرد پرسی
 شه شیودی فارسی لادا به کوردی تازه ی املا کرد
 به صد تحسین جوابی دا به وه و دهسته و دعافه رموی
 موفق هر بزی (هادی) و دک نه بازاره ی انشا کرد

۱۳۵۴

غزلیکی عبد الله بك مصباح

-۵-

له ب پر له ته به سوم به نسیمیکي به هاران
 آونگی به یانان بنشیني له که ناراب
 دهستی جي که سی لپی نه درانی له جی جاران
 محبوب و تهر و تازه و رهنگین و منظر
 سینہ ی جی بایم صبحی ده می فصلی به هاری
 یا به فری ههول شه و که به زستانی ده باری
 دو مه مکی وه کو جو ته هه ناری لقی داری
 دو گول به دمی نارد و هه و هک ده نکی هه ناری
 قطردی آردی بیوه وه کودانه ی گه وه هر
 نافه ی شکمی و هک جی بلیم نافه یی تا قوم
 نافه یی له میان بوسته رو تا قوم به مثل قوم
 و هک نافه که بو بی له غزالی خوته نی کوم
 خوی بی اثر و ماوه له آهوی اثری سوم
 بوی زفه به بی نافه پهره که زنده به کیشوهر
 القصه له شوقی دلی بر حسرتی مشتاق
 واکر نه نیو باو هشی خوم نه و کولی آفاق
 بویک ده هه نو که ردز و ستانه و که مهر و لاق
 جونی بو له باطن بدن ام له نظر ط. ا ق
 او ساعته عیشم به دو صد عیسا به رابهر
 کاهی له کفی موه. . . تی دهستی توقع
 کاهی به نه تک مرجعت و دهستی تواضع
 کاهی له کولی زاری به او میدی تمتع
 کاه باده د کوساری لپی لعلی به تجرع
 کاه جرعه که شی ماچ ده می و هک به یی خول له ر
 ماویه

لب لعل به ده خشان و ده همن حقه یی مهر جان
 مقبول و به سند دیده به هر طبع و به هه ر جان
 آمیخته نطق به شه که ر و هک به شو که ر جان
 شیرینه و هک او دم که له ده ر بیته و به ر جان
 ده بزانه جی شیرینه ردوان بیته و به ر به ر
 دم تازه شکر فیکي شقایق له نه زاراب

له پاشی مزگوتی گه و ره و تیکه دهستی کرده انشاآت
 له ناوشه ارنزیک حه فتا دو کانی تازه ی انشا کرد
 که نه بازاره و هک قصری به هشتان بود دروست کردن
 زه مانی حورو غلمانی سهر اپا پر له طوبا کرد
 نه گهر لطنی بی مافوق ایتر شایانی تر فیه
 که جونکو بو حکومت واریدانی زوری پهیدا کرد
 له سایه ی راتی مافوقه نه مأموری اوقافه
 له کویسنجق که و افوقی وظیفه یی خوشی ایفا کرد
 جی مافوقی که و هک روسته له میدانی دلیری دا
 به تیغی جهوهری دیوی سپی ظلمی بکالا کرد
 ولی نعمت، مدیری عام، کیسی؛ عیسی دوران
 رؤف بگ، یعنی نه، ذاته که و او قافی آوا کرد
 که قادر سالی تاریخی له ماموستای خیرد پرسی
 له شیودی فارسی لادا به کوردی تازه ی املا کرد
 به صد تحسین جوابی دایه و دهسته و دصافه رموی
 موفق ه ریزی (هادی) و هک نه بازار دی انشا کرد

۱۳۵۴

جوانی پابنده

سهر بهوردي کوریکي جـوان (لاو - گهنج) یکی پی گه یشتو له دهر دوه خویندوي فیر بوي نیشتماني خو په سند نه کردو گپروه ددي تاي په رچمي زهر د وچاي شین ورنګ وروي خونساری سوراو و بروي به قلم کیشراو بویک ودلي نه که ویتنه سهر خاک و خول و آوو هه و او خانوو بهرهي دی یاره که ی .

جوان - له تهک باي دا له داميني شاخیکي پردار له نیو باغیکي دل گوشا له که نار جوگه آویکي ساردو رون و خاوين له نیو گول و گولزاردا له ژیر سیبهري داریک له بهر شنه ی یادا به کیف دانیش تیرن له گفتگـ و دابون . باب هر چنده ده کوشاوی کوره که ی نه ده کراوه . ده به ویست شادمانی کا .

جوان - نه وهی ده خلی به ژن هیئانه وه بی باسی شخصیه توش ده زانی مسئله ی ژن ههستی (حسیات) ی گیانه که سیکی دیکه ناتوانی به سهری

دا زال بی .

باب نه وه راسته به لام من له تو پتر دونیام دیوه له ههستی گیان چاکتر آگادارم . له بهر چک زانیم پتر له توگه یشتوم له تو پتر . چونکو ههر چیکي نه توی له هه وه . چتیکدا زو ده گوردی وله سهری راناوهستی .

جوان - من له سهر نه وه نسیم و په سندی ناکم باب . چوڼ ؟ له بیرت نایي که ده تم نارده قوتابخانه نه ده چوی به زور فیری خوبندم کردی که بهر ازیت و کیشه یک بو به سهرت بردو چو یته بهر زترین . ایستا خویند و ته و بو یته پیاو . نه ویش آزادی شخصیه وهستی گیان بو ؟ جوان - ایستا چیت له من دهوي ؟

باب - دهمهوي نه وه هه رایه و ماخو لیا به له سهر دهر که ی بیه پیاو . ژن بی نیت و دامه زری . نه وه کچی مامت زور جوان و قه شه ننگ

و خاوين وده له مه نده و گه لیک حه زلیي ده کا و بوت شیت بو وه ماردی که .

جهوان - ژن پی رو (حیوان) نیه بگردی و بفرو شری !

باب - آخ له دست نه و فیر بون و فیر کردنه و خویندنه که تازه میشکی ایوه ی پی بهر ورده بووه جهوان - بائو گفتگو یه کوتایي لیره راوه ستین چونکو ایستا دهسته برایم و خیزانه که ی دینه لام .

له وده مه دا جوان چاوه نور بو دهسته براوخیزانه که ی به ده ستوری تازه بو چونه کنی .

خیزان - دهستی بو جهوان دریز کرد و وتی زور زور سپاست ده که که ایته تن بو نه م جیگـ نا خوشه و بهر جاو جوان وره نگیته و سهر نه م آوه رون و خاوين و ساردو پر کیفه بونیو نه م گول و گولزاره بی وینه و پر بونه بانگ کرد . که نه م کیو و جیاو شاخه بهرزه ره نگیته ی له

سهر ته پله که ي ساري بنه فروله داميني دا گياو وله دوله کاب وشيو وشيوه لوکه برگيا وشيناياکاني دا آوي سبي و دک شير به ناو يان دا پهرشو بلاوده بيته وه و ديت خوارده وه له بهره و ژير تري به دارو درخت و جناري بهرز رازاوه ته وه به گول و گولاله وينوشه خه مليوه . تماشاي گهوردي و بلندي هه لگورد و زلي و بلندي حصاري سکران وقتديل و جواني وشه نگی کردو و کاني خداو که يکفارس ده که م هه ريك له پيش که وردي وشاني هه لگورد دا خيو دني سبي و باره گای خريان هه لدا وه فبه ي سهر يان له گهل کا که شان به سهر فرازي شانسه و شان ده کات دليت سلطانيکي پر حشمت وشو کته هه لگورد ، و ته هاني دهوروشي فهر- مان بهرو مهر زه باني ته ون له بهر پاره گای بهر زيرا جادريان هه لدا وه به بهرزي شن و باعو اسمانيان له بوله باووش گرتو وه . شوردي آوي که له سهره ا ديت خوارده وه دليت ته نافي آوريشمي خهر گاي سلطاني به له سنگي گرده کان به ستر او ه . که عاشاي شاخه بهرزو نزه کان ده که م

ريز راوه ستاون جاوه نوري فه رمان وامزي سلطاني هه لگورده کات : له دواي ته وه روي له ميرده که ي کردو وتي : - هه ي اياوه که جات بهو دارو درختانه که وت که له سهر ريگاندا هه ريك به جور بک کر به سته رازده- ستابون و وژير يان به گول و گولاله خه ملي بو . آوي روباو جوگه و جوباره کات دي که جه ند جوان به سهر بهرده کاندا قه ل به زه ي داويت وله سهر دابه رده بو وه پررزا و سبي هه لده هه راو له نيو گر مه کان دا مراوي وسونه و قهل مراوي و سوره قانگه کان مه ل يان دد کرد . وجوگاوه کان له سهر دا به نيو گياو و گولاندا وه کو زولني دول به ران به ايچ ده هاته خواره وه له پاناي دا به نيو ميرگه و جيمه نه کاندا بلاو ده بو وه . وله گه نار ريگاندا ته وه هه بوگوله هه . و جه شنه زه وي وه کو تاراي رازاند بو وه جات پي که وت له هه و لايکه وه هه وه ي جوت و جوت به نده دلي دل ته نگی ده ته شانده وه . کرد يک که په نه کي به لا شان يک دا دابو لابل يکي دا بو وه سهر

گوجانه که ي - بلوير ويکيان شمشاليکي به لا ليوبکه وه ناو به جي دد نگی دلفريوي پر کيف بلويري لبي ددا ومهري به خيو ده کرد وشوان بو ! ميگه له مهره که ي له نيو ته و ميرگه و کيا جاره دا بلاو کرد بو وه ددت کوت مهره کان ته تيره و مير که که ش آسمان وشه وانه که ش جبرائيله به بلوير آ کادريان ده کات و ريگيان نيشن ددا . ديت که که ي شتینه بهر وشاله کان هه هوي شوان پي پي ني کابانو بارده ي ي مهره و بهرخ و عوردي کويره که و کاومانگانگان وهه لاتي مندا ل به دو ياني جي ذوق يکي ددا . و جي خوش بو به رده شتايه کدي دکه ته نها جادره سپيه که له سه جيمه نيک بهر ياکر ابو و ته نافة کاني له نيو جوکه آوه که دا کري درابو ، به راستي هم جوره بهر جاوه جوان وقه شه نگه امر و که دي مان دل کوشاده ده کات وخم دهره وي نيت و خيال ددا و کيان اوديري ده کا و جاو رون ده کاته وه . ميرد - من کو تم ايستا بهو بهر جاوه زور کيف خوش ده ي وشادمانه

پارانده

و
تکا وخواهيشت

له بهر نه وه که هم مجله جکه له دراوي مشترکه محترمه
کان جي ريگاييکي ديکي نيه بو خو ژياندن به تايه تي له بهر
مشترکه خوشه ويسته کان ده پارينه وه بو هممه که هم مجله
اداره بکړي ونه که وي بدلي اشترک سالانه مان پي لطف
به فرمون؟

جونکر ايوه بهو جوړه جتانه هـ وـ
ستان دي و بيري لپي ده که نه وه .
خيزان - وپاره من هومو جتيکي
جوانم خوش دهوی و هـ زله هـ مو
جوانيك ده کم .
ميرو - بهلام هـ راستي له ناحه زيش
هـ ز دکی !
خيزان - جتي جوان نه بي
خوشم ناويت !
ميرد - نه کهر وایي جون منت
خوش دهوي ؟!
جوان - جونکو جواني .

لاپه ري توتايي

له چهری

«سه قيلي واسراف»

احتياجان .

پياوی سه قیل له لاي هـ مو ظلم
بي قه در نه بيت و هـ چ که س هـ زی
لی نا کالمت لي استفاده نا کن .

پياوي سه قیل طمع کاره و ظلم
که ره جونکي به ظلم کردن له نفسي
جوري و مالو مندال و فقير و هـ هزاران
پاره کو نه کانه وه . پياوي سه قیل

سه قيلي جي به !

به بي نه مه که محاج بي بو اداره ی
زور احتياج له کم تر صرف کردن
سه قيلي پي ده اين .

سه قيلي هندي تحري هـ به . بکم
له عاني بو تدا ياریده نه داني فقير و
هـ هزار . دوهم نذر کردن له خوی
وله له مالو مندالي و دفع نه کردني

خيزان - نانانا خوشم دهوی له
به ره وه که به دله .
ميرد - سپاست ده کم که وات
کوت .
خيزان - راوهسته قسه يکت
بو بکم من هـ تا ايستا جاوم به
پياويک نه کرو تووه جوان بيت
وله بهر دلان شيرين بي . به لام
خوين شيريني ورهزا سوکي واديکي
به تومه وه ديوه دلي رفاندوم ؟

ماوپه ح.ح. رواندز

**

کورت غټله کم محاکمه په بی
تحصیلو علم معارفه جونکي اصولي پاره
کو کړدنه وه نازاني. نه کور انسان
هندیک پاردي هـ بي و نه په وي
اقتصاد کيان هم مقداره پاره په ی که
هه پتی صرف له ایشیکي به فائده
بکات، مثلاً بو دورست کړدني
خانوبیکي منظم وجوان با صرف
بکات. له مهوا هه قهرو هه زاران
لي استفاده نه کف وهم بو خوي
استفاده لي نه کات بو خوي ملک
نه پیت وهميسان نظري شاره که
جوان نه پیت. عجا نه مه اقتصادیه
همه جاک نه بو ملت بو خوي!!

به لي جاکه، جاکه. نه هی بوجي
وانا پیت؟ و هم پاره په هه تا کي له
من ارضا له خوولي بمني؟ ن زور
تعجب نه کم لهم بیاوه پاره په هه
به لام به عمل ناهيني وله بن ارضا
نه ميني. عجا نه که رسمي بکات هیچ
ضرر نه کات؟ نه خیر ضرر ناکات.
و نه کور هم پاره په له بن ارضا ميني
نه پاش مرکي بیاوه که پاره که بوي
مینی؟ ممکنه کوم (بزر) بي ویا فرد
ممکنه بیکی تر پاره که ي بیني ولي
استفاده بکات. له بهر نه مه انسان

نه بي له هیچ وقتیکدا سه قیل نه بي
و مسرفی شي نه بي. ببازانين اسرافيه؟
د دست بلاو وبه بي ته کبیر مال
صرف کړدن اسرافي پي ددلين .
له اسراف کړدن محتاجي سه قیل
وسهر کړداني پیدا نه پیت انسان
ژبي نه نه مننده سه قیلو پخیل بي ودک
بچمان کړد نه نه وننددش دست بلاوين
مالي خوی ویران بکات له روژي نه
بوني دا پهریشان بي ودک پيـ ساوی
که وده کان وویتافه « انسان ددي پي
خوي به قهده درلیفه که ی درپژ بکات»
نه که رپي خوي له لیفه که کورتر
کړد غدر له خوی نه کا، نه که رپي
زیاتر درپژ کړت قاجي سه رمای نه بي
ودهراحتي تیک ده جي .

له قوتابي

هه ولیر: مکتبي متوسطه

یونس مصطفی عمر

ادلان

اريلک طوپخاننه محله سنده واقع
دورت اوږه وايکي ايوان وبر
سرداب وديکرو اوږه وبر ايوان
وبر حوشي حاوي وخارجاً ايکي
خانه په افز ايديلان ۱۰/۱۲-۴۵

نومرولو خانه ده متوفي ابراهيم بايز
آغانک حصه سنه اصابت ايليان
۶۱۴۴ سهم اعتبارندن ۲۳۰۴ سهمی
متوفاي مزبورک ديننه قارشې موقعی
مزايده براقلد یغندن شراسنه طالب
اولانر تأمینات قانونیه ایله اربیل
اجرا دائره سیله منادي په مراجعت
ایلملري لزومي اعلان اولنور .
اريل اجرا دایرسي

ادلان

رسمي قصب وحصران قضاء
اريل قرار درابو بو امامتاً اداره
بکري بنا لبر ظهوري طالب به
قراری مجلس اداره لواء ژمـاره
۱۷۴ وروژ ۸/۴/۹۳۶ اعتبار له
تاريخي ام اعلانوه ۱۰ روزمده
مزايده تعیین کراوه اوانه که
طابعي التزام ام رسومانـه په به
تأمینات نظامیه وه بو مجلس اداره
لوا ویا محاسبه لوا لزومي مراجعتیان
اعلان اکری .

متصرف لواء اربیل

هه ولیر له مطبعه ی زار کرمانجی

دامه زرا (چاپ کرا)

تک

له همو خوینده واره خوشه ویسته کانی رونا کی معلوم و
آشکرایه که نه م مجله یه مجله یکی علمی و ادبی و اجتماعی یه .
تکمان وایه له م ذاتانه ی که لاپه ره ی مجله که مان
به مقالاتی به رز تنویر ده فه رمون : مقاله کانیان تنها علمی ،
ادبی و یا اجتماعی بیت

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابرد و وایسا به ناسین ده دا

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوپن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

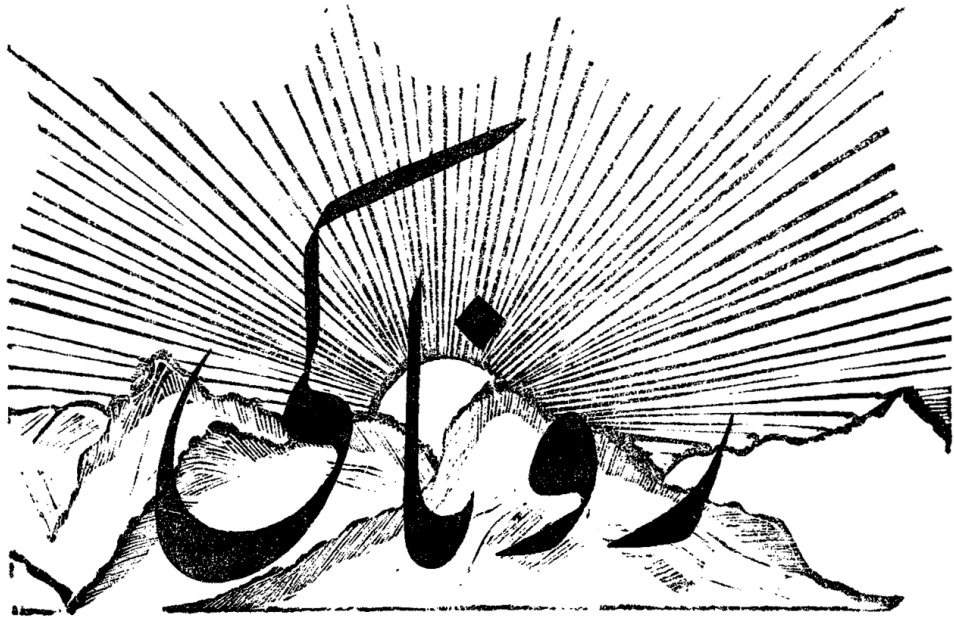
« ره وشت و خووی کورد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خیو ده کا

کو فاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

و رابرد و و فة رهه ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

پي رست

لاڀهه

حسين حزني	فيلسوف مرحوم جميل صديقي زدهاوي	۱
حسين حزني	يهزدان دوخت	۳
	حاجي قادري کوي	۶
اسماعيل علي	اجتماعيات	۷
ق. م. ۰	سرگزشته يه کي بچوڪ	۹
حسين حزني	راسته کهي	۱۰
اربيل کاني	پنجه کي کاني	۱۱
محمد علي	نازدار	۱۲
محمد جميل روزبهاني	جواب بو ههل هيئي کاني	۱۶

بری مسؤل

محامی

ت مصطفی

یک مخابره به ناوی

اداره خانہی روناکي

بخه یک ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کواریکي هفتہی نامي اجتماعي و ادبی کردیه

بدل اشتراك پيشه کی په

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی په ستهي دینه سهر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ریک ده که وین

***

فیلسوف

مرحوم جمیل صدقی زده هاوي

— له شعر و فله نه دوان. اساذي
 زده هاوی گوتی رباعیاتی عمر خیامم
 به عربی ترجمه کردو وه دهی بم
 مصر له چاپی بدهم. چونکه
 دار خوازی زوره ورواچی هه به.
 به وجوره هه ریک له جتیک دوا.
 اسعد صاحب کرتی مکتوباتی
 مولانام به هری حتی بگ نظم چاپ
 کردو وه نریک بینج صد لیرم لیلی
 دهست کات و له وه پیش به توری
 و عربی مناقبی مولانا شم طبع کردبو
 هه مو فروشرا هه روا له قسه شیرنه
 کانیاں وردده بومه وه وخیالم بو هات
 که بوجی مهم ذاته که ورا نه خدمتی

و واتم زانی که میک دلگیری هه بو
 واهه لکوت اسناد محمد کوردتلی
 عالم فاضل سوریه و فیلسوف و شاعری
 دیری زوری شیخ احمد الفراتی
 کوردی مالی و عالم و فاضل به ناوباگ
 اسعد صاحب برزای مولانا خالد
 کوردی جان شاره زوری که هه ر
 جواریان له روره لات دا به شعر
 و فلسفه و تألیفات و زانا ناوبانگیان
 کردبو. کویسونه وه بینجه مین
 یان خاوه ندی ناو و نشان سمید بگ
 کوری عبد الرحمن پاشا یوسف
 کوردی صالحیه بو. منیش له نیوا—
 نیاں دا بود له کفت و کانیاں لذت ددبرد

نه دا به وه که مرحوم
 زه لات به آمرز شی
 وه له نیو کورده کاند
 دهست پی کراوه که کویا
 یاهه بوجی به زبانی
 هه که ملتی خو به تی شری
 و بوجی خه ریکي
 و بابی نه بو وه چوو به
 و عربی تألیفات کردو وه
 و حقه !!
 مه که خوم جه نده سالیکي
 بریه له دمشق له اوتیل
 سادفی استادی مرحوم
 زد ددجو زه مصر.

زباني خويان ناڪن تاليفات وادبيات
 و فلسفهيان به زباني خويان نيه؟!
 استاذي مرحوم روي تي ڪردم
 وڪوتي بوج دهنگ ناڪي؟ ڪوتم:
 نازاڻم جي بليم ايوه ههر جو ارڻان
 ڪه ورهه عالم وزاڻي ڪرڙدن وخدمتي
 خوتان ناڪن. ٿه وه سهري ڪيڙ
 ڪردوم. محمد ڪورد علي ههلي دا به
 ڪه متاعي ايمه نيو ڪوردان ره واهي
 نيه و نافر وشري.

استاذي زدهاوي ڪرتي به نئي راسته
 من ٿه ڪار رباعياتي عمر خيام بڪه مه
 ڪوردی کي ليم ده ڪريت. تو ڪه
 ٿهم سال رسه له بيڪي تاريخي ٿوردان
 تان له چاپ داوه جهنلت ڪومه کي
 ڪراوه. ڪه وا ايمه تشويق ده ڪه يته
 سه تاليف تي ڪوردي.

به راستي سهري شهر مه زاريم
 بهر داوه جون ڪور ساله بيڪي ۹۳ لا به ردي
 غنچه بي بهار ستاڻم له وساله دا چاپ
 ڪرڊ به هروا ما بو وايسناش ۹۸ ره ماوه
 محمد ڪورد علي و استاذي فراتي
 ساريان خته سهرم. بي دهنگ بوم
 به لام به دل بويانم نه په سند. ڪه
 ڪه رامه وه نيڙ ٿانه خوشه ويسته
 ڪم، وله روانه زمطبعه يڪ دامه زرانده

و مجله ي زاري ڪرمانجي وهيند بڪ
 ڪيتم نشر ڪرڊ و له احو لي خوم و
 ڪرياري ڪيتب و مجله ڪم و قسه ڪڏني
 ماموستا ڪه وره ڪڏني ڪوردم بير ڪه
 وتنه وه. به جاکي باوهرم ڪرڊ ڪه
 مرحوم استاذي زدهاوي و ٿه و انيش
 حقان بو بلن ايمه جاوين ڪه
 خدمتي نان و جيگا عزت و حرمت
 و شرف بڪه بن جون ڪه ڪورد متاعي
 ايمه ناڪري و جيگا مان ناداتي!!

ڪيتبه چاپ ڪراوه ڪڏني ايمه امرو ڪه
 ڪه بشتوته ۲۲ نسخه جارده جلد ڪي تي
 ڪه ورهه نويس راون و حاضر و چاپ
 نه ڪراون ههروا ماون. وله احترام
 و نان روڙي صد پايه سهره و ٿيرم
 نهڪ به رهو ٿور. ڪه دا اي حقي
 نسخه بيڪي ڪيتب له ڪه وره بيڪي ڪرڊ
 بڪري ودهه زاني سوالي (ده وزه)
 ي لبي ده ڪري. ڪه له ڪه ليڪ جي آيان
 روي داوه. له هه رهه ڪه وره ڪڏني
 ڪرڊ ڪه له عاصمه به داواي بدلي
 آبه نهي ساليڪي مجله ي روناڪي ڪه
 ۷۵۰ فلسه لبي ڪرا بو فهرمو بويان
 به مهر قلدي باو ڪم فلوسيم نيه به لام
 مانگ به مانگ ممڪينه بيمه. ٿه ڪه رحبي
 ۵۰ - ۶۰ دينار جيره ودرهه ڪري.

ڪه و ابو مرحوم زدهاوي و ٿه
 و انبي ديڪش ڪه خه ريڪي تاليفاتي
 زباني ديڪه بو وون حقيان بو وه.
 و زور جا ٿيگه بشتون ڪه متاعين
 به ڪوردي نافر وشري ڪه امر متاعي
 هيچ ڪه ميڪان نه فر وشر وه. و عزت
 و شرف له نيويان دا به خيو ناڪري
 و نويسه رو ڪه وه بيڪي ز نا به جي
 رويڪ بتواني به زباني ڪوردي
 تاليفات بڪات ٿه وه من جهنده ساله
 له ڪڏ تاليفت خريڪم جي آسوده کي
 ورحتي و احترام و حيا و ربا و بڪم
 له سا به ي ڪرڊه ڪرڊه په رسته. ڪانه
 وه دي؟ جڳه له ضرر و ازبت و
 نگهت و جهرمه سه ي وافترا و
 تهمت و بهد به ختي و ما ويران و به
 دنامي جي خوشيڪ ديوه ڪاهه ڪم
 ههروه ڪوله م روڙ نه د جاومان
 به فهر مايشيڪي فيلسوفي پيره ميردي
 ڪورڊ ڪوت ڪه له بری تشويق هه.
 لمي هينابو وه سهرم له (ڙيان) ڙمار
 (۴۷۶) دا!

حسين حزي

* * *

پی رست

حسین مرزنی موگرانی

	لا پاره
ح. ح.	۱- سہرہوردیکی تاریخی کورد
بغدا	۲- یانہ ی صلاح الدین
ب. ج.	۳- زبانی گیتی عالم
د.	۴- فروک
اریل جمال احمد	۵- دسوری اخلاق
» حسین حزنی	۶- ملا عبد الرحیم مولوی
محمد علی کوردی	۸- ناز دار
حسین حزنی	۱۲- یہزدان دوخت
کافی	۱۵- ہہ لہین
	۱۵- ضایعاتیکی گہورہ
	۱۶- مطبوعاتی تازہ
	۱۶- محامی شیت مصطفیٰ
	۱۶- رونای
	۱۶- حجاج

مدیری مسـؤـل

محامی

شیت مصطفی

بوهموچتيك مخابه ره به ناوی

هه ولير اداره خانهدی روناکي

(هه رنسخه يك ده فلسه)

روناکي

ROONAKI

کوار يکي ههفتهی علمي اجتماعي وادبی کوردیه

بدل اشترک پيشه کی یه

سالی به ۷۵۰ فلسه

بوده ره وه اجرتی بوسته هی دیته سهر

اجرتی اعلانات

له گه لیان ريك ده که وین

***

سهر بهوردی یکی تاریخی کورد

مین غزنی موگرمانی

له حکمداره کانی صف-وی ، شاه عباسی گه ووره که چووه سهر روم ایره وانی گرت ورومی شکانده و ده مه دا له دوپیاوی کوردی موگرمانی سهر بهوردیک روی دا شایان اههیت وگوته چوونکو میژو نویسی به ناوبانگی انگلیز (سهرجان مالک) له کیتبه که ی دا زور به عجایب و به غرابی قید کرده و به راستی سهر بهوردیکه آزایی و به خشنده یکی گران به هاو زلی و گه رده ی ، مروت و انصاف ، پیاوه تی و دلاوه ری ، جوامیری ورشیدیکی زور مه می لپی دیاره . له بهر نه وه میژو نویسه کانی روژ آوا لاپهزه یکی به تاییه تیان بو نه م سهر

بهوردی کردو ته وه . سهرجان مالک به دستوری هاتویی دو واوه که ده لیت :- شه عباس له دوای نه وه موشه روکوژنارو سهر که وتنه که کردی و نه وفتح و ظفره که بوی ده لکه وت ، مه یدانی به چولی چاوپیی که وت ، له نیوه راستی ده شتیکی پان داله گه ل امرا کانی وهیندیک سهر داروگه وره و سالار سپاهی دا دانیشن . گه وره و پاشا کانی روم که به دیل گیرابون له لای خوی دای نابون به قسه وگفتگو گه مه خهریک بون وله چلونیی شهرو راوتدیری چونه پیش ده دوان انجمن یان کرتبو مجلس

آرایش درابودانیشتون . له ایریکاتما شا کرا جرانیکی لاوجایی به دهستو برد ، دامینی به لادا کردی وه ، پیاویکی زل وزه به لاج و به شان باهو و که له کهت و به هیکل و که له زل وده مو جاو پانی ته نگه نه ستور ری قه له وی ، رهنگ که نمی ، سیل بابری به دیل کرتووه برده پیش پادشاو رای کرت و کرده پیشکه ش که له توله ی داخه لات وهر کری . شاه له وشه وه پر خناره و به ده هشته دا که جاوی به و پیاوه زله ی به تن و مه نه که وت داخه کی و تاسیکی بردو که راوه سهر هوشی و پرسی و کوتی کرده توکی ؟ و خهلکی

یانه‌ی صلاح‌الدین

له

بغدا ده کربته وه

روزانه دا وام زانیوه که کردنه وه‌ی یانه له لاین وزارتته وه په سند فه موراره .

اعیان احمد بگ عثمان ، نایب دکر کرک : دارا بگ ، شیخ فائق تالبانی ، داود بگ جاف نایب ه، ولیر ملا جوین اغا ، میران قادر بگ :

له لاین گه وره‌ناو داره کانی کورده کانه وه له بغدا بو کردنه وه‌ی یانه‌ی صلاح‌الدین ته قه لادراو نظامی اساسی نهو یانه یه له گهل مضبطه یک که به امضای نو نایب واعیانیکه وه روزی شمه هه شتی شبات تقدیم به وزارتتی داخلیه جلیله کرا . وله م

بی چاره رقی هه ستا وهیزی داخوری نه وچتانه‌ی که ده ست وباسک وقولی پی گری درابو پسندی . ده‌ست به خه نچهر لنگی داسهر شاه هه له تی برد . مجلس تیک چرژاو به دامین چراشمه کان کوانه وه پشوی که‌وته نیو مجلسه وه له پاش جه ندیک شهرو یکتربریندار کردن کابرا کیراوله ت وپهت کرا غیرت وحمیت لیره‌دابو روسته م بهک بو؛ سر جان مالک زور به حیره وه نه وه‌ی له کیتبه به‌قیمه ته‌ی دا قید کردووه ما ح .ح

ده سته لاتان نه کربته وه . وله نیو ایعه کردانی موکریاندا سویند مان خواردووه که دوژمنی لپی قهو ماو و که و توازیت نه ده‌ین وپشتیوانی بکه . ین وده‌ستی بگترین ومنیش بو یاریده دانی نه ودوژمنه له به لین دام ناتوانم پی کورژم نه گهر نه شی به خشم ده بی پادشاله وه بیم به خشی و نه امره م به سهردا نه کات .

پادشاه روی له سهر هه نگانی راه‌ستا کرد که به شیر له که ردنی نه وگیراوه بدن . کرددی گورفتاری

کام خاک وله جی بلتیکی؟! بیاوه که ش به توندی وپی باکی . وه گوتی له کورده ، کانی موکر یانم .

یکی له سهر داره ناو داره آزا کانی شاه عباس که له مجلس دادانیشتبو ناوی روسته م بگ وله امرا وبنه ماله ی ایرانی موکریان و کوردیکی به غیرت بو که نه وه‌ی جاوپی که وت نه لیک ره نجیده و دلگیر بو . به حیره ته وه تماشای ده کرد .

شاه عباس ده‌ی زانی که روسته م بیگ خوینکی له سهر نهو کورده جوکریانه هه یه وله وه یش نهو بیاوه بابی رسته م بگی کورژتووه . شاه به روسته م بگی کوت وروی تی کرد که هه سته به خوینی بابت بی کورژه وه توله یی خوتی لپی بکه وه .

روسته م هه لی دایه وگوتی ههر جه نده توله نه ستانده وه ره وشتی بیاوانی آزایه و خوینم بوی ده کرلیت و ابو ه شی کر مه گی و یارمه تیم ده‌که‌ن وهانم ده‌ده‌ن که خوینی خوم له م بیاوه ده‌ست گری دراوی به دیله به‌تینمه وه و بیکوژم . به لام جو نکر له ره وشت و آدابی ایعه دانه ومنیش په یانم گری داوه که توله له که وتووبی

زبانانی کیتی

گمه ییتی عالم

(۳) هیلهنی به (یونانی) که یونانی کرن ونوی لی پهیدا دهی .
 (۴) وه-زی به که زبانان، روسی، و بلغاری و بوهیمیایی لی پهیدا دهی .
 (۵) تیت-ونی به که لکه کانی زبانانی اینگیلیزی و جهرم-نی وه-ولاندی و دانیار کانی به .
 زبانانی ناری خاصیه تیکی جیا وازبان هه به که اصل کله کانی قابلی تصرفن اشتقاقیک که له ووتنه کانی درست ده، کری به نوساندنی ئەداتیک یا له پیشیه وه ویاله پاشیه وه لیک دبت وه کرله کر دیداله ووتنه ی (نیشن) دا به پیشی خستن ئەداتی (ه-هل) ههل نیشن و به پیش خستن ئەداتی دا (دانیشن) دو کلیمه ی تری سهر به خوی لی درست ده کری . هر وه کرله انگلیزیشدا عین شت هه به . وه در کله ی که ئەداتی پاش خه ی ده بیته و به پیشی خستن ئەداتی ده بیته . بهم

اشتقاقیک که بیویستری له فعلیک درست بکری دهی ووتنه، کی زیادی بخزینته سهر ناری : ناری عب-ارته له زبانانی نه وروپا ، هندستان ، ایران کوردستان و نهرمنستان جگه له م ناوه پیشیان ده لاین زبانانی یافنی چورنکی ئەوانه ی بهم زبانانه گفتوگو ده کن له نه ته وه ی یافین . ئە میش ده کری به دربه شی گه وره وه : جه نوبی وشه مالی : جه نوبی زبانه کانی جه نوبی ناسیایه وه کو سه نسکریتی وهندی و فارسی ئەفغانی و کوردی و بخاری و نهرمهی . شه مالیش عبارتته له زبانه کانی نه وروپا که ئە ویش ایندج به شی گه ره به :
 (۱) کلتی که زبانی جزائری بریتانیا به جگه له اینگلتره .
 (۲) ایالیایه ولاتینی به که زبانی فرنسیزی ایتالیایی ، اسپانیایی و پورته غالی لی پهیدا ده بی .

حسین آغاملا ، نایب سلیمانی : حامد بگ جاف ، علی کمال بگ .

ئهو کورده محترمانه امضایان کردو به هوی ئه وان وچهند گه وره یکی دیکه ی کورده وه تقدیم کرا او مید ئه که ین به تاییه تی کردو به عمومی هه مو عراقی یک له ویانه به سرودمه زده به ین و پایه یی که مین بی خورشه ویستی ویکه تی له نیوانی برا عراقیه کاندای .

ههر چه ند به راستی گه ره کان بو ئه و کاره به خیره زور ماندوبون و ته قه لایان دا . هه تا هاته و جورد به لام وا او مید ئه کری ئه و گه وره کوردا نه له روی داوه زرانندی یانه پترتی بکوشن بوسهر که وتن و پیشی خستنی ئه و یانه به ولی سارد نه بنه وه وهر وه کوله سهر تادا به گهرمه په له یان کرد بو دامه ز راندنی له کردنه وه شی دا پتره مت نهرم-ین بو پایه داری درا وه ستان و به رده و امی ئه و یانه پیروزه که وا له ری دا خوبان ماندو کردو پاره یان تی داپهخت فهرمو م

له بغداده

***

فروك (طياره)

زل ترين فروكي جهان

شرکتی لاتی کور

به رزي ٩ مترو
 قورسي ٣٧ تون ونيوه
 هل کري (بار) ١٩ تونه
 هم ريکي » ٥ بهزويکي لوريه
 خوش بهزي سرعت ٣٣٠ كيلومترويه
 هه لگري گيان دا ٧٢ پياده
 موتوري ٦ ٥
 هيزي هه موتوريک ١٩٠ ته سپه
 به نزين که هه لي ده گري ١٠٠٠ ته نه که يه

دوامين سالي را بردو کارگه
 (فابريقه) ي لات اور ژماره ي (٥٥١)
 فروکيسکي دروست کرد که امریکه
 له جهان دا گه وره تريني فروکيکه .
 نه مهش کرانی و کرده وه و به رزي و
 هيزي نه و فروکه يه که له خواره عرض
 ده کري :
 دري ژاي فروک ٣١ مترو ٦٢ سانتم
 دري ژاي هه رباليکي ٤٩ » ٣١ »

کرا ته نها حرکه کاني ده گوري وه کو
 کلهي (جلس) له عزبيدا که اصلي
 کاه که يه به گورراني حرکه کاني چه ند
 مشتقاني کي زوري لي درست ده کري
 چه له اسم وچه له فعل وچه له صفت
 ود کو ، جلس ، جلس ، جلوس ،
 جالس ، جليس ... الخ ما

— ته واو —

ب . ج

اسلام ته نها له جزيره العرب دا بلاو
 بو بودوه به لام له پاشدا له سايه ي
 فتوحاتي اسلامي يه وه به ناوره ژهه
 لات وروژ تاواي جزيره که دا بلاو
 بو وه . زباني حبشي لکيکه له لکه
 کني عربي .

ديار تري صفاتي زباني ساميه کان
 نه مه يه که اصلي کاه کاني سي حرفين
 و ثابتن وه اشتقاقه کي که لي درست

چه شنه دو ووتهي تري سهر به خوي
 لي په يدا ددي .

سامي : زباني سامي بو يه پي ده
 لين سامي جوونکي نه واندي بهم
 زبانا نا . گتوگو ده کان له نه ته ودي
 سامي کوري نوحن وبه زباني شريش
 تاو ددبرين . نه ميش سي به شه :

(١) زباني تارامي که زباني
 مرياني وکلداني لي په يدا بووه . زباني
 تارامي زباني بابلي کونه . لغتي بابلي
 کوف . له پيشه وه تارامي بوه
 له دوا بيديا گورراوه پي يان
 گو توه کلداني له پاشدا گورراني تري
 به سه ردا هاتووه وناوين ناوه
 سرياني .

(٢) عبراني يه هم زبانه بني
 اسرئيليه کاني ايمرو گتوگوي پي ده
 کن نهوي ايمرو عبراني په يي يه
 له کاتيکا له لابي بابليه کان وه بهديل
 گيران له گيل زباني کلداني و تارامي
 دا که مي تيکلي په يدا کرد . ددو زباني
 تري لي په يدا بو وه وه کو زباني
 فنيقه کان و قارطاجنه يه کان به لام
 هه ر دو کيان نه ماوون و مردوون
 (٣) زباني عربي يه . به رز ترين
 زباني سامي يه هتاوه کو په يدا بوني

دستوری اخلاق

په پښتانه کې

بو نوجوانه کاف

یکه : وریا به .

۱ - محافظه پاكې جلم ولشم روحم

نه كه م .

۲ - پاريز گاري نه كه م لوعاداته

كه خهري هه به و او عاداته

نه رُم كه فائده هه به .

۳ - كرشن نه كه م بو ورتني

خدايه كي كافي دنوشنيكي به

عافيت وياره ك (رياضه)

كه واصحتي تامه ئي ودر بگرم .

دوهم : حاكي نفسي خوت به .

۱ - له قصه خراب وبي جيز مام

محافظه نه كه م .

۲ - ا ر رقه بريشم له گلي بگن

حك م نه كه م له خوم كه توره

نه بم .

۳ - حك م نه كه م له خوم كه نه

به لم توري متا صدي معقولم

تيك بدات .

سپيم : به خوت اعتماد بگه .

۱ - به كاد نمونيت گوي له نصيحي

نه وانه نه كه م كه سنا و عقلا

نه سپي بي هه وايي

هانري مينيا به به راوه ژوي نه و

كه شتيي به نه ووره فرود كينيكي

دروست كړدو وه ناوي لسي ناوه

نه سپي بي هه وايي زور پچوكه هيزي

۱۵ نه سپه سرعتي صد كيلومتره

ته نهنا اياويك سنواري ده بي له

او تموييلي فورتنيكي پچوك چكوله تره

وچيگلي هيچ ترسيك نه ما

نه و فروكه له نيوي دا دو نهو مه

دوازده، موقع ده رچه ييكيه يني

هه به له هه موقعيك دا دو قاروله

وچيگلي دهست و جاو شوشتن و

تراشي هه به ژوري مانده حسانه وه

(دېوان) ۴۲ كورسي دانېشتن

تېدا به . آشخانه وه هي خانه يكي

هه به . به كورتي كشتيكي هه واي

خيرا به ما

له خوم گوره ترن و خوم فير

نه كه م بو بير كړدنه وه و خوم

فير نه كه م به سر ايشدا

حاكم بم رخوم ايش بگه م .

۲ - اگردور وپشتيشم خراب بي

من خوم بو ايش چاك ههل

نه دم .

چوارهم : وا بگه كه خلق اعتمادت

بي بكات .

۱ - به قصه وبه كرده وه شريف

نه بم . درو ورياني نا كه م

وخوم ناكورم و حقيقت له

وانه ناشار مه وه كه حقي

زانديان هه به .

۲ - به ته ماي نه وه كه دفاكه وي

هيچ نوعه خراپه ك نه كه م

وكو ناوانم حقيقت له خوم

بشارمه وه له كيش ناشارمه وه .

۳ - هيچ شتيك به بي اذني صاحبي

نا به م .

ملا عبد الرحيم

مولوي - معدوم

مولوي : شاعر واديب وفاضل وزاناي به ناو يانگ که به معدوم ويا خود مولوی له نیو کورداندا شهرتي گرتو وه . کوردي جاف وله کړهاري تاو گوزي به .

ردنگ رهشتا له ولاواز وله ر وریشي تا نك وانداميکي نيواني نه کورت وته درې ژنيونجی بو وه . که پوبکي باريک و ده ميکي يان

۴- که وعدیکم دا ايمک واگر وعده کم بو شتيکي خراب پي زو اعتراف به خراپه کي نه کم و جهد نه کم بو دفعي او خره که له خلافي وعده ده دپته ظهور وداثما به قوه و به فعل وانه کم که خلق له گل يکتردا چاکه بکن ما ماويه تي شا کوردي متوسطه اربيل جمال احمد

ليويکي نازک و به پي که نيني هه بو . قسه خوش و زبات شيرين و به گفتهگو و به زبان و مجلس آراو پير تيز و زرنگ و تيگه يشتوو و ريا بو به دي تنيک دل کيش و دل رفين بو له نیو چاوي دا توه تيکي جا بهي تيدا آشکرا و ديا بو .

له شارانی سنه و اياماني تحصيلي تلومي کرد وه . له ساياماني اجازهي ودر گرتو وه نامه کانی که له وده وده د'باو بون زور به چاکي دهست خستوو وه وله هه موانيا سهر که و توو به زانين و قيدا شار دزبا بون مشهور بو وه . به لام له علمانی کلام و حکمت دا پيکه مين زانا و تيگه يشتو و بلند و خاود ند پایه بو وه .

به کوردي و فارسي و عربي شعري که ليک پر معنای جبران و خوش شيوه ي هه به . به تايه تي له ادبياتی

کوردي دا بي وينه و ههم تايه . مولوي علم او زانا و گه و ره سهر کړ ما رو سهر داره کانی کورد خوشيان ويستوو ه (فرهاد ميرزا) ي منشي به ناو بازي شازاده ي قاجاري که حا کمي کړ ماشان بو گه ليکي خوش ده ويست وله نيواني ههر دو کياندا به شعر نويسر او يان گه ليکه .

له لاي گه وره و ما و ورده کانی تورک و ايران دازور محترم بو ادبا و شاعره کانی استمبول و تاران حه زبان له شيوه و ادبياتي کرد بو به شوق خوشي قاقه زيان بو د نارد و نه و يش به شعر جرابی ده دانه وه هه موي مفتونی خوي کرد بون فرهاد ميرزا به وه دلنيا ببر و اقراري کرد بو که مولوي له ادبياتی فارسي دا له فرهاد ميرزا چاکتر ده نويسي لهجه و شيوه و ترزي اداي که ليک به رزو پر و خوش و شيرينه .

مولوی له سلیمانی که اجازه ی
 علومی و در گرت مجلسی امتحان له
 حضوری احمد پاشای بابلان دابوئه و
 ده مه دستور و ابو که اجازه بدرابا
 به طلبه يك دبو ایه طالب دهستی
 ماموستا وله پاشان هی پاشای ماچ
 بگردبا یه . مولوی دهستی ماموستای
 ماچ کردوله گهل پاشا دا به جی
 نه هیئا . که مولوی له مجلس دهر
 که وت احمد پاشا گوتی ئەم ملایه
 زور پره و بههه واسهر چه ماندن و
 مل که چپی له خـوین و ده مار
 دانیه ! .

محمد پاشای جاف که له و مجلسه
 دابو ئەه بزەئنه وهی مولوی زور
 له دل گران هات و بو به گری و
 رای گرت . ئە وه بو به مایه ی
 نیوان تیک چونی مولوی و محمد
 پاشای جاف .

مولوی که له سلیمانی به وه گه را
 وه نیو ملت و عشیره تی جاف .
 قبیله و خز مانی له سهر خری خر
 کردنه وه . (سید علی ابابیه) که له و
 ده مه دا حاکی هه لبعه بو گه
 لیکی یارمه تی دا و کرمه گی کردبو
 بهرز بون و سهر که وتن پشتیوانی

کرد . هه تا گه یشته پایه یکی و اهه مو
 کوردستان و ایران و عثمانی ئە و
 ناو داره کورده یان ناسی و باوه ریان
 به علم و ادب و فضل و زانای ئە و گه
 وره کورده هیئا . له مال و سامان
 و دارایی و بوین دا دهست دریشو
 سهر فراز بو : —

به لام که محمد پاشای جاف له سر
 گوم گه رایه وه هه لبعه ، مولوی
 به بی نه یاری و داگیر یـکی که له
 نیوان یان دابو ناچار کرا دهست له
 (زاید وطن) ی خری هه لگری
 و هجرت بکات .

مولوی تألیفاتی گه لیک کردوه .
 حقیقه نامه یکی به کوردی هه به
 زور بهرز شیرینه له م سالانه داله
 مصر چاپ کرا . به فارسی و به عربی
 منظر مهی که لیکه و دیوانیکی مدن
 و آماده ی هه به که ایمه به دهستانه
 وه به بهم زووانه له چاپی بدهین که
 ئە هه سیه چار ساله له گهل کور
 کردنه وه و لیک هیئان و دامه
 زرانندی ده کوشم در سال له هه پیش
 له سلیمانی بوم به هری هه نـدیك
 کوردی حمیت مه ندو زاناوه حهوت
 هه شت نسخه یـکم دهست که وت

که له هه موازین نسخه یکی چاک
 و دهست خطم هه یزار دووه و کم
 که مه نواقصه که شیم ته واو کردو
 وه آاده ی طبع کرد نه .

مولوی له یشدا پترله گهل ادبیاتی
 فارسی کو شاوه له پاشان که و ثوته
 سهر هه و سی ادبیاتی کوردی .

مولوی له گهل طریقتی نیشبندی
 دا ههم مشرب بو وله لای شیخ
 عثمان سراج الدین طریقه به پایه
 گه یشته وه بو ته خلیفه ی ئە له
 دیوانه که ی دا گه لیک له شیخ
 دابوه .

مولوی سالی ۱۲۳۰ هجری له
 دایک بووه و سالی ۱۳۰۵ هجری
 به آمرزشی یه زان شاد بو وه له
 ته مه نی حهفنا و بینج ساله ی دامر
 دووه له ته مه نی شیمت سالانه دا
 چاپی کز بو و پاشان هردو چاپی
 کویر بو . به کوریش شعری
 گوتو وه وله کوریش خری دواوه
 که ده لیت .

گه رمی تا و توز دهر د ته نیاییم

برده بی بک سهر سومای بیاییم

سانام جه قاصد ساکنی ده ردهم

وه دیده بی نور متالاش که زوهم

— نازدار —

— يان —

ژني ڪورد له لادي

رومانِيڪي ڪورد به له ۱۰۰ لاپڙه دانو سرازه

به قلعي : محمد علي ڪوردي

نازدار رومانِيڪي خياليه به لام له راستي وهرم گرتوهه ڪه خوم ديتوهه . نازدار بيمان نيشان اُدا ت : ڪه ابي ژن وياوي ڪورد جون بن وه جون له ژيانا له ڪا سببدا ، ، شرا ، له ايشد يارمه تي يڪتري اُدهن . نازدار بيمان نيشان اُدا ت ڪه ژني ڪورد له لادي جنسد سربخروه سه ربرزه : آقلمندو فيله سوڦ ، ڪا ئي شاران هر جندي تي يڪوش ڪه اُم آزايي وسر برزيه بوژني شاران بيدا بڪن ناتواتن : جونڪه پرورده يي شارستان عاداتي هيچ وپوچي باوي ساندوه ، سعي فيله سرفان به خورايي رويشتوه . نازدار نيشان اُدا ت : ڪه له ده ري ، اله وه پيا اوله وه

— پيشه وا —

ليره به دوواوه چنڊ ڪسيڪي خيالي پي نيشان اُدهن ره نگي جو ڪورديڪ ته وعڪسه انه له لادي ديسته بن به لام به چاوي دقت ته ماشاي نه ڪردي . شتي زور عجيب ودور له آقلي تيدانيه : آيا ابي له گونديڪي پچوڪي ۴۰،۳۰ مالي چي هه بيت . ته ومنظرانه نسه نيشان اُدهن نام تاوه : — روماني نازدار — ياژني ڪورد له لادي . هه به سم له نوسيني اُم رومانه اُمه يه : له ژياني قومي ڪورد لاپڙه يڪ نيشان بدهم : ڪه به چاوي اهميت وقيره به لام له نفس الامر دازر به قيمت وگه زره يه .

مولوي له ديوانه ڪي دا له هه مو شعرا ڪئي پيش خوي وهي ده بري خوي دواوه . باسي ملا مصطفي بي ساراني وملاخضري رو واري ڪردو وه ڪه له پيش تهو دابون واحمد بگي ڪوماسي ڪه ههم نصري خوي بووه . افتخار به ملا مصطفي بي ساراني ده ڪاوده ايت :

[بي سارانيين فتواي فردي من]
[غم چني خان زو ميو ساکن]
وته مه ش دوشعري تهرو خريشه تي
که له دهست زمانه دا گو تو
يه تي ونالان دويه . ته به چي
زک له ده ري ته ودا به لکم امرو
پتر له ڪاردا يه .

[وفاي چهرخ چپ راس بي تان وپون]
[جفاي بي پايان دهر دسه ر بيشون]
[به دي نيڪي يهن نيڪي به د نامي]
[فاماي شيتي يهن شيتي پر فامي]

ماويه تي

حسين حزني

***

مسئله ، ژنیش له ما لا حکمران
وې شریکه ، له بل أمثاله زورکا
روپاری ده ره وه ژني شریکي
پیاوه ، که وای ژن له کوه لیدا
تأثیری زور تره . وه پیمان نشان
ادات ژن ویاو پش عمري بیست
سالي چون اژین ، وه له پاش بیست
سالي چون را ایزن : له دې ایمه
دا : کور له پش بیست سالیله له
جوت وگیره ودر و نیه وایشی زور
به زحمت مسؤل نیه ، وه کو
چون کچ له وعمره دا کروي زاداته
ایشی ناو مال اگر دای هه بی ، به
لام کورو کچ هر دوکیان ایشی
آسانی تی کهل به یاری زور اکن :
اچن بومازو کتیره وگیاو گولي
بهاران ، وه به ایکه وه گیالته ویاړي
اکن به دلیکی صافی پاکه وه .

وه ختی هر دوکیان له وعبره تی
پرین : ته حری ژبانیان اگوربت :
ایشیان زور آیت ، کالته ویاړیان
که م آیت ، به لام وه ختی ایشی
تکمانه رویدات ژن ویاو که ورده
بچوک وه کویک تی اکوشن
هتاسرا که ون .

نازدار نیشان اادات : که له ناو
کوردي لادې ایمه چند خصه تی
چاک هیه وه به هتني ش وروژ
دوباره بوو نه وه و ماونه وه ، کم
خصه چاکه فامیلیا بیکی کورد زور
به قه وه تی تشکیل کردوه ، گه لی
فیه سو فی شاران سعی اکن بومام :
فامیلیا بیکی وه کی کوردي لادې له
شاراندا پیدا بکن بویان نا کریت ،
چونکه زوري خراب باوي له که می
چاک ساندوه ، تی کرشینی آلمندان
به خورایي چوه .

له ناو روم -- ای ناز داردا ناو
آخنیکی زور به قیمت هه به ، بو
منالی آورد درسیکی گه وره به ما

***

آشتی

۱- (منظره ی لادې هندی جار)

نهم سالی دپه که مان بارانی زور
بو ، آسمان مان سخی بو ؛ شیتای
مان تیر او بو ، شیرمان ژباوه ، دپه
که مان ایمن ودل نیایه ، شهروشور
روي نه داوه ، بچوگان خسرکی

یاربه و پیاو مان خریکی ایش و
کاره .

جو تیر و آودیر وشروان و گوان
صاحبی گهل و گاران ، خاوه تی
مه روبزن زور به کیفن چونکه له
ژیر آلاي ایمنی وسر بخوبیدا ، وه
له عردی پان ودریژی خالادا
اگرین ووزق پیدا کن .

نهی خلیه ام سینه چنوخوشه ،
نهم پاره چند جو وانه : ددرو
دشت جلکی سهوزیان له یای بهار
کردو ته بر ، کیو وشیر به مافزده
رنگاوره نگی کلوک وهلاله ونبرشه
دا پو سراون . بای شه مال به نر می
دیت ، گلی وشینایی له گل آلا رینه
وه ، اکه ونه لنجه ولار ، وه کرجون
پیاوی سر خوش بهم لاو نه ولادا
اچیت ، اکه ویت وهل دستیه وه .
نه ما نه جو سرچاوه ی آوون ،

له ژیر جو برد یک ونه ویا به کهل
آقان ، نهو کانیانه به تووانه وهی
بفری شیوان سر کیوان وه به
لیشای بارانی بهاران ژباو نه وه .
نه مه کچی - پورشله - خورشیدی
خاوره ، به سپیه تی خوی له مروژ

خوشه دا، وه کو کجیک که سر له
پنجره دهر دینی روژیش سه ری له
سر کیو هینا وه ته ددره وه ، یه
تیشکای سپی خوی لیره واری پر
داری کیوی روژ هلا تمانی بر بوه
به ژبان وروناکی دنیای پر کردوه.
ته گرامه نه سر ما یه ، وه کر به
هشت وایه .

گوندي ايمه له روژ آوایه کی زور
تیزیک له تاو داری مازوو ایله دا
روژي لي اوا ایت .

لیره له دی پول پول کورو کچ
اینم ، مثال وییو ژن اینم ، حمویان
به پیری مه ره ده چن ، وه ختی
دیه وه بو — مه ره بیره — له
دوری دی را اووستیت .

حمویان دستیان کردوه به قاقای پی
که نین ، حمویان گالته وتاری ، له
گل امش نه ژنه منجه لیکي گوره ی
پییه وه امه یان بر خیکی شه لی هل
رتوه ، نه وی تریان ستل وگادوشه ی
پین و...

نه وه هام ازانی نه ژنه زور
ماندو دل گرانه چونکه ه پیری
مه ره وه اچیت : مناله کی شیره

خوردی به کر له وه یه ، جامیکی
مهر دوش و تلیکشی به دسته
وه یه .

به لام زور واقسم وورم اوختی
دیم نه وژنهش له گل خلکی پی ده
که نی ، زانیم امه شتیکی طبیعیه ،
عاجزی سه غله تی تیدایه ، چونکه
له قدیمه — ایواره وچیشتا نگوان —
بهم تخره به پیری مه ره وه آچن .
نه مه : کاک الله شووانی مانی —

پرزیندینه — له سر کرسیک
دانشتهوه ، به دستی راست وچه پ
جلی دو مه ری کرتوه ، دوزن ده
یان دوشن ، ههریکی له وان منجه
لیکی به زنجیری له لایه ، چونکه
شیر ز ره وه عانی په نیر کردنه ،
وه حمورنیک بریوانکه کی به بره
خروه گرتوه ، هتا به پرشکی شیر
جلیکی شیراوی نه بیت .

مثال وگه وره له م لاوئو لای
مهر راوستاوه ن گوجانین به دسته
وهن ، بو خاتری هیچ مهریک له
مهره بیره دهر نه چیت وبلوشربت
نه وصره دو شراره بهز آلا کراوه
له خویه وه چه بوناد مه ری
دوشراو سه ری خوی خسته ناو

سینه ری مریکی نر دست کرد به
کاویژ .

ایسته گویم له باره باری مه ره
چونکه جاویان به میگه لی کاروبرخ
کهوت که له له ورهاتنه وه ، حمو
مه ره کان به زمانی خویان مناله
کانیان بانگ ده کن بو امه شیریان
بره نی ، چونکه ازاین مناله کانین
برسی بووه اکرجی له گیاشنیکه ی
دهوران پستی دی له وراون ، به
لام منال به بی شیر نارت .

ایسته باره بار نختی کهم بو چونکه
کاروبرخ تی بردران ودهر ایکه
دای خوی ناسیه وه .

وهی لوا نه مه ره جند جووانه
بر خه که ی خوی به زمانی آلیسته
وه ، اینم خوشه ویستی حمو لیره
دایه .

خلکی دیکه مان گه رانه وه بو
ماله وه ، شیرومه ره شهل ونه
خوشیان پین ، له دهم وجاویان
دیاره زور دکیف خوشن چونکه
حیوانیان تیره ، شیری زور داوه
دهنگی پی که نین وگورانی له کیوان
ده نک آداته وه .

۳ - (شه ورا بووار دن -
شه و جه له)

نه وه آغاي ديبه که مانه - مير
زنيدين - له ديواخاني دانشتوه ،
ميوان و جورتيارو پياو ماقول ونو
که ران ده ره يان داوه ، همويان
گو ويان له ميژويکي خوش واگرته
کو ويم ليه نه م پروه باسي پاله وانه
کاني زماني پيشري تادي وه - که
يانيان - اکت ، ۲، ميژو خروانه
ميرزاي م - ميرزنيدين نه ، جاربه
جاريش جاو قاوه يان بو اجيت .
رنيک له لاي ژوروي ديواخاني
دانشتوه ، زور لاوجا که تهره ناز ،
نيني - دايکي ناز داره ژني -
مير زيندينه ، پيم وايه اغا ايشيکي
که وره ي به دسته وه يه ، بو يه
نازه نيني بانگ کردوه ، چونکه ب بي
تکبيري زاناي نازه نين ايشيک
نابريته وه .

۲، مانه جحيلي تازه ي گوندن ،
کچ و کورن ، همويان له دشتايي
پيش ديواخان به جند شه قاو دورکو
بوونه وه ، چونکه له شرمي باب
وبراگه ورائيان ناجن بو ديواخان ،

وه نه شيانه وي بو خويان به سر
بنتي ياري بکن وه پي بکه نن .
له ودشته داله سر شکلي آتسه
دانستن وه همويان پي اکه نن ،
ودرويان کردوته - ميري -
ججيلان کاک دنيو مه .

دنيو - برانيه نه م شه وسه ي
شه وه ناز داري کچي مير زنيدين
نايه بولاي ايمه بوشه و رابوداردن
پيم وايه ايشي راوزه ريگهي نيه
يه کيک :

- نه ي دنيو ! توجي الي آگات
له خونيه ناز دارايسته به مير به تي تو
راضي نيه وه گه لي له کچ و کوري
دي که و تونه شو - نبي ته ما يانه
بيکن به مير .

- برادرنيه ! نه م قسه جييه ؟
ايوه باهرنان به مير به تي نسه
کردوه . آوهش به خورايي نه بوه .
له بر اوه له همرتان يه قهوه ترو
آقل تريم .

- به تي ايمه اوه ازانين وه تقدبرت
اکه ين . به لام ناز دار لي گيرا
ويته وه که ني به مير ته دنيوراضي
نيم وه له مه به دووا نه و آيينه ميري
کجان و کوران . چونکه آلي نسه گه

يشتو مه همزي بدست سالي وه نه
مرو نسه له قه وه ت و آقلا له دنيو
زياد ترم .

- به خورايي نابي فرمون :
ناز دارو هم کچ و کوري ديش
بانگ کن . نسه حاضر م ناز دار
بتواني له نسه يه قهوت تر بي نسه
مل که جم .

- ها شمسو برا کم ! برو . ناز
دار و همو جحيلي دي بانگ که و بلي
ميري ججيلان دنيو ايشي پيتا نه .

نه و زوري پي نه جر کچ و کوري
دي هم هاتن و کوبونه وه . هه
کجه تا شي خوي به دسته وه يه
جر نکه شه و تاريکه شه و بيت يامانگه
شه و بيت په کي ته شي رستن ناخت
اگر نه م شه و مانگه شه ويشه وه ناوه
راستي مانگي سيبه مي بهاره .

دنيو : ناز دار .
- به تي کاک دنيو .

- يستومه تو يه مير به تي نسه
راضي کاني . اگر جي ازاني نسه به
قه وه تي بازوي خوم که يستومه نه م
سر کرده ييه . باووم له حوتان
ساند وه کاکه نژادت شايه تيم بو
ادات .

پهڙدان دوخت

شه نڪي پاڪيزه ي دل به ري

هه و ليري

وطني ٿو شهنگو شوخه هه ولير يه
دا جاپ وهه كار براوه ويستم به
ناوي وره وشت وره كه زي ٿهو
ناز نينه هه ولير يه جنم ديريك
تدويم به خوينده واران محترم بڪم
وله شكلي روايتي ڪورت دا بيخه مه
بهر جازان .

***

بيست ميل دوري بغداداي پاى
ته ختي عراق له لاي جنوبه وه
ته په يكي ۳۱۲ ڀي وحتي بهرز و
۸۳ ڀي پاناي سهري كه ٿهو تاتي
ڪسرا ويان پهس مساوهي ڪوٿرا
وانى ٿه سڪه نده روڪه وره ورتي
پارٿيان و دهست نيشاني ساسانه ڪن
كه به ڀي دهنگي وخاموش هيگير
وراوهستي وپايه داري ڪرده وه
پيشه ي رابردوه ڪان دهنوي نيت !
كه هه واپي جه قانده وه . وپهي

ڪيتي پهڙدان دوخت الشريفة
الاريليمه تاليفي استاذفاضل ميٿو نويسي
به ناز بانگ قس سليمان صايغ موصلي
كه سالي ۱۹۳۴ له جاپ دراوده كه وته
به رجاومان سه رهپوردي اجتماعي
وملي ٿه شريفه هه ولير يه مان به
ڪورتي نويسيوه جونكو ٿه مه بڪه
مين مجله يه ويڪه مين مطبعه يه له

ٿه وسا ٿه زانم مير به تي خوت بو
نسه به جي ديلي .

— زور باشه له ايسته بي ايش تر
وڪومهل ترناين باٿيرين بو خدمت
باوڪت ميرز نيهين له ڪل ٿرن وپوي اوي
ڪوند بين بو ته ماشا . وه خوشيان
جه ڪم دا ٿين .

— فرمو باوا بي نسه به ڀي تجرده به
باوره به هيچ نا ڪم ما

(ماوه تي)

— ده زني دنيو : قهوتي بازو
به زوراني ددر اڪه ديت وه قهوتي
آقل به ايش وڪارده زانريت . ار
يتو ايوه ٿه مرو اطاعه ي نسه بڪن
نسه آقل زياد تر ايت وده قه وه تي
بازوشداتو ٿه ناسي .

— ازانم خوشڪم جي افرموي -
به لام نسه شتيڪم بيستوه نا به تي تو
بيبه - ميري ٿه ميه له مه و دووانا
تواني نووه ڪوايمه به ايشي اسان
وڪالته وپاري و دخت به سر به ريت
اگروه هانه بو ايه نسه ايسته زه رانم
له گل اگرتي .

— جيت بيستوه به سري نه
دنيو - هل مه بي وه باسي قسه مه
گوره وه خوت خول مڪه .

— به سري توناز دار قهت هل
نايم به لام تو له ڪل نژادي برات
اچن بو ڪوندي - قلتي - وه له وي
دا ائيشن بو خاطري نه و ديه تازديه
بڪيرن ده جاوه ديري بڪن جونكه
زور به ترسه .

— اوه شتيڪي ترده خيلي به
ايسته وه نيه نسه ٿه وه وي ٿه مشه
زورا نيه ڪت له ڪل بڪم بو خاتري
قه وه تي خومان تجرده به بڪه ين .

که ری سهر به رزی ورا گیراوی به .
 له دواي مه رگی ته سکه ندهر .
 نه و خا که که و ته ده ست سلقوس
 نيقانور که یکه مین سه رداریکی
 هه لهت هیبری یونان بو . نه و سهر
 داره له بانی بابل شاریکی دیکدی له
 لای روز هه لای دجله بهر پا کرد
 ناوی لای نا (سالیق) وزور
 گه وودی دامه زرانند . له بابل پتر
 ناویانگی کرد . له چومی فرات
 به ند یکی بو هه لهست و بردی
 تیکهل به ده جله ی کرد نه و جو گه
 آره زله ی ناونا (نهری ملکا) نه و
 هه مو خاک وده شته ی پی آودی ری
 ده کرا .
 له دواي دامه ز رانندی نه و اشاره
 به شش عصر (یولیانس)
 قیصری زوم به له شکاری قورسه
 وه ده و زهی شه ری نه و اشاره ی دا
 به په ریشانی گه راوه ونه شیایی
 گریت .
 دولتی پارثیا له دواي نه و به
 چه ندیک (نرده وان) پادشای
 اشکانی له لای روز آوای دجله وه
 به سیه میل دور شاریکی دامه زرانند
 له چومی دیاله وه آوی بو برد .

و نه و اشاره زور گه و ره بو .
 له پاشان پادشای اشکانی (اولغاش
 آرشک) لای وردبو وده انیشتوانی
 پای تهخت جیگایان پی ته نگه له
 پای تهخت و ناگوین شاریکی
 دیکه ی دروست کرد ناوی نا
 (فولغوش سوسر تا) له بهر نه وه که سیه
 شاری گه و ره له و خا که دا واهزرا
 و آوه دان بون عرب ناویان له و
 خا که نا (مداین) یعنی اشاره کان .
 ددوری شاپوری سیه ی ساسانی
 که ایچمه به سمانه و لای ددوین
 دوشاری گه و ره هه بوزله ددوری
 ده جله که به دو پردی گه ره گه یان
 درابونه یکدی . یکه مین پرد به
 که شتی له سهر آو دامه زران
 درابو ، و هی دووم شاپوری
 بیگم به ده ستور یکی زور جوان به
 به ردی گه و ره و سهخت دروستی
 کرد بو مهتدی زور تیگه یشور
 تیندانه اندو بیو .
 پای تهختی ساسانی زور خا وین
 و باش رازاندرابو وه . شه قام و
 ریگی پان و راست و کوچه و کولانی
 فری بو کرابو به دارچه قانندن
 ریک خرابو . له نریک قیصری شاه

باغچه یکی گه و ری پردار و درخت
 هه بو له لای نه و باغچه وه قصر یکی
 گه لیک گه و ره و ره نگین و تونده
 و سهخت بتا کرا له نیولک و پوی
 دار و درخت داپر شنک و چروسکی
 ددا . وه کو ته ستیرمه له آسپانی
 شین نیوشینا و دردی و گول دا
 ددره و شایه وه .
 له نریک دهر و زهی پای تهختی
 روز هه لات قصر یکی به رز و جوان
 و ره نگین و قه شه نگ و دلبر له شار
 دور به ته نها له سهر گردیکی به
 رامبهر به شور هی قه لای شار
 دامه ز راندرابو له دوره وه که
 تماشای به رزی دیوار و گه و ردی
 قصر بکرا با دا ده زاندرابو که قه لا
 یکی سهخت و گه لیک دژواره له و
 ده شته پانه دارو به روی شور هی
 قه لای شار سهری گه یاندوته کاکه
 شن و به ته نها گهر دن فراز هه لکه و
 تو وه و پالی به قصری باغچه وه
 داوه شان به شانی ده کات : —
 داری لیمو و پرتقال و نارنج و پی
 له که ناری دیوارانی به ریز راوه
 ستان و مل شور ی پلن به شه ری
 ماه تاب وای ده نوانند که سپاهی

پاسه وائي قصرن که مه ري خدمت
گوزاري يان گرمی داوه چاوه
نوری امرن .

له نیو باغچه وه بو ژوري اندرون
دروازه يکي زل و بلند بو چونه
شیره وه هه بو ، له ژوره وه دیویکي
به تالار و خاوه ند دو کوله که ي
به ردي گه وره ي بلند وله به ره
و ژور تري هه یوانیکي فره و به رزه
نقشي کونا گوني نه دیتراوو به میناي
ره نگاوره نگ و دلربا راز اندرا بو وه
له دیوار و درگا کاني نه ژوره دا
وینه ی گول و دارو هه مو داعباو
بالنده کیشرا بون ، به دستري بي
زانسي رنگين کرابو له بهرو و ژور
تر به تهرزي ها خامه نشی (نه خمینی)
به داري ره نگاوره نگی راز اندرا
وه وه داره را کرابون .

نه و قصره قصری نه برسام
ي هه وليري و زيري نه رده شیری
بابه کان که دامه زرینري دولتي
ساسانی سالی (۳۳۶) بو . که له
جوانی و ره نگیني و خوشي و رازاند
نه وه ي قصر و دیوار و ده رگاوبانی
ویاغ باخچه و گول و گولستانی را
بما يي ده زاندره که گه لیک

نشان و مهندسان و به نایان و
کار گه ري زانا تیدا ماندوبون
و ته قه لایان داوه کرشاون هه تا گه
یاندویانه ته پایه یکي وا که له تماشا
کردني چا و واق و عقل و هوش
تیدا داما وه .

نه و قصره له دوای نه برسام ي
هه و ليري که وه ته دست مگردان
هه زار آبادي کوري که وزيري
وه هاران دوه م حکمداري ساسانی
بو ، تیدا دانیشته له دوای مگردان
هه زار آباد (جاننا) ي ژني
ویه زان دوخت کچه تا فانه که ی
تیدا دانه نیشتن و به جي يان
هیشت و چونه وه هه لیر له لای
آزور شاخ مه هاباد (والي) که مامی
کچه قه شنگه پاکیزه که ی دابرا
تا فانه که بو دانیشتن . یه زدان
دوخت ي دبلهر له پاش و ن
(بزر) بونی دا یکي له دست جه
و رو ازیت و سته ي مامی نه شیا
دانیشی هه لات (باغ-وس) ی
دایه نی خوشي بردچ وه پای تهخت
له نیو قصره ویران بوی دهستی
جهور زه ماندا دانیشته وه چونکو
له دوای گه رانه وه یان بو هه ولیر

دهستی چهرخي به دانیشی دیوار و
باغي به سهر یکه داخستبو نریک
ویران بو بیو .

چه نریک له شه و داکشابو
تالاری قصر به لاله و چرا روناک
کرابو یه زدان دوخت به شان و
شوکتی بي هه متای و به زیب فهری
درا به ری یه وه له سهر دوشه گی
قاقرم پالی به بالگهی نه تلسی یه وه
دابو ته مه نی نریک بیست ساله بیو
روي ماهتابی به که تانی سپی لاپوش
کرد بو به دیای آوری شمی زه ربانفتی
گول ره نگی اندامی بلورینی روکش
کرد بو دهستی جه بی خستبو وه
ژیر ساری په رجه ي رهشی به لا
شانیکي داهاتبونه خواره وه نه
گریجه ي هاله يی دهوري مانگی
جو ارده شهوي روي دابو . ته قیله
یکي نقشین ورنگیني لار به سه ره وه
الماسی گواره کان گویی له ژیر
په ر جهم دا و دک گه لا ویزی به یانی
ژیر هه ور ده درده و شانه وه ملوینکی
ملی گه و هه ر به ند به زنجیر دي زیر
له که ردینه وه به ناو دومم کاند
آویزان بو دت کوت ماری سهر
که نجینه یه پاپوکی خوار دوه یاقونی

ضایعاتیکی

گه وره له هه ولیر

له گه وره واشراف وسهرهانی مملکته که مان حاجی سعید
آغا کوری گها آغای گه وره ایواره ی شمه به یه زدانی خدا
شاد بو به راستی جیگای اسف وعاجز به ، خدا صبوری
وشکیایی بدا به براو برازا وخزم وکس وکارو عایله واولادی
مرحوم. آیمه ؛ دلیکی پر عمه وه اشتراکی حزن وماتی کهس
وکاری مرحوم ده که بن .

هه لهین

بزانی هه ر که سی دانا به اما
وه کو دو یشکه پاشی خوش قازا
به شه ونزیک به به نيزیک به لایه
به توری و کوردی . معنای ادا که م
به کوردی میوه که دو حرفی دیشی
به توری سیه حروف منابزانه

هه لهین نو حرفی بیک معما
ته ویش لوتی وه کولوتی به رازه
وه کو ته ختی سلیمان به ره وایه
ای ته م نو حرفهش لیک جو که م
به توری شاره ته دو حرفی پیشی
له اعضاء و حرف کوردی هه ما نه

بژی (کلی) له که ل طبعی نظیفت

معما و نعر شعری لطیفت

مطبعه ی زار کرمانجی

هه و لیر

بو طبعی هه نو مطبوعاتیک آماده به

دانه مورو وه کانی له ترو سکاندا
بون وه کوجا . تیلا ی ماسزینی پر
گریشمه ی رهشی مایل کالی به ورده
وه دابوو میچی تالاره که تمشای
ده کرد و نیشیک که به ده ست کرده
ی (ته مهر) ی تقاش دروست
کرابو ای ده نوری . هه وینه به
پیاویکی سهرکه و توی به تن وه نی
پر هیزی به شان و باهو بو به بی
تالو که ی ده زد و به سنگی پیاویکی
که و توی دا ده مالی و پیاویکی
دی که ش له پشته وه نزیک به که له که ی
راوه ستا بو شیریکی به لاته نیشتا
هه لاره سی بو بو کنی ده جو .

دایه نی ته وشه نکه له به رامبه ری
دانیشتبو ته ویش گه یشتبو وه ته م نه نی
جل سالانه . جوانی وشوخی وقسه
خوشی وزرنگی وتیکه یشتی که م
وینه بو . به زرنکی و ادبی بی ده نگ
دانیشتبو تمشای قه و بالای دولبه ری
ده کرد له وشه وه دا حیران وه ده
هوشی ته و پال دانه وه وه نیو
نگایه پر گریشمه و نازه ی یو .

حسین حزنی

ماویه

مطبوعات

تازه ی کوردی

له لاین جنابی رفیق حله بگ
ماموستای مکتب مترسطة بغداد وه
کتیبکی حساب له سه نفقه ی خوی
چاپ کردوه. بو شاگردانی ریزی
پینجه م وشه شه م که لیک باش و
سودمه نده او مید نه که بن به هرس
وخوشی زور بیکر تا کو یک
دو تأیفات دیکش به دسته وه یه
زو بیخاته چاپه وه.

محامی

استاد شیت افندی مصطفی
محامی ماهر وقانون شناسه محلی
له ههولیر له نزیك سه رای
حکومه تمشای هه مو دعوا یک
ده کا هه رکس جی جو ره دعوا یکی
هه بی مراجعت به واستاده فاضل
بفرموی.

رونای

له بهر شه وه اسباب
وجیکای مطبعه که مان
بیک نه هیزابو مجله ی
رونای له دهر که وتن
باش که وتبو له م روزا نه
دابو یستی مطبعه وجیکا
ریک خراو حرف جن
(مرتب) ی زور جاك و
کوستاخان بو هاتو وه
او مید نه که بن له مه
به ولا وده موروی. له
موسی خویدا دهر جی و
جاکترو جوان و مرغوب
بی

جنابی فاضل وعالم. الامجد قزلبی
کتیبکی (جنل فه رموده ی پیغه
بهه) ی به کوردی له چاپ داوه
که لیک باشه و به که لکه پر له به
ندوقه ی جا که.

حجاج

له اهالی لوامان جه نده که سیک که
جو بو نه طوافی بیت الله الحرام زاده
الله الشرف دسته یکیان به سلامتی
که یشتنه وه ههولیر. اهالی به دف
وداثره به شرف واحترام پیشوازیان
کردن به شادمانی و کیف و سرور که
یاندیانتنه وه مالی خوین خدا حجیان
قبول کاوله نیو مال و مندالیانتدا به
خوش رای بویرن. وحاجیه کانی له
له ریکادان به سانگی و سلامتی بیان
که یتنه وه مالی خوین.

اعلان

سه یکی هه مو کوندی (سارلو)
که داخلی لوا ی ههولیر نزیك صد
تا. غار بنه تو اراضی جاندنی هه به
ده فرو شهری هه که سی مشتری
یه و ده یه وی سیه بکه به شی نه و
کونده بگری له ههولیر له مطبعه ی
زار کرمانجی مراجعه ی خلیل
ابراهیم بکات.

ههولیر له مطبعه ی زار کرمانجی دامه زره

تکا

له همو خوینده واره خوشه ویسته کانی رونا کی معلوم و
آشکرایه که نه م مجله یه مجله یکی علمی و ادبی و اجتماعی یه .
تکامان وایه له م ذاتانه ی که لاپه ره ی مجله که مان
به مقالاتی به رز تنویر ده فیه رمون : مقاله کانیان تنها علمی ،

ادبی و یا اجتماعی بیت

روناکی

ره وشت و ده ستوریکی به رزی هه یه

رابردوی ایستاده ناسینیت

به ره هبه ریکی باش

روناکی به دلیکی خاوپن بویکه تی عراقی ده کوشی

« ادبیات و زانستی کورد کو ده کاته وه

« بیره وه ری بو کورد ده کات

« ره وشت و خووی کوزد تازه ده کاته وه

« ناوی ناودارانی کورد به خیو ده کا

کوفاریکه له ژماره کانی دا دیوانی ایستا

ورابرد و ووه ره ننگ و شیوه ی

کورد و زانستی اجتماعیات نشر ده کا

